¶ Questiões methaphisicales auree fundatissimi Egidij Romani Bituricēsis archiepiscopi ordinis diui Augustini super libros methaphisice Aristotelis.

Questio prima.

Omnes homines natura scire desiderāt ⁊c̄. Tex. j.

¶ Circa istū scīm p̄ queritur utꝝ metha^ca sit finis uel beatitudo ipsius hominis. ⁊ vi ꝙ nō: qm̄ finis est melior his que sunt ad finē: sed metha^ca non est melior ipso homine ꝓbatur minor: qꝛ metha^ca est accñs ab extrinseco: nullū accidens est meli^o substātia. ergo. ¶ 2º. arguitur sic. Non est beatitudo hois qꝺ nō ꝯfert ad ṽtutē: sed metha^ca non ꝯfert ad virtutem. ḡ. Maior patet per pħm 2º moralium ubi dicit ꝙ scientia aut parū nihil confert ad ṽtutē. ¶ 3º. non est beatitudo seu finis ipsius hominis. qꝺ pōt auferri ab homine: sed metha^ca pōt auferri ab homine. ḡ. Maior videtur esse uera: minor patet per dictum pħi 3º de anima ubi dicit ꝙ intellectus nō reminiscitur post mortem. ergo.

In oppositum est pħs in 4º metha^ce. Quid sit dicendum ad hoc. breuiter dico ꝙ duplex est felicitas seu beatitudo. Est enim quedam felicitas que summe ⁊ simpl'r est felicitas sicut illa quā expectamus in futuro post presentem vitā: ⁊ de ista nō intendim^9 ad presens: nec de ista loquitur pħs. Alia est felicitas que summe ⁊ simpl'r non est felicitas: ⁊ est illa que ex puris nālibus acqri pōt: ⁊ ista est possibilis in presenti vita: ⁊ de hac loquitur pħs ⁊ nos loqui intendimus. ¶ Et tunc dico ꝙ ista felicitas seu beatitudo hominis nō cōsistit nisi in ultimo ipsius hominis: ⁊ cū homo habeat in se duo s. corpus ⁊ animam: ⁊ in hñtibus nām rectam: aīa dominatur corpori sicut dicit pħs in primo politicoꝝ: in habentibus nām peruersam: corpus dominatur anime: sicut dicit ibidē. Dico ergo ꝙ felicitas hominis non consistit in bonis corporis: sꝫ in bonis anime sicut dicitur p̄mo moralium: ⁊ cū ipsi anime insint virtutes ⁊ potentie: ⁊ eius ipsi habitus. Dico sicut pħs ait: ꝙ beatitudo hois non ꝯsistit in potentijs aie: qm̄ sicut unus homo habet intellectum ⁊ potētias anime: ita ⁊ alius homo. iō beatitudo non ꝯsistit in potentijs aie: nec in habitibus anime: qm̄ homo iustus ⁊ homo iniustus non differunt penes habitus: sicut dicitur in p̄mo moraliū in fine: ꝙ homo felix non differt ab hoie misero per dimidium sue vite: ut patet in dormiētib^9 ut dicitur ibidē: nisi ptransierit quidam motus sic dicit pħs. Unū fantasmata hominis felicis meliora sunt ꝙ̄ fantasmata miseri. ¶ Et iō dico ꝙ consistit in opatione aie: ⁊ hoc dicit pħs ꝙ felicitas est opatio aie ⁊ cū felicitas ꝯsistit in ultimo ipsius hominis qꝺ est finis ⁊ optimū eius: ⁊ virtus est ultimum potētie. Dico ergo ꝙ felicitas est opatio aie s̄m virtutem: ⁊ cū ṽtus anime s̄m quā ꝯsistit felicitas debeat eē regularis inquātū huiusmodi. Oē autem regulans s̄m ꝙ huiusmodi est ꝑfectum: ⁊ omne regulatū est imꝑfectum. Dico ḡ ꝙ felicitas non ꝯsistit s̄m unamquāqꝫ virtutem anime: sed s̄m virtutem perfectam. Est igitur felicitas opatio aie s̄m virtutem ꝑfectam: ut dr̄ p̄mo ethicorum ⁊ 4º: ⁊ cum sint in nobis duo gñā. s. agibilia ⁊ speculabilia: ⁊ s̄m hoc habeamus duplicem intellectū: practicum ⁊ speculatiuum. Speculatiuū: cui^9 est ꝯsiderare de spēbus tm̄: ⁊ practicum cui^9 est considerare de agibilibus tm̄: ⁊ ꝓpter hoc duplex est virtus intellectualis perfecta ⁊ regularis. alia. s. prudentia que regulat ⁊ ꝑficit intell'm practicū: ⁊ alia s. sapientia que regulat ⁊ ꝑficit intellectum speculatiuū: ⁊ propter hoc pħs distinguit duplicē felicitatem. s. politicā ⁊ speculatiuam: ⁊ felicitas politica siue ciuilis est operatio aie s̄m ṽtutem ꝑfectā: que est prudentia. felicitas aūt speculatiua est opatio anime s̄m virtutē perfectā que est sapientia: ⁊ ad istam felicitatem speculatiuā ordinatur alia felicitas. s. ciuilis: ⁊ ideo metha^ca est finis siue beatitudo ipsi^9 hois. loquendo de felicitate quā pōt hō sibi acqrere in hac presenti vita ex puris nālibus.

Tunc ad rōnes. ¶ Ad p̄m vi mihi ꝙ ad solutionem prime rōnis distinctio duplex habeat locum: dicēdo ꝙ duplex est finis. qdā finis qui est per se existens: ⁊ talis finis dicitur ꝑfectus: non qꝛ sit solū rō perfectionis alioꝝ: sed dr̄ perfectus qꝛ habet in seipso ꝑfectionem summā ⁊ ꝑfectam. ⁊ talis finis per se exñs non est ꝯiunctus agenti. ⁊ nō inherens ei cui^9 est finis: qꝺ est deus ipse qui est finis alioꝝ. ¶ Est aūt alius finis qui nō est per se exñs: sed est ꝯiunctus agenti: ⁊ talis finis dr̄ ꝑfectus non quia hēat in se ꝑfectionē: sꝫ qꝛ est rō perfectionis alioꝝ: ⁊ perfectio in isto fine ⁊ in altero inuenitur q̈si equoce: ⁊ est sīle de forma: sic forma dr̄ esse ens: non qꝛ habeat eē per se: qꝛ tūc gñaretur qꝺ est falsum. nam compositum gñatur. sed dr̄ esse ens: qꝛ est rō essendi ei^9 cuius est forma. ¶ Est aūt alia distinctio qꝛ lꝫ bonum dicatur multipl'r sicut ⁊ ens: tamē bonum dr̄ s̄m rationem ꝯtrariam ipsi enti aliquo modo nam illud qꝺ dat entitatem simpl'r dat bonitatem s̄m quid: ⁊ illud qꝺ dat bonitatem simpl'r: dat entitatem s̄m quid: sicut patet de anima. nam anima dat entitatem simpl'r: dat tamen bonitatē s̄ꝫ qd. nam ex hoc ꝙ homo est homo non habet ꝙ sit bonus simpl'r: sed s̄m quid. vnde non dicitur de homine virtuoso ꝙ sit bonus sine additione: sꝫ ꝙ est bonus eo ꝙ est homo. sꝫ ipse virtutes sicut prudētia ⁊ sapientia dant bonitatem simpl'r ⁊ entitatē s̄m quid. Nam ex hoc ꝙ homo est iustus vel prudēs non habet homo entitatem simpl'r sed s̄ꝫ qd. ¶ Tunc ad propositum quando tu dicis: finis est melior his que sunt ad finem. Dico ꝙ si tu comparas finem qui est per se existens vel habens perfectionem in seipso ad ipsum hominem: bene concludit ratio: qm̄ talis finis melior est ipso homine: ⁊ omnibus alijs que ordinantur ad ipsum. si autem velis comparare finem ipsius hominis qui est ꝑfect^9: non qꝛ habeat ꝑfectionē in seipso: sꝫ qa est rō ꝑfectionis ipsius hois. Tunc cū hō hēat ꝑfectionē in seipso: finis hēat ꝑfectionē q̈si equoce. Dico ꝙ male comparas: qꝛ non debet fieri comparatio nisi inter vniuoca. ¶ Si autē non comparas ipsū hominem ad suum finem: sed comparas ipsam aīa

mam non ut est suba in se perfectionem hns: sȝ ut est ratio perfectionis solum ad ipsum finem. Tunc ad hoc ualet secunda distinctio: naȝ ipsa aia habet entitatē simplr ⁊ bonitatē sm quid: ipsa metha^ca siue beatitudo hēt bonitatē simplr ⁊ entitatem sȝ quid: ⁊ hoc mō est incōueniens. ¶ Ad 2^m patet solutio cū tu dicis illō nō est beatitudo hois siue felicitas qō paꝝ ꝓfert ad ꝟtutē. Dico ꝙ nō quecūꝗ scia ꝓfert ad ꝟtutē: sicut scire quid sit iustitia: qd castitas: vñ mlti sunt qui uolūt scire qd est castitas: qd iustitia: nolūt tñ cōparare simul: sed sunt sicut infirmis uolētib^9 audire ꝯsilia medicoꝝ: nolētib^9 tñ facere sm ꝯsilia eoꝝ: ⁊ de istis dicit phūs: ꝙ sicut isti nō hñt corp^9 bene dispositū ad audiēdū ꝯsilia medicoꝝ: sic nec alij hñt bonā dispositionē: q2 uolūt scire qd sit ꝟt^9. s. iustitia qd castitas: ⁊ tñ nolūt cōparare sm hec. Sed ipa felicitas siue metħ. est ipa ꝟi^9: ideo nō ꝯcludit rō nisi de ꝟtutib^9 moralib^9 ⁊ non itellectualib^9 cuiusmodi est metħ. ¶ Ad aliud cū tu arguis pōt auferri ab hoie. g ⁊c. Tu bene arguis ꝙ non sit summa ⁊ perfecta felicitas: sȝ ꝙ nō sit felicitas quā homo acqrere posset ex puris nalibuȝ tu nō arguis: ⁊ ista sufficiant de qōne.

Questio.II.

Queritur utꝝ vnūqōꝗ naliter feraꝛ in suū finez. ⁊ videt ꝙ non. dicit eni Arist. in 3° moraliū ponēs dīam inter uolūtatē ⁊ electionē ꝙ uolūtas est finis: electio est eoꝝ que sūt ad finē. Est eni electio q̄si ꝯclusio ⁊ finis ꝯsilij: postq̄ȝ homo ꝯsiliat^9 est qd sit eligendū de aliquo. Tūc eligit alterā partē ⁊ eā ꝓsequitur. ex hoc arguit sic. Si g uolūtas differt a nā: tūc agere uoluntatis differt ab agere nae: ⁊ ulteri^9 desiderare ipsius uolūtatis differt a desiderare ipsi^9 nāe. Cū g nāliter suū finem desideret uolūtas igit non nāliter desiderat suū finē: sed uoluntarie. g. ¶ P̄. phūs 9° metha^ce distinguit potētias nāles a potētijs rōnalib^9: ⁊ dicit ibidē ꝙ potētie nāles determinate se hñt ad vnū: potentie ꝟo rōnales se hñt ad opposita. Si g potētie nāles differūt a potētijs rōnalib^9: g ⁊ agere potētiaꝝ naliū differt ab agere potentiaꝝ rōnaliū: q2 potētie nāles agunt naliter: potētie ꝟo rōnales agunt rōnabiliter: cum ergo uoluntas sit potentia rōnalis uolūtas desiderabit rationabiliter.

In oppositū est Arist. in 3° moraliū ubi dicit ꝙ vnūqōꝗ nāliter vult finē suū. Ad intelligentiā huius qōnis est p̄ intelligendū ꝙ duplex est finis: nā ois finis mouet per cognitionē: aut per cognitionē q̄ est in ipso fine: aut per cognitionē que est in eo qō mouet: vbi gratia. p̄^m p̄u^m: siue p̄ma causa: que indidit tales nās ipsis reb^9: ut tendant directe in suū finē: est finis oium mouēs alias res per cognitionem que est in ipso. Unde sicut ꝯtingit arguere ꝙ est aliqs sagittatoꝛ cognoscēs ipȝ signū: ⁊ dirigēs ipsam sagittam in ipsum signum: cū sagitta signuȝ nō cognoscat ex hoc ꝙ uadit directe in signū: sic in rebus nāe ꝯtingit ꝙ cū nāe particulares nō cognoscant ipm finē ut directe tendant in ipsum. Contingit arguere ⁊ demr̄are ꝙ est aliqō ulte dirigēs naturas particlates in suos fines: ⁊ ipsos cognoscēs sicut architenens signū cognoscit: ⁊ talis finis est p̄ma cā ⁊ est finis oium ⁊ istū finē ōia appetūt ⁊ desiderāt: ⁊ de isto fine nō est p̄ns intētio: sȝ de alio fine qui mouet per cognitionē que est in mobili est presens intentio. Sicut patet in his que rōnabilia sunt: pomū mouet hominē non per cognitionē q̄ē in ipso: sed per cognitionē que in hoie. Uerū. s. vnūqōꝗ rōnale feratur ad suū finem. ¶ Ad intelligētiā huius est intelligēdū ꝙ tres ꝓpositiōes solēt dici de na. ¶ Prima est ꝙ illud qō est nāle nō admittit suū ꝯtrariū: sicut ait phūs in predicamentis ꝙ cui vnū ꝯtrarioꝝ inest naliter sibi oppositū contingere non pōt. ¶ Alia ꝓpositio est ꝙ illud quod est a nā est vno mō ⁊ nō plrbus modis. ¶ Tertia ꝓpositio est ꝙ p illud qō est nāle siue a nā nō acqtimus illud qō nō inest nobis a nā: sicut ea que facim^9 per artē sicut per manū que est organū organoꝝ: ut patet 3° de aia: nos non acqrimus nobis illa que insunt per artē. ¶ Ulteri^9 est intelligēdū ꝙ dīa est inter finem ⁊ ea que sunt ad finē: sicut ostēdit phūs in p̄ politicoꝝ: ⁊ est ualde notabile: dicit ibi ꝙ finis appetibilis est in infinitū. nō eni itroducit medicus aliquā sanitatez in infirmo: qn adhuc meliorem uellet itroducere: sȝ ea que sūt ad finem nō sunt appetibilia in infinitū. Sed appetūtur sȝ ꝓportionē ⁊ ordinē quē hñt ad finem: ut pȝ de medico: nā medic^9 nō dat ifirmo quācūꝗ potionē: siue flebotomiā quā posset sibi dare: sed sȝ ꝙ est necessariū ad finē ꝯsequēdū. s. ad sanitatē: nō finis est appetibilis in infinitū: ea que sūt ad finē nō. ¶ Ex ista dīa pōt patere triplex dīa inter finē ⁊ ea que sunt ad finē: qm ex hoc ꝙ finis est appetibilis in infinitū ea que sunt ad finē nō: sequit ꝙ finis non admittit ꝯrium: ea que sutu ad finē cū non sint appetibilia in infinitū per oēȝ modū appetibilitaȝ hñt admittūt cōtrariū. ¶ Ulteri^9 sequit ꝙ sȝ finis nō admittit ꝯriuȝ semꝑ vno mō se habeat. ¶ Ulteri^9 est intelligēdū ꝙ finis hȝ rōnē p̄ncipij: ea que sunt ad finē rōnem hñt ꝯnis: ⁊ sicut ꝯclusiones non habēt omnē modū ueritatis: sed ꝯtingit dubitare in ipis principia aut habent omnē modū ꝟitatis: sic finis ex eo ꝙ hēt rōnem p̄ncipij: habet per omnē modū ꝙ sit appetibilis in infinitū: ea que sunt ad finē cuȝ habeat rōnē ꝯnis non sunt appetibilia in infinitū. Ex hoc seqtur ꝙ per finem acqrim^9 ea que sunt ad finem: sicut per aliqō nāle acqrimus illud qō inest nobis per artē. Cū ergo finis conueniat in illis tribus ꝓpositionib^9 cū natura. ¶ Dicēdū est ꝙ vnūquodꝗ naliter fertur in suū finez: lȝ non sit ita per oēm modū nalitatis: sicut in rebus nalibuȝ: ꝓpter hoc adducta fuit prima distinctio de fine.

Tunc ad arg^m dicendū est: ꝙ uoluntas pōt dupliciꝛ considerari: uel sm ꝙ nā: uel sm ꝙ ratio: si consideretur sm ꝙ ratio cū non contingat arguere nec rōcinari: nec sillogiȝare de ipso fine: sȝ de his que sūt ad finē. ¶ Dicendum ꝙ uoluntas sic considerata non tendit in ipsum finem. Uoluntas tamen consideraꝛ sm ꝙ nā tendit in finem. ¶ Ad aliaȝ rōnem patet solutio per ea que dicta sunt.

Questio.III.

Queritur utrum omnes homines naturali appetitu sciam appetant. ⁊ videtur ꝙ nō: q2 oē illud quod mouetur ad aliqd naliter: habet aliquid de ipo ad qō mouetur: sed hō non habet aliqd de sciēta. g. maioꝛ est euidens: minoꝛ patet: qm intellect^9 est sicut tabula rasa in qua nihil est depictum sicut ait phūs 3° de anima. ¶ P̄. videmus ꝙ multi hoies retrahuntur a scientia. ergo ⁊c.

Ad intelligentiam huius questionis est intelligēdū q duplex pōt esse cā quare aliquis non consequit suū finem: uel q2 ignorat ipm z ipm non consequit. Alia cā est: q2 lz non ignoret: propterea que sūt ad finem nō ɔsequitur: q2 ea que sunt ad finem gvia sunt: z lz duplex possit eē cā: quare aliquis non cō sequitur suum finem: tū vna pōt eē cā: quare aliqs non desiderat suum finem. s. q2 ignorat: sz cum ita tim cognoscit: statim ipm desiderat. Nō autem q̃re ea que sunt ad finem sunt cā quare aliqs nō desiderat z ɔsequitur suum finem est: q2 finis est ultimum in ope z primum in intēcione z desiderio: z q2 ea que sunt ad finē p̄cedunt in ope z ɔsecutiōe ipsius finis: propter hoc ea que sunt ad finē possūt esse cā quare aliquis non ɔsequit suum finem: sz q2 ea que sunt ad finē nō p̄cedūt in desiderio ipsi⁹ finis: pp hoc ea que sunt ad finem non pūt esse cā q̃re aliqs non desiderat suum finē: sz ipsa ignorātia finis est cā huius. Nunc autē nullus hō est ita ignarus: quin hēat in ulr cognitionem p̄morū p̄ncipiorum saltum aliqualr. Unde ɔ̄ᵗᵒʳ dic 2° meth. q hō se habet ad ista principia: sic locus ianue in domo: ita q sicut locus ianue neminem latet: sic z p̄ncipia cōia neminem latent. Sic ḡ omnes hoies hñt aliquā cognitionē de scientia: q2 hñt in ulr aliquā cognitionem ipsoꝝ principioꝝ: quāuis nesciunt educere ɔ̄nes de principijs: z cum ipsa scia sit finis ipsius hois. Tunc apparet manifeste q oēs appetunt naturaliter ipsum scire: lz tamen hoc scire in particulari z illud non appetant: tamen oēs appetunt scire in uniuersali.

Tunc ad rōnes dicendum est. cum enim dicis: oē illud qd mouetur ad aliquid nāliter habet aliquid de ipso ad qd mouetur. Dico q hō habet aliquid de scientia: qm̄ aliquā cognitionem hēt de principijs: quō autem principia fiāt cognita: z per quā viam: istud postea apparebit. nūc ista sufficiant zc̄.

Questio. IIII.

Queritur ɔsequenter. Utrū omnes homines appetāt metha. z vr̄ q sic: qm̄ vnumqdq3 fert in suū finē nāliter: sed metha^ca est finis siue beatitudo ipsius hominis. ḡ. C P̄s. oēs homines appetunt esse sapientes: sed metha. est maxime sapiētia sicut pbat ph̄s in lr̄a. ḡ oēs homines metha. appetūt. C P̄s. si oēs hoies appetūt scire: ḡ oēs hoies appetunt maximas scias. Cū ḡ metha. sit maxia scia. ḡ zc̄.

Ad oppositū arguit sic: id qd nescitur esse non desideratur: cū ḡ sint multi homines qui ignorēt metha. imo ignorant ipsam esse. ḡ. C Ad intelligētiā huius qōnis est intelligendum: q sicut est in cāis agentib⁹: ita est in finalibus: nā cāe agentes inferiores siue medie: agunt in virtute prime cause: sicut dicit ph̄us in lr̄o de ḡnatiōe. Ignis eni cū sit maxime actiuus inter oia corporalia elemēta: nō agit nisi in virtute corporis celestis: z sicut est in istis efficientibus: sic est in finalib⁹ causis. s. q sicut fines inferiores non mouent nisi in virtute ultimi finis: z sic scie alie ab ista metha^ca nō mouēt nisi in v̄tute istius sapie: cum sit ultim⁹ finis siue beatitudo ipi⁹ hominis: quā hō ex puris nālib⁹ acquirere pōt: z iō si tu queris. Utr̄ oēs hoies appetunt metha^cā in ppria forma. Dico q nō: q2 nō omnes hoies sciūt metha^cā eē: sz si tu qris. Utrū oēs homines appetūt metha^cā nō in ppria forma: sed in alijs scientijs que nō mouēt appetitū hois: nisi in v̄tute illi⁹ summe sapientie. dicēdū est q sic: z sic patet: quō oēs homines appetunt metha^cam.

Tunc ad rōnes dicendū est. C Et ad p̄mā cū dicis. Unumqdq3 fert nāliter zc̄. Dico q uerū est: sz ad minorem cū tu dicis. metha^ca est finis. dico q uerum est: tn̄ non oēs hoies ponūt sapientiam eē in metha^ca: imo sunt qdā homies qui dicūt illos eē sapientes qui sunt astuti in istis sagacitatib⁹ seclarib⁹: z errāt in apprehensione finis. Unī ɔtingit errare in apprehēsione finis: sicut in ɔsecutiōe finis: nā uniuersi in diuersis ponūt suū finē. C Ad aliud qū tu dicis: oēs hoies appetūt eē sapiētes: dico q uerū est: tn̄ non oēs homines appetunt sapientiā in metha^ca: z iō nō oēs hoies in ppria forma appetūt metha^cam. C Ad aliud patet solō p iā dcā.

Questio. V.

Queritur ɔ̄nter de sbo istius scie z p̄. Utrū deus sit sbm metha^ce. z videt q nō: qm̄ sicut dicit ph̄s in littera: ista scia est diuina: q2 est de deo: cū ḡ illō sit sbm in scia. de q̄ determiat in scia. Si ḡ de deo determinat in ista scia. ḡ. C P̄s. dicit philo q metha^ca determinat de substantijs separatis a materia. Cum igitur deus sit maxime separat⁹ a mā. ḡ zc̄. Est enim actus purus cui nihil admiscetur de potentia. Videt q de⁹ sit maxie sbz istius sciētie.

Ad oppositum arguitur sic. Illud est sbm in scientia in cui⁹ virtute determināntur omnia illa que determinantur in illa scientia: cum ergo omnia illa que determinantur in metha^ca determinentur sub rōne entis. ergo ens est sbm in metha^ca z non deus.

Ad dissoluendū hanc questionē pcedere possumus duplici via: vno mō ut Aui. pcedit. Aui. sic pcedit: ad determinādū q de⁹ nō sit sbm isti⁹ scie. dic Arist. in lr̄o posterioꝝ q scia supponit de sbo suo q2 est: cui⁹ rō est: qm̄ si scia non supponeret de sbo q2 est: sed probaret suū sbm esse. Tūc ipsa scia iret ultra suū sbm: z tunc seipsā trāscēderet qd est falsū: cuius rō est: qm̄ sbm scie est obiectū scie. nunc autē ita est: q ipsa scia cum sit habit⁹ sortit speciē ex suo sbo siue obiecto qd idē est. Cū ḡ nihil agat ultra suā spēm scientia non pōt transcendere suū sbm: iō scia supponit de sbo q2 est. Tunc ulterius Auicēna procedit z querit. Utrū deū esse probet in ista scia aut non. Si dicat q sic: tunc cum nulla pbet suū sbm esse: seqtur q deus non sit sbm isti⁹ scie. si dicat q in ista scia non pbatur deū eē. Tūc adhuc Aui. pcedit sic. distinguit eni quinq3 genera sciaꝝ. s. politice que itēdit de ciuitate z de his q̄ ad ciuitatē pertinēt. Alie aūt sunt morales z iste tractant de virtutibus. Alie sermocinales sicut logica: grāmatica: z sub sciētijs sermocinalibus comprehendit rhetorica: sm q docet ornatū sermonis. Alie aūt sunt scie doctriales sicut sunt scie mathematice: alie aūt sūt nāles. Tunc cū qnq3 sint genera sciaꝝ querit Aui. Utrū pbet deū eē in ista scia aut nō: si in ista scia pbat deū eē: tūc hētur ppositū: q non est sbm in ista scia: si non in ista: tūc in aliqua aliaꝝ sciaꝝ pbat deū eē: sed hoc est falsū: q2 nō pbat in scia politica: q2 ipsa nō extendit se ad entia separata. imo finis ei⁹ est pax ciuitatis ul' aliqd aliō h⁹oi. nec pbat i moralib⁹: qm̄ ille tractāt de v̄tutib⁹: nec pbat in sciētijs sermocinalib⁹ nec in scientijs doctrinalib⁹: qm̄ math. aut sūt de quātitate

ꝯtinua: aut discreta cū ḡ de⁹ nō sit aliq̄ istaꝝ q̄titatū: q: ē sup oēm q̄titatē: seqͥt ꝙ in talib⁹ nō ꝓbat. Nec i sciētijs nalib⁹ q: ille tractāt de his que subijciūtur motui ꝛ trāsmutatiōi. Un̄ dicit Aui. ꝙ si nālis ꝓbat deū ee: hoc nō ē ꝑ eu q̄ sūt sua. Un̄ dic Aui. ꝙ si ipse ꝓbat deū eē i suo li° phisicoꝝ. h nō fec nisi ad alliciēdū aliꝫ auditoris: si ḡ nō ꝓbatur i ista nec i alijs igit desꝑatiuū ē deū eē. Nā illud ē desꝑatiuū qd nō pōt ꝓbari nec ꝓbat in aliq̄ scia. Cū nō possit ꝓbari deū eē saltī ꝑ viā motus ꝛ mltos effect⁹. Si ḡ icōuēiēs ē dicē deū eē desꝑatiuū. dicēdū ē ꝙ i ista dꝫ ꝓbari deū eē. Cū i nulla alia scia ꝓbet eē: ꝛ ꝑ istā rōnē ꝯcludit Aui. deum nō eē sbꝫ i ista scia ꝛ sine dubio. Alr ꝛ sine dubio ꝛ magis ꝓpe possum⁹ ostē ꝙ de⁹ nō sit sbꝫ: ꝛ h tā ex pte sbi: q̄ ex his q̄ ꝓbant de sbo. Partes autē sbi isti⁹ scie sūt decē pdicamēta. s. sba q̄titas: ꝛ sic de alijs. Cū ista nō sint ptes dei: de⁹ nō erit sbꝫ isti⁹. Ꝺ ꝑs. illa q̄ demōstrant de sbo isti⁹ scie: sūt actus: ꝛ pōt: idē ꝛ diuersū: cā ꝛ cātū: ꝛ sic de alijs: ꝛ ideo cū ista non cōueniāt ipsi deo: ꝫ eni sꝫ ꝙ enꝫ.

Dicēdū ꝙ de⁹ nō ē sbꝫ: ꝫ ens sꝫ ꝙ ens: quō aūt hoc sit ꝛ ꝑ quā viā postea appebit: ꝫ cū phūs aliqn̄ videat dicē ꝙ de⁹ ē sbꝫ. Dicēdū ē sic aliq antiq dnt: distiguēdo de sbo. vno° accipit sbꝫ ꝓ eo de q̄ pncipalr itēdit i ista scia: ꝛ sic accipiēdo sbꝫ de⁹ ē subm isti⁹: qm̄ i ista pncipalr itēdit de deo. sic dnt. Alio mō accipit ꝓ eo qd sb se ꝯtiet oia q̄ determinant in scia: ꝛ sic accipit subm ꝓpe: ꝛ isto° de⁹ nō ē subm illi⁹: si sic dicat sic dnt sꝫ icidet i errorē. Male dicūt ēt i h ꝙ dicūt ꝙ illd nō ē subꝫ ꝓpe de q̄ pncipalr itēdit i scia. Dico sine dubio illd eē sbꝫ ꝓpe: qm̄ ex ipo sortit scia spēꝫ: ꝛ tale dꝫ eē ꝓpriū subm illi⁹: ꝛ iō si nos uolum⁹ aliq̄ mō ꝯcedē deū eē subꝫ isti⁹: ōbem⁹ alr distiguere de subo dicēdo ꝙ dupr ē subꝫ pnl̄e i scia. Est eni qdā subm pnl̄e de q̄ p: ꝛ ꝑ se itēdit i illa scia: ꝛ tale ē sbꝫ pnl̄e i illa scia. Aliud ē subm pnl̄e: qd nō ē pnl̄e ꝑ se ꝛ p: ꝫ ex ꝯñti. v.g. si eēt aliq̄ scia q̄ determiaret de aiali sꝫ ꝙ aial. Tūc i illa scia: aial eēt subꝫ pncipale ꝛ p illi⁹ scie: ꝛ cū nā aial' magis ꝛ vi⁹ saluet i hoie: q̄ in aliq̄ ꝯtēto sub aiali: si q̄ras a me qd ē subꝫ illi⁹ scie: dicerē ꝙ hō ē pncipale subm illi⁹ scie: nō tn̄ pncipale ꝑ se: ꝛ p: ꝫ ipm aial: sed hō ē subꝫ pncipale ex ꝯñti: q: i ipo salnat vi⁹ nā subi pncipalr p ꝛ ꝑ se: silr dico ꝙ in metha^ca ens inquātū ens ē sbꝫ pncipalr ꝑ se ꝛ p: ꝛ gā rō entꝫ meli⁹ ꝛ vi⁹ saluat i deo q̄ in aliq̄ alio ente: ꝓp h dico ꝙ de⁹ ē sbꝫ pncipale illi⁹ scie: nō ꝑ se ꝛ p ꝫ ex ꝯñti ut dcm̄ ē. Ꝺ Et ꝑ h pꝫ solō ad rationes.

Questio. VI.

Ueritur ꝯsiter. Utꝝ sit idē eē de ꝯsideratiōe alicui⁹ scie: ꝛ eē sbꝫ illi⁹: ꝛ h ad euidētiā eoꝝ q̄ q̄runt p̄ri⁹. ꝛ vi ꝙ sic: qm̄ illd nō dr sbꝫ scie i q̄ ē scia: ꝫ illud dr sbꝫ scie de q̄ ē scia: ꝫ scia ē de his q̄ ꝯsiderātur i illa scia: ḡ ut vi idē ē eē de ꝯsideratiōe alicui⁹ scie: ꝛ eē sbꝫ illi⁹. Ꝺ ꝑs. sbꝫ aut ē de ꝯsideratiōe illi⁹ scie aut nō: nō ē dicē ꝙ nō. Si tu dicis ꝙ sit de ꝯsideratiōe scie: tūc cū sbꝫ scie sit illd de q̄ ē sciētia ipa: vi ꝙ sit idē eē sbꝫ illi⁹ scie: ꝛ de cōsideratione eiusdē.

Ad oppo^m arguit sic: si idē eēt sbꝫ i scia ꝛ de consideratione sciente tolleret vnitas scientie ꝛ eēt ꝯfusio in scia: quō aūt h sit posten apparebit.

Ad istā q̄ōnē dicē possum⁹ ꝙ ē aliud eē de ꝯsideratione scie: ꝛ eē sbꝫ scie eiusdē: ꝛ h appet ex trib⁹. p̄ ex compatatiōe sciaꝝ adiuicē. 2° ex cōparatiōe sbo rū ad sciaꝫ ꝛ ad ea q̄ ꝯsiderātur i scia. 3° ex cōparatiōe sboꝝ ad ea q̄ determinant i scia. Et ad h videndū p̄ ē itelligēdū: ꝙ sic libri ꝑticlares hñtes ordinē ad aliq̄ vnā sciaꝫ hñt diuersitatē iter se: ita scie hñtes ordinē ad aliq̄ vnā sciaꝫ ad metha. s. q̄ ē finis ꝛ btitudo ipi⁹ hois: hñt diuersitatē int se: ꝛ sic libri pticlares hñt istā diuersitatē sic libri ꝑticlares pñie nālis: ita silr ꝛ sbta illoꝝ libroꝝ hñt istaꝫ diuersitatē. Nūc āt itelligēdū ē ꝙ scie dupr differūt: vno° q̄tū ad maiorē ꝛ miorē abstractionē. nā sbꝫ vni⁹ scie ē magis abstractū q̄ sbꝫ alt'i⁹: sic videmus ꝙ sbꝫ libri phisicoꝝ ē corp⁹ mobile: sbꝫ aūt alteri⁹ libri ē corp⁹ mobile ad formā. Differūt enim alr scie adiuicē penes disꝑatū ꝛ nō disꝑatū: subm eni vni⁹ scie dr disꝑatū respectu subi alt'i⁹ scie: qm̄ nō ꝯtinet sub sbo illi⁹ scie: nec reducit ad ipꝫ. v.g. sbꝫ libri de gñatiōe ē corp⁹ mobile ad formā dicit disꝑatū libri de celo ꝛ mūdo qd ē corp⁹ mobile ad situ: tn̄ qm̄ sbm libri de gñatiōe nō ꝯtinet sub sbo libri de celo ꝛ mūdo: ꝛ sic suba duplr differūt: sic ꝛ scie. Una eni scia ē magis abstracta q̄ alia: sicut metha. ē magis abstracta q̄ mathe^ca: qm̄ meth. ē de reb⁹ abstractis tā a mā sēsibili q̄ itelligibili: mathe. abstrahit a mā sensibili: nō aūt itelligibili: nālis ē min⁹ abstracta: qm̄ abstrahit a mā hac sēsibili ꝛ ab illa: nō tn̄ a mā sensibili simplr. Silr scie differūt q̄tū ad eē disꝑatū ꝛ nō disꝑatū: qm̄ vna scia nō ꝯtinet ab alia: ꝛ h ē uerū i mltis sciēntijs sic pꝫ. Nā phia moral' nō ꝯtinet sub nāli. appet ḡ ꝙ scie hñt diuersitatē a sbtis. Cū ḡ ꝑ illd idē ꝑ qd aliqd ē diuersū ab alijs: ꝑ illd idē sit ens ꝛ vnū. Si ḡ sic dcātū ē scia hꝫ diuersitatē a subo: ꝛ tn̄ ab oib⁹ illis que determinātur in scia: nō sortit scia spēm: apparet mā̄feste ꝙ nō ē idē eē de ꝯsideratiōe vni⁹ scie ꝛ eē subꝫ illi⁹. Bn̄ eni dcm̄ ē sic dic phs i li° posterioꝝ cap° de sbaltnatiōe sciaꝝ ꝙ vnū ꝛ idē bene pōt eē de ꝯsideratiōe diuersaꝝ sciaꝝ: ꝫ h ē diuersimode: qm̄ subdūtur diuersis rōnib⁹: ꝛ h idē dicit ꝯtor in xj° metha^ce. ꝙ vna ꝛ eadē res pōt ꝯsiderari a diuersis sciēntijs: sed scia q: sortit spēm ex sbo ꝓp h nō ē possē: ꝙ vna res ꝯsideret a diuersis sub vna rōne: ꝛ ex h appet ꝙ nō ē idē ꝯsideratū ꝛ sbꝫ cū idē possit eē de ꝯsideratiōe diuersaꝝ sciaꝝ: non tn̄ sbm. Hoc ēt appet ex cōparatiōe scie ad subm ꝛ ad ea q̄ determinātur in scia: qm̄ demōstrās nō ē alteri⁹ demōstratū. scia eni sortit spēm ex sbo. ꝛ iō cū nihil agat ultra suā spēm: scia nō pōt demrare suū sbm. Si ḡ scia nō demōstrat suū subm: ꝛ cum mlta ꝯsiderētur i scia q̄ tn̄ scia demrat: igit nō est idē eē de ꝯsideratiōe ꝛ eē subꝫ. Hoc etiā appet ex cōparatione subi ad ea q̄ determinant i illa scia. scientia eni nō tātū ꝯsiderat subm: ꝫ ptes subi ꝛ passiones: vn̄ dicit phūs ꝙ scia est vna q̄ est vni⁹ gñis subi ptes ꝛ passiōes ꝯsiderās. Un̄ subm scie ꝛ ea q̄ ꝯsiderant in scia differūt sic magis cōe ꝛ minus cōe: q: oē subiectū i scia ē de ꝯsideratiōe scie. non tn̄ oē ꝯsideratū i scia ē subiectū scie. Et si tu q̄ras q̄ est ista cōitas. dico ꝙ est cōitas anologie: qm̄ illa oia q̄ determinātur i scia: nō determinant in scia nisi per attributionē quā hñt ad ipm subiectū. ex his tribus que dicta sunt patet ꝙ non est idem eē subiectum scientie ꝛ de consideratione illius.

Tūc ad rōnes. Ꝺ Ad pmā dicēdū est cū tu dicis subiectū scie non est illud in q̄ est scia sed de q̄ est scia

nex est: ꝛ cū tu dicis illud ḡ ē subiectū scie de quo ꝯsideraᷓ in scientia: nex est hoc totum. tñ tu nō ꝓbas ꝙ oē illud de quo cōsideraᷓ in scia sit subm. Si tñ hoc posses probare: aliqd eēt: tu tñ nō probas hoc per istā ratonē. ¶ Ad aliud patet solutio per ea que dicta sūt ꝛc̄. Questio.VII.

q **Ueritur** cū visū sit pri᷒ ꝙ de᷒ nō est subm istiꝰ scie. Utruꝫ deꝰ sit subm alicuius scie spālis: ꝛ vī ꝙ sic qm̄ sicut scia cōis est de aliquo cōi: sic scia spālis ē de aliquo spāli: ſ3 deꝰ est aliqd spāle inter oia: ḡ. ꝓbatio assūpti: ratio eni cōitatis sumiᷓ ex hoc ꝙ est aliqd cōe huic ꝛ illi. cū āt ipsi deo nō sit aliqd cōe vniuocū ꝛ istis que sūt circa ꝑᵐ: ḡ. ¶ Pꝫ. hoc ideꝫ arguiᷓ sic. qñ eni scia recipit aliqd ab aliq̄ scientia illa a qua alia recipit: cōsiderat illud ꝓncipaliter: sicut patet de metha. ꝛ phia nāli. cum ergo metha. recipiat multa a pħo nāli de deo. s. ꝙ sit īfinite virtutis ꝛ multa alia: ergo ut videtur pħs principaliter considerat ipsum deum: ergo.

Ad hec breuiter itelligēdū est: ꝙ scia ꝛ hēt ꝙ sit scia ꝛ ꝙ sit vna: ꝛ ab alio hēt ꝙ sit scia: ꝛ ab alio hēt ꝙ sit vna: salti ꝑm rōnē: ſ3 bñ uerū est ꝙ aliqd per vnū ꝛ idē hēt ꝙ sit ens ꝛ ꝙ sit vnū: loquēdo dico realr̄. Tamē illud ꝑ qd aliqd est ens ꝛ vnū differt ꝑm rōnē: ꝑm ꝙ ꝑ ip3 aliqd est ens ꝛ vnū. Silr̄ dico l3 scia ꝑ vnū ꝛ idē hēat ꝙ sit scia ꝛ ꝙ sit vna loquēdo realr̄: illud tñ differt ꝑm rōnē. ¶ Ulteriꝰ est itelligēdū: ꝙ illud ꝑ qd scia hēt ꝙ sit scia ꝛ ꝙ sit vna est ipm subm: ip3 tñ subm differt ꝑm rōnē: ꝛ ꝑm ꝙ ꝑ ip3 hēt scia ꝙ sit scia: qm̄ ꝑ subꝫ cōsideratū sub abstractione hēt scia ꝙ sit scia: vñ nulla scia est quin abstrahat. Nā ipoꝝ singularū nō est scia: ſ3 bñ uerū est ꝙ scie abstrahūt ꝑm magis ꝛ minꝰ: ꝑ subm āt ꝯsideratū sub aliq̄ vna rōne spāli hēt ꝙ sit vna. Unū sicut visū ē: ꝑ vnū ꝛ idē sub alia rōne ꝯsideratū hēt scia ꝙ sit scia ꝛ ꝙ sit vna. ¶ Ūn itelligēdū est ꝙ talis est modus cōsideratiōis in scia: q̄lis est modus cōsideratiōis in numeris ꝛ formis ꝛ iste modus considerationis opumꝰ est. Ūn sic̄ in numeris causaᷓ noua spēs numeri ex additiōe vnitatis. ñ q̄cūq3 vnitas semp addaᷓ: semp causaᷓ noua spēs numeri ꝛ nō remanet illa spēs prior: sic est ī formis sicut ait phūs 8ᵒ metha. sic etiā cōsiderandū est in scientijs: ꝙ scie differūt ꝑm diuersos gradus abstractionis: nā q̄cūq3 gradus abstractionis supadditᷓ alicui scie: semp causaᷓ noua spēs sciētie. Nā si nos accipiamꝰ aliquē artificē: q ꝯsideret res abstrahēdo eas ab hac mā sēsibili ꝛ ab illa nō tñ phisicꝰ abstrahit a mā sēsibili simplr̄ si tñ ulterius intelligamꝰ artificē cōsiderātē res abstrahēdo eas a mā sēsibili simplr̄: nō tñ a mā intelligibili: iā3 est aliꝰ artifex sicut mathe͛ᶜˢ: ꝛ nō remanet amplius phisicꝰ. Si aūt cōsideramꝰ artificē cōsiderātē res abstractas ab oī mā ī ā sēsibili q̄3 etiā itelligibili: iam est methaphisicꝰ: ꝛ sic ꝑm diuersos gradus abstractionis diuersificanᷓ scientie: sicut ſ3 diuersas additiōes vnitatis causanᷓ diuerse species numeri.

Tūc dico ꝙ qui dicē deū posse eē subm alicuiꝰ scie spālis dicē illā sciā nō eē spālē: qm̄ ois scia spālis d3 cōsiderare res abstractas ꝑm aliquē modū abstractiōis. cū ḡ deꝰ sit sūme abstractꝰ: q2 est actꝰ purꝰ cui nihil admisceᷓ de pō: appet ꝙ deꝰ nō est subꝫ alicuiꝰ scie spālis: quod aūt sequaᷓ ꝙ illa scia nō eēt vna hoc patebit in alia q̄ōne ꝛc̄. Questio.VIII.

q **Ueritur** utrū deꝰ possit eē de cōsideratiōe alicuiꝰ scie spālis: dato ꝙ nō possit eē sb3 ī aliq̄ scia spāli: sicut prius declaratū est: ꝛ vī ꝙ deꝰ possit eē de cōsideratiōe alicuiꝰ scie spālis. qm̄ dicē ꝯᵗᵒʳ ꝙ nō pt cognosci hec subā demōstrata nisi ignotata ꝑᵃ cā. ḡ cū deꝰ sit ꝑᵃ cā oium sciaꝝ ꝛ oium entiū. vī ꝙ cuiꝰ erit cōsiderare de aliq̄ sbā demōstrata ꝙ ipiꝰ erit cōsiderare de ꝑᵃ cā illiꝰ scie. ḡ ꝛc̄. ¶ Pꝫ. hoc idē vī dicit eni phūs 2ᵒ metha. ꝙ sicut res se hēt ad esse ita se h3 ad cognitionē: ḡ ut vī dicē ꝙ deꝰ ē cā aliꝰ cuiꝰ rei est dicē ꝙ illiꝰ scie est cōsiderare de ꝑᵃ cā qd est deꝰ: cuiꝰ erit cōsiderare de illa sbā cuiꝰ deꝰ ē cā: ḡ ꝛc̄. ¶ Pꝫ. videmꝰ ꝙ phūs in liᵒ phisi. multa determinat de deo sicut ꝙ est ꝑmꝰ motor: ꝛ ꝙ est īfinite ṽtutis: cū ḡ libri phiᶜᵉ sit scia spālis ꝛ illa determineᷓ de deo: sic̄ i. s. appet ꝙ deꝰ poterit eē de cōsideratiōe alicuiꝰ scientie specialis: ergo ꝛc̄.

Ad dissolutionē huiꝰ q̄ōnis breuiter uolo determinare ꝙ nulla scia directe ꝑm modū humanū inuenta pōt cōsiderare de deo nisi sub rōne entis. Et ad hoc sic ꝓcedo ꝑ modū cognscēdi ex pte nr̄a: ois enim cognitio humana depēdet ex sēsibili ꝛ ꝑ sēsū h3 fieri q2 q̄cqd itelligimꝰ itelligimꝰ cū fātasmate. sicut dicē phūs 3ᵒ de aīa. Si ḡ ois nr̄a cognitio ꝑ sensū hēt fieri tūc ois scia que inueniᷓ ꝑm modū humanū inueniᷓ ꝑ sēsū: ꝛ ex hoc appet manifeste ꝙ ois sciēna directe inuēta ꝑm modū humanū aut est de sēsibilibꝰ aut est de hijs que sūt insensibilibꝰ: aut si nō sit de hijs que sūt ī sēsibilibꝰ ſ3 de abstractis a sēsibilibꝰ tūc op3 de necessitate ꝙ in aliq̄ parte sui determinet de sēsibilibꝰ: q2 sicut nō ꝯuenit itelligē aliquid sine fātasmate ꝛ sēsu. sic nō cōuenit eē aliquā sciaꝫ inuētā ꝑm modū humanū q̄ aut sit ipa de sēsibilibꝰ aut de his que sūt ī sēsibilibꝰ: aut si sit de abstractis a sēsibilibꝰ de necessitate op3 ꝙ hēat ptē sui de sēsibilibꝰ. ꝙ si hoc nō ē uerū da oppoᵐ: si tu das oppoᵐ ꝛ dicas ꝙ cōuenit eē aliquā sciaꝫ iuētā ſ3 modū humanū ꝛ nō determinet de sēsibilibꝰ ī aliq̄ pte sui: hoc ē dicē ꝙ cōuenit scire ꝛ itelligē sine fātasmate ꝛ sēsu: ꝛ hoc ē ipoᵇˡᵉ. op3 manifeste ꝙ ois scia inuenta ꝑm modū humanū aut sit de sēsibilibus aut habeat ptē sui de sensibilibꝰ. Si ḡ eēt aliq̄ scia que cōsideraret de eo op3 ꝙ illa silr̄ consideraret de sēsibilibꝰ: cū ḡ ois scia sit vna ꝛ per idē3 est scia ꝛ vna: tūc cū determinaret illa scia de deo ꝛ de sēsibilibus oporteret ꝙ de illis determinaretur sub aliq̄ rōne cōi: cū ḡ deꝰ ꝛ sēsibilia sint maxie remota adinuicē: tūc si eēt aliq̄ scia q̄ determiaret de deo ꝛ de sēsibilibꝰ nō determiaret de illis nisi ſ3 ꝙ cōuenit in maxie cōi qd est ens: ꝛ sic determinaret de ipsis nisi sub rōne entis. ꝛ tūc iā nō eēt scia specialis q2 ꝯsideraret aliqd sb rōne entis. ꝛ ideo cū nō possit eē aliq̄ scia directe inuēta ſ3 modū hūanū q̄ ꝯsideret de deo nisi sub rōne entis appet manifeste ꝙ deꝰ nō pt eē de ꝯsideratiōe alicuiꝰ scie spālis: ꝛ ita appet ꝙ q̄cūq3 scia hūana ꝯsiderat de deo ꝑ se ꝯsiderat de deo sb rōne entis: ꝛ q2 ꝯsideratio sb rōne spāli dat ṽitatē scie spāli tolleᷓ tñ vnitas scie specialis si ꝯsideratio eiꝰ directe ad deū se extēdit qd supiꝰ dicebaᷓ ꝓbādū. ſ3 q2 pħs vīta liᵒ phisi. sic in 8ᵒ determinare de deo ꝑꝑ hoc ut euitemꝰ argumēta q̄ pñt fieri est intelligendū ꝙ q̄tuor modis pōt eē aliqd de cōsideratiōe alicuiꝰ scie. Unoꝰ ꝑ accidēs ꝛ indirecte: ꝛ alioꝰ ꝑ se ꝛ directe. ꝛ ꝑ ꝑ oēm

modū. 3° mō p se ꝛ directe ꝛ p̄. ſʒ nō p oēʒ modū ſʒ ex ꝯñi. 4° mō p se ꝛ directe ꝛ nō p̄ nec p oēʒ modū ſʒ ex ꝯñi. vbi gr̄a de oib⁹ istis ꝛ p̄ de p̄: qm̄ eni aliqd cōſideraf i ſcia ꝛ ſine ipo tm̄ poſſet hēri ſcia: uerūtn̄ cōſideraſ i ſcia ad maiorē declaratiōnē eoꝝ q̄ oſir i ſcia: tūc illō ꝯſideraf i ſcia p accñs ꝛ idirecte ſicut fuīt ex. ſic pʒ i li° p̄oꝝ ꝛ illō qō ſic ꝯſideratur i ſcia nō ē ſbm aliq̄ mō in ſcia. Scḋʒ ſic pʒ. qm̄ eni aliqd ꝯſideraf i ſcia ita ꝙ ſb ei⁹ rōne ꝯſideraf in ſcia: q̄cūq; ꝯſideranf illō dʒ ꝯſiderari directe p ſe ꝛ p̄ ꝛ p oēm modū ſic̄ ē ens in metbaᶜᵃ. Quicqd eni cōſideraf in iſto liᵒ cōſideraf de ipo ſb rōne ipſi⁹ entis: ꝛ illō qō ſic ꝯſideraf in ſcia ē ſbʒ p̄ ꝛ p ſe ꝛ p oēʒ modū. 3ᵐ aūt pʒ ſic q̄ñcūq; aliqd ꝯſideraf in ſcia nō ꝙ ſub rōne ei⁹ determinanf in illa q̄cūq; determinanf: ſʒ qꝛ in ipa marie ꝛ ueri⁹ determinaf illō ſub cui⁹ rōne determinanf in ſcia q̄cūq; ibi determinanf ꝛ illō qō ſic cōſideraf in ſcia dʒ ꝯſiderari ibi p ſe ꝛ directe ꝛ p̄ ſʒ nō p oēʒ modū ſʒ ex ꝯñi ſic̄ dictū fuit p̄us de hoie ꝛ aiali: ꝛ ſic accipiendo de⁹ eſt ſbm in iſto liᵒ: nā de⁹ nō eſt ſbm p ſe ꝛ p̄ ꝛ p oēm modū ſʒ ex ꝯñi: qꝛ in ipo ueri⁹ ſaluaf nā entꝭ q̄ʒ in alijs. 4ᵐ aūt ſic pʒ. nā nos videm⁹ ꝙ metba. ꝯſiderat nō ſolū de ſba ſʒ ēt de accñte ēt directe ꝛ p ſe ſʒ nō p̄: nā nō p̄ p̄ncipal'r cū ꝯſideret de ente i eo ꝙ ens p̄ncipal'r nec p̄ ex ꝯñi cū rō entꝭ nō magis reſeruef in accñte q̄ʒ in alijs. p̄ mō ꝯſideraf in ſcia nec eſt ſbʒ nec ps ſbi. Sʒ 2° mō ꝯſideratū ē ſbʒ p ſe ꝛ p̄. 3° aūt mō ꝯſideratū eſt ſbʒ ex ꝯñi. 4° aūt mō ꝯſideratū ꝓprie loquēdo nullo° ē ſbʒ: ſʒ ps ſbi eē pōt. Si ḡ tu q̄ras utrū de⁹ poſſit eē de cōſideratione alicui⁹ ſp̄alis ſcie: dico ꝙ ſic per accidens ꝛ indirecte: ꝛ ſic de ipo determinauit ph̄s in 8° phiſicoꝝ. ſ. ut melius poſſet habere intentuʒ ſuum: ꝛ hoc dicit Auicen. in p̄u° ſiue methaphiſice.

Et tūc ad rōnes dicēdū ē ꝙ uerū eſt qō dic ꝯᵗᵒʳ ꝙ nō pōt ſciri iſta ſba demōſtrata ignorata p̄ᵃ cā. uerū ē ꝙ cōſideratiōe pfecta non pōt ſciri aliqō ens niſi ſciaī p̄ma cā ei⁹: ꝛ cū tu dicis ꝙ illi⁹ ſcie eſt cōſiderare de deo. dico ꝙ tu bñ arguis ꝙ idirecte ꝛ hoc ꝯcedo. ¶ Ad aliō eodē modo dicēdū eſt: ſicut ad iſtō. ¶ Ad tertiū pʒ per tam dicta ſol'o ꝛc̄.

Questio. IX.

Queritur utrū de⁹ poſſit eē de cōſideratione ipſi⁹ metba. ꝛ vʒ ꝙ nō: qꝛ methaphiſic⁹ illō qō cōſiderat ꝯſiderat ſʒ ꝙ ens: ꝛ q̄cq̄d ꝯſiderat: cōſiderat ſub rōne entis: illō ḡ ꝙ effugit rōnē entis nō ꝯſiderat metba. ꝙ aūt de⁹ effugiat rōnē entis ꝓbaf. ens diuidif in ens p ſe ꝛ in ens p accñs. De⁹ aūt nō ē ens p accñs: qm̄ nō ē ens p aliō. ꝓbo aūt ꝙ nō ſit ens p ſe qm̄ ens p ſe diuidif in. x. p̄dicamēta. ſ. ſbaʒ q̄titatē: qualitatē: ꝛ ſic de alijs. Cū ḡ de⁹ nō ſit i aliquo iſtoꝝ: vʒ ꝙ nō ſit ens per ſe: ſi nō per ſe: nec p accñs: ſequif ꝙ effugiat rōnē entis. ḡ ꝛc̄. ¶ p̄ꝫ. ꝙ de⁹ effugiat rationē entis ꝓbo. qm̄ ſi de⁹ ē ens: aut ergo ens p̄dicaf de deo ꝯuertibiliter aut nō. ſi conuertibiliter: tūc oē ens eēt de⁹: qō m̄ eſt fl'm. ḡ ꝛc̄. Si autem nō p̄dicef cōuertibiliter: ſʒ p̄dicaf ſicut aliqō cōe tūc ens eēt ſicut p̄us ꝛ de⁹ ſic̄ poſteri⁹: ꝛ ſp̄ale: ſʒ cū oē poſteri⁹ ꝛ ſp̄ale ſe hēt p additionem ad p̄ri⁹: ſi de⁹ ſe hēret p additionē ad ens tūc deuſ eē cōpoſit⁹ ꝛ nō ſimpliciſſim⁹: ſʒ hoc eſt fl'm. ḡ de⁹ effugit rōnē entis. ḡ ꝛc̄. ¶ p̄ꝫ. ꝙ de⁹ nō ſit de cōſideratione metba. ꝓbo: ſi de⁹ eēt de cōſideratione metba. tūc cū q̄cq̄d ꝯſideret metba. cōſideret ſub rōne entis. tūc nihil plus occurreret ul' eēt cure ꝙ ſi metba. de deo q̄ʒ de lapide qō eſt icōueniēs: ſic̄ ſi eēt aliq̄ ſcia que cōſideraret hoieʒ ſʒ ꝙ aīal tunc artifici illi⁹ ſcie nō plus eēt cure de hoie q̄ʒ de aſino ex q̄ ꝯſideraret hoieʒ ſʒ ꝙ aīal. ¶ p̄ꝫ. ſi metba. ꝯſideraret de deo hoc eēt p accñs qꝛ p effect⁹: ſʒ ſic nō pōt facere artifex ſp̄alis. Nā nālis ꝯſiderat de deo ratioe motus. ergo non eſt de⁹ plus de cōſideratione metba. q̄ʒ naturalis.

Ad iſtā q̄ōnē poſſum⁹ dicē ꝙ ad metba. ptinet ꝯſiderare de deo ꝛ ſic poſſum⁹ p̄ declarare p tres rōnes: q̄s ph̄s ponit 6° metba. p̄ᵃ rō eſt illa. cū eniʒ iſta ſcia ſit de abſtractis a mā ꝛ iſta ſcia ſit marie abſtracta. cū ḡ de⁹ ſit marie abſtract⁹: qꝛ eſt act⁹ pur⁹ cui nihil ē admixtū de pōa: de⁹ dʒ eē de ꝯſideratiōe ſcie marie abſtracte ꝛ hec ē methaᶜᵃ ꝛc̄. ¶ Aliam rōnē ponit ph̄s ibidē. alie enī ſcie ſpeculatiue nobiles ſūt: ſʒ iſta nobilioꝛ oib⁹ alijs: ſic̄ dic̄ ph̄s. ꝛ aliq̄ bñ ſūt notiores iſta: dignioꝛ vō nulla: cū ḡ ad nobiliſſimā ſciaʒ ptinet determiare de nobiliſſimo ēte de⁹ ē ens nobiliſſimū oiuʒ ēnū. ḡ ad metba. cū ſit nobiliſſima oium ſciarū qꝛ directiua ē oiuʒ ſciarū ſic̄ dic̄ ph̄s ptiebit ꝯſiderare de deo. ¶ p̄ꝫ. alia rō eſt quā ponit ph̄s ibi. ſi metba. ē p̄ᵃ ſcia de⁹ ipſe ē p̄ᵐ ens qm̄ eſt cā oiuʒ entiū cū ad p̄ᵃˢ ſciaʒ ptineat de p̄ ente ꝯſiderare. ḡ ipi⁹ metba. erit ꝯſiderare de deo. ¶ p̄ꝫ. illō idē poſſum⁹ declare p ꝯditiōes debitas ipſi ſapiēti. Sapiēs enī dʒ oia cogſcē ſcḋm ꝙ opʒ. ḡ cū metba. ſit marie ſapiēs ad metba. ptinebit ꝯſiderare de illo p qō marie ſciet oia ꝛ hoc eſt p̄ᵐ p̄nᵐ. Scḋa ꝯditio ſapiētis ē difficillima cognoſcē. de⁹ aūt cū ſit marie abſtract⁹ a ſēſibilibus difficillie cognitiōis ē. ḡ ꝛc̄. Et ſic appet ex 3ᵃ cōditiōe q̄ ē ꝙ certiſſime cogſcat. cū ḡ cognitio certioꝛ ē ex ſic ꝙ ē de paucioꝛib⁹. de⁹ aūt ē marie ſimplex qꝛ ē act⁹ pur⁹. ḡ ꝛc̄. ¶ p̄ꝫ. ſic pʒ ex alia ꝯditiōe. alia enī cōditio ſapientꝭ ē ꝙ cogſcat cās. de⁹ ē marie cā oiuʒ. ḡ ꝛc̄. ¶ Hoc ēt appet ex alia ꝯditiōe. metba. enī ſiue ſapiēs dʒ eē ſumpi⁹ grā ꝛ q̄rere ſciaʒ pp ſe cū igif de⁹ ſit pp ſumpi⁹ grā: qꝛ oia ſūt pp ipʒ ꝛ ad ipʒ ordianf: ſeqt qō p̄uſ dcm̄ ē. ſ. ꝙ de ꝯſideratiōe metba. ſit de⁹. ¶ Hoc ēt appet p. 6. ꝯditioneʒ ſiue ꝓprietatē: de⁹ eni marie ordinat aliqs ꝛ regulat cū ḡ ipi⁹ ſapiētis ſit ordinare ꝛ nō ordiari ab alijs ſequit idē qō p̄ri°. pʒ ḡ ꝙ de⁹ ſit de ꝯſideratiōe ipſi⁹ metba. tā ex pte abſtractiōis ei⁹: tā ex pte nobilitatis ei⁹: tā ex pte ēt p̄mitatis ei⁹: ꝛ pʒ ēt hoc ex pte ꝯditionū q̄ debent ſapiēti. ¶ Sʒ pp diſſolutionē rōnū ē itelligēdū ꝙ aliqd cōſiderari in ſcia pōt eē dupl'r: aut p ſe ꝛ nō p accñs: aut p ſe ꝛ ēt p accidēs: ꝛ accipim⁹ p accñs large ad oē qō ē p aliō ꝛ pp aliō ꝛ iſtō p accñs p̄t eē ul' rōne ſcie: ul' rōne rei ſcite: uel ex pte nr̄a. exᵐ de p̄. ſ. ꝙ aliqd poſſit ꝯſiderari i ſcia p ſe ꝛ nō p accñs: ita ꝙ ipʒ p accñs ſit ip ſius rei ſcite. ponam⁹ ꝙ ego uellē dare vnā ſciam de accñte cū accñs nō poſſit itelligi ſine ſba opʒ ſil' certificare de ſba: tūc q̄ro ꝙ eēt p ſe cōſideratū in ſcia illa planū eſt ꝙ accñs ꝛ ēt accñs ipʒ p accñs eēt cōſideratū in illa ſcia: ſʒ rōne rei ſcite tm̄ qꝛ cognitio ꝛ ſcia de accñte p̄ſuppōit cognitionē ꝛ ſciaʒ de ſba. ꝛ iō rōne rei ſcite eēt ibi accñs cōſideratū p accñs. Aliqñ aūt illō p accñs pōt eſſe ex pte ſcie ut q̄ ſcia nō cōſiderat de aliq̄ niſi p aliud ita ꝙ ſi plene ſine illo qō iducif pp aliō p oſſet hēre cogni-

tionē ei⁹ cui⁹ per se cognitionē intēdit. de illo alio nō ꝯsideraret sic appet de ꝯsideratiōe pᵉ cāe i scia nāli q: cōsiderat ꝑꝑ motū ita ꝙ si de motu posset hēre plenā cognitionē absq; eo ꝙ reducēt ad motorē imobilē nō facēt mētionē de motore imo^li. ꝛ sō motor imo^lis i 3° phi^or̄ dī nō ꝑtice ꝯsideratiōis. 2° ꝑt eē ꝑ accñs ex pte nr̄a: ut si nos nō possem⁹ cog̃scē sb̄a3 absq; cognitiōe accñtiū si eēt aliq̄ scia q̄ itēderet ꝯsiderationē de sb̄a ꝑ se opoztēt ipam ꝑ accñs detmiare de accñte: ƺ illō ꝑ accñs eēt ex pte nr̄a: q: nō possem⁹ cog̃scē sb̄am sine accñte. igr̄ i metħ. ꝯsideraī ō deo: q: ꝯsideraī de effectib⁹ ꝛ nō alr̄: ꝛ ita ꝯsideraī de deo aliquo⁹ ꝑ accñs: ƺ illō ꝑ accñs sō ex pte scie ē: q: si metħ. posset hēre cognitionez oīu3 entiū alioꝝ a p̄ absq; p̄ nihilomin⁹ adhuc ꝓcedēt ad cognitionē p̄mi iaq; ad cognitionē illi⁹ in q̄ potissime reꝗescit ꝛ ō entiū: nec ē istō ꝑ accñs rōne rei: de⁹ eni nō dependet ab alijs imo alia ab eo. S3 3^oo cōsideraī ibi ꝑ accñs. ꝛ istō ꝑ accñs ꝓuenit ex pte nr̄a. qm̄ cū oīs nr̄a cognitio icipit a sēsu: ꝑꝑ h̄ hūan⁹ itellect⁹ se h3 ad māifestissima nāe ꝑꝑ eoꝝ remotionē a sēsu sicut ocl's noctue ad lucē diei ut dī i 2° h⁹. ꝛ sō nō possum⁹ ducere i cognitionē dei nisi ꝑ alias creaturas q̄ nobis notiores sūt. ꝛ sō per effect⁹ ꝛ alias sb̄as ꝛ ꝑ multa alia accñtia ducim⁹ i cognitionē ei⁹.

Tūc ad rōnes ꝛ p̄ ad p^am: cū tu dicis de⁹ effugit rōnez entis. dico ꝙ fl'3 ē imo verissime ens ē: ꝛ dico ꝙ tu bñ dicis ꝙ nō ē ens ꝑ accñs ꝛ tu ꝓbas ꝙ nō ē ens ꝑ se: q: ens ꝑ se dividiī i x. ꝑdicamēta. dico ꝙ ad h̄ ꝙ ens qm̄ dividiī i x. ꝑdicamēta nō dī ens uñe ƺ ibi dī ens cui admixtū ē aliqd de pō ꝛ aliqd de actu qō ē mediū iter ꝛ potentias ꝛ actū: sic dicit 2° or ꝙ h3 aliqd de pō ꝛ actu. Uel alr̄ ꝑt dici ad rōnē. ꝙ ad h̄ ꝙ aliqd sit i gñe ꝑt eē dupl' ul' directe ul' idirēce. ꝛ ad huc idirecte dupl'. p^u eni q̄ sr̄ p^u alicui⁹ ita ꝙ non sit p^u alr̄⁹ talia sūt i gñe ꝛ h̄ idirecte q: ꝑ reductiōe3 Alio⁹ dī aliqd eē i gñe idirecte: q: nō tm̄ est p^m alicui⁹ qō ē i aliq̄ gñe ƺ ē p^m alioꝝ: ꝛ sic accipiēdo eē aliqd i gñe idirecte dem̄ possum⁹ dicē ꝙ de⁹ ē aliq̄ mō i gñe. s. i gñe sb̄e. ¶ Ad aliō dicēdū ꝙ ꝓupl' ꝑt fieri descēsus ul' h̄ vniuoco ul' h̄ anologo: tūc dico ꝙ illō qō descēdit h̄ vniuoco ꝛ ē posteri⁹ sic aial respectu sb̄e tale se h3 ꝑ additionē sic se h3 al'ꝑ additionē ad sb̄a3: ƺ nō op3 ꝙ illō qō descēdit h̄ multiplici ꝛ anologo ꝙ illō addat aliqd ƺ tantū arguit aliū modū eendi: ꝛ h̄ñ uez ē ꝙ de⁹ alr̄ ē ꝛ alia ētia.

¶ Ad 3^m dico ꝙ rō i scia ꝑt sumi dupl'. vno⁹ foīal'r sic rō a q̄ h3 scia vnitatē sic appet in ꝓpriis. Nā sz visus h̄ vna rōne foīali cōphēdit albū ꝛ nigrū: q: h̄ rōne coloris. nihilomin⁹ tm̄ cog̃scit albū eē distinctū a nigro: ita lz metħ. ꝯsiderat deū ꝛ alia h̄ rōne entis: cog̃scit tñ ea distīcta. ꝛ ita vna rō foīal'i scia facit idistīctionē iter ꝯsiderata i scia iaq̃ tum oia illa ꝯsiderata i scia nō ꝑtinēt ad scias distinctas sed ad eādē. sic rō foīal' ex pte visus faciebat ꝙ albū ꝛ nigrū ꝑtinēt ad vnā eādē pō3: ƺ ista vna rō nō facit ꝙ oba nō distīcte cog̃scant. Nā visus distīcte cog̃scit albū a nigro ꝛ metħ. deū a lapide. aliqñ rō ē mal'r ex pte scie: ē tm̄ foīal' ex pte obi sic ē albū ꝛ nigrū iter se dicūt foīal'r cōpata tm̄ ad visū dicūt mal'r solū. ꝛ ita distinctio mal'is ex pte scie foīalis: tm̄ ex pte obi facit ꝙ illa oba distīcte cog̃scant ab illa scia sicut visus distīcte cog̃scit albū a nigro. igr̄ metħ. poterit distīcte cog̃scē oba sua ꝑꝑ formalē distinctionē oboꝝ in se mālēꝝ ex pte scie ul' pōe. ¶ Ad 4^m p3

solō: q: de⁹ ꝯsideraī a metħ. ꝑ accñs rōne nr̄i: uel ex pte nr̄a. nō eni illō ꝑ accñs ē ex pte illi⁹ scie. Nā ipa metħa^ca per se māifestat cōsiderationē ipsi⁹ primi entis: ƺ nālis ꝯsiderat de p̄ ente rōne effect⁹ ꝛ ita per accñs ut dictū est. ita tñ ꝙ illō per accidēs nō est ex parte illi⁹ scie: ꝛ ita nō est simile ꝛc̄.

Questio .X.

q **Ueritur** utrū h̄ scia sit nobilior ex h̄ ꝙ nō ꝯsiderat deū pro p̄n^li sb̄o: ƺ ꝯsiderat deū i eo qō ē ens: ul' utrū eēt nobilior si ꝯsideraret deū ꝑ sb̄o p̄n^li. ꝛ vī ꝙ sit nobilior ex hoc ꝙ nō considerat deū pro sb̄o p̄n^li. Sapiēs ē ille qui oia cognoscit. ergo illa sapia est maxie sapia qꝫ maxie oia cog̃scit. cu3 ergo sciret oia alia entia ꝛ deū ipm̄ sit magis scire q̄ scire deū tm̄. igr̄ illa sapia est maxime sapia que cog̃scit deum ꝛ alia entia: g̃ erit nobilior: qm̄ sapia que maxime sapia est: est nobilior. cū g̃ metħ. cognoscat oia alia entia ꝛ ipm̄ deū videī ꝙ sit nobilior ex hoc ꝙ nō ꝯsiderat deū pro sb̄o p̄n^li: ƺ deum ꝛ alia entia. ¶ Pr̄. illa scia ē nobilior q̄ magis accedit ad rōnez scie: scia aūt magis accedit ad rōnē ex h̄ qō cognoscit ꝑ cās. cū g̃ de⁹ nō hēat cām: qm̄ totalr̄ effugit rōnē cāe: vī ꝙ scia alioꝝ entium magis accedat ad rōnē scie q̄ scie dei: g̃ ut vī ista scia ē nobilior ex h̄ ꝙ deū nō ꝯsiderat pro sb̄o p̄ncipali. ¶ Pr̄. creature ipse sūt aliqō bonū. de⁹ etiam ē bonū qō ita vī ꝙ creature sup ip3 deū addāt aliqō bonū ex q̄ creature ipse sūt aliqō bonū. ꝛ sō vī ꝙ de⁹ ꝛ alia entia sint maius bonū q̄ ipse de⁹ solū. cū ergo scia sit nobilior q̄ de maiori bono ꝯsiderat ꝛ metħ. ꝯsiderat de deo ꝛ alijs entibus. videī ꝙ metħ. sit nobilior ex hoc ꝙ non cōsiderat deum pro subiecto p̄ncipali sed deū ꝛ alia entia. ꝛ hoc est ens s'm ꝙ ens.

Ad oppositū est phūs. q̄rit eni quō p̄mū se cognoscit in 12° hui⁹. ꝛ ipse dicit ꝙ deus se tm̄ cognoscit: ꝛ si tu dicas. op3 ergo ut videtur ꝙ scia dei sit nobilior: ex hoc qō de⁹ tm̄ se cognoscit ꝛ non alia entia. ꝛ ipse dicit ꝙ ex nobilitate est ꝙ seipsum tm̄ cog̃scit ꝛ non alia. quoniam si cognosceret alia ꝛ se: ꝛ ad h̄ s'm ꝙ ipse dicit nō est magis nobilis ex eo ꝙ cognoscit se ꝛ alia entia q̄ q: cognoscit se tm̄. dicit enim ipse ꝙ melius est non videre quedam q̄ videre ergo videtur ꝙ scientia que considerat deu3 pro subiecto principali sit nobilior.

Ad istā q̄ōnē possum⁹ dicē ꝙ ista scia nō est nobilior ex hoc ꝙ non cōsiderat deū pro subiecto p̄ncipali. imo si cōsideraret deū pro sb̄o p̄ncipali nobilior eēt. scientia eni ex duob⁹ est nobilior sicut dicit phūs in p̄ de aīa. bonoꝝ honorabiliū ꝛc̄. ꝛ ex hoc qō est de nobiliori subiecto ꝛ ex hoc qō est certior: tunc dico ꝙ illa scia que ꝯsiderat deum eēt nobilior: q: eēt de nobiliori sb̄o ꝛ eēt eēt nobilior: q: certior eēt sicut iā patebit: q: aūt vī ꝓbabile ꝙ de⁹ ꝛ alia ētia sint mai⁹ bonū q̄ ipse de⁹ solus: ꝑꝑ h̄ uolo ostendere ꝙ de⁹ ꝛ alia ētia nō sint mai⁹ bonū q̄ ipse de⁹ solus: ꝛ h̄ p3 ex trib⁹. p^m eni est ꝙ de⁹ est ip3 suū esse puꝝ: qm̄ si de⁹ nō eēt suū esse purū iā esset cōpositus sicut ego nō sū meū esse puru3: q: hēo naturā in me in qua est meū eē: ƺ de⁹ nō est aliō q̄ ipm̄ suū eē puꝝ. qm̄ si eēt aliō q̄ suū esse purum iam esset cōposit⁹ ꝛ cū cōponētia sūt p̄us q̄ ip3 cōpositū ꝛ tūc sequereī ꝙ de⁹ nō eēt p^m. hēm⁹ g̃ ꝙ de⁹ ē ipm̄ suū eē puꝝ. cū g̃ oīs rō ꝑfectiōis sumaī ex puro eē

de⁹ est ip̄z eē purū ⁊ de⁹ ē oīs rō pfectiōis ⁊ ħ dīc pħs in 5° metha. q̄ est vnū pfectū simplr q̄d hēt i se oēs rōne pfectiois. ⁊ ɔ̄ᶜᵒʳ addit ⁊ ħ est dispō p̄mi p̄ncipij. Si g̃ de⁹ hēt in se oēs rōnē pfectiōis iā p̄z manifeste q̄ de⁹ ⁊ alia entia nō sint mai⁹ bonū q̄z ipe de⁹ solus. g̃ scia q̄ cōsiderat alia entia ⁊ deū ip̄z nō ē nobilioꝛ q̄z scia q̄ ɔsiderat deū tm̄ p̄ncipalr loquēdo. ¶ Hoc ēt appet ex alio qm̄ sic ē i efficientibus ita est ⁊ in finibus ⁊ eodem modo debem⁹ itelligē in finib⁹. Nūc aūt in efficiētib⁹ ita ē q̄ agēs p̄ncipale ⁊ istrumētale m̄lta p̄nt q̄ tm̄ nō p̄ncipale agēs solū: qm̄ m̄lta pōt facē faber. ⁊ martellus que nō pōt facē faber solus: ⁊ hoc ē q: martellus nō accipit a fabro q̄cq̄d p̄t ⁊ hēt martellus vn̄ si martellus acciper a fabro q̄cq̄d hēt nihil posset martellus ⁊ faber q̄d nō posset facē solus faber cū g̃ oēs creature q̄cq̄d hn̄t bonitatis accipiāt ab ipo deo qm̄ illō q̄d maxime ē tale ē cā oīuz posterioꝝ ⁊ alioꝝ. cū g̃ de⁹ maxie ⁊ sūme sit bon⁹ deus erit cā maxie bonitatis oīuz creaturarū: g̃ oēs creature q̄cq̄d hn̄t bonitatis accipiunt a p̄ᵃ bonitate. s. a deo. g̃ de⁹ hēt in se oēs rōnē bonitatis ⁊ i ipo cōgregant̄ oēs pfectiōes: sicut faber dī nō posse facē oē illō q̄d pōt faber ⁊ martellus q̄a martellus nō h̄z aliquā pōm quā nō accipiat a fabro. ⁊ dī posse oīa q̄ p̄t cū martello qm̄ martellus q̄cq̄d h̄z accipit a fabro. ⁊ sic dī de⁹ hēre pfectionē in se cū alie creature accipiāt a deo ipo q̄cq̄d hn̄t bonitat̄ ⁊ pfectionis pp hoc de⁹ ⁊ alia entia nō sūt mai⁹ bonū. q̄z ipe de⁹ solus. ¶ Pꝫ. alie creature hn̄t bonitatē finitā ⁊ de⁹ excedit oēs alias creaturas in bonitate in iñᵐ q: sic dictū est de⁹ est cā efficiēs oīuz. ⁊ iō nō ē maioꝛ vī⁹ in deo ⁊ creatura q̄z i ipo solo deo. ⁊ ita nō plus hēt de⁹ ⁊ creature q̄z de⁹ solū: ⁊ hoc ē ex pte finis. ¶ Pꝫ. alie creature hn̄t bonitatē finitā deus excedit creaturas bonitate īfinita. ⁊ iō nō ē cōparatio bonitatis creaturaruz ad bonitatē p̄mi p̄ncipij: ⁊ ex hoc appet māifeste q̄ bonitas creaturaꝝ nō cōparat̄ ad bōitatē dei sic̄ linea ad lineā. qm̄ linea aliquoties sūpta reddit pluꝫ q̄z alia linea: s̄z sic cōparat̄ bonitas creaturarū ad bōitatē dei sic̄ pūct⁹ ad lineā: ⁊ sic̄ pūct⁹ ⁊ linea nō sūt mai⁹ q̄z linea solū sic ⁊ bonitas aliaꝝ creaturaꝝ ⁊ bonitas dei nō sūt maioꝛ bonitas q̄z dei solū: q̄ aūt pūct⁹ ⁊ linea nō sunt mai⁹ q̄z linea tm̄: appet ex ħ q̄ si linea ⁊ pūct⁹ eēnt mai⁹ q̄z linea tūc seq̄ret̄ q̄ oēs ptes toti⁹ alicui⁹ eēnt aliq̄d mai⁹ q̄z suū totū s̄z pūct⁹ nō sit ps linee. s̄z p rōīo posset dici ps linee q: pūct⁹ necessario iest ⁊ linee ⁊ suis ptib⁹ ⁊ ħ patet cōsiderāti. patet g̃ q̄ de⁹ ⁊ alia entia nō sūt mai⁹ bonū q̄z ipe de⁹ tm̄. igit̄ patet q̄ scia q̄ cōsiderat alia entia ⁊ ip̄z deū nō est maioꝛ nec de maiori bono nec nobilioꝛ uel de nobiliori bono q̄z scia que ɔsiderat deum tm̄ ⁊ nō alia entia. Q̄ autem alia entia ⁊ deus sint min⁹ bonū q̄z ipe de⁹ tm̄ ꝓbat̄ saltē i ꝓposito p cōparationē ad sciaz ⁊ hoc appet p̄ ex ħ: qm̄ creature alie accipiūt bonitatē ab ipo deo ⁊ nō hn̄t bonitatē nisi iquātū bōitas dei refulget in eis. si g̃ sit aliq̄ scia que cōsideret alias creaturas ⁊ ip̄z deus tc̄ op̄z q̄ scia illa sit vna. ⁊ cū p idē realr sit vna per q̄d est scia. g̃ si illa scia que cōsiderat alias creaturas ⁊ ip̄z deū sit vna op̄z q̄ cōsideret ea sub rōne aliq̄ cōi. cū g̃ alie creature nō hēant rōnē bonitatis nisi f̄m q̄d bonitas p̄mi refulget in eis ⁊ bonitas p̄mi. s. dei nō refulget in eis nisi f̄m modū finitū scia que cōsiderabit alias creaturas ⁊ ip̄z deum nō cōsiderabit bonitatē dei nisi f̄m modū finitū. scia aūt que cōsiderabit deū tm̄ ⁊ nō alia considerabit bonitatē dei cōpletā f̄m modū īfinitū. g̃ de⁹ ⁊ alia entia saltē in ꝓposito p cōparationē. s. ad ip̄az sciaz que cōsiderat de utrisq̄ sūt min⁹ bonū q̄z de⁹ solus: ⁊ si est aliq̄ scia que hēat deuz pro obiecto p̄ncipali ⁊ tm̄ cognoscat deū finite. tūc op̄z q̄ illa scia de deo plus cogscat q̄z aliq̄ alia scia iuēta f̄m modū humanū sine p rōnes humanas: cuz deū in se cōsideret: ⁊ illō plus est mai⁹ bonū q̄z sit cognitio oīuz creaturarū que ab hoīe nāliter hēri possit. cū g̃ scire deū sit mai⁹ bonuz q̄z sit cognitio ei⁹. s. dei ut pōt hēri p sciaz q̄ ɔsideret eū in eo q̄ ens supaddita cognitiōe alteri⁹ toti⁹ entis. p̄z g̃ q̄ scia que cōsiderat deū pro obiecto p̄ncipali est nobilioꝛ ⁊ melioꝛ cū sit de meliori ⁊ nobiliori obō: p̄z etiā ex hoc q̄ scia q̄ deū cōsiderat ⁊ alia entia simulter sit min⁹ bonū q̄z scia q̄ ɔsiderat deū solū cum de⁹ ⁊ alia entia sint min⁹ bonū respectu scie q̄z sit ipse de⁹ solus. patet ēt ex hijs que dicta sūt q̄ ista scia nō ē dignioꝛ ex ħ q̄ nō cōsideret deū pro p̄nˡⁱ obō imo eēt dignioꝛ si ɔsideret deuz tm̄ p̄ncipalr ⁊ nō alia entia. ¶ Q̄ō aūt illa scia q̄ ɔsiderat deū tm̄ sit certioꝛ ⁊ nobilioꝛ hoc appet. Scia eni sortitur spēm obō p̄sˡⁱ. vn̄ si ob̄z fuerit simplr i actu tūc scia simplr ē in actu uel imediate hēt aliq̄d ad sciētias i actu: ⁊ si ob̄z fuerit tale q̄ ip̄z nō sit simplr in actu. tūc scia simplr nō est in actu. Nūc āt ita ē q̄ ens s̄z q̄ ens nō ē simplr i actu qm̄ aliq̄d h̄z de potētialitate. Nā oīe entia s̄z ens sūt act⁹ ⁊ pō. ⁊ iō eūo f̄m ens nō est simplr i actu. de⁹ āt simplr ē i actu ⁊ nō h̄z aliq̄d de potētialitate. Nūc āt ita ē f̄m q̄ dic̄ pħs in. 6. metha. q̄ malū ⁊ erroꝛ ɔtigit in scia pp potētialitatē admixtā. cū g̃ scia dicat̄ eē certioꝛ ⁊ icertioꝛ ex ħ q̄ nō ɔtigit ei malū ⁊ erroꝛ uel ex ħ q̄ ɔtigit ei malū ⁊ erroꝛ tūc scia q̄ ɔsiderat ens s̄z q̄ ens cui admixtū ē aliq̄d de potētialitate ē min⁹ certa q̄z illa q̄ ɔsiderat deū tm̄ cui nihil ē admixtū de pōlitate. p̄z g̃ clare q̄ scia q̄ ɔsiderat deum tm̄ cui nihil ē admixtū de pōlitate est nobilioꝛ ⁊ dignioꝛ ⁊ certioꝛ q̄z illa q̄ ɔsiderat deuz ⁊ alia entia tā ex pte rei q̄z ex pte modi sicut declaratū est.

Et tūc ad rōnes dico q̄ p̄ᵐ argumētum magis arguit oppoᵐ q̄z ꝓpositū dic̄ Ari. q̄ ɔsideratio viliū arguit vilitatē scie. ɔsideratio nobiliū arguit nobilitatē scie: ⁊ tūc p ħ q̄ ista scia cōsiderat ens s̄z q̄ ens ⁊ sub ente cōtinent̄ vilia magis dꝫ arguē q̄ nō sit nobilis q̄z q̄ sit nobilis ex ħ q̄ ɔsiderat ens s̄z q̄ ens. Sꝫ adhuc possum⁹ soluere rōnē ad minorez cū tu dicis ille ē magis sciēs q̄ sit alia entia ⁊ deū ip̄z q̄z ille qui scit deū tm̄. dico q̄ s̄z ē sic̄ patuit supra. Et tūc ad aliā rōnē cū tu dicis illa magis accedit ad rōnē scie q̄ ē p cās q̄z illa scia q̄ nō ē p cās. dico q̄ veꝝ ē in illis q̄ nota sūt sciri p cām. In illis q̄ nō sūt nota sciri per cāz nō est veꝝ q: nō hn̄t cāz. ⁊ iō nō op̄z. ⁊ dico q̄ ēt metha. aliq̄ scit p causaz sic̄ illa q̄ cāz hn̄t ⁊ aliq̄ nō p cāz sic̄ p̄ᵐ p̄nᵐ q̄d p cāz sciri nō pōt cū cāz nō hēat s̄z penit⁹ effugit rōnē cāti ⁊ sic̄ scia nō ē nobilioꝛ itellectu imo ex ista cognitio q̄ habet̄ p cās nō ē nobilioꝛ q̄z cognitio p̄nᶜʳᵉ ⁊ c̄.

Questio. XI.

Tunc queritur utrū cā sit sub̄z hui⁹ scie. ⁊ istā q̄ōnem mouet Ari. ⁊ vī p q̄ causa possit eē subz huius sciencie ⁊ hoc

sic. sapia ē p cās. vñ cā ē de rōne sapie. Nūc aūt ista ē q illō qd ē de rōne sapie facit ad eē sapie. sz illō qd facit ad eē sapie illo vr eē sbm sapie. cū g cā faciat ad eē sapie cū de9 sit de rōne ei9 vr q cā sit sbz ei9. g ꝛc. ℂ Pꝫ. illō per qd vna scia distinguit ab alijs il lud videt eē sbm ei9. cū ergo ista sciētia distinguat ab alijs p h q illa speculat cās simplr ꝛ est de cāis simplr. vr ergo q cā sit sbz hui9 scie saltē cā simplr ℂ Hoc idem vr per hoc q phūs primo incipit de terminare de causis g ꝛc.

Ad istā qōnē pcedit Aui. dicēdo q cā nō ē sbm hui9 scie ꝛ ad h ondēdū pcedit sic: q si cā eēt sbz hui9 sci entie hoc eēt vl' fm q cā vl' fz q talis cā vl' fz q ca dit sb rōne ent. q aūt nō fz q cā nō sit p fz eē sbz hu ius scie hoc appet ex hoc. qm si cā eēt sbz hui9 scie fm q cā ꝛc oporteret q dūe ille q ꝯsiderāt i ista scia eēnt dūe cāe fz q cā. hoc aūt fl'z ē. qm q dicē de'mi nant i ista scia sr vnū ꝛ m'lta idē ꝛ diuersū ꝯci9 ꝛ pō ꝛ mlte alie q nō sr dūe cāe fz q cā sz eēnt fz q ens igit cā fz q cā nō ē sbm hui9 scie sz ens fm q ens. ℂ Pꝫ. nō pōt eē q ps ꝛ totū sint sbm eiusdē scie: cā aūt ē ps sbm hui9 scie: qm cā ꝛ cātū sr ptes ent. fz q ens g ꝛc. ℂ Aliā rōnē pōit Aui. ꝛ ē talis. cogni tio cāe fz q cā nō pt hēri nisi p cognitionē rez ha bētiū cās ꝛ h declaro sic. cā eni fz q cā nō pt cogsci nisi p dpēdētiā: qm cā ē illō ad cui9 eē seqt aliō si ue ad qd dpēdet aliō. cātū aūt ē illō q scie ad eē al teri9 ꝛ dpēdet ad ipz. g pꝫ q nō cogscit cā fz q cā nisi p dpēdētiā. cū g cogscit res hūs depēdētiā ꝛ cogscit res talis q hꝫ talē dpēdētiā ad talē rē: qꝛ tc cogscit cā fm q cā: qꝛ tc cogscit cā p depēdētiā quā hꝫ ipz cātū ad cāz. cū g cogscit cā fm q cā nō hēat nisi p cognitionē rez hñtiū cās ꝛ cognitio sbi hui9 scie p ipmit i aīa. qm sic ipe dic ꝛ ē ualde nō bile vbū res ꝛ ens p ipmunt i aīa ꝛ ipressionē coz nō pcedit ipressio alicui9. pꝫ igit māifeste q cā fm q cā nō ē sbz hui9 scie. he sr rōnes p qs ipe dic q cā fm q cā nō pt eē sbz hui9 scie. ℂ Pꝫ. q cā fz q tal' cā nō possit eē sbm hui9 h patet. qm si sic iā cā cōsi deraret sb rōne spāli si eā ꝯsideraret: ꝛ fm q talis cā. Nūc aūt istō repugnat scie cōi. s. q ꝯsideret ali qd sb rōne spāli. g nō pt eē sbm hui9 scie cā fm qd cā. ℂ Pꝫ. dic Aui. si cā fz ꝯsideratione absolutā nō pt eē sbm hui9 scie nec cā fm qd tal' cā. tūc eni si cā eēt sbm hui9 scie hoc eēt sub rōne ent: ꝛ tc cā nō eēt sbm hui9 scie sz ens. qm illō ē sbm i scia sb cui9 rōne ꝯsiderāt oia illa q ꝯsiderāt i scia. ꝛ iō ꝯcludit q cā nō ē sbm hui9 scie. ℂ Possum9 tñ nos duab9 rōnib9 breuib9 decl'are q cā fm q cā nō pt eē sbm i aliqua scia spāli ꝛ ad h accipio duas rōnes vl' duas ppōnes qrū pa ē q illō ē subz i scia qd pncipal'r ꝯsiderat i scia ꝛ illa ppō va ē. qm scia sortit spēm ex obo pn1s. ꝛ iō cū scia accipiat spēz ꝛ formā ꝛ ex eo qd pn cipal'r ꝯsiderat aliō erit sbm illi9 scie q pncipalr cōsiderat. ℂ Alia ppō ē q cā ꝛ cāta correlatiua sr ꝛ sr sil' nā sic ē nā correlatiuoz ē q vnū nō pōt in telligi sine alio. ꝛ iō si sit aliq scia q cōsiderat cām fm q cā ē illa scia eq pncipal'r ꝯsiderabit cātuz ꝛ hoc ē ipo1e. s. q aliq scia eq pncipal'r cōsideret aliq duo. qm tc seqret q aliq scia sortiret sibi spēz ꝛ for mā a duob9 eq pncipal'r qd ē ipo1e g ꝛc. ℂ Pꝫ. sbm i scia ē illō de q pbat aliqd i scia. cā aūt fm qd cā ē illō p qd pbat aliqd i scia de sbo. cū g eē illō de q aliqd pbari i scia ꝛ eē illud p qd aliqd pbat in scia sint rōnes penit9 diuerse. vꝫ q h illō qd ē cā possit eē sbz alicui9 scie. tñ cā fz qd ē eā nō ē sbz alicui9 scie. Et tc ad rōnes. ℂ Ad pam cū tu dicis cā fac ad eē sapi entie g ē subz. dico q sapia nō ꝯsiderat cās p ꝛ pn cipal'r. sz ens fz q ens pncipal'r ꝯsiderat. sz cā ꝛ cā tū vnū ꝛ m'lta ꝛ talia sr qdā q ꝯsequunt ens fm q ens. ꝛ iō de talib9 pōt esse qdā estimatiōes sapie. ℂ Et alr possum9 dicē q nō opꝫ q illō sit sbm sa pientie qd fac ad eē sapie qcūqz mō: sz q fac ad esse pncipal'r cuiusmodi nō ē ꝯsideratio cāe fm qd cā. ℂ Ad aliā rōnē cū tu dicis illō vr eē subm scie per qd scia distinguit ab alijs sciētijs. dico q uez ē si p ꝛ pncipal'r distinguat per illō. si aūt p ꝛ pncipa liter p illō distinguat. nō opꝫ q sit subm ei9 sic pꝫ de hoie ꝛ risibili. hō eni distinguit ab aliis per ri sibile. nec tñ opꝫ q risibile sit forma hois ꝛc.

ℂ Signū aūt ē sēsuū dilectio pter eni utilita tē pp seipsos diligunt: ꝛ maxie alioz: q ē p oculos. Nō eni solū ut agam9: sz ꝛ nihil agere debētes: ipm videre pre omnibus ut dicam alijs eligimus. i Tex. j.

Questio. XII.

Queritur de pa ppōne quā pōit phs i pn° libri: ꝛ circa illā ppō nē qrit p utz sēsus pter utilitatē sue debe ant diligi. ꝛ vr q nō. qm sēsus diligūr sic dic phs. qm p illos ꝯuenim9 i felicitatē nrāz. cū ergo dup' sit btitudo loquēdo nālr vna q ē fz prudētiā: alia q ē fm sapiam. si possum9 pbare q sensus ipediāt utrāqz felicitatē pbatū erit q sēsus nō sr diligēdi. q aūt sēsus ipediāt felicitatē q ē fm prudētiā pꝫ p hoc: qm passiōes q sr fz sēsus ipediūt ne hō possit regl'ari fm prudētiā ergo ꝛc. ℂ Pꝫ. q ipediāt aliā felicitatē pꝫ ex hoc. qm felicitas q ē sapia ꝯsistit in cognitiōe abstractoz. p sēsus aūt cognoscim9 sēsibi lia p q retrahim a cognitione abstractoz ergo ꝛc. ℂ Ad vidēdū vitatē hui9 qōnis p opꝫ nos videre quō cōparāt sēsus ad aiaz ꝛ ad nos. Inuenim9 aūt duos fmōes de aia. pm9 ē q aia cōpat ad corp9 ꝛ ad vtutes alr organa sēciēdi organicas sic ars ad istr'a cui9 pbatio ē. dat eni ꝯ'ter i 2° de aia istā q qn cūqz aliq duo agētia ꝯcurrūt ad aliquē effectum. vnū illoz ē sic pn1e agēs ꝛ alioz sic istr'm. Nūc aūt ita ē q ad actionē istā q ē sētire ꝯcurrit aia ꝛ vtu tes sensitiue. ꝛ iō cū aia sic dic phs i 2° de aia sit il lud q p viuim9 sentim9 ꝛ itelligim9. aia ē pn1e agēs. vtutes aūt sine potētie erūt sic istr'a. cōparat ēt aia ad ipas vtutes sēsitiuas. sic totū ad ptes suas. qm oēs iste vtutes cōprehēdunt in aia in qdā vnitate ꝛ oēs actiōes istaz virtutū agit aia i ul'i ua q p istā vtutē talē opationē puta p visum actū vidēdi. ꝛ iō aia cōparat ad istas vtutes sensitiuas sic totuz ad ptes suas pōles: ꝛ cū ptes pōles qdāmō sint pfe cio toti9 iste vtutes sēsitiue erūt pfectiōes aie: ꝛ cū vnūqdqz diligat suā pfectionē: ꝛ sensus sint perfe ctiones aie. sequit q aia diligat ipsos sensus. sicut pfectibile suā perfectionem. Cū ergo sensus sint in strumēta aie sicut declaratū ē ꝛ vnūqdqz agēs di ligat illō per qd iuuat in actiōe sua ꝛ aia iuuat in actiōib9 suis p ipos sensus sicut per sua istrumēta pꝫ māifeste q aia diligit ipos sensus. Sz qꝛ nō vr phūs loq de ista dilectiōe q ipsi sēsus diligunt: qꝛ sūt pfectiōes: sz vr loq de illa q diligunt: qꝛ iuuant aiam in sua operatiōe ꝛ due sūt operationes qbus

aīs compaī ad sensus.s. opa vite ⁊ alie opationes qb⁹ aīa deuenit i cognitionē: ⁊ de illa dilectiōe qua diligunt sensus pp opa vite nō loquit pħs: sed de illa dilectiōe q̄ diligunt pp cognitionē: ⁊ iō decla rādū ē q̄liter pter utilitatē vite nos diligam⁹ ipsos sensus pp cognitionē. Aīa eni creat sicut tabula nu da i q̄ nihil depictū est. vñ sicut mā p̄ª est pō tm̄ in ordine respectu nālīū sic itell's est pō tm̄ in ordine intelligibiliū. ⁊ iō si aīa debeat cogscere aliqd opȝ q̄ aliqd iprimat sibi. Illō aūt qō iprimit sibi nō ē abstractū ⁊ oppo^m abstracto. qm̄ ab eo qō ē penit⁹ abstractū nō fit abstractio. Silr qō iprimit sibi nō debet eē penit⁹ corpale. qm̄ corpalia ⁊ itrinsece inter se maximā diuersitatē hñt. ⁊ iō illō a quo fit talis abstractio est mediū iter penit⁹ abstracta ⁊ penitus malia ⁊ illō mediū ē fantasma qō nec penit⁹ ē corpale nec penit⁹ abstractū: ⁊ cū fātasmata qb⁹ fātasmatib⁹ aīa deuenit i cognitionē accipiant pp sensus pȝ q̄ aīa diligit sensus p ipsam cognitionē.

Et tūc ad rōnes. ¶ Ad p̄mā cū tu dicis passiōes sensus ipediūt hoies. dico q̄ uerȝ est hoies nō hñtes nām bñ ordinatā sed puersam. ¶ Ad aliā rōnē cū tu dicis cognitio sensibiliū hētur p sensus ⁊ ipsa retrahit nos a cognitiōe abstractoꝝ ⁊ dico q̄ nō debem⁹ sistere i cognitiōe sēsibiliū sȝ p cognitionē sensibiliū debem⁹ ire in cognitionē abstractoꝝ ⁊c̄.

Questio. XIIII.

Queritur utrū ꝓbare dilectionē scientie per dilectionē sēsus sit ꝓbare dilectionē scie p signū sicut dicit pħs in lr̄a. ⁊ arguit q̄ nō. sicut eni se hēt sensus ad sciaȝ ita se habet dilectio sensus ad dilectionē scie. sed sensus est cā scie. ergo dilectio sensus est cā dilectiōis scie ut videt. erit igit ꝓbatio p cām ⁊ non per signū. ¶ Pꝫ. signū p̄supponit signatū sed signatū nō p̄supponit: ergo p signatū magis vr̄ ꝓbari signum q̄ȝ signū per signatū. ergo p dilectionez scie magis vr̄ ꝓbari dilectio sensus q̄ȝ ecōuerso ḡ ⁊c̄. ¶ Pꝫ. silr̄ destruunt p signū. ergo ad pħm nō pertinet ꝓbare per signū. cuȝ ergo metha. sit pħus ad metaphisicum nō pertinebit ꝓbare per signuȝ.

Ad vidēdū ueritatē hui⁹ q̄ōnis p̄ opȝ videre qd est signū. dico ergo signū est id qō dat rē ipam itelligē ⁊ effugit rōnē cause illi⁹ rei cui⁹ ē signū: tūc ulterius in scia est tria cōsiderare. s. habitū scie s̄m quez dicimur esse sapiētes siue sciētes in actu p̄mo: ⁊ alia est ꝯsideratio scie s̄ȝ quā dicimur eē sciētes in actu p̄mo siue 2°. ⁊ aliō est ꝯsiderare in scia. s. ipm scibile a q̄ sortit scia spēm ⁊ formaȝ: mō dico q̄ 3ª via possum⁹ deuenire i cognitionē hui⁹. s. q̄ ꝓbare dilectionē scie p sensū est ꝓbare dilectionē scie p signū ⁊ hoc possum⁹ videre tā ex pte habit⁹ scie tam ex pte ꝯsideratiōis scie q̄ȝ ex pte scibil'. p̄ ex pte habit⁹ scie. sēsus eni ordiat ad itellectū ⁊ cognitio sēsus ad cognitionē itell'a ordiat ⁊ cognitio itellecta ē finis cognitiōis sēsitiue ita q̄ sēsus ē sic illō qō ē ad finē. Nūc aūt ita ē q̄ iter ea q̄ sūt ad finē ⁊ ipm finē ē talis dr̄a. quoniam ea que sūt ad finē sunt cā essendi effectiue ipm finē: ea aūt que sūt ad finē nō sūt cā diligēdi ipm finē: sed eȝ. q̄ aūt ea q̄ sūt ad finē sūt cā essendi ipm finē pȝ ex h̄. qm̄ finis hēt eē p actionē siue opationē: ⁊ iō illa q̄ sūt p̄ora i opatiōe illa sunt p̄n⁹ causandi ipȝ finē. ea aūt q̄ sūt p̄ª in operatione sūt ea q̄ sūt ad finē. ⁊ iō ea que sūt ad finez sūt cā essendi ipm finē. sed ea que sunt ad finē nō sūt eā q̄re finis diligat. cui⁹ iō ē rōz sic pħs ⁊ ꝯ^ior i 2ª hui⁹ dicūt finis ⁊ bonū idē. vñ finis ē bonū p se. ea aūt q̄ sunt ad finē nō hñt rōnē boni nisi inq̄ȝtū vnū quodq̄ʒ ordinat ad finē ⁊ q̄ȝtū vnūq̄ōq̄ʒ eoꝝ attingit ad finē tātū bonū ē. Nūc aūt ita est q̄ illud qō hēt rōnē diligibilis hēt rōnē bōi: nā ex eo ex q̄ hēt aliqd ad rōnē boni ex h̄ hȝ q̄ diligat. cū ḡ sic iam declaratū ē finis hēt p se rōnē boni. ea aūt q̄ sūt ad finē nō hñt rōnē bōi nisi ex eo q̄ ordinant ad finē pȝ q̄ ea q̄ sūt ad finē nō diligūtur nisi pp ipm finē. ⁊ iō cū finis sit p̄or in itēn̄ōe manifeste appet q̄ ea q̄ sūt ad finē nō sūt cā q̄re finis diligat: imo eȝ ea q̄ sūt ad finē diligunt pp ipȝ finē. Ex his ergo arguit sic sensus sic dcm̄ est cōparant ad itellectū humanū sic ea q̄ sūt ad finē ipm finē. ⁊ iō ex dilectione scie hētur dilectio ipsi⁹ sensus sic ex dilectiōe finis hētur dilectio eoꝝ q̄ sūt ad finē. cū ergo sic dcm̄ ē p̄us signū est illō qō dat itelligē rē ⁊ nō est cā illi⁹ rei cui⁹ est signū ⁊ dilectio sensus dat itelligē dilectionē scie. sic dilectio eoꝝ q̄ sūt ad finē dat itelligē dilectionē ipsi⁹ finis ⁊ dilectio sensus nō ē cā dilectiōis scie sed poti⁹ eȝ sicut iā declaratū est. appet manifeste q̄ ꝓbare dilectionē scie p sensus ē ꝓbare dilectionē scie p signū sic ꝓbaret dilectio pueri a mr̄e p dilectionē nutricis. Et vr̄ sine dubio ista ꝓbatio p sensū maxime cōpetit itētiōi pħi. q: pħi intētio est ꝓbare q̄ scia sit maxie diligēda ⁊ h̄ fecit multū cōpetēter p sēsū: qn̄ eni ex dilectiōe vni⁹ arguit dilectio alteri⁹ illō pp cui⁹ dilectionē arguit dilectio alteri⁹ maxie diligit: qm̄ pp vnūq̄ōq̄ʒ tale ⁊ illō magis. qm̄ si pp dilectionē pueri dilectio ē nutricis sic potes cōpetent arguē q̄ puer maxie diligat: ⁊ iō cū ex dilectiōe scie sit dilectio sēsus potes arguē q̄ scia maxime diligat ⁊ lȝ ita sit q̄ dilectio scie cāet dilectionē sēsus ⁊ nō eȝ. m iserēdo tñ debem⁹ ⁊ possum⁹ sp iferre ex dilectiōe ei⁹ q̄ ē ad finē dilectiōis finis nō tñ eȝ. cāȝ aūt q̄re h̄ ē glibet ispicē pōt ꝯsiderādo nām finis ⁊ ei⁹ qō ē ad finē. ⁊ q: p̄missē debēt eē tales q̄ sp iserāt ꝯnē. ⁊ iō ꝓbādo p dilectionē sensus dilectionē scie optie fecit pħs. pȝ aūt q̄ ꝓbare dilectionē scie p sēsuȝ ē ꝓbare p signū ⁊ h̄ pȝ ex ꝯsideratiōe scie. sensus eni iuuat ul' inducit ipm itellectū ⁊ ꝯsideratio sensus iuuat ꝯsiderationē itell'a. si nō nim⁹ imoret ꝯsideratio sensus. si tñ nimis imoret ꝯsideratio sensus: ipedit ꝯsiderationē itell's ⁊ ēt eȝ. ꝯsideratio intellect⁹ ipedit ꝯsiderationē sensus alteri⁹ sicut videm⁹ q̄ qñ vn⁹ hō cogitat ⁊ itelligit vn⁹ ali⁹ hō bñ trāsibit iuxta ipsum. tñ ipm nō videbit. Sic ḡ cōsideratio scie ⁊ itellect⁹ iuuat p sensū. ⁊ aliqñ impedit p sensū ⁊ signū sic dictū est p̄us: ē illō qō dat rē itelligē ⁊ nō ē cā rei appet q̄ dilectio sensus ē signū dilectionis scie. ⁊ iō ꝓbare ipaȝ p dilectionē sēsus ē ꝓbare ipam p signū. m inq̄ȝtū ipedit deficit a rōne scie uel a ꝓbatiōe dilectiōis scie. ¶ Illud ēt patet p ipm scibile. qm̄ meth. inuestigat nās reꝝ: sic nam sbe ⁊ aliorū: nūc aūt ita est q̄ aceñtia illa q̄ p sensū cognoscunt sunt signū nāruȝ ipsaꝝ reꝝ sicut multū ponderate ⁊ nō diminui in igne ⁊ esse bñ sonoꝝ illa acciñtia auri nām declarāt. cū ergo illa aceñtia q̄ cognoscūtur p sensus sint significatiua nāturā ipaꝝ rerū cognitio illorum accidentiuȝ per sensus est cognitio naturaꝝ ipsaꝝ per signū ⁊ illa ꝓbatio ē mltū bōa que accipit ex pte scibilis. pȝ ergo q̄ ꝓbatio pħi p signū fuit: ⁊ h̄ pȝ tā ex pte habit⁹ scie. tam ex parte

ↄſiderationis ſcientie q̄ȝ etiam ex parte ſcibilis.
Tūc ad rōnes rn̄dēdū ē. Et p̄ ad p̄ᵃᵐ dico q̄ argᵐ p̄ᵐ
peccat p fl'az accn̄tis: aut peccat i mā: p possum⁹ di
cē q̄ peccat i mā cū tu dicis sic̄ se hȝ ſēsus ad sciaȝ
sic se hȝ dilectio ſēsus ad dilectionē ſcie. ḡ sic̄ ſēsus
ē cā: ita dilectio ſēsus est cā dilectiōis ſcie. dico q̄
fl'm ē. qm̄ nō sic̄ se hēt ſēsus ad sciaȝ ita se hēt dile-
ctio ſēsus ad dilectionē ſcie sic̄ iā declatū ē: pȝ ēt eē
fallacia accn̄tis cū tu dicis sic̄ se hȝ ſēsus ad sciaȝ.
ita ꝛ c̄. dico uerū ē q̄ sic̄ se hēt ſēsus ad sciaȝ i rōne
efficiētis. ita ſeſe hȝ dilectio ſenſus ad dilectioneȝ
ſcie i cā finali: qm̄ dilectio ſcie ē finis dilectiōis ſē-
ſus sic̄ ſēſus ē cā eēndi sciaȝ: ſȝ cū dicis i minori ſȝ ſē
ſus ē cā ſcie. ḡ dilectio ſēſus ē cā dilectiōis ſcie. nō
ualet: imo ē ibi fallacia accn̄tis. qm̄ eē ncū ē ipi ſen
ſui ꝛ accidit sibi q̄ diligaſ in q̄ȝtū ē cā eēndi sciaȝ.
nō diligiſ dilectiōe q̄ sit cā ſȝ q̄ sit cāta. ¶ Ad aliā
rōnē cū tu dicis signū p̄ſuppōit signatū dico q̄ fl'ȝ
ē. ul' poſſum⁹ dicē q̄ sic̄ ē signū ita p̄ſuppōit: ꝛ q: ſē
ſus ē signū i diligēdo nō i efficiēdo. ꝛ iō nō opȝ q̄
p̄us sit ſcia q̄ȝ ſēſus: ſȝ q̄ p̄ diligaſ uerū ē. ¶ Ad 2ᵃᵐ
rōnē cū tu arguis. ſilli destruūſ p signa. dico ad h̄
q̄ dupl'r ē signū. ē q̄dā necīū ꝛ ifallibile: ꝛ est aliō
signū qd̄ nō ē necīū nec ifallibile ſȝ pbabile signū.
tūc dico qd̄ ſilli d̄struūſ p signa q̄ nō sūt necīa
ꝛ ifallibilia ſȝ pbabilia ꝛ p talia signa nō dȝ arguē
auctor: ſȝ ſilli nō destruūſ p signa necīa. imo p ta
lia bn̄ arguit auctor. Nūc āt ita ē q̄ dilectio ſēſus
ē signū necīū ꝛ infallibile ipſi⁹ dilectiōis ſcie. ꝛ iō
p tale signū bn̄ pōt arguē pħs. ¶ Uel pōt dici al'r
q̄ pħs nō tm̄ itēdit facē istā sciaȝ: ſed ēt itēdit ut le
gētes ꝛ ēt audiētes itelligāt istā sciaȝ. ꝛ h̄ facit mul
totiēs p signa ꝛ per signa acquiescūt ipſi ſcie. ꝛ iō
bn̄ potest pħs per signa declarare ipſam ſciam ꝛ c̄.

Questio. XIIII.

Queritur utrū viſus sit magis dili gēdus iter oēs ſēſus. ꝛ vī q̄ nō. qm̄ iter oēs ſēſus ille ē magis dilīgē
dus q fac̄ ad eē q̄ȝ ille q nō fac̄ ad eē. cū aūt tactus
faciat ſolus ad eē vī q̄ tact⁹ iter oēs ſēſuſ sit magis
diligēdus. ¶ Pꝫ. h̄ ēt sic ille ſēſus ē magis dilige-
dus i cui⁹ ſēſibilib⁹ magis d̄lectam̄: nūc āt magis
d̄lectam̄ i ſenſibilib⁹ tact⁹ q̄ȝ i ſēſibilib⁹ alioꝝ ſēſuū.
ḡ ꝛ c̄. ¶ Pꝫ. pbaſ q̄ viſus nō sit magis diligēdus.
q̄ȝtū ēt ad cognitionē: ſȝ tact⁹. dcm̄ eni est q̄ cogni
tio sit p ꝯiūctioēm cogſcētis ad cogſcibile: ſȝ cū ta-
ct⁹ maxie iūgaſ maxie ſuo cogſcibili. q: sit p medi
um iriſecū sic̄ dic̄ pħs in 2° de aīa cap̄ de tactu. vī
igr̄ q̄ q̄ȝtū ad cognitionē: tact⁹ sit magis diligēduſ
Ad oppoᵐ ē pħs ꝛ h̄ sufficiat ad istā p̄tē. ¶ Ad istam
qōnē aliq uolunt rn̄dē p duplicē distinctionem. di
cūt eni sic. ſi tu q̄ras q̄s ſenſus sit magis diligēdus
simpl'r dico q̄ tact⁹ simpl'r ꝛ maxie ē diligēdus in
ter oēs ſēſus ꝛ p ꝯn̄s gust⁹ cū gust⁹ sit qdā tact⁹ sic̄
di in 2° de aīa. ꝛ rō hui⁹ ē sic̄ dicūt ipſi. qm̄ tact⁹ est
fūdamētū oiuȝ ſēſuū. ꝛ iō simpl'r ē magis diligen-
dus. Si aūt tu q̄ras q̄s ſēſus ſm̄ qd sit magis dili
gēdus ꝛ q̄ȝtū ad cognitionē. tūc ulteri⁹ distīguūt:
dicunt enim ipſi q̄ q̄ȝtum ad cognitionem h̄ pōt
eē dupl'r cū dupˣ sit cognitio. q̄dā eni ē cognitio q̄
accipiſ p iuētionē. q̄dā aūt q̄ acqriſ p disciplinā. ſi
tu q̄ras q̄s ſenſus sit magis diligēdus q̄ȝtū ad co-
gnitionē q̄ sit p iuētionē. tūc viſus ē magis diligē-
dus. Si aūt tu q̄ras q̄ȝtū ad cognitionē q̄ acqriſ p
disciplinā: tūc audit⁹ ē maxie diligēdus cū audit⁹

sit maxie disciplinabilis. sic rn̄dēt ipſi. vī āt q̄ p̄ᵃ di
stinctio nō ē vā ꝛ 2ᵃ nō ē penit⁹ ad ꝓpositū. Q: aūt
p̄ᵃ distinctio sit fl'a h̄ pȝ ex dcō pħi i fi. 3. de aīa. dic̄
eni ibi q̄ tact⁹ fac̄ ad eē aīalis. qm̄ aīal est pp tactū
aliȷ āt ſēſus faciūt ad bn̄ eē. Ex h̄ arguiſ sic. bn̄ eē
ē mai⁹ bonū q̄ȝ eē. qm̄ eē icludiſ i h̄ qd̄ dico bn̄ eē.
ḡ bn̄ eē ē mai⁹ bonū q̄ȝ eē. cū aūt rō dilectionis ſu-
maſ ex bōitate. iō magis diligēdū qd̄ ē magis bo
nū. cū ḡ sic̄ dcm̄ ē bn̄ eē sit magis bonū q̄ȝ eē. bn̄ eē
erit magis diligēdū: ḡ ꝛ ſēſus aliȷ a tactu cū faciāt
ad bn̄ eē erūt magis diligēdi q̄ȝ tact⁹ q facit ad eē.
¶ Pꝫ. rō eoꝝ p quā ipi pbāt q̄ tact⁹ ē maxie diligē
dus ē magis ad oppoᵐ eoꝝ q̄ȝ ad ꝓpositū. qm̄ ex
h̄ q̄ tact⁹ ē fūdamētū. ſeqŕ q̄ ex h̄ hȝ rōnē mālitat̄.
qm̄ fūdamētū hȝ rōnē mae. aliud aūt qd̄ ſupaddiſ
hȝ rōnē ſoīe. ꝛ iō aliȷ ſenſus hn̄t magis rōnē ſoīa-
lē q̄ȝ tact⁹. qm̄ tact⁹ ē fūdamētū oiuȝ alioꝝ ſenſuū:
cū ḡ rō pfectiōis ꝛ dilectiōis ſumaſ ex ſoīa magiſ
q̄ȝ ex mā. vī q̄ ista rō p quā ipſi arguebāt tactum
eē magis diligendū arguat magis oppoſitum q̄ȝ
ꝓpoſitū. ¶ Pꝫ. h̄ idē appet ex hijs q̄ dicta ſt̄ pri⁹
qm̄ dcm̄ ē p̄us q̄ queda res sūt q̄ dnr̄ pfecte q: ſt̄
rō pfectiōis sicut ſoꝛma dī eē nō q: hēt eē p ſe. ſed
q: ē rō eēndi. Nūc aūt dicebaſ ibi q̄ lȝ ens ꝛ bonū
ꝯuertant. dnr̄ tn̄ ſm̄ rōnē ꝯtia. qm̄ illō qd̄ dat en-
titatē simpl'r dat bonitatē ſm̄ qd ꝛ eꝯ. cū ḡ tactus
det entitatē simpl'r respcū alioꝝ ſenſuū. qm̄ p ipſū
aīal ē aīal: tact⁹ dabit bonitatē ſȝ qd. aliȷ aūt ſēſus
cū nō dēt etitatē simpl'r dabūt bonitatē simpʳ. cū
ḡ rō dilectiōis ſumaſ ex bōitate: magis erūt dili-
gēdi aliȷ ſenſus q̄ȝ tact⁹. Scd̄a aūt distīctio nō est
ad ꝓpositū. qm̄ pħs itēdit q̄ simpl'r viſuſ ē maxi
me diligēdus. Et pp h̄ dicēdū ē q̄ iter oēs ſenſus
viſus ē maxie diligēdus. ꝛ h̄ pȝ ex trib⁹. ſi eni nos
vellem⁹ arguē maiorē bōitatē ul' dilectionē alicu-
ius instr̄i q̄ȝ alteri⁹ h̄ faceremus ex trib⁹: tū q: illō
istr̄m magis facit ad actionē illi⁹ agētis: tū q: min⁹
ipediſ: tū q: illō qd̄ agit instr̄m ipm̄ illō ē nobili⁹.
sil'r ex trib⁹ poſſum⁹ arguē q̄ viſus ē maxie diligē
dus: tū q: facit nos magis cogſcē. tum q: min⁹ ipe
diſ: tū q: illō qd̄ cogſcim⁹ p istū ſēſum ē nobili⁹: q̄
āt viſus sit maxie diligēdus: q: nos facit maxime
cognoſcē hoc appet. qm̄ viſus inter oēs ē ſpūalioꝛ
ꝛ imalioꝛ: ꝛ q: qd̄ magis imale est magis cogſcit
nāȝ. dic̄ ꝯᵗᵒʳ i 2° hui⁹ q̄ mā ē ipeditiua cognitiōis.
ꝛ pp h̄ viſus magis cogſcitiu⁹ ē cū sit imalis ꝛ ſpi-
rituālioꝛ q̄ȝ aliȷ. ¶ Pꝫ. h̄ idē poſſum⁹ sic̄ decl'are. q:
viſus iter oēs ſēſus min⁹ ipediſ ꝛ h̄ pȝ i gustu. vi-
dem⁹ eni q̄ ligua ipediſ pp amaritudinē ita q̄ nō
pōt bn̄ ſentire ipaȝ dulcedinē: ſȝ viſus cū statim vi
derit ipam albedinē ſi remoueaſ palpebra hȝ per-
pere nigredinē. ꝛ sic est i oib⁹ aliȷſ. pȝ ḡ q̄ cū viſus
min⁹ ipediaſ q̄ȝ aliȷ ſenſus ꝓpterea q̄ ē magis dili
gēdus. ¶ Pꝫ. viſus ē magis diligēdus. q: ēt illud
qd̄ cogſcim⁹ p viſū ē nobili⁹: q: illō qd̄ cognoſcim⁹
p viſum est lucidū corp⁹. corp⁹ aūt lucidū iter oīa
coꝛpa tenet p̄matū cū cognoſcim⁹ ēt per viſū coꝛ
pora celeſtia que ſunt ſempiterna ꝛ imoꝛtalia inter
omnia coꝛpora: patet igiſ q̄ viſus est magis dili-
gēdus. tū ex hoc q̄ per ipm̄ maxime cognoſcim⁹.
tum ex hoc qd̄ min⁹ impediſ: tum ex hoc q̄ illō qd̄
cognoſcitur per viſuȝ est nobilius.
Et tunc ad rōnes respondēdū. ¶ Ad p̄ᵃᵐ cū tu dicis.
tactus facit ad eſſe. viſus autē ad bene eē. dico q̄
rō magis fuit ad oppoᵐ: q̄ȝ ad ꝓpoſituȝ ul' arguit

oppo^m q̄3 ppositū. qm̄ p̄b q visus fac̄ ad bñ eē ta
ct^9 āt ad eē magis debēt argue q visus ē magis di
ligēdus cū bñ eē sit magis bonū q̄3 eē. ¶ Et nc̄ ad
aliā rōnē qñ tu dicis magis delectamur s3 sēsū ta
ct^9 q̄3 s3 aliū sēsū. dico q l3 magis dlectamur s3 ta
ctū nō pp h̄ arguit q pp h̄ magis diligēdus sit sim
plr s3 magis diligēdus sit pp necītatē. qm̄ tō dile
ctōis simplr nō sumit ex ipa dlectatiōe nec toz in
tuita. ¶ Ad 2^m cū tu dicis ille sēsus ē magis diligē
dus q magis cogscit. ūez ē. z tu dicis tact^9 ē magis
cogscitiu^9 q̄3 aliqs ali^9 sensus. dico q f'm est. imo ē
min^9 cogscitiu^9. cū itet oēs sensus sit mālioz: z tu
pbas iter oēs sensus magis vnit suo sensibili. qm̄
p modū irinsecū. dicēdo q circa oēs sēsus mālcs
vnit mālioz suo sēsibili z imutatio ei^9 a sēsibili ē im
mutatio mālioz imutatiōib^9 oiu3 alioz sēsuū z pp
istā maiorē imutationē mālē nō arguit maioz co
gnitio. imo minorē arguit: cū materia sit ipeditiua
cognitionis sicut cōmētatoz in 2° huius ait zc̄.

¶ Causa autem est: quia hic maxime sen-
suū nos cognoscere facit: z multas rerū
differentias demonstrat. Tex. j.

Questio. XV.

Queritur utrum visus plurium rez dif
ferētias nobis ōndat sicut vult pħs i p̄ hu
ius libri. z vi q nō: qm̄ ille sensus dias nobis ostē
dit ut vz: cui^9 sūt plures. sed ipsi^9 tact^9 sūt plures dif
ferētie ḡ z c̄. ¶ P̄. dicit pħs in 2° de aia q nos ha-
bem^9 meliorē tactū. ergo ut vz tact^9 pl'es dias ostē
dit q̄ visus cū habeam^9 ip3 meliorē. ¶ P̄. per ali
um sensū q̄3 per visum possum^9 cognoscere aliquid
de substātijs separatis sicut per auditum ḡ z c̄.

Ad istā questionē possum^9 sic dicē q dia siue diuer-
sitas q̄tū ad p̄ns ex trib^9 attendit. p̄ ex pte māe.
2° ex pte foie. z 3° ex pte circūstātiaz. p̄ eni ex pte
māe attendit dia qñ illō inuenit in plib^9 māebus
sicut sensibile tact^9 in plib^9 māeb^9 iuenit q̄3 ip3 sen
sibile gust^9: sensibile eni tact^9 sūt q̄tuoz q̄litates. s.
calidū humidū frigidū z siccū: sensibile aūt gust^9
ē sapoz. Nūc aūt ita est q calidū z alie q̄litates in
ueniunt tā i mixtis q̄3 i simplicib^9 corpib^9. sapores
aūt inueniunt in mixtis corpib^9 z odores similiter.
Attēdit ēt differētia ex pte foie z h̄ iā patebit. At
tendit ēt dia q̄tū ad circūstātias q̄ sūt ppe lōge
añ z retro. sursū z deorsū. dextrorsū z sinistrorsū.
z illa nō reducunt ad nām māe nec ad nām forme
sed sūt circūstātie quedā. tūc dico q visus pluriū
rerū dias nobis ōndit z q̄tū ē ex pte māe z q̄tū
est ex pte foie z q̄tū est ex pte circūstātiaz. q tam
visus ex pte māe plures dias nobis ōndit p3 q̄tū
ppriū siue sensibile siue ob3 ipsi^9 visus ē lucidū p̄
z p se: lucidū āt inuenit in plib^9 māeb^9 nūo q̄3 aliqō
sensibile alioz sensuū. qm̄ lucidū iuenit tā in sim-
plicib^9 q̄3 in mixtis saltē aliqb^9 z inuenit lucidū i coz
porib^9 semp celestib^9 z pp h̄ visus pluriū rez diffe
rētias nobis ōndit q̄tū ex pte māe: q aūt pluriū
rez dias nobis ōndit ex pte forme h̄ appet. qm̄ in
ter ceteros sensus visus plures foias eiusdē gñis
cognoscat: qō ego sic itelligo. pisces eni3 pp mala3
dispōne3: orades visus q: hñt duros oculos non
pñt cogscere nisi albū aut nigrū. medios aūt colo-
res nō cognoscūt sicut pallidū aut fuscū. s3 si vide-
ant pallidū indicāt ipm nigrū eē. Sil'r est de visu
respectū alioz sēsuū. visus eni itet oēs sensus hēt oz-
ganū melioris dispōnis: qm̄ visus ē spūalioz oib^9
sensib^9. z iō hēt organū melioris dispōnis q̄3 alij
sēsus z magis dnudatū a sēsibilib^9 q̄3 organū alicu
ius alteri^9 sensus. Organū eni tact^9 cōpositū est ex
sēsibilib^9 sēsus tact^9: z iō q: nō ē penit^9 denudat^9 a
q̄litatib^9 tāgibilib^9: iō tact^9 nō p̄t cogscere oēs dif
ferētias tāgibiliu3 s3 excellētes tāgibilium cogno-
scit: hoc ēt p3 in organo gust^9. l3 eni organū gustus
nō sit cōmixtū ex aliquo sapore: q: tñ lingua reci-
pit ifectione3 pp h̄ gust^9 male cognoscit oēs dias
gustabiliū: sicu tp3 in organis oium alioz sensuū:
z iō cū visus hēat organū meli^9 dispositum z ma-
gis spūale q̄3 aliqs ali^9 sensus z min^9 recipiat ipedi-
mētū. p3 q inter oēs alios sensus visus pl'es for-
mas in eodē gñe cognoscit. z iō ex pte forme plu-
res dias cognoscit. Et ecce do uobis optimū exē
plu3. canis eni plures dias odoz cognoscit q̄3 hō
s3 h̄ nō ex pte māe ē. qm̄ nō cognoscit canis pl'res
dias odoz: q: odorabilia canis sunt in plib^9 ma-
terieb^9 q̄3 odorabilia hois: s3 q: canis hēt organu3
odorat^9 meli^9 dispositu3 q̄3 hō. sil'r est in visu hois
respectu alioz sensuū. Uisus etia3 plures dias no
bis ōndit ex parte circūstātiatu3. qm̄ visus cogno
scit ppe longe z sursū z deorsum z dextrorsū z si
nistrorsū. z p hoc q visus cognoscit a lōge differt
a tactu z gustu: visus ēt illud qō cognoscit cogno
scit diametralr. l3 eni spēs coloris sicut albedinis
per qualibet ptem medij multiplicet. z l3 ē t p totū
oculū recipiat: visus tñ nō cognoscit ipm visibile
nisi diametraliter z propter hoc visus bñ indicat
de sensibili: q ipm est dextrū z sinistrū sursū z de
orsum ante z nō ante: z in hoc differt visus ab au
ditu z odoratu. audit^9 eni z si audit ipam cāpanā
nescit tñ indicat cutrū illa cāpana sit ad dextrū ul'
ad sinistru3. z hoc est ppter illas refecationes ae-
ris. z similiter est de odoratu canis: patet ergo q
visus magis ostendit plures differentias reru3 q̄3
aliquis alius sensus. tum ex parte materie tum ex
parte formarum etiam ex parte circunstāriatum.

Et nūc ad rōnes rñdēdū ē. tu dicis: ille sensus plures
dias nobis ostendit z c̄. Dico q ipsius tact^9 nō sūt
pl'es die q̄3 ipsi^9 visus z si non suat tot cōtrarieta-
tes. ¶ Possum^9 etiā aliter soluere. dicēdo q l3 ip-
sius tact^9 sint plures die q̄3 ipsi^9 visus. cu3 nō oēs
dias tāgibiliu3 cognoscit ipse tact^9 sicut visus co-
gnoscit oēs dias visibiliū. ¶ Et tertio mō possu-
mus soluere aliter dicendo q sensus tact^9 nō ē sen
sus vnius. ¶ Ad arg^m aliō dicēdū ē q pħs nō cō
parat tactu3 hois ad alios sensus hois. sed cōpat
tactū hois ad tactū alioz aialiū. z iō nō sequit q
si hō hēt meliorē tactū alioz aialiū q tact^9 pluriū
rez dias ostendat. ¶ Ad aliō cū tu dicis: per au-
ditū pōt homo cognoscere substātias separatas:
dico q nec per visu3: nec per auditū pōt hō cogno
scere substātias separatas. si tñ per aliquā vocē po
natur ad consignificandū deum uel aliquā substā
tiam separatam. similiter pōt fieri per aliquā scri-
pturam q representabit ipsum deū: uel per aliqō
aliud signū visibile deum intelligimus.

¶ Animalia quidē igitur natura sensum
habentia fiunt. Ex sensib^9 aūt quibusda3
quidē ipsorum memoria nō fit: qbusda3
vo fit. Et ppter hoc alia quidē prudētia

sunt: alia vo disciplinabiliora non potẽtibus memorari. Tex. j.

Questio. XVI.

q Ueritur utrũ bruta habeant prudentiam. ꝛ vꝫ ꝙ non. qm̃ prudentia sicut dicit phũs est recta rõ agibiliũ: cum ergo bruta nõ habeãt ratione vꝫ ꝙ bruta nõ habeãt prudentiã. ¶ Preterea prudẽtia est melior arte: sed bruta nõ pticipãt experimento: ul' arte: ꝛ si pticipãt pticipãt parꝫ sicut dꝫ in lr̃a. ḡ nõ hñt prudẽtiã. ¶ Preterea ꝙ bruta nõ hẽant prudẽtiã ꝓpter memoriã hoc appet. Memoria enim est ipsorũ pteritoꝝ. prudẽtia aũt est ipsoꝝ agibiliũ. cum enim preterita non possunt nõ pterisse ꝛ facta non possunt nõ fieri. imo deus nõ posset facere de preterito nõ preteritũ: sicut dicit phũs in 6° ethi°ꝝ cõmendãs ipm̃ agaton dicẽtem ꝙ hoc solo priuat deus. s. ꝙ non põt facere ꝙ genita sint ingenita. primo ergo ꝓpter memoriã nõ debem⁹ ponere ꝙ bruta habeant prudẽtiã: qꝛ memoria respicit neccĩa ꝛ imutabilia: sꝫ prudẽtia respicit ꝯtingẽtia ꝛ uariabilia.

Ad istam questionẽ respondent breuiter aliqui ꝛ dicunt ꝙ prudẽtia inuẽta in brutis nõ est prudẽtia proprie dicta: sed prudẽtia que inuenit in brutis nihil aliud est qꝫ quedã sagacitas naturalis siue quidã instinctus naturalis per quẽ agunt bruta ea que agunt. ꝛ h̃ declarãt per exẽplum: sicut formica existẽs in estate hñs memoriã famis pterite in hieme cõgregat fructũ ꝛ ea ex qbus possit viuere in hieme: ꝛ similiter hirũdo facit nidũ suũ quadã sagacitate nãli. Sine dubio istud qd̃ isti dicũt nõ habet ṽitatẽ. qm̃ si prudẽtia in brutis esset sagacitas nature cũ sagacitas ꝛ instinct⁹ nature insint oib⁹ animalib⁹ brutis quecũqꝫ sint illa: tũc oĩa bruta aĩalia essent prudẽtia: ꝛ h̃ nõ est verũ. ꝙ eni oibus brutis insit sagacitas nãe patet: qm̃ nõ est aliqd̃ brutũ animal i mũdo qd̃ si pungat qd̃ nõ retrahat se. ꝛ ꝙ ipsi dicũt ꝙ formica memor famis i hieme cõgregat in estate falsũ est. Nã si mõ nasceret formica ꝛ eẽt estas: mõ cõgregaret nõ ꝓp famẽ pteritam sed ꝓp naturalẽ instinctũ. ¶ Et propter hoc est aliter breuiter dicẽdũ. dicẽdũ eni est ꝙ prudẽtia ꝓpᷓe inuenit in hoib⁹ ꝛ per aliquã silitudinẽ inuenit in brutis ꝛ si nos uolum⁹ videre qͣliter prudẽtia silitudinarie inuenit in brutis opꝫ nos videre qͣliter prudẽtia inueniat in hoib⁹. Dicit enĩ phũs 6° ethi°ꝝ ꝙ prudẽtia est habit⁹ cõsiliatiuus. Ille eni hõ prudẽs est qui scit cõsiliare hoies de agẽdis. vñ prudẽtia nõ est ipsius finis. qm̃ nullus cõsiliaret de fine. qs eni est ille medic⁹ qui cõsiliet utrũ debeat itroducere infirmo sanitatẽ: sed consiliũ est de his que sunt ad finẽ. cõsilium etiã non est de impossibilib⁹ sicut dꝫ 3° ethi°ꝝ. sed de his que cõtingũt aliter se habere. cõsiliũ etiã est de his que spectãt ad nos: de his ãt que nõ subiacẽt humane potestati nullus cõsiliaret: sicut dicit phũs: ꝛ ꝓp hoc prudẽtia in hoie est hit⁹ ꝯsiliatiu⁹ siue aliqd̃ regulãs hoiem nõ de fine sed de his q̃ sũt ad finẽ: nõ impossibilib⁹: sꝫ de his q̃ sũt ꝛ pñt aliť se hẽre: ꝛ i his q̃ spectãt ad nos que subiacẽt ptãti humane. Nũc aũt ita ẽ ꝙ i hoie q̃dã sunt in qbus fert hõ naturaliter ꝛ vniformiter sp̃ ꝛ in talib⁹ nõ ẽ error: q̃dã aũt sũt i hoie i q̃ nõ fert hõ nãliter nec sp̃ ꝛ vniformiter ꝛ in his ꝯuenit error ꝛ sic difformitas ꝛ in talib⁹ idiget hõ regula q̃dã qua dirigat ipse in talib⁹ ꝛ hec regula ẽ prudentia proprie dicta. Silr̃ est in brutis. q̃dã eni sũt in eis in q̃ bruta ferunt nãliter ꝛ sp̃ vniformiter sicut dicit phũs in 2° phi°ꝝ ꝙ aranea facit telã nãliter ꝛ sp̃ vniformiter: ꝛ hirũdo nidũ: ꝛ in talib⁹ nõ bruta indigẽt regula aliq̃ que dirigat ea in tales opatiões. qm̃ in talib⁹ bruta errare nõ pñt sed agũt ea quodã instinctu nãli. aliq̃ vo sunt in brutis in q̃ bruta non ferunt naturaliter nec sp̃ vniformiter sed in talib⁹ ꝯtinꝫ error ꝛ difformitas: sicut patet ꝙ vna formica ꝯgregat in illo loco ꝛ alia formica in alio loco. nõ eni oẽs formice ꝯgregãt i eodẽ loco ꝛ in talibus in qb⁹ bruta nõ agũt vniformiter egẽt aliq̃ regula q̃ dirigat ipa bruta in tales opatiões ꝛ illa regula ẽ mẽoria. videm⁹ eni ꝙ vna formica cõgregat vnũ granũ frumẽti i vno loco ꝛ alia granũ frumẽti in eodẽ loco ꝛ nõ in alio ꝛ hoc est qꝛ illa formica habet memoriam de loco in quo posuit primum granum. videmus etiã ꝙ formica uadit iterũ ad aceruum a quo accipit primũ granuꝫ: ꝛ h̃ est qꝛ habet memoriam ꝙ inde accepit primum granum. vnde ipsa memoria est prudentia in brutis.

Et nũc ad rõnes. p̃ rñdẽdũ ẽ ad illd̃ qd̃ tu dicis prudẽtia est recta ratio agibiliũ: verꝫ est accipiẽdo prudentiã ꝓpᷓe. ¶ Ad aliud cuꝫ tu dicis prudẽtia est melior arte. verꝫ ẽ prudẽtia ꝓpᷓe dicta. ¶ Ad aliud cum tu dicis memoria est ipsoꝝ pteritoꝝ. dico ꝙ verꝫ est. ꝛ cũ dicis ꝙ prudẽtia est ipsoꝝ agẽdoꝝ. dico ꝓp memoriã nõ põit prudẽtia in brutis ꝓp h̃ ꝙ bruta faciãt pterita nõ eẽ pterita. sꝫ põit prudẽtia in brutis ꝓp memoriã: qꝛ ipa memoria est ipa prudẽtia in brutis cum regulet ea in agibilibus.

¶ Prudẽtia qdẽ sũt sine addiscere. q̃cũqꝫ sonos audire nõ põ sunt: ut apes. Et utiqꝫ si aliqd̃ aliud hmõi ẽ aĩaliũ gen⁹. Addiscũt ãt cũ mẽoria: ꝛ hũc hñt sẽsũ Tex. j.

Questio. XVII.

q Ueritur Utrũ solus audit⁹ sit sensus disciplinabilis ita ꝙ hñtia auditũ sint solũ disciplinabilia. ꝛ vꝫ ꝙ nõ. qm̃ agẽs agit illd̃ qd̃ ẽ i põ p̃ꝫ illd̃ qd̃ est in actu. cuꝫ ḡ doctor sit sciẽs i actu p visũ doctor agit i discipulũ sciẽtẽ in põ p visuꝫ in potẽtia. Ille ḡ sensus maxie disciplinabilis ẽ p quẽ hõ magis cognoscit. cuꝫ ergo hõ magis cogscat p visuꝫ qꝫ p aliquẽ aliuꝫ sensũ vꝫ ꝙ visus sit magis disciplinabilis qꝫ auditus. ¶ P̃t. videm⁹ eni ꝙ q̃dã sunt aĩalia sicut apes: q̃ sonos audire nõ pñt qꝛ nõ hñt audituꝫ ꝛ tñ disciplinabilia sũt: qm̃ p sonũ bacini qñ pcutit ad ipm̃ cõgregant hmõi aĩalia ad locuꝫ vnũ ḡ ꝛ ẽ. ¶ P̃t. dicit phũs in 7° phi°ꝝ ꝙ sedẽdo ꝛ qescendo fit aĩa prudẽs. Ille ḡ sensus ut vꝫ non maxie disciplinabilis est in quo cõsistit maxie mot⁹ iter oẽs sẽsus. cũ ergo in auditu sit maxie mot⁹. qm̃ son⁹ cõsistit in motu aeris. ergo ut vꝫ audit⁹ est mĩus disciplinabilis qꝫ aliquis alius sensus.

Ad oppositũ videt esse phũs in lr̃a. ¶ Ad istã q̃õnẽ rñdet sic. dicunt enim aliq̃ ꝙ aĩal est hñ disciplinabile per aliũ sensum qꝫ per audituꝫ: ꝛ h̃ manifestãt in multis: muti nõ hñtes audituꝫ hñ disciplinabiles sũt per visuꝫ sicut appet ad sensum: ꝛ tunc dicunt ꝙ audit⁹ dꝛ esse solus disciplinabilis ꝓp h̃ ꝙ magis disciplinabil' ẽ iter oẽs alios sẽsus. ꝓp h̃ dꝛ solus audit⁹ disciplinabilis: qꝛ p qꝫdã excellẽtiã:

Sine dubio illud qd dicit nō ē verū: eadē eni rōne se qret q cū p visū sim⁹ maxie cogsceṫes ꝛ visus sic p̄i⁹ dcm̄ ē p̄m⁹ sit maxie cogscēs: iā seqret q solus visus eēt cogscitiu⁹: ꝛ h̄ est fl'z. Et iō p aliā viam possum⁹ deuenire ad dissolutionē hui⁹ qōnis: ꝛ h̄ p̄ vidēdo duplicē cōparationē ipi⁹ sensus. sensus eni cōparaṫ ad aiam sic istr̄m ad agēs p̄ncipale sic p̄i⁹ decl'atū fuit. Nūc aūt ita ē q istr̄m p̄n'e ē mediū int' agēs p̄ncipale ꝛ ip̄z op⁹: ꝛ iō istr̄m h̄z duplicē opationē: cū sit mediū int' agēs ꝛ op⁹. h̄z eni ip̄z istr̄z vnā opationē ad ip̄z agēs ꝛ aliā ad ip̄z op⁹: ꝛ iō cū sensus cōpareṫ ad aiaz sic istr̄m ad arṫē sensus hēbit duplicē cōparationē. vnā ad aiam ꝛ aliā ad ip̄az opationē. vn̄ sic istr̄a cōparanṫ ad arṫē sic sensus cōparaṫ ad aiam: ꝛ sic cū qlibet ars hēat sua ppria istr̄a sic aia hēt suos ppos sensus: ꝛ sic istr̄a arṫ v̄tual'r resuāṫur i arte: ita sēsus oēs v̄tual'r resuāaṫ in aia. Tūc ulteri⁹ cū sit nā q̄dam ptic'aris ꝛ q̄dā ul'is: nā ptic'aris saluaṫ i vno: nā ul'is saluaṫ in pl'ib⁹. Nūc aūt ita est q l'z nā ptic'aris deficiat i aliq̄ ꝛ i paucioꝛib⁹ pp aliq̄s mōstruositates: nā nihilomi⁹ ul'is: ut i pl'ib⁹ deficē nō pt: ꝛ pp h̄ l'z sit aliqd aial qd deficiat i aliq̄ sensu: natura tñ illi⁹ spēi i oib⁹ illo sensu deficē nō pōt. Est ulteri⁹ itelligēdū q actio istr̄i ē duplex. qdā ē actio istr̄i p se ꝛ q̄dā p accn̄s. Actio istr̄i p se ē qn̄ qs utiṫ illo istr̄o i opus deputatū illi istr̄o i opationez sibi debitū. Actio v̄o p accn̄s ē qn̄ qs utiṫ istr̄o in op⁹ nō sibi debitū ꝛ ppriū: sic cū qs utiṫ sutulari ad hauriēdū aquā. Tūc dico q qdā est disciplinabile p se ꝛ pprie: qdā nec p se nec pprie: s'z per accn̄s: ꝛ qdā nll'o mō. Tūc dico q audit⁹ est pprie disciplinabil': vn̄ illd aial qd hēt auditū ē ppe ꝛ p se disciplinabile: illd tñ aial qd nō hēt auditū: natū ē tñ hēre auditū ē disciplinabile p accn̄s: q's l'z aia nō hēat auditū: qr tñ oēs sensus v̄tual'r resuanṫ in aia: sicut istr̄a artis v̄tual'r resuaṫ in arte pp hoc aia nō hn̄s auditū: nata tñ hēre auditū potest uti aliq̄ istr̄o ad disciplinā: sicut hō pōt uti sutulari ad hauriēdū aquā. Q̄uis eni aliquis sensus nō sit pp disciplinā: aia tñ pōt uti illo sensu q̄si per accn̄s ad disciplinā: ꝛ pp hoc muti sūt disciplinabiles nō per se: sed p accn̄s: qm̄ ipsi utunṫ aliq̄ sensu ad disciplinā sicut ipso visu: qui tñ nō est pp̄ter disciplinā. Est aūt aliud aial qd nō est disciplinabile: nec p se nec p accn̄s: sic illd aial cui⁹ aia nō h̄z auditū nec nata est hēre auditū: ꝛ pp h̄ p̄z q auditus ē sensus pprie disciplinabilis: ꝛ siqd sit disciplinabile nō hn̄s auditū h̄ visū est quomodo sit.

Tunc ad rōnes dicēdū est cum tu dicis q agēs ꝛc̄. Dico q facis fallaciā ꝯn̄tis: qm̄ tu arguis sic. Uisus est maxime cognoscitiuus: g̃ maxime cognoscitiuus ista cognitiōe que est per disciplinā: ꝛ hic est maxim e pcessus fallacie ꝯn̄tis. nō eni seqtur q si visus est maxime cognoscitiuus simpl'r q sit cognoscitiuus maxima cognitiōe que est p disciplinā. ℭ Ad aliud qd arguis de apib⁹. s. q apes non hn̄t ꝛc̄. Dico q si apes cōgregenṫ in vno loco qn̄ pcutiṫ baccinū hoc nō est q audiāt sonos: qr sicut dic̄ phūs apes sonos audire nō p̄nt: qm̄ auditum nō hn̄t. Sed ꝯgreganṫ in aliquo loco pp motū aeris q forte aliquā passionē iferi apib⁹: sic tonitrua scidūt ligna pp motū aeris: ꝛ ex h̄ nō seqṫ q apes sint disciplinabiles: s'z solū q ꝯmeāt ꝛ ꝯgregenṫ in vnū locū pp amorē. ℭ Ad aliud dicēdū est cū tu dicis sedēdo ꝛ qescēdo anima fit prudēs. Dico q auditus nō dr̄ disciplinabilis: qr si aia s'mp audiret: semp fieret prudēs: ꝛ nunq̄ cogitaret ꝛ cōsideraret de audito: vn̄ audit⁹ dicitur disciplinabilis: qr est via in disciplinā: ꝛ hic hēt locū distictio quā assignat ꝯ'or in libro de sensu ꝛ sensato dicens: q disciplinabile potest dici dupl'r: uel qr est subm̄ disciplie: uel quia est via in disciplinam. Primo mō dicitur itellectus disciplinabilis: qr est sbm̄ discipline. Scdo mō dicitur auditus disciplinabilis qr est via in disciplinam ꝛc̄.

ℭ Alia qdē igitur imaginationibus ꝛ memorijs viuunt: expimenti aūt parꝫ participāt hominū autē gen⁹ arte ꝛ rōnib⁹ fit aūt ex memoria hoibus expimētū: eiusdē nāq3 rei multe memorie vni⁹ expientie potētiam faciūt: ꝛ fere videtur scie sile expimentum esse: ꝛ arti. Tex. j.

Questio. XVIII.

Queritur de gn̄atione experimēti Et p̄ queritur utrum expimentum fiat ex pl'ib⁹ memorijs. ꝛ vi q nō: qm̄ sicut se habet sensus ad memoriā: ita expimentū ad memoriā: cuz g̃ ex vno sensu possit fieri memoria vna: vi' simil'r ex vna memoria posse fieri expimētū vnū. ℭ P̄. expimētū est particulariū particulare v̄o est respectu vni⁹. g̃ut videṫ expimentū ē ex vna memoria. ℭ P̄. expimētū est respectu actionis: cum ergo actio fit in vno: videṫ q experimentum ex vna memoria fieri possit.

Ad oppositū est dictū phi in littera. ℭ Ad istā qōnē rn̄dent aliq̄ dicentes sic q ex vna memoria nō potest fieri expimētū ꝛ hoc decl'ant sic: qm̄ si aliquis dederit aliquā herbā alicui infirmo: ꝛ h̄ solū ut sanetur infirmus nescit hō utꝛ nā sanauerit uel herba: ꝛ forte ita bene sanasset nā infirmū si nō dedisset sibi illā herbā: ꝛ iō si ex illa vice uellet hō cōiecturare q talis herba sanauit talē egritudinē: posset hō decipi: ꝛ iō cū ex vna memoria nō possit hō discernere: utrū talis herba sanauerit: uel nō: pp hoc dicūt ipsi: q impol'e est q ex vna memoria fiat expimētū. Sine dubio l'z isti deueniāt in cognitione v̄itatis: nō tñ hn̄t bonū modū deueniēdi in cognitionē v̄itatis: qm̄ ipsi deueniūt in v̄itatez per accn̄s: nā rō cāsualitatis p accn̄s respicit expimētū ꝛ per se artem. Nunc aūt qd semp obmittendū est illud qd est per accn̄s in aliq̄ re: ꝛ accipiēdū est illd qd est per se: ꝛ pp hoc si nos uolum⁹ bene videre utꝛ ex vna memoria possit fieri vnū expimētum: op̄z nos scire qd est expimētū. Est itelligēdū q expimentū est collatio particulariū. Vn̄ ipsi milites qui sūt ml'tū expti ꝛ fuerūt in multis bellis: qn̄ sūt in aliquo bello ꝯferūt inter se ꝛ indicāt utꝛ sit fugiēdū an non. Vn̄ cū impol'e sit vnū scm̄ esse simile alteri tocaliter: op̄z esse multa in memoria: cū experimētū sit collatio particulariū. Vn̄ cū vni⁹ non sit collatio sed multoꝝ: ꝛ expimētū sit collatio particulariū op̄z ml'ta eē in memoria: ex qb⁹ fiat vnū expimētū: dato eciā q esset aliqd scm̄ sile: adhuc cū in illo facto sint multa: op̄z expimētum fieri ex ml'tis memorijs: ꝛ ne opoꝛteat facere qōnez de h̄ dicto. s. q expimentū fit ex mult' memorijs: posset esse qō: ad quā v̄tutem ptinet ꝯferre particularia.

Ad h̄ sūt duo modi dicēdi: dic̄ eni cōter .3.° de aīa q̄ ille vt° cui° ē cōferre ista particularia est ipse itellect° ¶ Alij sūt q̄ dicūt: q̄ nō solū itellect° ē ille q̄ cōfert ista pticularia s3 vt° cogitatiua. Uñ dicūt ipi q̄ cogitatiua cōfert ipa pticularia ꝛ q2 ipi° rōnis ē cōferre: ꝛ pp h̄ dicūt q̄ cogitatiua ē q̄dā rō pticulariū. ꝛ hec ē rō medicoꝝ q̄ dicūt: q̄ imaginatiua est i anteriori pte capitis: cogitatiua ē i medio: memoria ē i posteriori pte capit. Isti sūt duo modi dicēdi: q̄s istoꝝ bñ dixerit declaro. Credo eni q̄ si cogitatiua cōferat pticlaria h̄ nō ē s3 q̄ cogitatiua: qm̄ si cogitatiua s3 q̄ h° cōferret ista pticularia cū cogitatiua iueniaꝰ i brutis: bruta ic̄ berēt expimētū qd̄ ē stz dic̄ ph̄s i lra q̄ paꝝ arti ꝛ expimētū pticipāt ipsa bruta ꝛ iō si h̄ faciat ipa cogitatiua: h̄ nō est s3m q̄ h°: s3 h̄ ē respectu itellect° ꝛ pp h̄ cū actio magis debeat attribui p̄n° agēti meli° dicēdū ē q̄ ad itellectu3 ptinet collatio pticulariū: q̄ ad vtutē cogitatiuā: cū hoc nō faciat nisi in vtute intellectus.

Tūc ad rōnes dicēdū ē ꝛ p° ad p°. S3 ut videam° qd ē ibi p̄ sc. dicēdū ē: q̄ qñ i memoria fit iteīo plena ꝛ h̄ ex vno sēsu. tūc ex vno sensu bñ fit vna memoria: ꝛ h̄ ē qñ sēsibile bñ ē nouū ita q̄ bñ figurat ibi sēsus: ꝛ fiat forti ipressioi i sēsu: tūc ex tali sēsu bñ fit vna memoria: ꝛ pp h̄ pueri bñ rememorant sicut nos de hiis q̄ videm° i iuuētute. qm̄ q̄ vidēt pueri sūt eis noua: s3 aliqñ cōtigit q̄ ex vno sensu nō fit vna memoria: ꝛ h̄ ē qñ ex illo sēsu fit itētio semiplena ꝛ nō pfecta: s3 cū de rōne expimēti sit collatio pticulariū: ꝛ vni° nō possit ēē collatio: pp h̄ l3 memoria aliqñ possit fieri ex vno sēsu. expimētum tñ ex vna memoria fieri nō pōt. ¶ Ad aliā patet solutio ꝛ c̄.

¶ Hominib° aūt scie ꝛ ars per expientiaz euenit: expiētia qdē eni artē fecit sicut ait recte dicēs. s3 iexpiētia casū: fit aūt ars cū ex multis expimētalib° cōceptiōib° vna fit ulis: uelut d̄ silib° acceptio. Acceptionē q̄dē eni hēre q̄ callie ꝛ socrati hac egritudie laborātib° cōtulit. ꝛ ita mltis singulariū expimētē. Qd̄ āt oib° hmōi s3 vnā spēz determinans hac egritudie laborātib° cōtulit: ut flegmaticꝭ: aut colericis: aut estu febricitātib° artis est. Tex. j.

¶ Questio decimanona.

q Ueritur utrū ars generet ex expimēto: ꝛ videt̄ q̄ sic: qm̄ triplex cā iueniť: q̄dā ē cā ꝑprie ꝛ p se: ꝛ q̄dā ē cā nō ꝑprie. ꝛ q̄dā ē cā p accñs: mō ē tal' dr̄a iter istas cās: qm̄ cā ꝑprie ē cui° ꝑpositū isert ppositū ꝛ oppo^m isert oppo^m: cā aūt nō ꝑprie ē q̄ nō isert oppositū: ut si dicať albū colorat g̃ nigrū nō colorat: nō seqť q2 albū nō colorat i eo q̄ albū: sed in eo q̄ coloratū: cā aūt p accñs ē que l3 ꝑpositū aliqñ iferat. nō tñ isert oppo^m: ut si ambulatio sit cā coruscatiōis p accñs: ita q̄ nullo ambulāte coruscauit: nō op3 q̄ si nō ambulauerit q̄ nō fiat coruscatio: mō ꝓbo q̄ expimētū sit cā p se ꝛ ꝑpria artis: expimētū eni isert artē: ꝛ oppo^m isert oppo^m sicut dic̄ ph̄s i lra: expiētia facit artē in expiētia casū: ul' nō artē. ¶ P̄. magis se vr̄ hēre ars ad expimētū: q̄ memoria ad sēsū: s3 ipo^le ē q̄ memoria fiat sine sēsu g̃ ipo^le ē q̄ ars fiat sine expimēto. ¶ P̄. pp admirari iceperūt hoies ph̄ari. vnde hoīes admirant̄ qñ ignorāt cām. cū3 ergo expt° ignoret cām vr̄ q̄ admiratio ꝑprie cōueniat tñ expimēto. cum ergo admiratio p̄cedat scientiam: vr̄ q̄ experimentum precedat artem.

Ad istā q̄ōnē dicēdū ē breuiter: q̄ expimētū ē respectu cognitiōis q2 ars ē respectu cognitiōis: pp qd̄. tc̄ dico q̄ si nos accipiam° cognitionē (q2) ꝛ cognitionē (pp qd) cōiter ꝛ largo mō: tūc dico q̄ q̄dā ē ars q̄ supponit cognitionē (q2) ꝛ q̄dā sūt artes q̄ nō supponūt (q2) sic dic̄ ph̄s in li° posterioꝝ q̄ artes p̄n^les bñ sciūt pp qd ꝛ ignorāt cām (q2) si aūt nos accipiam° expimētū ꝑprie: cū expimētū ꝑprie sit cognitio (q2) ordinata ad op°. ¶ Dico q̄ possum° accipē cognitiōe3 (pp qd) dupl'r ul' cognitiōe3 (pp qd) acq̄sitā p doctrinā ul' p inuētionē: si ät q̄rať utrū expimētū p̄cedat cognitionē pp qd acq̄sitā per doctrinā: dico q̄ nō: imo aliq sūt hoies q bñ hñt artē medicie: ꝛ male expti sūt. Si aūt q̄rať utrū expimētū p̄cedat cognitionē (pp qd) acq̄sitā p inuētionē dico q̄ sic: cū eni qs viderit q̄ talis herba curauerit ifirmū talē: q2 ē calida: ꝛ ifirmitas frigida: sicut cū aliqs viderit expimēto: q̄ reubarbarū qd̄ ē forte humidū ꝛ frigidū sanat talē colerā: cū sit calida ꝛ sicca ꝛ sic expimētat° fuerit de multis herbis acquirit tunc artem medicine ꝛ format principia artis: sicut q̄ ꝯtraria ꝯtrijs curantur: ꝛ sic de alijs.

Tūc ad rōnes dicēdū ē. Ad p^m cū tu dicis: expimētū iferi artē ꝛ oppo^m ifert oppo^m. ¶ Dico q̄ expimētū isert artē nō acq̄sitā p doctrinā s3 bñ p inuētionē ꝛ oppo^m expimēti nō isert oppo^m artis acq̄site p doctrinā s3 p inuētionē. Ad aliud cū tu dicis magis se vr̄ hēre ars ad expimētū. q̄ memoria ad sensū. ¶ Dico q̄ uez ē d̄ arte acq̄sita p inuētionē nō p doctrinā. ¶ Ad aliud dicēdū ē q̄ admiratio p̄cedit artē acq̄sitā p inuētionē ꝛ nō per doctrinam ꝛ c̄.

¶ Ad agē qdē igiť expiētia qdē nihil ab arte differre vr̄: s3 expros magis ꝑficē videm° sine expiētia rōnē habētib°. Cā aūt ē q2 expiētia qdē singulariū ē cognitio: ars vō vliū. Act° āt ꝛ gñatiōes oēs circa singularia sūt: nō eni medic° sanat hoiez nisi s3 accñs: s3 Calliā: aut socrates. aut aliquē sic dictoꝝ: cui ēē hoiez accidit. Si igiť sine expimēto qs rōnē hēat: ꝛ ulē qdē cognitionē hocaūt singulare. Ignoret: mltotiēs qdē peccabit: singulare nāq3 magis curabile est. Tex. j.

¶ Questio vigesima.

q Ueritur utrū artifex sit melior expto. ꝛ arguiť q̄ nō. qm̄ illud ē meli° qd̄ magis approxiquat ad finē s3 expt° magis appropiquat ad finē q̄ artifex g̃. ꝛ h̄ p3 q̄ magis appropiquet expt° ope fini: q̄ artifex expt° ad opari. ¶ P̄. arguiť sic dic̄ ph̄s p̄ politicoꝝ q̄ qñ aliq duo ordināť ad aliqd̄ vnū: illd̄ qd̄ ē ꝑpiqui° illi ad qd̄ ordinať illd̄ ē p̄ncipali° in illa re: cū g̃ ars ꝛ expimētū ordinenť ad aliqd̄ vnu3. s. ad actionē g̃ expimētū est ꝑpiqui° actioni q̄ ars: vr̄ q̄ expt° sit melior artifice: sicut ars ē melior corpe cū sit p̄ncipalior ꝛ magis appropinq̄t fini hois.

Ad hec breuiter dicēdū ē: q̄ aliqd sit meli° alio p̄cē

dupl'r ul' in se ul' in respectu alteri⁹: ꝛ illō qḋ ē bonū respectu altri⁹: ē bonū q꞉ ē utile: tūc dico ꝙ si loquaris de bōitate maiori ul' mīori respectu alteri⁹ ꝛ h̄ est q꞉ magis utile tunc dico ꝙ expt⁹ ē melior ꝙ̄ artifex q꞉ est magis utilis ad op⁹ ꝙ̄ artifex ꝛ hu⁹ rōnē bona assignat pħs in lr̄a: dic̄ eni ꝙ expimētū ē circa ꝑticularia ꝛ actiōes sūt circa ꝑticularia: ars aūt ē circa ul'ia vn̄ expimētū ꝑ se respicit ea q̄ sūt circa actiōes: ars aūt q̄dāmō respicit ea q̄ sūt circa opatiōes: ꝛ ꝑꝑ h̄ cū expimētū sit ꝑs ei⁹ circa ea circa q̄ sūt actiōes: iō magis utilis ē i ope expt⁹ ꝙ̄ artifex. ¶ Aliā rōnē possum⁹ assignare ꝛ vr̄ mihi ꝙ sit bona: sic ē i regulis artis. sicut i regulis legū ꝛ ꝑncipiis: qm̄ sic̄ regula legis hēt ueritatē in ul'i ꝛ falsitatē in ꝑticulari ꝛ ꝑ accn̄s: sic regula artis h3 ueritatē in ul'i ꝛ falsitatē cōtrahit in ꝑticulari ꝛ ꝑ accn̄s. vbi gratia. Regula legis est: ꝙ reddat vnicuiq3 qḋ suū est: tm̄ idē pōt hēre falsitatē ꝑ accn̄s: sicut si ab aliq̄ hoīe auferaṫ cultell⁹ ex q̄ uelit se occidē: non oꝫ reddi sibi cultellus. Un̄ l3 illa regula hēat ueritatē i ul'i tn̄ ꝑ accn̄s ꝑt hēre falsitatē: ut i ꝑposito exēplo. Silr' est i regula artis: l3 eni ars medicie ꝑcipiat ꝙ tali ifirmitate laborāti dāda ē flebotomia: tn̄ ista regula ꝑ accn̄s pōt hēre falsitatē: ut si ifirm⁹ nimis debilitat⁹ est: ꝛ si dareṫ flebotomia moreret ꝛ sic i mltis aliis cū expt⁹ cogn̄scat illa ꝑ q̄ ipediunt illa ꝑ q̄ ꝯhit regule falsitatē respectu artis ꝑ accn̄s: ꝛ talia accn̄tia cogn̄scat meli⁹ ꝙ̄ artifex: appet māifeste ꝙ respcū opis melior ē expt⁹ ꝙ̄ artifex: tū q꞉ ꝑ se ē circa ea circa q̄ sūt actiōes: tū q꞉ expt⁹ cogn̄scit oīa illa accn̄tia: q̄ ꝑ accn̄s ipediunt regulā artis. si aūt nos accipiam⁹ aliqd eē meli⁹ i se ꝛ nō respcū alteri⁹. Tūc dicēdū ē ꝙ artifex est melior expto: rō hui⁹ ē qm̄ id ē meli⁹ i se qḋ ad meliorem finē ordinaṫ: ꝛ est ꝑpinqui⁹ fini ꝑn^li. cum g̃ artifex sit ꝑpinquior fini ꝑncipali hoīs q ex puris nālib⁹ acqri pōt: q qdē finis ē scire siue sapia patet ꝙ artifex i se est melior expto. ꝙ aūt artifex magis accedat ad finē ꝑn^les hoīs ꝙ̄ expt⁹ patet ꝑ dictum pħi qm̄ sūt sapiētes q cogn̄scūt cās: experti aūt cās ignorāt: artifices pn̄t ēt docere: expti vō nō: signū aūt sciēns est posse docē: patet ergo quomodo est artifex melior expto in se nō respectu opis. ¶ Ad rationes patet solutio per iam dicta ꝛc̄.

¶ Cui⁹ aūt gr̄a: nunc sermonē facim⁹ hoc ē: q꞉ denominatā sapiā circa ꝑmas cās ꝛ ꝑncipia existimāt oēs: q̄re sicut dictū ē ꝑus: expts qdē quecūq3 sēsū habēnb⁹ sapiētior vr̄. Artifex aūt exptis: architector aūt manu artifice: speculatiui aūt magis actiuis. Qḋ qdē igit sapiētia ꝛ circa q̄sdā cās ꝛ ꝑncipia sit scia manifestū ē. Tex. j.

Questio vigesimaprima.

Queritur utrū artes mechāice sint meliores speculatiuis: ꝛ vr̄ ꝙ sic: q꞉ illō ē meli⁹ qḋ magis facit ad viuere: artes mechāice sūt h⁹ ꝛc. ¶ ꝑ⁹. illō qḋ icludit op⁹ ꝛ cōsiderationē: illō ē magis bonū. cū g̃ artes speculatiue tm̄ icludāt considerationē: mechanica autē includit opus ꝛ cōsiderationem ergo ut videṫ machanica est melior ꝙ̄ speculatiua.

Ad oppo^m est pħs. ¶ Ad istā qōnē possum⁹ dicē ꝙ aliq res dr̄ hēre bonitatē tripl'r: in se: in comparatiōe ad aliō ad qḋ ordinaṫ: ꝛ ēt ex mō ꝑm quē acqriṫ. ¶ Aliq̄ enī3 res dr̄ hēre bonitatē in se qn̄ illa res ē suipsi⁹ gr̄a ꝛ nō alteri⁹: sicut liber ē gr̄a dn̄i sui: dn̄s est gr̄a sui: dr̄ aūt res aliq̄ hēre bonitatē ꝑ cōparationē ad aliō ad qḋ cōparaṫ: sicut qn̄ aliq̄ res ordinaṫ ad aliqḋ bonū totū: ex h̄ illa res sortitur totā bonitatē: ꝛ iō qḋ ordinaṫ ad mai⁹ sortiṫ i de maiorē bonitatē. Dicit ēt aliq res hēre bōitatē ex hoc ꝙ modus acqrēdi illi⁹ est maior ꝙ̄ modus acqrēdi alteri⁹: ꝛ h̄ patet 2° celi ꝛ mūdi. Si enim due res sint hn̄tes eūdē finē: ceteris pib⁹: si vna illaꝝ acqrit finē ꝑ plures mot⁹ ꝙ̄ alia: q̄ acqrit talē finem ꝑ pauciores mot⁹: illa ē melior. Tūc dico ꝙ speculatiue sūt meliores mechanicis in se: qm̄ sūt suipsi⁹ gr̄a: ꝛ speculatiue ēt sūt meliores in cōparatiōe ad id ad qḋ ordinanṫ: qm̄ speculatiue ordinanṫ ad ꝑfectiōes aīe: mechanice ad bona corpis: sic̄ eni aīa ē melior corpe: sic artes speculatiue sūt meliores mechanicis: q꞉ speculatiue ordinanṫ ad bona aīe q꞉ ad ꝑfectiōes ipi⁹: mechanice ad bona corpis. Sūt ēt meliores mechanicis speculatiue quātū ad ip3 modū acqrēdi: speculatiue eni ꝑ pauciora acqruṅṫ ꝙ̄ mechanice sic patet manifeste.

Tūc ad rōnes cū in arguis ꝑ: ꝙ ille artes sūt meliores: q̄ magis faciunt ad viuē: dico ꝙ magis debem⁹ arguē oppo^m. ¶ Ad aliō cū tu dicis: illō qḋ includit in se magis bonū: illō ē meli⁹. Dico ꝙ bene uerū ē: q꞉ artes mechanice icludūt ꝯsiderationē ꝛ op⁹: tn̄ cū vtriq3 hēat bōitatē ex eo ꝙ ꝑncipal'r icludit: ꝛ artes mechanice pri⁹ icludāt op⁹ ꝛ cōsiderationē ꝑꝑ op⁹: speculatiue aūt ꝯsiderantur propter se: ꝛ nō propter opus: magis autem denoīanṫ mechanice ex cōpatiōe ꝙ̄ ex consideratione.

¶ Qm̄ aūt sciaꝫ hāc q̄rim⁹: circa q̄les cās ꝛ circa q̄lia ꝑncipia sapia ꝛ scia sit: h̄ unq3 cōsiderandū erit. Si itaq3 accipiat aliqs existimātes: q̄s de sapiēte hēm⁹ forsitan ex his māifestū erit: ꝑmū itaq3 sapiētē scire oīa maxie sicut decet accipim⁹ nō singularē sciaꝫ eorū habētē. Tex. ij.

Questio vigesimasecunda.

Queritur utrum sapientis sit omnia scire. ꝛ arguiṫ ꝙ nō: qm̄ si sapiēs uel methaphisic⁹ oīa sciret tūc alie scientie supfluerēt: ut videṫ: qḋ est icōueniēs. ¶ ꝑ⁹. ꝑtes oēs adequanṫ suo toti: cū g̃ scie ꝑticulares oēs sint q̄si ꝑtes metha^ce oēs sciētie ꝑticulares adeq̄buṅṫ isti sciētie sicut ꝑtes suo toti: ergo cōsideratio sciaꝝ ꝑticl'arum adequaṫ ꝯsiderationi sciarū metha^ce. cū g̃ cōsideratio sciaꝝ ꝑticularium nō se extēdat ad oīa: qm̄ mlta sūt sicut ꝑbat Aui^na i ꝑ metha^ce siue de qb⁹ scie ꝑticulares scire nō pn̄t sicut de deo: g̃ nec ut vr̄ ꝯsideratio hui⁹ scie ad oīa poterit se extēdē g̃ sapiētis siue methaphisici nō erit oīa scire. ¶ ꝑ⁹. si sapiēs oīa cogn̄scit aut cogn̄scit oīa in ul'i: aut in ꝑticulari: in ꝑticulari nō: qm̄ tūc supfluerēt alie scie ꝑticulares: nec in ul'i qm̄ cognitio aliquoꝝ i ul'i est cognitio impfecta: si metha^ca cogn̄scit oīa i ul'i tūc ei⁹ cognitio eēt i pō ꝛ ipfecta.

In oppo^m est pħs in lr̄a dicit ꝙ sapiētis est cogn̄scere oīa. ¶ Ad istā qōnē respōdet aliq dupliciter via: ostendendo quō sapiētis sit oīa cogn̄scere: 2° ostēdēdo q̄liter ista cognitio sapiētis nō dr̄ in pō. ¶ Ad ꝑm^m proce-

dūt sic. dicūt eni: q̃ methaphisic⁹ oia cogſcit q: methaphisic⁹ cōsiderat p̃ⁱ p̃aⁱ ⁊ uñia entis. cū ḡ oia virtualiter in illis p̃ncipijs uñis nāe entis: ⁊ illa p̃nᵃ uñis nāe entis cogſcat: ⁊ ꝯſideret pp̃ h̄ dicūt methaphisicū siue sapiētē oia cogſcere. ℂ Ad 2ᵐ p̄cedūt sic. dicūt eni ipſi q̃ cognitio sapiens respectu uñis nāe entis: ē cognitio ī actu ⁊ nō ī pō: qm̄ uñez nāz ꝯsiderat sapiēs p ꝓpria p̃nᵃ uñis nature entis: ⁊ iō cognitio est respectu uñis nāe entis: que cognitio est ī actu. Cognitio tm̄ q̄ ē respectu eoꝝ q̄ ſbdunť uñi nāe entis ē cognitio ī pō: et ecce ad hoc optimū exēplū si eēt aliq ſcia q̄ cōsideret aial ſꝫ q̃ aial cognitio aial: ſꝫ q̃ aial eēt cognitio ī actu. vñ ⁊ illa ſcia cogſcit aial ſm q̃ aial in actu. ea tm̄ q̄ ſbdunť nāe aialis illa ſcia cogſcit ī pō. ⁊ q: vnūqđ q̄ꝫ denoiať ab eo qđ est p ſe ⁊ non ab extraneo. ⁊ methaᶜᵃ ꝯsiderat uñem nāz entis per se ea aūt que ſubdunť uñi nature entis ꝯsiderat per accñs: ⁊ ipſe methaphisic⁹ cogſcit in actu ea que per se ꝯſiderat. sicut uñem nām entis pp̃ h̄ dicit̄ cognitio sapientis in actu simplr̄ ⁊ nō ī pō. Uñ sine dubio nulla iſtaꝝ viarū bona est. qm̄ si pⁱ via bona eēt: sequeretur q̃ qlibet hō eēt methaphisic⁹. qm̄ qlibet hō cognoſcit vniuersalia p̃nᵃ entis. Uñ dicit ꝯᵘᵒʳ p̃ⁱ p̃ncipia sūt sicut loc⁹ ianue in domo: ita q̃ sic in loco ianue in domo nullus errare pōt q: neminē latet: sic in ipſis p̃ncipijs nemo errare pōt ſꝫ cuilibet nota sūt. ſꝫ sic pōt errare hō ⁊ decipi in his q̄ sūt intᵉ domū: sicut in angulis. sic pt̄ hō errare in his q̄ sūt ītra pⁱ p̃aⁱ sicut in ꝯnib⁹. Si ḡ sapiens diceret oia cognoſcere q: cognoſcit oia uñia p̃aⁱ entis cū qlibet hō uñia p̃nᵃ entis cognoſcat tūc qlibet hō eēt methaphisic⁹. Scđa via nō est bona. qm̄ ſm illaꝫ positionē ſequereť q̃ methaphisico nō plus occurreret cōsiderare de deo q̄ꝫ de lapide. Secūdū iſtā positionē et ſeq̄reť q̃ methaphisic⁹ nō diſtigueret inter ſpēs entis: cui⁹ decl̄atio ē euidēs: qm̄ si methaᶜᵃ cognoſceret in actu uñem nāz entis. ⁊ ea que ſbdūtur enti cognoſceret tm̄ in pō: cū cognitio entis in actu ⁊ cognitio entis in pō nō sit diſtīcta ſeq̄reť de neceſſitate q̃ methaᶜᵃ nō diſtigueret iter māz p̃mā ⁊ formā pⁱ iter ſbaz mālē ⁊ imālē iter ſbaz ⁊ hr̄cui ter iter mltas ſpēs entis diſtingueret methaᶜᵃ. ſed hoc est fl̄ꝫ: diſtiguit eni methaᶜᵃ iter ſubaz ⁊ accñs iter p̃mā māz: ⁊ p̃mā formā. iter ſubaz mālē ⁊ immālē ⁊ iter mlťa talia sicut patebit: ⁊ pp̃ hoc sicut mihi vr̄ poſſum⁹ alr̄ dicere ⁊ meli⁹ p̄cedere ad ſolutionē q̄ōnis ⁊ hoc sic p cōparationē q̄ est pōcuꝫ ad act⁹ ⁊ ad obiecta sua ⁊ est cōparatio habituū ad act⁹ ⁊ ad obiecta: qm̄ pōe diſtiguunť per act⁹ ⁊ obiecta: ⁊ iō par est cōparatio potētiaꝝ ad act⁹ ⁊ obiecta ⁊ habituū ad act⁹: ⁊ iō eūdē ordinē quē inuenim⁹ in potētijs debem⁹ q̄rere in habitib⁹: in potētijs inuenim⁹ talē ordinē: q̃ quāto aliq̄ pō supior est: tāto plura cōſiderat: exēplū: nā q̄cq̄d cognoſcit vt⁹ pticularis inferior cogſcit vt⁹ supior: sicut patet de ſēſu cōi: qui est altior vtus iter vtutes ſēſitiuas. Uñ q̄cq̄d cognoſcūt vtutes ſēſitiue pticulares ſub rōnib⁹ pticularib⁹ ſic̄ viſus ſub rōne coloris ⁊ guſtus ſub rōne guſtabilis ⁊ sic de alijs cognoſcit ſēſus cōis ſub rōne vniuerſaliori: qm̄ ſub rōne ſēſibilis ⁊ plura adhuc cognoſcit ſēſus cōis q̄ꝫ cogſcāt ſēſus pticulares: qm̄ ſēſus cōis actiōes ſēſuū pticularū cognoſcit: qđ facē nō p̄nt ſēſus pticulares: nisi ſm q̃ inuunť ſēſui cōi. ℂ Silr̄ aūt talis est ordo in habitib⁹ q̃ quāto habit⁹ supior est: tāto plura cōſiderat: ⁊ habit⁹ supior ꝯſiderat ⁊ cognoſcit q̄cq̄d cōſiderat ⁊ cognoſcit habit⁹ iferior ⁊ adhuc plura sic est de vtute supiori: ⁊ iō cū methaᶜᵃ sit habitus supior oīb⁹ alijs habitib⁹: methaᶜᵃ cognoſcit ⁊ cōſiderat oia illa: que cognoſcit vel ꝯſiderat q̄cūq̄ꝫ alia ſcia pticularis ⁊ adhuc plura: qm̄ deū ipſꝫ ⁊ ſbſtātias abſtractas cogſcit ⁊ cōſiderat methaᶜᵃ ipſa ad quā tm̄ ſcie pticulares attigē nō p̄nt: ⁊ oia illa q̄ cognoſcūt alie ſcie pticulares cognoſcit certiſſime ipſa methaᶜᵃ. iſtđ tm̄ magis patebit poſt hic ſem ſuo cōis aliq̄d cognoſcit: ad qđ cognoſcēdū alij ſēſus pticulares attigere nō p̄nt sicut dictū est: ⁊ sic pater quomodo methaphisic⁹ omnia cognoſcit.

Ad rōnes dicēdū ē. Ad p̃mā cum tu dicis cū oia cognoſceret sapiēs tē alie ſcie ſupfluerēt iſtđ ad p̃mā pt̄ ſolui ſolutiōe cōi: qđ magis patebit p⁹. ℂ Soluiť aūt cōiter dicēdo q̃ si ſcie pticulares ꝯſiderarēt ſub eiſdē rōnib⁹ ſub qb⁹ methaᶜᵃ ꝯſiderat ea q̄ cognoſcit ⁊ cōſiderat: tūc alie ſcie pticulares ſupfluerēt. ſꝫ sic nō est immo ſub alijs cōſiderationib⁹ conſiderāt ſcie pticulares ⁊ methaphisica ⁊ pp̃ h̄ nō ſupfluūt. ℂ Ad aliđ argumētū cū tu dicis ptes adequanť toti ergo ſcie pticulares adequāť ⁊ adequari debēt methaphisice. Si tu itelligis q̃ cōſideratio ſciaꝝ pticulariū adequať ꝯſideratiōi sapientie: sic itelligēdo iſtū adeq̄tionē q̃ q̄cq̄d ꝯſiderāt ſcie pticulares illđ ꝯſiderat methaphisica ſb rōne cū vniuerſaliori sic cōcedēdū est argumētū ⁊ bñ p̄cedit. Si aūt itelligať iſta adeq̄tio ſciaꝝ pticulariū ita q̃ nihil poſſit cōſiderari in methaᶜᵃ: q̄n cōſidereť in ſciētijs pticularib⁹. Tūc dicēdū est q̃ fl̄ꝫ est: nō eni debēt adeq̄ri ſcie pticulares ſcie uñi sicut sapiētie sic q̃ sapiētia nō ꝯſideret aliq̄d q̄n cōſidereť in pticularib⁹ ſcientijs. imo sicut viſū est aliq̄d ꝯſiderat sapiētia qđ nō ꝯſiderat aliq̄ ſcia pticularis. Uñ non dr̄ alie ſcie pticulares ex eo q̃ sicut oēs ptes adequanť toti: ita alie ſcie adequanť sapiētie. Sꝫ tm̄ pticulares q: cōſiderāt ſub pticulari rōne ea que cōſiderat methaphisica ſub uñi. ℂ Ad aliđ cū tu dicis cognitio ei⁹ est cognitio in pō. intelligēdū q̃ leo ⁊ hō sūt idē corp⁹ ſꝫ nō sūt idē aial. ⁊ rō huꝰ est q: oīs dita est p formā: ⁊ q: q̄n diuidiť corp⁹ p aiatū ⁊ inaiatū leo ⁊ hō cadūt ex vna pte pp̃ hoc leo ⁊ hō dicunť vnū corp⁹: nec faciūt dīam in corpore: ſꝫ cū diuidiť aial per rōnale ⁊ irrōnale leo ⁊ hō nō cadūt ſub vna pte. ⁊ pp̃ hoc leo ⁊ hō nō sūt vnū aial. Uñ si eēt aliq̄ ſcia que ꝯſideraret aial ſenſibile: cū in aiali ſēſibili nō faceret diuerſitatē ⁊ dīā leo ⁊ hō illa ſcia cōſideraret leonē ⁊ hoiem. Sic est directe de methaᶜᵃ: qm̄ nō tm̄ methaphisica ꝯſiderat ens ſꝫ q̃ ens. ſꝫ ēt cōſiderat illa que faciūt diuerſitatē ⁊ dīā in ente sic̄ derē p̄dicamēta que diuerſificanť ſm diuerſos modos eſſēdi. Uñ illa q̄ sūt p̃me ſpēs entis conſiderat methaphisic⁹ sicut ſubām materialē ⁊ imaterialē que faciūt differentiam in ente ⁊ multa talia sicut patebit ⁊ c̄.

ℂ **Sed ſcire autem ⁊ difficillima sunt ea hominibus ad cognoſcendum que maxime sunt vniuerſalia: naꝫ a ſenſibus sūt remotiſſima.** Tex. ij.

ℂ Queſtio. XXIII.

q

Ueritur utruꝫ methaphisica sit difficilis ⁊ v: q̃ nō. qm̄

b ū

dicit phs p° phisicoꝝ φ cõfusa sunt nobis magis nota. cũ ergo methaphisica sit de maxime ɔfusis ꝛ de maxie cõib°. vi φ ista scia nõ sit de difficilli- ma. ¶ Itẽ. dic phs φ ſꝫ numerũ orbiũ sumit nu- mer° intelligẽtiaꝝ qm cuilibet orbi corñdet suus ppri° motor qui est itelligẽtia. ꝛ iõ ſm nũm orbiũ ponit phs numerũ itelligẽtiarũ. cũ g̃ sensibilia sint mlto plra q̃ȝ orbes erũt ẽt mlto plra itelligẽtijs. g̃ maior ps hui° scie erit de sẽsibilib°. cũ g̃ sensibilia sint facilia ad cognoscẽdũ vĩ φ ista scia nõ sit dif- ficilis. ¶ Itẽ. ista scia est de deo ꝛ de substãtijs se- paratis que sũt pͥs°. cũ ergo sicut dicit phs nõ cre- dam° qõnib° nisi pter pn͡a ergo pn͡a sũt faciliora ad cognoscẽdũ. cũ ergo ista scia sit de pncipijs vĩ φ ista scia nõ sit difficilis. ¶ Ad oppo^m est phs ĩ litera. dicit eni φ cũ ista scia sit de remotissimis a sẽsu ꝛ remotissima a sensu sint difficillime cogni tionis propter hoc ista scia est difficilissima.

Ad istã qõnẽ aliq sic respõdẽt. Dicũt eni ipsi φ aliqd est difficile dupl'r uel in se ul' in cõparatiõe ad nos difficillima in se sũt sicut p̃^a ma de q cõsiderat me thaphisicus. difficillima quo ad nos sũt subẽ sepa rate. Tunc dicunt ipsi φ ista scia ẽ difficillima aũt q: est de difficillimis i se tũ: q: est de difficillimis ĩ cõparatiõe q̃ ad nos. est eni methaphisica de dif ficillimis in se rõne p̃me mãe de qua ɔsiderat me- thaphisic°. est ẽt de difficillimis quo ad nos rõne dei ꝛ subaꝝ sepataꝝ de qb° cõsiderat ꝛ sic dicũt φ ista scia ẽ difficilis. ¶ Sine dubio sic ipi argu unt φ sit difficilis. ita cõtigit arguere φ sit facilis q: est de facillimis in se ꝛ i cõparatiõe quo ad nos ista scia est de deo ꝛ de substãtijs sepatis. q̃ sũt itel ligibiles in actu: ꝛ iõ quãtũ in se est tales subẽ sũt faciles ad agnoscẽdũ. Est etiaꝫ ista scia de sẽsibili bus q̃ sũt nobis nota. ꝛ iõ sicut cõtingit arguẽ φ sit de difficillimis quo ad illa duo. sic ecõuerso ɔti git arguẽ φ sit de facillimis in se q: est de deo ꝛ se paratis sbĩs ꝛ q̃ ad nos q: sũt de sẽsibilib° q̃ sunt nobis nota: iõ talis via nõ valet. ¶ Iõ est al'r dicẽ dũ φ si nos volum° investigare difficultatẽ hui° scie debem° ivestigare i cõparatiõe q̃ ad nos. Unũ dicit phs φ ista scia est difficilis per cõparatio- nẽ ad cognitionẽ hoiuꝫ. q: ea q̃ ɔsiderat nõ sũt fa cilia hoib°: q: cõsiderat ea que sũt difficillime co- gnitiõis p cõparationẽ ad hoies: ꝛ pp hoc dicẽdũ est φ duplex est cognitio in hoie. s. sẽsitiua ꝛ intel lectiua. ¶ Cognitio sẽsitiua ordinaꝛ ad itellectiuã Hic aũt via est. φ ista scia est difficilis i cõparatio ne ad nos q: est de his q̃ cognitionẽ sẽsitiuã ꝛ itel lectiuã excellũt. Cui° decl'atio ẽ: oẽs sẽsus nõ co- gnoscit nisi accñs ꝛ ſꝫ φ ille sẽsus ẽ magis ul' min° ordinat° ſm hoc cognoscit magis uel min° accñs exẽpli gratia. Sẽsus exterior nõ cognoscit nisi q̃lita tẽ sicut patet de oib°. Unũ q̃le ẽ q̃si obiectũ sẽsus ex- terioris. Sẽsus iterior cognoscit quãtum: ꝫbñ eni hõ põt imaginari aliqđ quãtũ sicut circulũ: nõ ima ginãdo ipꝫ coloratũ. Unũ q̃tũ ẽ q̃si obiectũ sẽsus iterioris: ita φ cognitio sẽsitiua nõ se extẽdit ul- tra q̃le ꝛ quãtũ: ꝛ si ẽ aliqs sẽsus q cognoscat oĩa ĩdiuidua p̃dicamẽtoꝝ h̃ est q̃si quodãmõ p accñs uel q: cognoscit ea i cõparatiõe ad op°. ut extima tiua brutoꝝ. ul' iquãtũ roborãt p itellectũ ut exti matiua hoiuꝫ. Cũ ergo ista scia sit de naturis ꝛ qd ditatib° ipaꝝ rerũ que qdẽ trãscẽdũt cognitionẽ sẽsitiuã: ista scia erit difficilis q̃ ad nos q: ẽ de his q̃ excellũt cognitionẽ sẽsitiuã i nobis: ꝛ a q̃ cognitio ne sẽsitiua sortiꝛ originẽ ꝛ p̃n^m oĩs nr̃a cognitio. ¶ Et ẽt ista scia difficilis in cõparatiõe q̃ ad nos q: est de his q̃ excellũt cognitionẽ nr̃aꝫ itellectiuã nã sic dic phs in 2° meth. sic se hꝫ itellect° nr̃ ad deũ ꝛ subas sepatas: q̃ sũt manifestissima in nã si cut oculus noctue ad lucẽ solis. ¶ Est ẽt de his q̃ excellũt cognitionẽ nostrã itellectiuã qm cognitio nr̃a itellectiua nõ habeꝛ sine fãtasmate. nec põt itel lect° nr̃ aliqd itelligẽ positiue sine fãtasmate: ꝛ iõ cũ de° ꝛ sbe sepate nõ hẽant fãtasmata. iõ non po terũt itelligi positiue qd sint ſꝫ tm̃ p̃uatiue ꝛ pp h̃ cũ ista excellãt p se cognitiões nr̃as itellectiuã. s. ꝛ sẽsitiuã sicut visũ est: patet manifeste φ ista scia erit difficilis in comparatione quo ad nos.

Ad rõnẽ p̃^a itelligẽdũ est φ duplex ẽ ul'e: qđdã p influentiã sicut de° ꝛ sbe sepate: q̃ddã vo p p̃di cationẽ. vñ ul'e p ifluẽtiã est notũ q̃ȝ ul'e p p̃dica- tionẽ. Unũ cũ ista scia sit de ul'i p influentiã ꝛ p p̃- dicationẽ: dicũt φ ista scia est difficilis quãtũ ad ul'e p influẽtiã ꝛ facilis quãtũ ad ul'e per p̃dicatio nẽ cũ tale ul'e sit magis notũ. ¶ Sine dubio istud nõ est bñ dictũ: immo utrũqꝫ est nobis ignotũ nõ ne est illõ ɔ phũm? Dico φ nõ: qm cognitio in ul'i p̃cedit cognitionẽ in p̃ticulari: sicut cognitio in põ cognitionẽ i actu: ꝛ cognitio iperfecta cognitionẽ pfectã. ¶ Tũc dico φ cognitio ul'is vno mõ est ĩ põ ꝛ impfecta: cognitio p̃ticularis vno mõ est p- fecta ꝛ in actu ꝛ alijs cõuenit ecõuerso φ cogni- tio p̃ticularis est impfecta ꝛ ipõ. cognitio ãt ul'is est pfecta ꝛ in actu sicut patet de cognitiõe hois ꝛ aĩalia. aĩal eni dupl'r pt cõsiderari. vno mõ pt aĩal cõsiderari ſm φ ɔfuse cõtinet hoieꝫ ꝛ asinuꝫ ꝛ sic de alijs ꝛ sic cognitio aĩalis est ipõ ꝛ iperfe cta ꝛ sic accipiendo aĩal: aĩal est notı° q̃ȝ hõ. Põt ẽt al'r cõsiderari ipꝫ aĩal ſm φ aĩal est decl'atiuũ nãe ꝛ qdditatis ipi° hois ꝛ h̃ ſm φ est ps diffini tiõis ipi° hoĩs ꝛ sic aĩal est ignoti° q̃ȝ hõ. vñ dic phs in p̃ phi^cor φ diffinitũ est nobis noti° q̃ȝ ps diffinitiõis. ꝛ sic accipiẽdo aĩal ſm φ est decl'ati uũ nãe ꝛ qdditatis hois cognitio ei° ẽ cognitio in actu: ꝛ q: metha. ɔsiderat ul'ia p p̃dicationẽ ſꝫ φ sũt decl'atiua nãe ꝛ qdditaꝫ ipaꝝ reꝝ ꝛ sũt difficilia ſm φ sic ɔsideraꝛ pp h̃ patet φ metha. nõ solum difficilis est rõne q̃ ɔsiderat sbaꝫ p influẽtiã sed ẽt difficilis est rõne qua ɔsiderat ul'ia pp p̃dicatioẽꝫ ꝛ tu dicis φ phs dicit φ ɔfusa sũt nobis magis nota: verũ ẽ cõsiderata p̃ modo ꝛ sic ea nõ cõside rat metha. sic dicũ ẽ. ſꝫ ſꝫ φ sũt declaratiua nãe ꝛ qdditatis ipsaꝝ rerũ ꝛ sub illa rõne difficilis sũt. ¶ Ad alia duo patet per ea que dicta sũt ꝛc̃.

¶ Scientiarum vo certissime sunt hisque ex auditione dicuntur. ut arithmetica: ꝛ geometria ꝛc̃. Tex. j.

Questio. XXIIII.

Queritur utrũ ista scia sit certissima sicut dicit phs. ꝛ vĩ φ nõ. dic eni ɔ^tor in 2° hui° φ scie mathe. sũt in p̃ gradu certitudis ul' demõstrationis ergo ꝛc̃. ¶ Itẽ. maior certitudo est per cãm ppiquã q̃ȝ per remotã. ſꝫ ista considerat causas primas maxime remotas ꝛ maxime vniuersales. ergo ꝛc̃.

Ad oppo^m ẽ phs i lr̃a. ¶ Ad h̃ dicẽdũ φ certitudi nẽ scie possum° accipe dupl'r ꝛ in se ꝛ in cõpõne

ad nos. Nunc dico q tria opz nos videre si volum' investigare certitudinem scie in se. Primo videndum est quot sunt que requiritur in scientia. Secundo quo ex illis sortit certitudines illa scientia z tunc applicando ad propositum. In scia enim quatuor inveniuntur. s. passio que pbat de subo z subs de quo pbat passio. z cam p quam pbat passio de subo z ptes sibi de quib' z passiões pbant. Nunc autem ita est q scia no het certitudine ex passioe que ta se no videtur certa. imo passio het certitudine ex subo z ca. Ex h enim di passio certa q: inest per cam certa z q: est in subo certo. z io scia sortit certitudine no ex passioe nec p ons ex oib' illis quatuor. sz ex trib' illorum quatuor que sunt necessaria in scia. s. ex sbo z ca z ptib' sbi. Sz quo ex illis trib' sortit scia certitudine est itelligendu q certitudo scie no convenit ex aliquo nisi ex hoc q no pvenit aliter se here. q aut no conveniat alr se here h possum' investigare tripliciter. tu ex ispectioe cae. tu ex imaliate sbi. tu etiam ex hoc q scia illa min' accedit ad pticulares q certitudo ex ptib' vi cosurgere. scia enim sortit certitudine ex imalitate sbi qm ma sic dic pbs i:° de gnatioe z in fine z in 7° metha. est illo p qd res pt ee z no ee. z io qto aliqd recepit ala tato min' pt alr se here: qre cu imalis sit ca qre no convenit alr se here z ex hoc q no convenit alr se here scia sortit certitudine. patet q ex imalitate sbi scia sortit certitudine. Scientia et sortit certitudine ex inspectione cae ex hoc enim q talis scia ispicit tales cas qs no pvenit aliter se hre ex scia certa di ee. Scientia et est certa magis ex h q min' accedit ad pticulares. pticularia enim mlta sut. z io icerta sut. z io scia di min' certa ex hoc q ex plurib' est: z ex h q ex plurib' est: di illa scia magis accede ad pticularia z ex h magis incerta di. Nam in paucioribus via certior sic dic pbs i lra. z si nos bn consideremus apparebit q oinz illorum est ca imalitas. Nam ipa imalitas est ca qre no pvenit alr se here ipz subiectu sicut dictu est. Immalitas aut est ca qre sub aliquo pauciora cotinent. Nam ma est ca plurificationis alicui'. Immalitas et est ca qre no pvenit alr se here z io oium istorum triu ca est imalitas. Nunc applicemus ad propositu. metha. di certa ex inspectione cae z ex imalitate subiecti. z ex h patet q ex paucioribus pcedit sive ex hoc q subiectu ipi' paucioreo habet ptes ex ispectione cae di ista scia certa qm ista scientia speculat cas imales qs no pvenit alr se here. Sz imale di dupl'r. Est enim qoda imale q: magis accedit ad actu puru sic sbe sepate. Et est alio imale q: magis recedit a sesib' sic pn' p° z eoia. mo dico q ista scia di ee certa ex inspectione cae. tu q: deu ipz z sbas sepas speculat q imalia sut z pvenit mime alr se here. tu et q: p° pn° z coia que sut imalia sic dictu e ista scia speculat. di etia scia ista certa ex imalitate sbiecti qm ens sz q ens est sbm hui' scie z sub ipo cotinent z deus z sbe sepate. z di et illa scia certa ex h q sbm ipi'. s. ens. sm q ens pauciores het ptes. z ex h patet q ista scia certitudine het in se: tu ex ispectioe cae: tu ex imalitate sbi. tu ex h q pauciora speculat. ¶ Ista et scia di ee certa in copositioe ad nos qm ista scia est de qdditatib' z veris ipartu reru que qde qdditates coparant ad nrm itellectu sic pprii obm ei' vn sic visus no decipit per se circa pprii obm ei' h semp ver' est per se: sic itellect' ver' est semp per se circa pprii objectu ei'. s. circa qdditate: z io cu ista scia sit de his circa que itellect' nunq decipit per se nec errat. debemus dice q ista scia est certa p coparatione ad nos p se sz p accns no est certa i coparatioe ad nos: qm opz sic itellige z fatasmata speculari sic di i 3° de aia. z p h q opz ita speculari sive sil cu speculatioe fatasmatis speculatioe qdditatis nu z in isto usu fatasmatis pvenit error z deceptio z pp hoc in speculatioe pi p accns ptige error z deceptio. vn sic visus p accns decipit circa proprium objectu sic itellect' decipit circa apphensionem quidditatis pptet usum fantasmatis. z io ista scientia non dicitur certa in comparatione ad nostrum intellectu nisi p accns sicut declaratum est. Tunc ad rones patet solutio: qm pter dicit q mathe. sit in p gradu certitudis pz qd sit dicedu. ¶ Ad alio cu dicis ista scia demostrat p cas remotas. dico q cae qs considerat ista scia sut coes entib' spalib' cu sint pprie z ppinque entis sm q ens. io z c.

¶ Maxime vo pncipalis sciarum: z magis principalis sub serviente que cognoscit cui' ca sunt agenda singula z c. Tex. j.

Questio. XXV.

Queritur utru ista scia sit libera aut serva. z vi q no sit libera: felicitas sicut di ei pbs est opatio aie sz virtute: sz ista scia ordinat ad opatione aie sm qua consistit felicitas. Ex ex h arguit sic. Illo est servu qo ordinat ad alio vl' ad alteru: sz ista scia ordinat ad alio. ergo z c. ¶ P°. sic dic phus p politicorum talis est dria inter servu z liberu. qm serv' est res possessa. tunc q' ro utru sit po' acqre veritate aut no: si no est possibile tunc currere ad veritate est currere post volutate. cu ergo possibile sit acqrere vitate g illam sciam que maxie considerat vitate. cu ergo ista scia maxime consideret vitate possibile est ista sciciam aliqliter acqrere. Et ex istis arguit. Si ergo talis est dria iter servu z liberu q fuus est res possessa z ista scia sit a nobis possessa vi q ista scientia non est libera sed serva. ¶ Ad oppositum dicit phus.

Ad ista qone breviter e itelligedu q triplex est dria inter servu z liberu. est enim una dria qntu ad actiones fui z liberi: qm in actioib' fui sut mlta p accides. mlta enim agit fu' que sut extranea q qde no sut ad utilitate dni sui sicut ponit phus in. xj. hui' Exemplu de hoie z de domo. dicit enim phus q totu universu est sicut dom' una ita q sic domui uni tm un' est paterfamilias ita in toto universo unu s de' pnceps z dns. vn dic pter q corpa celestia sut sic liber. qm in actioib' eorum no inveniunt mlta p accides. ¶ Scda coditio fui est q actio sui no e q redudet i ipz pp bonu sz pp bonu alteri'. vn actio fui no e bonu ipi' fui p se sz e bonu dni sui. ¶ Tertia coditio ipi' fui est q ordiat ad aliu. vn sic dic phus in lra q fuus no est etga suupi' sz gra alteri' us: q: ordinat servus ad bonu domini sui.

Ex his dico ad ppositu q oes metha. sut. q. p oem modu serve. qm ille tres pditioes servitutis inveniuntur in eis z h patet sic: qm in actioib' istaru artiu inveniunt mlta p accns z h pp diversitate mae cui annexe sut actioes istarum artiu. vn cu actioib' istarum mltotiens accidit error z deceptio z hoc pp diversitate mae. Iste et artes pticipat scdam coditione fuitutis. qm actioes istarum artiu no sut i ipis

artib⁹ sȝ sūt extra ipas artes. vñ actiões istaꝝ artium nō sūt bonū in ipis artib⁹ sȝ sūt bonū aliaꝝ. vñ dicit phūs ꝓ ethi͛ ꝙ in artib⁹ i qb⁹ fines sūt opata alia ex͛ illas artes opata sūt meliora ipsis artibus Artes ēt mechanice ꝯueniūt in 3ª cōditiōe ſuitutꝭ qm̄ artes mechanice ordināt ad utilitatē vite uł sūt ꝑꝑ necessitatē vite: ꝛ sic p3 ꝙ artes mechanice sūt q̄si ꝑꝑ oēȝ modū. q. ſue. tū q: in actiōib⁹ earuȝ sūt mł'ta p acciñs. tū q: actio earū cōia nō est aliqđ bonū in eis sȝ extra eas: tum ēt q: iste artes mechanice ordinant ad aliđ. ꝛ bñ dico ꝙ sūt. q. p oēȝ modū ſue. qm̄ bñ possibile est in eis inenire aliq̄ ꝯditionē libertatis. Artes āt speculatiue q̄ ab istis mechānicis q̄dāmō sūt libere ꝛ q̄dāmō ſue. artes eni speculatiue alie ab ista mechanica nō ꝑticipāt ꝑ² ꝯditionē ſuitutis. qm̄ in actiōib⁹ earū nē sūt mł'ta p acciñs: nec in actiōib⁹ eaꝝ cōuenit error ꝛ deceptio p se. ꝛ rō hui⁹ est. qm̄ ipe artes speculatiue sūt de u'lib⁹. Intellect⁹ aūt p se nō decipit in apphēsione u'liū. vñ dic̄ ꝯ'ter ī 2° de aīa ꝙ sēsus nō decipit circa ꝓpriū sēsibile. bñ tñ decipit circa sēsibile cōmune. Intellect⁹ aūt totalr̄ est eꝯ. qm̄ itell's nō decipit circa cōmune. sȝ circa ꝓpriū. ꝛ iō iste speculatiue bñt oppo^m ꝑ^e cōditiōis ſuitutꝭ artes ēt speculatiue alie ab ista mechanica ꝑticipāt oppo^m 2^e ꝯditiōis ſuitutꝭ: qm̄ actio istaꝝ artiū q̄ qdē actio ē ꝯsideratio nō est in alio q̄ȝ ipe artes imo i eadē pōꝛ in eadē ꝟtute est ipa ꝯsideratio ꝛ ipa scia speculatiua. cōsideratio eni est in ipo cōsiderāte ꝛ nō in ipo cōsiderato. ꝛ iō p3 ꝙ ipe artes speculatiue deficiūt a ꝑmis cōditiōib⁹ duab⁹ ſuitutꝭ. tū q: i actionib⁹ eaꝝ nō cōtigūt mł'ta p acciñs. tū q: actio ꝛ bonū eaꝝ nō ē bonū ex͛ eas imo actiões eaꝝ sūt i ipis sicut i eis i qb⁹ ipe sūt sȝ ꝯueniūt i 3ª ꝯditiōe ſuitutꝭ qm̄ iste artes speculatiue alie a metha. ordināt ad istā metha. ꝛ iō q̄dāmō libere sūt q̄dāmō ſuitutꝭ rōnē ꝑticipāt. Ista autē metha. p oēȝ modū ꝑticipāt ꝯditiões oppositas istis. q: i actiōib⁹ metha. ñ cōueniūt mł'ta p acciñs ꝛ actio metha. nō est ex͛ eā sic cōsideratio: imo actio metha. est ī eadē ꝟtute ī q̄ est ipsa metha. Nā cōsideratio est ī ꝯsiderante. Ipsa ēt metha. deficit a 3ª cōsideratiōe ſuitutis qm̄ nō ordinat ad aliqđ aliđ imo est sui ipsius gratia. sicut philosophus in littera dicit.

Et tūc ad rōnes p3 solutio. cū tu dicis metha. ordinatur ad opationē. dico ꝙ metha. ordiat ad actionē sȝ nō ad actionē q̄ sit ex͛ eā: sȝ ad actionē q̄ est i ipa metha. ꝛ ꝑꝑ h̄ nō op3 ꝙ sit ordinet ad opationē ꝙ ꝑꝑ h̄ sit ſua. ℂ Ad aliđ tu dicis ꝙ ē possessa g̃ nō ē libera. dico ꝙ in reb⁹ p se exñtib⁹ sumit rō ſuitutꝭ ꝛ libertatis nō ex h̄ ꝙ est possessa uł nō possessa. sȝ ex h̄ ꝙ ordiat ad aliđ uł nō ordiat ad aliđ. ꝛ q: metha. nō ē res p se existēs ꝑꝑ hoc rō ſuitutis uel libertatis in metha. nō sumit ex h̄ ꝙ possessa ē uł nō possessa: sȝ ex h̄ sumit rō libertatis uel ſuitutis in metha. q: nō ordinatur ad aliud ꝛc̄.

ℂ Nec tali aliam honorabiliorem oportet existimare: nam maxime diuina ꝛ maxime honoranda ꝛc̄. Tex. xliij.

Questio. XXVI.

Q Ueritur utrū scia ista hēat regulare alias ꝛ ordinare. ꝛ vı̄ ꝙ nō. qm̄ ex h̄ vı̄ aliqđ regulari q: ꝑi erro re. ꝛ ex hoc vı̄ aliqđ errare q: ē i pō. g̃ ex h̄ vı̄ aliqđ regulari q: est in pō. Nūc aūt ita est ꝙ posterius se hēt p additionē ad ꝑus. oēs aūt scie ꝑticulares posteriores sūt respectu isti⁹ scie. g̃ ut vı̄ se hñt p additionē ad istā. cū g̃ illđ qđ se hēt p additionē hēat rōnē formalē ꝛ p ꝯñs entis in actu vı̄ ꝙ ista scia sit in pō respectu aliarū sciarū ꝑticulariū ꝛ sic regulabit ab illis ista ꝛ nō eꝯ ut vı̄. ℂ P̄t. qm̄ aliq̄ scia accipit aliquid ab alia scia vı̄ ꝙ illa scia sit regula illi⁹ scie que accipit. Nūc aūt ita est ꝙ ista scientia accipit aliqđ a philosophica. s. ꝙ sint quatuor cāe ꝛ ꝙ deus magnitudinē non habet ergo ꝛc̄.

Ad istā q̄ōnē possum⁹ dicere sic ꝙ ista scia ē regulās alia ꝛ hoc op3 ex trib⁹. Prio rōne ꝑn^{or}. Scđo rōne ei⁹ ad qđ ordinat. Tertio rōne obiecti qđ cōsiderat ista scia. ista eni scia est regulās alios. qm̄ ꝯsiderat ꝑn^a u'lia. scie aūt ꝑticulares ꝯsiderāt ꝑticularia ꝑn^a q̄ qdē ꝟtualr̄ iducunt in u'leȝ. vñ ꝑn^a ꝑticularia fūdant in u'lib⁹ ꝛ reducunt ad ipa. vñ ꝛ ois ꝑn^a tā u'lia q̄ȝ ꝑticl'aria reducūt ad ipȝ ꝑn^m de q̄libet affirmatio aut negatio ꝛc̄. sic dic̄ Aui. ꝛ Ari. i 4° metha. vñ ꝑticularia ꝑn^a nō icludunt nisi i ꝟtute ꝑn^{or} cōiū. ꝛ iō cū ista scia ꝯsideret ꝑn^a cōia: scie āt ꝑticulares ꝯsiderēt ꝑn^a ꝑticularia q̄ u'lr̄ icluduntur in cōib⁹. p3 ꝙ illa scia d3 recte regulare alias: ꝙ ēt rōne ei⁹ ad qđ ordiat ista scia debeat regulare alias p3. qm̄ iter ceteras scias magis ꝓpinq̄ est felicitati humane q̄ in ista vita possit acqri ex puris naturalib⁹. ꝛ iō cū sit ꝓpīqor felicitati aliq̄ alia scia ꝛ magis ordinet ad ipaȝ felicitatē ꝑꝑ h̄ d3 regulare oēs alias scias. p3 etiā ꝙ ista scia d3 regulare alias rōne boi qđ ꝯsiderat qm̄ eni aliq̄ scia ꝯsiderat supremū bonū in aliq̄ gñe rōne cui⁹ fiūt oia alia in oi genere illa scia d3 regulare oēs alias scias sine artes q̄ cōsiderāt ea que fiūt rōne illi⁹ supioris sicut p3 de visuali. visualis enim regulat naufactiuā ꝛ dolatiuā ꝛ sic de aliis. cū g̃ ista scia cōsidēt bonū supremū ꝛ optimū ratione cui⁹ fiunt omnia alia entia patet ꝙ ista scientia debet regulare alias.

Ad rōnes rñdēdū ē ꝛ ꝑ ad ꝑmā cū tu dicis ista scia est in pō. dico ꝙ ista scia rōne eoꝝ q̄ d3 scire ē magis in actu q̄ȝ aliq̄ ꝑticularis. Nā tota rō ꝯria est in potētiis ꝛ in habitib⁹ ꝛ ipis reb⁹. Nā in reb⁹ q̄ȝto aliqđ est magis ~~regula~~ u'le tāto magis est sic pōle ꝛ māle sic p3 de aiali. aial eni ē magis pōle ꝛ māle q̄ȝ sit ipe homo: sȝ i ꝟtutib⁹ ꝛ i habitib⁹ ē totū econtrario. s. qm̄ sicut dictū est pri⁹: q̄ȝto aliq̄ ꝟr⁹ uł habit⁹ est altior ~~u'lior~~ tāto magis plra cognoscit ꝛ magis pfecte. ꝛ rō hec postea appebit: ꝛ ꝑꝑ hoc cū iter oēs habit⁹ iste habit⁹ sapiētialis sit altior magis erit in actu respectu eoꝝ que cognosce tenet ꝛ magis cōplete ea sciet q̄ȝ aliq̄ alia scientia ꝑticularis. ℂ Ad aliud tu dicis accipit aliqđ ab illa scia ut a phica g̃ erit regula. dico ꝙ accipe aliqđ ab aliq̄ h̄ pōt eē dupl'r. uł in regulā uel in obsequiū. ꝛ dico ꝙ si ista scietia accipiat aliqđ a phica hoc nō est in regula sed in obsequium propter hoc ꝛc̄.

ℂ Amplius aūt substānā subiectā ꝛ materiam magis mathematicaȝ aliqs magis suscipiet ꝛ magis predicari ꝛc̄. Tex. j.

Questio. XXVII.

Q Ueritur utrū substāsis cōpetat aliquo⁹ suscipe magis ꝛ min⁹. ꝛ vı̄ ꝙ nō. qm̄ forme suscipiētes magis ꝛ min⁹ intēdunt ꝛ remittunt: sȝ itēsiōe ꝛ remis

fione forme cõfiderant ut qdã motus. ex hoc enim forma intendit z remittit indiguit successiue tendit ad eẽ cõpletũ z icõpletũ: z qz successio nõ est sine motu. ubicũqz ergo talia inueniunt z repetiant ibi est inuenire nãz rõne mot⁹: sed cũ in suba nõ sit mot⁹ ut pbat 5° phi[cor]. itesio z remissio in formis sbalib⁹ repiri nõ poterũt. ergo zc̃. p̃ fm pbm. in p̃di camẽtis substãtijs nõ cõpetit suscipere magis z min⁹ ergo zc̃. ¶ Notãdũ igit q magis z minus cõparationẽ iportãt. quotiẽscũqz aũt aliq̃ cõparantur adinuicẽ respectu alicui⁹ uni⁹ cõparant: sicut ergo in formis inuenit ueritas sic in eis cõparatio eẽ põt. z qz nãe unitas nõ repit nisi i spe specialissima quecũqz sũt pprie cõparabilia sũt talia fz unã formã specificã. io pbat 7° phi[cor] nõ eẽ cõparabilia nisi q̃ sũt eiusdẽ spẽi. ß lz pprie unitas sit in spe spãlissima. aliq mñ unitas est in forã gñis z in his que per anologiã dñr: z sicut est in eis aliq̃lis unitas ita z in eis est aliqualis cõparatio: est g̃ pprie cõparatio fm formã specificã large mñ z fm genus z fm anologũ cõparatio sumi põt. hoc uiso querere utrũ in substãtijs repiat magis z min⁹ pprie z ut respicit eãdẽ formã specificã aut large fz q hẽt eẽ in gñe z in anologo: sic duo sũt declarãda. igit p̃ q in substãtijs nõ repit magis z min⁹ pprie. 2° q repit hoc in eis large. p[m] sic oñdit. Nã si fz formã specificã repiret in substãtijs magis z minus uel h eẽt fm gradũ essẽtie uel fm gradũ ipius esse fm gradũ eẽntie nõ. Nã cũ essẽtia ptineat ad diffinitionẽ qz diffõ est fmo exp̃ssiu⁹ q̃ddiuatis z eẽntie per uariationẽ cuiuslibet talis gradus uariaret diffinitio rei z per p̃ns uariaret nũ z spẽs ei⁹. isti aũt sũt illi gradus de qb⁹ loquit phũs 8° metha. ait sic q foẽ z diffões sũt sicut nũi. Nã sicut q̃libet unitate addita uel re mota a nũo uariat spẽs numeri: ita q̃libet tali gradu addito uel remoto a re uariat spẽs rei. g̃ fm gradũ eẽntie nõ poterit eẽ cõparatio fm magis z min⁹ in eadẽ spe cũ uariatio taliũ graduũ semp inducat uariationẽ specificã. Si u° dicat talẽ cõparationẽ attẽdi fm gradũ ipi⁹ eẽ z fz gradũ eẽntie. hoc ẽt stare nõ põt. Nã cũ nos loquamur de formis substãtialib⁹ fm quas dat esse specificã nõ poterit eẽ uariatio i tali eẽ nisi tollatur eẽ specificã z spẽs: sz uariata spe nõ ulteri⁹ est cõparatio pprie loquẽdo ut respicit eãdẽ formã z specificã. ¶ Q̃ aũt fz formã gñis z fz anologiã quãdã reperiat magis min⁹ i substãtijs hoc nõ solũ est incõueniẽs imo necessariũ. Nã cũ oia sint essentialiter a p° ente q̃cũqz essẽtialiter differũt fm quãdã eẽntialẽ anologiã hñt ordinẽ ad p[m] ens: sicut enim uiam q ab unitate pcedũt ordinate ab unitate distant ita q non sunt nisi ~~diuinitatũ~~ spẽrũ equal'r ab unitate distãten z in qb⁹ eq̃les unitates reperiantur ita q oia entia sũt a p̃ ente pducta z sũt. q. quidã numeri z q̃dã cõpõnes respectu p̃mi immo reperit ois simplicitas opz hui⁹ pducta fm quãdaz anologiã distare a p̃ ente: z qz ut ab eo distãt z ut ad ipz ordinant sic repit in eis rõ bonitatis z entitatis: entitas in reb⁹ uniuoce repiri nõ põt fz anologice imo nõ erũt due spẽs essẽtial'r differẽten in qb⁹ eq̃liter repiat entitas: cũ ut dicit phũs 8° methaphisice. spẽs sũt sicut numeri in qb⁹ fz diuersas spẽs que magis distabũt a p̃ ente erũt magis imperfectior z min⁹ hẽbit de entitate. Est igit suba magis suba una q̃ altera fm q est pfectior z plus pticipat de entitate p̃mi p̃ncipij. z si in eodem gñe repit hic ordo z hec cõparatio fm magis z min⁹ nõ est dubiũ q i anologo reperit. cũ unitas anologie sit amplior ~~unitate~~ gñis z aliq̃ uniant in anologo q̃ in gñe uniri nõ pñt. hec aũt in speciali sic declarantur. sba eni est anologũ z est gen⁹. ut aũt est anologũ p̃dicat de p̃ncipijs sube ut de mã z forã. ut ãt est gen⁹ ~~p̃ter~~ de ipis cõposit. Cũ eni dicim⁹ mãm eẽ subam z formã eẽ subam. suba que dr̃ de utroqz nõ põt eẽ suba que est gen⁹ qz ea de quib⁹ ~~p̃ter~~ gen⁹ eẽntialiter sũt in genere directe. Materia autẽ z forã nõ sunt in gñe directe z per se z fz rectã lineã p̃dicamẽtalẽ ß p reductionẽ z sicut p̃n[a]. utrũ aũt sint p̃n[a] in toto genere substãtie uel nõ ad ppositũ nõ spectat: sufficit aũt q sint p̃n[a] substantie sensibilis de qua ĩtẽdim⁹ pscrutari z p p q̃uã q̃stio est introducta: forã aũt est magis suba q̃ mã cũ mã maxie distet a p̃ ente. z sic oino. q. pprie nihil. uĩ eni eẽ mediũ inter nihil z aliqd ut innuit ɔ[or] p̃mo phisicoz. igit in substãtia ut est anologũ reperitur magis z minus ex quo forme plus hẽt uel participat de entitate q̃ materia: z sicut in suba repitur magis z min⁹ sic in ea repiunt talia ut ẽ gen⁹ q̃d triplici uia uenari possum⁹. p̃ ex itẽtione nãe. 2° ex uictoria foẽ z tũc ex pfectione spẽi. Ex intẽtiõe nãe accipit magis z min⁹ in substãtijs fz eẽ cõpletũ z incõpletũ in uia generationis z sic aĩal est magis ens q̃ embrio qz intẽtio nãe nõ finit in embrione sed in aĩali: nec est pfecta gñatio cũ puenit ad embrionẽ sed cũ puenit ad aĩal. 2° magis z min⁹ repit ex uictoria foẽ in eã. Nã tũc forma hẽt uictoriã sup materiã cũ eã extẽdit z in te facit. Si g̃ forma est magis ens q̃ mã: formalia ~~z mã~~ sũt magis entia q̃ materialia z magis suba z ~~ista~~ iõ ignis est magis substãtia q̃ terra. magis autẽ ex pfectõe spẽi repit in reb⁹ mixtis in quib⁹ ultimo z nãe terminatẽt gñatiõis actus. Nã z cũ puenitur est ad asinũ cessat generatio z ẽt cũ peruenit ad leonem cesset: mñ qz in leone pfecti⁹ reseruat rõ aĩalis z dignitas specifica q̃ i asino z in aĩali pfecto q̃ ipfecto z aĩalia pfecta sũt magis entia q̃ aĩalia ipfecta z ẽi magis subã: z qz ois sba gñalis z corrupbilis: qz pp talia introducta est quo sit elemẽtũ uel elemẽtatũ z si est elemẽtatũ: ul' ad ipz terminetur ultimo itẽtio nãe z generatio ut ad aĩal ul' eni ut ad embrionẽ: z qz in oĩb⁹ istis ostẽsum est quomõ accipit magis ~~z magis~~ z min⁹ ut spectat ad ppositũ de q̃õne est sufficiẽter dictũ. Aduertẽdũ tñ q sicut in substãtijs generabilib⁹ z corruptibilib⁹ repit magis z min⁹ sic in icorruptibilib⁹ repiri hẽt cũ incorruptibiles sube nõ eq̃liter distent a p̃ ente sed q̃liter hoc sit alibi hẽbit locũ: apposita autẽ nõ sũt difficilia. cũ circa dicit q si in substãtijs ẽ ẽt magis z min⁹ eẽt in ea mot⁹. dicẽdũ q accipit magis z min⁹ pprie prout dicit intẽsionẽ et remissionẽ in esse manẽte eadẽ forã specifica in qb⁹ oñdim⁹ non conuenire. ¶ Q̃ aũt 2° addebatur phũm dicere non cõpetere substantijs suscipere magis z min⁹ intelligẽdũ est pprie prout respiciũt formã specificam: sed si accipiat large z minus large ut respiciunt genus z anologũ competere eis põt ut ostensum est zc̃. ¶ Ulterius dicẽdũ est aliqd utrum ex pte agẽtiũ per uarietatẽ pbari possit eũdẽ ẽt unũz eẽ. Uidet aũt q sic: ɔ[or] autẽ adducit. 8. rõnes oñdẽtes q auctoritate diuina eterna z antiq̃ rõ po-

test ꝓcedere imediate effect⁹ nou⁹. ¶ Prima talis est: omne agēs siue propter uoluntatē siue aliter si nūc ⁊ pri⁹ nō agebat aliq̄ ꝓportio facta ē iter ipm ⁊ effectū. Sed hui⁹ ꝓportio nō pōt fieri nisi ꝑ motū p̄cedētē. ergo ⁊c̄. ¶ Secūda talis. agēs si sit ꝑ uolūtatē si nō agit aliqd ⁊ pri⁹ nō agebat. opꝫ ipꝫ apprehēdere diuersa tpa. vnū in quo agat: ⁊ aliō i quo nō agat: sꝫ diuersitas tēpoꝝ nō est sine motu q̄re ois talis actio fit imediate trāsmutatōe ⁊ motu: nihil ergo nouū pōt ꝓcedere a uolūtate eterna nisi mediāte motu. ergo ⁊c̄. ¶ Tertia talis. sicut se hēt uolūtas noua ad actionē antiquā: sic se hēt uolūtas antiq̄ ad actionem nouā. sed uolūtas noua nō est ꝓpria cā actionis antiq̄. ergo uolūtas antiqua nō est imediata cā actiōis noue. nihil ḡ nouū hēt imediate ꝓcedere a uolūtate eterna. ergo ⁊c̄. ¶ Quarta talis. uolitio auctoritate antiq̄ nō ꝓcedit ad nouū nisi mediāte actione noua. Nā si uolūtas antiq̄ nihil aliō regreret ad hoc ꝙ eēt suum uolitū: stati suū eē sequeret suū uolitū. ergo uolūtati āttique respōdet uolitū antiquū. Si ergo ⁊ debeat respōdere effect⁹ nou⁹ ⁊ uolitū nouū. opꝫ ꝙ ibi aliqd aliō supueniat uel trāsitus noua mediante qua producat effect⁹ nou⁹ a uolūtate. ḡ eterna nō nisi mediāte motu aliqd nouū ꝓcedere potest. ¶ Quita tal'. dic̄ se hēre duo fūdamēta qb⁹ ut ait nullus pōt cōtradicē per rōnē itrisecā: sꝫ si cōtradicit hec est per rōnē extraneā ut irrōnabilē. pri^m fūdamētū tale. ꝙ si uolūtas antiqua aliqd nō producit pri⁹ qō ꝓducit postea aliqd deficiebat ei pri⁹ ꝑ q̄ nō ꝓducebat: q: saltē deficiebat tps id quo uolebat ꝓducere. 2^m fūdamētū est q: hui⁹ uolūtas antiq̄ si ꝓduceret effectū nouū uel sil' cū eo ꝓducit tps uel nō. ꝙ si sic cū tps nō sit sine motu. ergo tale nouū fit mediāte motu. Si vō nō ꝓducit simul cū eo tps tūc reuertit qō super nos loquētes: q: nihil ꝓducit de nouo nisi approbaret ei aliqō tps in quo ꝓducat. Si igit tps est nouū tūc illō tps indigebit aliquo tpe: q: tps nō est sine motu: ḡ qd dicatur auctoritate antiqua nō pōt ꝓcedere aliqō nouū nisi mediāte motu. ¶ Sexta talis est. in habētib⁹ ordinē per accidēs nō est incōueniēs infinita eē ptrāsita: ut hūc hoiez ꝓcesserunt infiniti patres sꝫ hoc est per accn̄s: q: accidit isti ꝙ sit ex infinitis patrib⁹. In habetib⁹ vō ordinē per se incōueniēs est infinita eē ptrāsita anteq̄ʒ aliqd nouū ꝓducat q: inter eternū ⁊ tpale est infinita distantia. Rursus opꝫ talia infinita eē trāsita per se: q: effect⁹ imediat⁹ per se hēt ordinē ad suā causā. Si ergo uolūtate antiq̄ immediate ꝓducatur aliqō nouū. opꝫ infinita esse ptrāsita qō est incōueniēs. ¶ Septia talis. uolūtas eterna semp se hēt eodē mō: ul' ergo semp producit: uel nūq̄ʒ ꝓducit nihil. si aliqū ꝓducit uel nō ꝓducit aliqū: sꝫ hoc est mediāte trāsmutatione ⁊ motu. ergo ⁊c̄. ¶ Octaua talis: si ab aliq̄ua uolūtate plus nō ꝓducebat aliqd ⁊ postea ꝓducit aliqd. ergo aliqd deficiebat in uolito q̄re tc̄ nō ꝓducebat. idiget ḡ hui⁹ uolūtas aliq̄ ulteriori cā supplēte talē defectū. si ergo a uolūtate diuina nō ꝓcessisset entis eternaliter idigeret ulteriori cā qō est icōueniēs. ¶ Dicēdū ꝙ tota difficultas qō nisꝫ ꝑmisse est ḡ a uolūtate eterna nō mutata pōt ꝓgredi tpalis effect⁹. ¶ Sciēdū igit ꝙ uolūtas est quedā inclinatio sequēs formā apphēsā sicut grauitas uel pōdus quedā est inclinatio cōsequēs formā nālem. sicut ergo de inclinatione ad locū legēdū est ꝑm formā nālē. ut aliqua hn̄s plus uel mi⁹ de forā grauis uel de forā nālis hēat plus uel mi⁹ de hm̄ iclinatiōe sic: q: iclinatio ꝑ appetitū sequitur formā apphēsā sine itellectu: sic loquēdū ē de uolūtate sicut loquit̄ de itellectu. dubitare ḡ utrū uolūtate antiq̄ possit aliqs uelle rē tpale. ē dubitare utrū intellectu antiquo possit qs itelligere aliqd tpale. Uidem⁹ eni ꝙ artifex per suū itellectū cogn̄scit rē quā factur⁹ est ita ꝙ itellect⁹ artificis p̄cedit hui⁹ artificiale. sic ēt uolūtas artificis pōt uelle rē quā factur⁹ est. loquēdo ḡ de scia ut est cā reꝝ nō est icōueniēs hm̄ scia precedere sua causata: imo q: nullus negaret quin de⁹ itellectu eterno possit itelligē hm̄ tpalia. Nullus negare debet qn de⁹ uolūtate eterna ut cōueniēter ponit̄ uelle possit hui⁹ tpalia. ⁊ q: ut aliqd est a deo uolitū sic i esse ꝓducit̄ si uolūtate eterna est a deo uoliuꝫ aliqd tpale uoluntate eterna a deo cātur ⁊ producit̄ aliqd tpale. Si eni nos ipsi hodie uellem⁹ facere aliqd cras si semp ꝑsisterem⁹ in tali uolūtate actus facerem⁹ illō uolūtate hodierna nō mutata fieri cā effect⁹ crastini. sic q: de⁹ ab eterno uoluntate ⁊ disposuit facere res i tpe cū uolūtas sua nō fuerit mutata. opꝫ ꝙ ꝑ uolūtatē illā et̄nā nō mutatā fiāt res tpales. ¶ Ad vō obijcit̄ ꝙ si nō fuerit effect⁹ ⁊ pri⁹ non fiebāt est aliq̄ ꝓportio inter effectū ⁊ cām que prius nō erat. ¶ Dicēdū ꝙ inter deuꝫ ⁊ creaturā nō pōt eē ꝓportio cōmēsurationis: sꝫ ꝓportio ordinis qn̄ ergo fuit instās illō in quo ordinauerit deus se facturū res. tūc habuit eē illa ꝓportio. ⁊ tūc res fecit cū illa ꝓportio noua ⁊ ordo ille nou⁹ nō habuit eē per motū precedētē. q: sicut nas nouas deus pōt facē absq̄ʒ motu p̄cedēte sic nou⁹ ordo ⁊ noua relatio rerū ad dn̄ʒ cōsurgere pōt absq̄ʒ motu alio p̄cedēte. ¶ Ad vō addebat̄ 2⁹ ꝙ si aliqa fecit aliquid in hoc tpe ⁊ nō in p̄ori oportuit ipm apprehendere temp⁹ in quo fecit ⁊ in quo nō fecit: ⁊ q: tēpus nō est sine motu. opꝫ ꝙ factionē rerū nouaꝫ p̄cedat aliqs mot⁹. ¶ Dicēdū ꝙ cetera talia argumēta sūt sophistica. Nā tēpore qō p̄cedit factionē rerū nō fuit tps ueꝝ. sꝫ imaginatū. Si ergo uolumus ex hoc arguere ꝙ factionē mūdi precessit motus nō plus arguim⁹ nisi ꝙ precessit mot⁹ imaginatus ⁊ ꝙ precessit imaginatū mobile ⁊ ꝙ fuit mundus imaginat⁹: nihil eni reale p̄cessit factionē mūdi nisi deus. imo oēs hui⁹ rationes eē sophisticas de leui patet. Nā sicut de⁹ fecit mūdū i hoc tpe ⁊ nō in alio: ita fecit ipm in hoc loco ⁊ nō in alio: sic ḡ ali⁹ loc⁹ ab hoc loco in q̄ ē mūdus nō est nisi imaginat⁹: sic aliō tps ab h̄ tpe in q̄ fact⁹ est mundus non fuit nisi imaginat⁹. ¶ Ad vō 3⁹ addebat̄ ꝙ a uolūtate nō pōt procedere effect⁹ antiqu⁹. ergo a uolūtate antiqua nō pōt procedere effect⁹ nouus. ¶ Dicēdū ꝙ nō est simile. q: cā debet p̄cedē suum effectū cū uolūtas noua nō p̄cedat effectū antiquū: sed sit posterior eo. Uolūtas antiqua aūt p̄cedat effectū nouū nō ualet: ꝙ si uolūtas noua nō pōt eē causa effect⁹ antiqui ꝙ uolūtas antiqua nō possit esse cā effect⁹ noui. ⁊ si dicat̄ ꝙ cū cā posita uolūtate et̄na nō pōit̄ effect⁹ nisi etern⁹: dicēdꝫ ꝙ posita cā nō pōit̄ effect⁹ nisi ut ē effect⁹. res āt sūt effect⁹ p̄mi ut sūt ab eo uolite. ⁊ qm̄ sūt ab eo uolite tūc fact⁹ ē mūdus. ⁊ sic fact⁹ ē mūdus qn̄ de⁹ uoluit ⁊ ut uoluit. ¶ Ad vō 4⁹ addebat̄ ꝙ a uolūtate an

aliq̃ nõ p̃cedit effect⁹ nou⁹ nisi trãsmutãte trãsmutatiõe noua. solutũ est p iã dicta. Nã ut patet de⁹ nõ agit mediãte trãsmutatiõe ⁊ motu nec opz q̃ posita uolũtate eterna sit effect⁹ etern⁹: q: ut dicebat effect⁹ nou nõ p̃cedit a sua cã nisi ut est effect⁹ ⁊ uolũtate tã q̃ a sua cã ꝑpria nõ p̃cedit effect⁹ nisi ut est uolit⁹ ⁊ qñ est uolit⁹: ꝑp qd si de⁹ uolũtate eterna uoluit res fieri in tpe a uolũtate eterna abs trãsmutatiõe alia p̃cedẽte facte sũt res tpales. ¶ Qō vo 5° addebat q: dicebat se accipe duo fũdamẽta qb⁹ p rõnẽ rectam ꝯdici nõ poterat. ¶ Dicẽdũ q̃ lz locutio sit ip̃ropa cũ di q̃ cã nõ faciens aliqd ⁊ postea faciẽs deficit ei aliqd q: deficit ei tps in quo vult facẽ illd q: deo nihil deficit. tamen q̃tũ ad h uerũ est q̃ de⁹ nõ fecit mũdũ nisi in tpe in quo disposuit. de⁹ eni sil' fecit mũdũ ⁊ tps. Sz q̃ per 2m fũdamẽtũ addebat q: si tps est sil' factũ cũ mũdo. ergo tps idiguit tpe in quo fieret. ¶ Dicendũ q̃ sicut sil' de⁹ faciẽdo locatũ fecit locũ ⁊ locus fact⁹ nõ idiguit loco nisi imaginato ⁊ añ factionẽ corporuz nõ p̃cessit loc⁹ nisi imaginat⁹ sic añ factionẽ tpis nõ p̃cessit tps nisi imaginatũ ⁊ tps nõ fuit factũ nisi is tpe imaginato. de⁹ eni fecit mũdũ i aliquo istãti in quo istãti sil' incepit mũdus ⁊ tps. g. qd vo fuit añ illũ aliqd istãs totũ fuit imaginatũ. ¶ Qō vo 6° addebat q̃ si de⁹ fecit mũdũ in tpe ãn factionẽ mũdi p̃cesserũt infinita spatia ⁊ q̃ de⁹ ĩmediatã ⁊ per se ponit cã mũdi ⁊ qcqd est iter cãz ĩmediate ⁊ ꝑpinquã totũ ẽ p se. p se ergo sũt ptrãsita infinita spatia: q: ifinitũ spatiũ fuit inter deum eternũ ⁊ mũdũ tpalẽ. ¶ Dicẽdũ q̃ icõueniẽs est ẽe ptrãsita infinita per se lz forte nõ sit icõueniẽs ẽe pertrãsita per accñs. si hoc uer est qd 2cor ait: nõ tñ uerũ ẽ q̃ si mũdus sit fact⁹ in tpe q̃ p̃cessit spatiũ nec finitũ nec infinitũ. Nã factionẽ mũdi nõ p̃cessit nisi eternitas que est aliqd indiuisibile ⁊ nullũ spatiũ nominat. si añt p̃cessit aliqd spatiũ uel aliqd ĩpe hoc fuit imaginatũ. Nã sicut extra celũ est infinitũ spatiũ locale imaginatũ sic ante mũdũ fuit imaginatũ spatiũ tpale imaginatũ. ¶ Qō vo 7° addebat q̃ cũ deus semper eodẽ mõ se hẽat ab eo fecit qcqd fec. ¶ Dicẽdũ q̃ si de⁹ nõ posset absq; trãsmutatiõe ⁊ motu aliqd nouũ facẽ ualeret tõ. lz cũ ostẽsũ sit supra q̃ nõ p̃cedẽte trãsmutatione in deo faciente nec in reb⁹ factis de⁹ ꝑduxit res in eẽ lz de⁹ semp se eodẽ mõ hẽat pt res nouas tpales ꝑducẽ. ¶ Qō vo 8° addebat q̃ si de⁹ prius nõ fecit mũdũ ⁊ postea fecit aliqd defecit ipsi rei facte ⁊ indigebat ulteriori cã defectũ. ¶ Dicẽdũ q̃ de⁹ pri⁹ nõ fec mũdũ ⁊ postea fec h nõ fuit ꝑpter aliquẽ defectũ. sed q: sic uoluit ⁊ ordinauit sic p sapiẽtiã suã. ⁊ hec cõtra eternitatẽ mũdi sufficiãt ⁊c.

¶ Explicit liber p̃mus metba^cc.

¶ De ueritate qdẽ theorica sic qdẽ dĩ difficilis est sic vo facilis. Signum autẽ nec digne nullũ adipisci ipsam posse: nec omnes fallere ⁊c. Tex. j.

¶ Secũdus liber methaphisice. Questio prima.

De ueritate aũt theorica Querit utrũ ṽitas sit possibil' ⁊ vĩ q̃ nõ. dicit eni Boeti⁹ q̃ ṽitas ẽ adequatio rerum ad intellectum sed impossibile est ut probabo intellectũ nostrum adeq̃ri ipsis rebus. ergo impossibile est eẽ ueritatez. probatio. intellect⁹ noster est immaterialiter. res aũt sunt materiales sed immateriale nõ põt adequari materialiter. ergo ⁊c. ¶ Preterea dicit phũs in libro ce. ⁊ mũ. q̃ si vnum cõtrariorum fuerit in nã ⁊ reliquũ. ergo a destructione consequẽtis. si vnũ cõtrarium nõ fuerit in vna natura reliquũ. sed falsum est contrariũ vo ⁊ falsum nõ est: quoniã dicit phũs in libro posteriorũ. q̃ falsum nõ scitur. quoniã falsum non est ergo nec uerum. ¶ Preterea ueritas est de numero entiũ apud animã. sed que sũt a p̃ma anima magis sũt nõ entia q̃ entia. ergo ueritas nõ est. ¶ Ad oppositũ respõsio. ueritas est finis scientiarũ speculatiuarũ sicut dicit in 2° huius. sed magis videtur esse illud qd est finis q̃ ea quorũ illud finis. sed scientie speculatiue sũt ea quoꝝ finis est ṽitas. g. ⁊c.

Ad istam questionem dico q̃ ueritas est ⁊ hoc potest patere ex tribus. p̃mo ex manifestatione. 2° ex propositionibus. tertio ex p̃ncipijs. q̃ autem ueritas sit hoc patet. p̃mo ex manifestatione. de ratiõe eni ueritatis est q̃ sit manifestatione. dicit phũs q̃ uerũ est manifestatiuũ suiipsius. ⁊ idõ cũ nihil maifestetur alteri nisi per aliqd uerũ ⁊ m'lta sint imanifestata que manifestari posset ipsum q̃ est ueritas q: nisi esset ueritas nõ posset aliqd manifestari alteri: ⁊ hoc est falsũ. ⁊ io patet q̃ ueritas est. ¶ Qō aũt ṽitas sit h patet 2° ex ꝑpositionib⁹. qm ego numero utrũ illa sit ṽa aut nõ: nulla ṽitas est. si est falsa. ergo cõtradictoria sua est ṽa. s. q̃ aliq ṽitas est si nõ sit falsa sed uera. tũc habeo propositũ. s. q̃ aliqua ueritas est. s. ṽitas istius propositiõis quã tu cõcedis. sed si est aliq ueritas. ergo est ueritas nec est ibi fals'a s̃m qd ⁊ simpl'r. sz si tu dicis imo q: cõcludit q̃ sit ueritas s̃m qd. Tũc dicẽdum q̃ sz qd reducitur ad simpl'r sicut per accñs ad per se. ⁊ idõ si est dare ueritatẽ s̃m qd est dare ṽitatem simpl'r. ¶ Qō aũt sit ueritas hoc patet. 3. ex p̃ncipijs: qm si nõ esset ueritas sequeret q̃ altera ps cõtradictionis nõ eẽt ṽa. ⁊ tũc est eẽt de quolibet affirmatio aut negatio ṽa. cũ ergo illd p̃um sit uerũ ⁊ per illd p̃mũ habeãt ueritatẽ oĩa alia p̃ncipia sicut Aris. ⁊ Aui. dicũt: patet q̃ sit ueritas. tũ eni ex manifestatiõe. tũ ex pte ꝑpositionũ; tũ ẽt ex pte p̃ncipioꝝ sicut visũ ẽ. Sz ad intelligẽtiã hui⁹ qõnis ⁊ dissolutionis rõnem est itelligẽdũ q̃ de nũo eoꝝ q̃ sũt entia aie. q̃dã sũt que nõ hñt aliqd in re ex correspõdẽs eis ⁊ talia entia aie uel apd aiam nõ hñtia aliqd cõrñdẽs extra nisi figmẽta sicut est tragelaph⁹ ⁊ hircoceru⁹ ⁊ chimera ⁊ sic de alijs. alia sũt entia apd aiaz que qdẽ hñt aliqd corñdẽs sibi i re ex̃ siue que sũt silitudies apd aiaz ipsaꝝ reꝝ existẽtiũ extra aiam ⁊ talia entia nõ dicunt eẽ figmẽta ⁊ talia habẽt esse itẽtionale ⁊ nõ reale. Sũt aũt q̃dã alia entia apd aiaz que nõ hñt eẽ intẽtionale sz reale hñt eẽ apd aiaz ⁊ entia que sic hñt eẽ apd aiaz p se reale reducunt s̃m phm ad tria gña q: aũt sũt passiones aut habit⁹ aut põe. ueritas aũt non hẽt eẽ itẽtionale apd aiam sz reale. ⁊ idõ opz q̃ ueritas sit. aut habit⁹ aut passio aut potẽtia. ueritas autem non est nec passio nec potentia. q̃ ueritas non sit passio patet: quoniam ueritas est s̃m intellectum ⁊ est in ipso intellectu: sicut patebit. cum ergo passiones non sint in intellectu sed s̃m sensum patet q̃ ueritas non est potentia: q̃ ueritas non sit potentia h appet: qm põe isũt nobis a nã sic dicit phs in moral'. potentes sumus nã ⁊c. sed ueritas

nō iest nobis a nā. ſ; eam acqrimus. ḡ ₇c. vitas ḡ reducit̄ ad gen⁹ habitus ita ꝙ ueritas est quidaȝ habit⁹ qui causat̄ in aīa ex h̄ ꝙ intellect⁹ ſm debitos modos itelligēdi ₇ debitos modos eēndi cōfert intentionē itēnoni aut itētionē rei aut rem rei qualiter autē ueritas est sic habitus differat a scientia que est habit⁹ cū etiam ipsius scientie speculatiue est finis ueritas illud postea apparebit.

Ad rōnes respōdēdū est. ad p^m cuȝ tu dicis itellect⁹ nō potest adeq̄ri ipsi reb⁹ cū sint māles intellectus aūt imālis. Immālis aūt ad mālē nulla est adeq̄tio. dicēdū ꝙ intellectū adequari hoc pōt eē dupliciter. aut ſ; cōmēsurationē. aut ſ; silitudinē dico ꝙ itell'ꝯ nō pt adeq̄ri ipis reb⁹ ſ; cōmēsurationē cū intellect⁹ nō sit q̄ɀtitas ₇ res sint quāte ₇ adeq̄tio talis nō reqrit̄ ad hoc ꝙ intellect⁹ hēat ueritatē. ſ; itellect⁹ pōt adequari ipsis reb⁹ adequatione que est per silitudinē ₇ talis adequatio sufficit ad hoc ꝙ intellect⁹ hēat ṽitatē. ¶ Ad aliō si vnū superiorū nō fuerit in nā nec reliquū. dico ꝙ fl'm vō nō est ꝑprie cōtrariū sed potius oppō eius ꝑuatiue ₇ sicut ꝑuatio eius. ¶ Ad aliud tu dicis ṽitas est ens apō aīaȝ dico. ꝙ illa q̄ sūt entia apō aīaȝ que nō hn̄t aliquā rē sibi extra correspōdētē. talia dn̄r magis eē nō entia q̄ȝ entia. ṽitas aūt nō est de nūō talīū entiū ſ; hēt eē reale apō aīam: q: est hit⁹ ipsi⁹ anime sicut visum est per hoc ₇c. Questio. II.

q[Ueritur] nato ꝙ sit ueritas sicut visuȝ est. utrū ueritas in ipso intellectu hēat eē. ₇ videt̄ ꝙ nō. qm̄ ꝑp vnūq̄ꝙ tale ₇ illō magis. ſ; res sunt cā ṽitatis ipsi⁹ itell'ꝯ. ḡ res sūt magis ṽe q̄ȝ itell'ꝯ. ḡ ₇c. ¶ ꝑ. sic dic pħs in lr̄a res sūt eiusdē dispōnis i sua ṽitate ₇ i sua entitate ſ; res ex̄ aīaȝ sūt magis entes q̄ȝ apō aīaȝ ḡ ₇c. ¶ Ad oppositū est pħus 6° huius.

Ad istā q̄ōnē dico ꝙ ueritas sicut accepim⁹ hic ueritatē pro adeq̄tione est in ipō intellectu. ₇ ratio huius est. qm̄ sicut dicit in 2° hui⁹ pħūs finis scientiarū speculatiuarū est ueritas. finis āt practicarū est opus. Il ergo ueritas est finis scientiarū speculatiuarū: ₇ scientie speculatiue non habēt suū finē extra eas. sed finis sciētiarū speculatiuaꝝ ē i eodē in q̄ sunt ipse scie speculatiue. cū scie speculatiue sint in ipō itellectu ṽitas est in ipso itellectu. cū sit finis sciētiarū speculatiuaꝝ. Sed q̄liter ṽitas sit in ipso itellectu h̄ est satis difficile. Sine dubio qdā dixerūt ꝙ ṽitas est in ipō itellectu ₇ hoc ꝑp istā viaȝ. dic eni pħs i p̄ de aīa. ꝙ duo sūt mot⁹. Quidā eni est mot⁹ rei ad aīaȝ ₇ iste mot⁹ fit in cogscēdo ₇ intelligēdo. qm̄ eni aīa cogscit ₇ itelligit tūc res mouēt sēsus ₇ sēsus mouēt imaginationeȝ ₇ imaginatio mouet itellectū. Est aūt ali⁹ mot⁹ q est aīe ad res ipsas ₇ iste mot⁹ fit in appetēdo ₇ afficiēdo: tūc dicūt ipsi ꝙ ṽitas erit magis in ipō itellectu q: vnūq̄ꝙ magis sit in termio ad q̄ȝ q̄ȝ in termio a q̄. ₇ ṽitas causat̄ ex motu rō ad aīaȝ in cogscēdo ₇ itelligendo. ₇ h̄ uoluit pħūs in 6° metha. cū dic ꝙ bonū ₇ malū sūt in reb⁹ uerum ₇ falsū sūt in aīa. Sine dubio isti vō bene dicūt. qm̄ cū vnūq̄ꝙ sit icōplete in suo termio a quo ſ; positionē eaꝝ seq̄ret̄ ꝙ ueritas eēt icōplete i ipā re q̄ȝ ₇ icōplet⁹ hēret eē apō ipm intellectū ₇ hoc nō est uerū. Silr̄ eni est de ṽitate ₇ sanitate. sicut eni nō dicerem⁹ ₇ bn̄ eē sanū ꝙ icōplete eēt subiectū sanitatis ₇ al' eēt cōpletius ſ; sanitatis. ſ; dicim⁹ ₇ bn̄ eē sanū q: cibus efficit sanitatē. Sic nō dicimus res eē nās q: incōplete sint subiectū ueritatis ſ; q: efficiūt ueritatē. ¶ Et ꝑpter hoc aliter est dicendū ꝙ cū ueritas sit adeq̄tio sicut dicit Aui. duplex est aūt ista adequatio. vna est adeq̄tio rei ad sua p̄n^a ₇ talis adeq̄tio ad sua p̄n^a est in reb⁹ ipis ₇ res ipse sūt subiectū talis adequationis. iō quāto aliqua res magis adequat̄ suis p̄ncipijs tāto magis est illud. sic illa caro uel que magis ad hoc q̄ circa p̄ncipijs carnis magis est caro ₇ q̄ magis participat rōnē carnis. ¶ Est aūt alia adequatio que est intellect⁹ ad res ipas ₇ ista adequatio est relatio quedā. Nūc aūt ita est sicut dicit pħs in 5° hui⁹ ꝙ relatio quedā est que ponit aliqd reale in utroq̄ȝ extrēo llē dupli' ꝙ ponit aliquid reale in utroq̄ȝ extremo. Est aūt alia relatio que ponit aliqd reale in vno extremo tm̄ ₇ non ponit aliqd reale in altero nisi ſm rōnē sicut scientia dicit̄ correlatiui ad scibile ſ; h̄ nō est ꝙ ponat relatio aliqd reale in ipso scibili: sed ex hoc dicitur scibile relatiue ad scientiā q: nō pōt intellect⁹ itelligere sciētiā nisi intelligat illō ad qd dependet scia ₇ hoc est scibile ipm. Nā scia presuppōit scibile ₇ depēdet ad ipm. scibile aūt nō presupponit sciētiā nec depēdet ad ipam sciētiā nisi ſ; modū intelligēdi ₇ sicut est de ista llē ex ista patet. qm̄ adequatio ista relatio quedā est ₇ nō adequatio est sicut est relatio ꝙ ponat aliqd reale in utroq̄ȝ extremo sicut in ipso intellectu cū ipsis reb⁹: ſ; ipa adeq̄tio est relatio que ponit aliqd reale in vno extremo sicut in ipō itellectu cū reb⁹ ipis nō ponit aliqd nisi ſm rōnē. vn̄ sicut scibile nō dicit̄ relatiue ad sciētiā: q: ipsa relatio ponat aliqd reale in ipō scibili. ſ; ꝑp h̄ dicitur scibile relatiue ad sciētiā quia nō potest intellect⁹ itelligere sciētiā nisi itelligat scibile ad qō depēdet: ₇ q: scia ſ; rē depēdet a scibili: scibile vō depēdet a scia ſm modū intelligēdi: ₇ iō scibile refert̄ ad sciētiā q: scia refert̄ ad ipȝ scibile. Sic ista adequatio nō pōit aliqd reale nisi in ipō intellectu vn̄ ista adeq̄tio ſm rē est in ipso itellectu ₇ nō est i ipis reb⁹ nisi ſ; rōnē. s. ꝑp h̄ ꝙ ipa adeq̄tio depēdet ex ipis reb⁹ nec dn̄r res adeq̄ri itell'ui q: adeq̄tio sit aliqd in reb⁹ ipis sicut scibile nō dī relatiue ad sciaȝ: q: rel'o sit aliqd reali i scibili. ſ; q: scia depēdet a scibili: de adeq̄tiōe est silr̄: res dn̄r adeq̄ri q: adeq̄tio q̄ est real'r i itellectu depēdet ex reb⁹ ₇ ꝑp h̄ cū ueritas sit adeq̄tio ut dic Aui. ₇ illa adeq̄tio est in ipō itellectu real'r sicut decl'atū est ₇ nō est in reb⁹ ipis nisi ſm rōnē: dicēdū est ꝙ ṽitas est tm̄ in itellectu ſm rē ₇ nō est in reb⁹ nisi ſ; rōnē: ₇ ita pȝ ꝙ sicut scibile dī relatiue nō ꝑ relationē que sit in ipō. ſ; ꝑ relationē que est in scia. ₇ cib⁹ dī san⁹ nō ꝑ sanitatē que sit in ipō. ſ; ꝑ sanitatē que est in aiali. Sic res nō dī adeq̄ta adeq̄tiōe que lit i ipa. ſ; adeq̄tione que est in ipō itellectu: dī ēr res ṽa nō ꝑp ṽitatē que sit in ipa: ſ; ꝑp ṽitatē que est in ipso intellectu siue in aīa. ¶ Ad rōnes patet solutio per ea que dicta sūt ₇c. Questio. III.

q[Ueritur] utrū aliq̄ ueritas sit icōplexa. ₇ vī ꝙ nō. dic eni pħs i 3° de aīa ubi distiguit opposōnes itellect⁹ ꝙ itellect⁹ in p̄° oppōne uer⁹ neq̄ȝ falsus. ſ; respect⁹ cōponēs est semꝑ uer⁹ uel falsus. ḡ vī uelle pħs ꝙ oīs ṽitas sit cōplexa. ¶ ꝑ. dicit pħs in p̄ ꝑiarmenias. qui dicit ꝑ se bō uel ꝑ se currit neq̄ȝ uerū neq̄ȝ falsuȝ. dicit ergo ₇c. ¶ ꝑ. positiōes nō se

parant̄ ꝯ ſbie: ſ; enūciatio eſt q̄ ꝑ eſt ỽa ul' falſa ut dicit pħs in ꝑ periarmenias ꝙ enūciatio ỽa non ois ſ; i q eſt uez ul' fl'ſ; . ḡ cū uez ſit circa ipſaȝ enūciationē ⁊ ubi eſt enūciatio ibi eſt cōpoſitio ⁊ q̄dā cōplexio vī; ergo ꝙ ois ỽitas ſit cōpleta. ℂ Ad oppoᵐ eſt pħs in 3° de aia ubi cōparat itellectū ad ſēſū. dic̄ eni ibi pħs ꝙ ſēſus nunq̄ decipit̄ circa ꝓpriū obiectū ſ; eſt ſemper uer⁹ circa ꝓpriuȝ ſēſibile. ſic itellectus circa q̄dditatē rei que eſt ꝓpriū obiectū ei⁹ nunq̄ decipit̄ ſ; ſemp uer⁹ ⁊ ſic patet manifeſte ꝙ eſt quedā ueritas incompleta que cōſiſtit circa ſimplicē operationē intellectus.

Ad iſtā q̄ōnē poſſum⁹ dicē ꝙ accipiēdo ỽitatē i ſe ⁊ abſq̄ nō ꝑ cōparationē ad ea circa q̄ h̄et eſſe ois ỽitas ē icōpleta. Nā ⁊ l; ỽitas cauſet̄ in itellectu ex cōpoſitiōe uel diuiſiōe ỽitas tñ nō ē cōpoſitio neq; diuiſio ſ; eſt q̄litas q̄dā ſimpl'r gñata in aia ex cōpōne ul' diuiſiōe ipi⁹ intellect⁹ ⁊ eſt habit⁹ quidā exñs real'r apð itellectuȝ: ſ; ſi ſic dicim⁹ qð credo eē bñ dem̄. tc̄ iſurgit dubitatio. qm̄ reale bñ arguit itētionale ſicut ſpēs coloris exñs real'r in ipſo pariete bñ arguit in medio ſuā ſpēȝ intētionaliter Sȝ ut vī itētionał'r nō pōt agē reale tūc eni ageret ultrā ſuā ſpēm ⁊ hoc cōtigeret ſi ueritas crederet̄ ex cōpōne itētionū apð aiaȝ ⁊ h̄ēret eē real'r apð aiaȝ ſicut dictū eſt. ⁊ ꝑꝑ hoc dicēdū eſt ꝙ ỽitas nō tm̄ cāt̄ur in aia ex cōpoſitiōe ⁊ diuiſiōe intentionū uel ſil'itudinū apð aiaȝ ſ; ad hoc ↄcurrit actio intellect⁹ agētis ⁊ intellect⁹ poſſibilis qui ſūt ỽtutes real'r exñtes in aia ⁊ ꝑꝑ h̄ eſt ad cauſādū ỽitatē apð aiaȝ ex cōpoſitiōe uel diuiſiōe itētionū cōcurrāt actiōes realiū ſicut itellect⁹ agentis ⁊ poſſibilis nō eſt icōueniēs ueritatē ſic cāri ſic dictū eſt. ℂ Si aūt nos accipiam⁹ ỽitatē cōparādo eā ad ea circa que h̄ēt eē tūc ois ueritas eſt cōpleta qm̄ ueritas eſt circa cōpōnē uel diuiſionē ⁊ ꝑꝑ hoc cōparādo ueritateȝ ad ea circa que h̄ēt eē ſ. circa cōpōnē uel diuiſionē tūc ois ueritas eſt cōpleta loquēdo de ỽitate ſic̄ loq̄mur nec ſ; nō dī ỽitas cōpleta q: q̄ddita ueritatis exñs real'r apð aiaȝ ſit cōpoſita imo ſic̄ dictū eſt pri⁹ ipſa q̄dditas ueritatis eſt ſimplex qualitas ⁊ ſimplex habit⁹: ſ; dī cōpleta ꝓ tāto q: ex cōpōne uel diuiſione ſacta ab aia cātur talis habit⁹ qui dī ueritas in ipſa aia. ℂ Si aūt nos accipiam⁹ ueritatē ſm̄ ꝓpriuȝ modū ſuū ad hoc ois ỽitas eſt cōpleta qm̄ ỽitas eſt adeq̄tio. Nūc aūt ita eſt ꝙ adeq̄tio ⁊ inadeq̄tio ↄueniūt ꝓprie q̄titati ⁊ q̄tū aliqd appꝛopinquat q̄titati tātū appꝛopinq̄t adeq̄tioni ⁊ inadeq̄tioni. ⁊ tō cū ueritas nō ſit q̄ta nec recipiat̄ extēſe: quoniam itellectus eſt imālis ⁊ nō q̄tus patet ꝙ ſi ỽitas dicat̄ adeq̄tio hoc nō eſt ad ſil'itudineȝ q̄titatis ↄtinue. ſ; hoc eſt ad ſil'itudinē q̄titatis diſcrete qm̄ ỽitas cātur ex cōpōne uel diuiſione itētionū apð aiaȝ ⁊ ſic accipiēdo ỽitatē circa ea circa que h̄ēt eē ⁊ accipiēdo ỽitatē ſm̄ modū ꝓpriū p; ꝙ ois ỽitas eſt cōpleta. ℂ Si ỽo nos accipiam⁹ cōiter ꝓpoſitionē adeq̄tiōe tūc cū ſit quedā adeq̄tio rei ad ſua pñ⁰ cū ē q̄dā adeq̄tio ↄformet nos reb⁹ ipſis ſicut ſpēs itelligibil'r tūc nō ois ueritas eſt cōpleta nec ois ē ỽitas eſt icōpleta imo quedam erit cōpleta ⁊ q̄dā icōpleta ⁊ quedā erit in ipſo intellectu ⁊ q̄dā nō ỽitas que cōſiſtit in adeq̄tione rei ad ſua pñ⁰ nihil aliō eſt q̄ entitas ipſius rei ⁊ talis ueritatis res ipſa ſbm eſt vnumq̄ð ꝙ ſit ſubiectum ſue ꝓprie entitatis.

Ad rationeſ reſpōdēdū eſt. rōnes enim precedūt ſuis vijs. nā ille rōnes arguūt de ueritate que ↄſiſtit circa cōpōnē uel diuiſionē itētionū apð aiaȝ ⁊c̄.

Queſtio .IIII.

Queritur adhuc de ỽitate utrū. ſ. ueritas ⁊ ſcia differāt. ⁊ vī ꝙ nō. qm̄ dicit pħs in x° metha. ꝙ nos ſum⁹ ꝑ ſciaȝ mēſura oiuȝ ſcibiliū ſic̄ ꝑ ſēſū mēſura oiuȝ ſēſibiliū. ſ; ſi ꝑ ỽitatē quā h̄ēm⁹ de ſcibilib⁹ ſum⁹ mēſura ſcibiliū. vī; ḡ ỽitas ꝙ ſit idē ſcia. ℂ Pð. dicit pħs in 3° de aia. ꝙ ſcia in actu ⁊ ſcitū i actu ſūt idē: ſ; ỽitas eſt ſcitū in actu qm̄ vnūq̄dq; ꝑt ſcire ſuā ỽitatē. ḡ ueritas ⁊ ſcia videnṫ eſſe idem.

Ad oppoᵐ arguit̄. dicit eni pħs 2° metha. ꝙ ſciarū ſpeculatiuarum finis eſt ueritas: ſed nihil eſt ideȝ ſuo fini quoniam finis non eſt de natura eius cuius eſt finis. ergo ueritas ⁊ ſcientia differunt.

Ad aliā q̄ōnē reſpōdent aliq. dicēdo ꝙ ueritas ⁊ ſcientia ſūt idē ſm̄ ſubiectū differūt tñ ſm̄ rōnē: qm̄ ſciētia dī ꝙ per eam iudicam⁹. ueritas autē ſ; ꝙ per ipſam ueritatē appꝛehēdim⁹. ℂ Iſta rō nō ualet qm̄ utrunq; cōuenit utriq;. qm̄ ⁊ per ueritatē iudicam⁹ ⁊ appꝛehēdim⁹ cui⁹ declaratio eſt. De rōne eni ueritatis eſt ꝙ ſit manifeſta. vñ uez eſt manifeſtiuū ſuipſi⁹ ſicut dicit pħs. cū ḡ bene iudicamus de his que cognoſcim⁹ ⁊ per ueritatē cog̃ſcim⁹ qm̄ uez eſt manifeſtatiuū ipſius patet ꝙ per ỽitatē iudicam⁹ ⁊ appꝛehēdim⁹: ⁊ per ſcientiā iudicam⁹ ⁊ appꝛhēdim⁹. ⁊ tō nō ualet talis diſtinctio Et ideo aliter eſt dicēduȝ. ſ. ꝙ ſciētia differt a diſpoſitiōe ⁊ opīone ⁊ intellectu ⁊ ſapiētia: qm̄ ſcia eſt hit⁹ de difficili mobilis. diſpō aūt de facili mobilis: ⁊ ꝑꝑ h̄ differt ſciētia a diſpoſitiōe differt ēt ſcia ab opīone qm̄ opio eſt habit⁹ aliq̄n uerus aliq̄n falſus ſicut dī in 2° de aia. ⁊ in fine primi poſter. ſcia aūt eſt habit⁹ ſemp uerus. differt etiā ſcientia ab intellectu: qm̄ intellect⁹ eſt habit⁹ principioȝ ſcia ỽo ↄn̄u. differt ēt a ſapia qm̄ ſapientia eſt per altas cāſ: ſciētia per īfimas cauſas. nūc aūt ita eſt ꝙ ſi nos accipiam⁹ ſciaȝ ꝓprie ſm̄ ꝙ eſt hit⁹ cōcluſionū ſemp eſt uer⁹: ⁊ ſm̄ ꝙ eſt etiā eoȝ que ſūt ſēper gñata in aia per pñ⁰ tūc dico ꝙ ueritas ⁊ ſcia nō ſūt idē qm̄ ueritas cōpetit opīoni ⁊ itellectui ⁊ ſapientie: ⁊ cū ſcia nō eſt ꝓprie itellect⁹ nec ſapientia nec opinio. ⁊ tō ueritas ⁊ ſcia ſic accepta ꝓprie nō ſūt idē. ℂ Si āt nos accipiam⁹ ſcientiā pro oi cognitiōe ⁊ querat̄ utrū ueritas ⁊ ſciētia ſint idē aut differāt tc̄ diſtiguo: aut eni ſciētia ⁊ ỽitas differūt ita ꝙ ſcia ſit aliqd aliō qð nō ē ỽitas: aut ſciētia ⁊ ỽitas differūt ita ꝙ ſcia ſit ad aliqd aliō qð nō ē ipa ỽitas. ℂ Si aūt q̄rat̄ utꝝ ſcia accepta pro oi cognitiōe differat a ỽitate ita ꝙ ſcia ē aliqd aliud q̄ ipa ē ỽitas. dico ꝙ ñ diñt imo illō aliqd qð ē ēt apð itellectū illō aliqd eſt ỽitas apð itellectū ℂ Si aūt q̄rat̄ utrū ſcia ⁊ ỽitas diant ita ꝙ ſcia ſit ad aliqd qð cē ad aliqd nō cōpetat ipi ỽitati. tc̄ adhuc diſtiguo aut: q: ipa ſcia ſit ad aliqd ad qð nō ē ipa ỽitas ⁊ ſic ſcia ⁊ ỽitas nō diñt: qm̄ ſic ſcia dī relatiue ad ſcibile ſic ꝑ ỽitatē ipaȝ adeq̄t̄ ipſis reb⁹ ⁊ ipis ſcibilib⁹. ⁊ tō ſcia nō dī ad aliqd ad qð nō dicat̄ ipa ỽitas. ℂ Aut ſi tu q̄ras utrū ſcia ⁊ ỽitas diant ita ꝙ ſcia ſit ad aliqd ad qð nō ē ipa ỽitas eodē mō q̄ eſt iſta ſcia. tūc dico ꝙ ſcia ⁊ ỽitas diñt ſic. qm̄ ⁊ l; ſcia dicat̄ ad aliqd ad qð ē ipa ỽitas

tm̄ alio⁹ ad illō dī scia ⁊ vitas. qm̄ scia dī ꝑꝫ ꝙ īfor mat aīaꝫ. vitas aūt ꝑꝫ ꝙ p ipaꝫ adequaf scibili. vn̄ nō est eadē rō formalis vitatis ⁊ scie. ⁊ sic apparet quomō sciētia ⁊ ueritas sunt idem ⁊ quō non. Et tūc ad rōnes patet solutio ⁊c̄.

Questio.V.

q Ueritur utrū ueritas icōplexa sit difficil' ad cognitionē. ⁊ vi ꝙ nō. qm̄ illō sine quo nō possum⁹ aliqd cogscē illō vī eē facilis ad cognitionē. ſꝫ sine vō icōplexo nō possum⁹ aliqd cogscē ḡ ⁊c̄. ꝓbatio ꝙ sine vō icōplexo nō possum⁹ aliqd cogscē. Si tu cognoscis uez aut illō uez est cōplexū aut incōplexū. si sit icōplexū hēt ꝓpositū. si cōplexū tc̄ cū ueritas cōplexa nō cogscat nisi p vitates icōplexas. appet ꝙ vitas icōplexa ē facil' ad cogscēdū. ❡ Itē. ōis vtus p se ⁊ directe fert ꝓpriū obiectū ḡ itellect⁹ p se ⁊ directe fert in ꝓpriū obꝫ qō est q̄dditas siue entitas rei ⁊ nō decipif circa ea p se. vn̄ si aliq̄ vt⁹ decipiaf circa ꝓpriū obm̄ h̄ ē p accn̄s inq̄tū .s. organū ē male dispositū sic̄ pꝫ de visu. aliqn̄ eni iudicat visus albū eē nigrū ⁊ tūc organū infirmaf ⁊ nō ē bn̄ dispositū. tūc ḡ itell's sit imālis ⁊ nō hēat organū corpale sic̄ ꝓbaf 3° de aīa. appet ꝙ itell's nec p se nec p accn̄s pōt errare circa ꝓpriā q̄dditatē rei siue circa ꝓpriā ueritatē. Nā vitas icōplexa nihil aliō est q̄ꝫ entitas rei. Si ḡ aliqd ē difficile qz i ipō pt eēt error ⁊ deceptio ⁊ itell's nō pt nec p se nec p accn̄s decipi circa vtutē icōplexā siue q̄dditatē vī ꝙ vitas icōplexa n̄ sit difficil' ad cogscēdū. ❡ Itē. illō nō est difficile qō facim⁹ qn̄ volum⁹: sed nos itelligim⁹ qn̄ volum⁹. ꝓbatio est. dic̄ eni phūs in 2° de aīa ꝙ nos imaginamur nō tm̄ opinam qn̄ volum⁹. ḡ si imaginamur qn̄ volum⁹ pꝫ ꝙ itelligimus quando volumus. ❡ Ad oppositum est Ari. in ꝑmo de aīa ꝙ itellect⁹ aut est fātasmata aut nō ē sine fātasmate. ita ꝙ itelligē uez ē sine fātasia. cū ḡ m'te vitates sint icōplexe que fātasmata nō hn̄t patet ꝙ ueritas incōplexa est difficilis.

Ad istā q̄ōnē possum⁹ dicē ꝙ vitas ꝯsistit in q̄dā adeq̄tiōe ita ꝙ vitas icōpleta est in q̄dā adeq̄tiōe rei ad sua ꝑn̄ª. Nūc aūt duplex est adeq̄tio rei ad sua ꝑnª ⁊ in tali adeq̄tiōe ꝯsistit vitas icōplexa q̄ nihil aliō ē q̄ꝫ entitas rei ⁊ ex tali entitate siue q̄dditate resultat in itellectu spēs siue q̄dā silitudo ipi⁹ rei q̄ q̄dē spēs vno° dī vitas f'm ꝙ p ipaꝫ spēꝫ cōformamur ipsis reb⁹. ⁊c̄ dico ꝙ in cognitiōe utriusq̄ vitatis incōplexe ꝯsistit difficultas. Quod aūt vitas que est entitas rei sit difficilis ad cogscēduꝫ h̄ possum⁹ ꝑpēdē ex trib⁹. ꝑ° ex pte ipi⁹ adeq̄tiōis. 2° ex pte pōe cogscētis ipaꝫ vitatē. ⁊ 3° ex pte cāꝝ q̄ b⁹ deuenim⁹ in cognitionē vitatis. ꝑ° sit ex pte adeq̄tiōis. vitas eni ꝯsistit in q̄dā adeq̄tiōe rei ad sua ꝑnª ſꝫ nō pt res cogsci seu adeq̄ri suis ꝑncipijs nisi cogscant sua ꝑnª. Sicut eni nō pōt aliqs cogscē diuersitatē seu dīāꝫ iter aliq̄ duo nisi illa duo cogscat sic nō pōt aliqs cogscē adeq̄tionē iter rē ⁊ sua ꝑnª nisi ꝑnª cogscat. Nūc aūt ita est ꝙ difficile est cognoscere ꝑnª rei q̄ꝫ tū ꝑnª que sūt diffinitiua ipi⁹ rei ⁊ posteri⁹ nota sūt. vn̄ dic̄ phūs in ꝑn° libri phisicoꝝ ꝙ nō h̄ substinuit ꝑ ad rōnē diffōnis ſꝫ id ꝙ significaf illo noīe noti⁹ est. ꝑnª ēt difficilia sunt ad cognoscēdū. Ōis eni nr̄a cognitio icipit a sēsu ſꝫ sēsus nō cognoscit nisi accn̄tia. vn̄ ꝑnª auri nō cognoscim⁹ p sēsuꝫ: ſꝫ tm̄ aliq̄ accn̄tia. sic q: m'tū ponderat ⁊ ꝙ est rubeū. cū ergo ꝑnª rei trāscēdāt cognitionē sēsitiuā ⁊ a sēsu incipit nr̄a cognitio pꝫ ꝙ ꝑn⁹ rei sūt difficilis cognitionis: tū q: posteri⁹ nota sūt tū q: trāscēdūt cognitionē sēsus a q̄ icipit nr̄a cognitio. ❡ Scdō ēt pꝫ illō idē ex pte pōe cognoscētis vitatē. Intellect⁹ eni sbaꝝ sepataꝝ p se ⁊ directe feruntur in q̄dditates ipas ⁊ nullo° decipiunf. Intellect⁹ aūt hūan⁹ p se ⁊ directe nō fert in suū ꝓpriū obꝫ ſꝫ depēdet ex fātasmata ex q̄ admiscet itell'ui aliq̄ finitas ⁊ ꝓp h̄ cognitio vitatis difficilis est nobis. ❡ Quod autē vitas sit difficilis ex cāꝛ q̄b⁹ deuenim⁹ in cognitionē vitatis h̄ patet. In re eni sūt m'te cāe ⁊ m'ta sūt in re de q̄b⁹ ignoranf que illaꝝ sit cā illi⁹ rei: ⁊ ēt q: illi⁹ rei sūt m'te cāe sicut de⁹ ⁊ sbe sepate que total'r excellūt sēsū nr̄m ⁊ nr̄m itellectū ⁊ ex hijs trib⁹ patet ꝙ vitas incōplexa sit difficil'.

Ad rōnes ad ꝑ°ꝫ cū tu dicis illō ⁊c̄. dico ꝙ ueritas icōplete cognoscif faciliter: ſꝫ tm̄ difficile est eaꝫ cognoscē complete ⁊ h̄ bn̄ ꝯcludūt rōnes que dicte sūt. s. ꝙ vitas difficilis ē ut cogscat cōplete. ⁊ iō cū tu dicis illō sine q̄ nō possum⁹ aliqd cogscē facilis cognitiōis est. uez est si debeat cognosci icōplete. Si aūt debeat cognosci cōplete. nō uez. vn̄ p h̄ ꝙ aliqd cognoscaf icōplete bn̄ pōt p ipm̄ alia cognoscere. ❡ Et tūc ad aliō tu dicis itellect⁹ nec per se nec per accidens pōt errare. dico ꝙ per se nō pōt per accidēs tn̄ bene pōt lꝫ nō hēat organū. q: eniꝫ ex ueritate māli. s. ex fātasmata depēdeat itellect⁹ ex 2ª pte pōt ꝯtigē error itellectui ꝓp h̄ ⁊c̄. ❡ Ad aliō tu dicis itelligim⁹ qn̄ uolum⁹. uez est ꝙ post q̄ꝫ nos hēm⁹ spēs in memoria itelligim⁹ qn̄ uolumus ſꝫ h̄ incōplete est. ⁊ si sit complete hoc est per multum tempus ⁊ multam exercitationem ⁊c̄.

Questio.VI.

q Ueritur utrū ueritas cōplexa sit difficil'. ⁊ vī ꝙ nō: qm̄ illud ē magis facilis qō iest alicui p se q̄ꝫ qō iest alicui p accn̄s: ſꝫ cogitare fl'ꝫ iest itellectui p accidēs: cogitare uez iest p se: ſꝫ itell's itelligit ⁊ faciliter falsuꝫ ergo facili⁹ itelligit uez. ergo ⁊c̄. ❡ Itē. dicit phūs ꝙ intellectus semp uer⁹ est ergo ⁊c̄.

Ad istā q̄ōnē dico ꝙ ueritas cōplexa difficilis est ⁊ h̄ possum⁹ cōprehēdere ex trib⁹. Primo ex pte temporis in quo acqrif cognitio ueritatis. Scdō ex pte eoꝝ qui se dederūt cognitioni ueritatis. Tertio ex pte gn̄atiōis ueritatis in nobis. ❡ Primo eni apparet sic qm̄ illō ē facile qō pauco tpe acqrif: illō ūt est difficilis qō m'to tpe acqrif siue qō m'to tēpore fit. ⁊ iō cū cognitio vitatis ⁊ scie m'to tpe acqrif pꝫ ꝙ difficilis est ipa vitas. vn̄ dic̄ phūs i 2° de aīa ꝯ illos q dicebāt terrā terra cogsci. ꝙ aīa plus immoraf ignorātie q̄ꝫ vitati. vn̄ p lōgū tpꝫ moraf igrātia anq̄ꝫ ꝑueniaf ad cognitionē vitatis. ❡ Secūdo apper illō ex pte eoꝝ q se dederūt ꝯsideratioi ueritatis. qm̄ nō sufficit vn⁹ hō ad inueniendū scientias speculatiuas sed m'ti fuerūt. vn̄ sicut dicit phūs q̄libet paꝝ iuenit ⁊ illō modicū qō vn⁹ iuenit iūctū cū alio qō alt⁹ iuenit facit aliquā quātitatē. vn̄ lꝫ illō hō qō per seipꝫ pōt iuenire sit parue q̄ꝫtitatis tn̄ si iūgaf cū alijs que alij iuenerunt erit alicui⁹ q̄ꝫtitatis. ⁊ iō sicut nos dicerem⁹ aliquā rē eē difficilē ad quaꝫ plures hoīes requirunt sic ad ꝯsiderationē ⁊ cognitionem ueritatis reqrunf plures hoīes ⁊ sic videmus ꝙ ipsa ueritas est ualde difficilis. ❡ Et ēt h̄ pꝫ ex pte generationis ⁊ h̄ cā ex ordine pōrū q̄ꝫ ex cōparatiōe ꝑncipioꝝ ad

ꝯnes ex ordine pōrū: hoc appet qm̄ ex plib⁹ sēsib⁹
fit vna memoria, ex pluribꝰ memorijs fit vnū expi
mētū et ex plib⁹ expimētis fit vnū vl'e qđ est pn^m
artis et scie sicut ꝙ ōē reubarbarū tollit colerā vl'
ꝯria ꝯrijs curātur et iō cū multa reqrant̄ pȝ ꝙ dif
ficilis est. ℂ Qđ ēt si sit difficilis patet ex editiōe
ꝯnū de pncipijs. hñ ueꝝ est ꝙ pn^a sūt facilis cogni
tiōis. nā sōr sic ianue i domo. et sic locꝰ ianue facili
ter cognoscit̄ sic pn^a facilis cognitiōis: et sicut ea q̄
sunt in domo sunt difficilis cognitiōis sic et cogni
tio ꝯnis. vñ et cognoscere ꝯclusionē in pncipijs
est cognoscere in quadam vniuersalitate.

Et tc̄ ad rōnes ad p^{am} rñ dicis ꝙ illđ ē magis facil' qđ
iest alicui p se q̄ȝ qđ iest alicui p accñs. ueꝝ ē si illđ
directe ferat̄ in eo qđ ē p se. et iō cū itell's nō dire
cte ferat̄ i ueꝝ qꝛ depēdet ex fātasmate ex q̄ pt ad
misceri facilitas itellectui. vñ sic facilꝰ est deuiare
a cētro q̄ȝ cētrū iuenire. sic ēt difficilꝰ est cognosce
re et itelligē ueritatē q̄ȝ deuiare a ṽitate et itelligē
falsitatē. ℂ Ad aliđ pȝ solō. nā pħs itelligit ibidē
habitūq ē hūꝰ pn^{ōꝝ} etc̄. Questio. VII.

Queritur

q Ueritur cū visū sit ꝙ ueritas nō
sit facilis utrū sic ueritas
sit nō difficilis. et hē qrere utrū ueritas sit
ipossibilis ad cognoscēdū. Nā difficilis ē mediū
iter facilis et ipossibilis. ℂ Et arguit̄ ꝙ ueritas sit
ipo'is ad cognoscēdū et hē sic. ſbe enī sepate sūt im
possibi'es ad cogscēdū. et rō huiꝰ est qm̄ ſbe sepate
fātasmata nō hñt et ēt cū foie ſbales nō hēant fan
tasmata et ēt cū sēsus a quo incipit nr̄a cognitio nō p
cipiūt nec cogscūt ſbaȝ rei sȝ tm̄ accñtia ſbe rei: vȝ
g̃ ꝙ cognitio ueritatis sit ipo'is. ℂ Pꝫ. dī: p posterio
rū ꝙ nō credimꝰ ꝯnibꝰ nisi p pnᵃ q̄ sūt magis ma
nifesta: sȝ māifesta i na sūt nobis ignota. g̃ minꝰ no
ta erūt nobis magis igta. h' pȝ ex dicto pħi i 2° huiꝰ
dic̄ eni ipe ꝙ sic se hēt itell's aie nr̄e ad ea q̄ sūt ma
nifesta i nā sic oculos noctue ad lucē solis. Si ergo
manifestissima i nā sunt nobis ignota et ēt minꝰ no
ta et si ipo'e sit cogscē māifestissima nae. pȝ ꝙ ipo'e
est cognoscē minꝰ māifesta. ergo cognitio ueritatis
est ipossibilis. ℂ Pꝫ. sensibilia sūt in cōtinuo motu
et cōtinua trāsmutatiōe. si ergo sūt in cōtinua trāſ
mutatiōe vȝ ꝙ de sēsibilibꝰ nō possumꝰ cognoscere
ueritatē. ℂ Ad oppositū est commētator et phūs.

Ad istā qōnē possumꝰ dicē sicut dicit ꝯ^{tor} ꝙ est ipo'e
cogscē ueritatē et arguit sic ꝯ^{tor}. si ipo'e eēt cogscē
aliquā ueritatē tc̄ desideriū nāle eēt frustra et ocio
sū. cū g̃ icōueniēs sit dicē. s. ꝙ sit aliqđ ociosū i nā
et hē seqret̄ si eēt ipo'e cogscē ueritatē aliq̄ȝ pȝ ꝙ nō
ē ipo'e aliquā ueritatē cogscē. et sine dubio ista rō
ꝯ^{tor} bona ē et iō ad hē ꝙ bñ videamꝰ rōnē ꝯ^{tor} decla
rādū ē istā ppōnē. s. ꝙ si ipo'e eēt cogscē aliq̄ȝ ueri
tatē ꝙ. s. desideriū nāle eēt ociosū et hoc possumꝰ
ppēdē ex tribꝰ. ℂ Primū ex hoc illđ est ociosū sic
dic̄ pħs et uanū qđ nō ꝯsequit̄ finē. nā sic ipe dicit
finis est cuiꝰ grā oīa alia fiūt. et iō si aliqđ nō ꝯseq
tur finē illđ dī eē ociosū. ℂ Scđm cuiꝰ ē qđ requi
rit̄ ad hoc ꝙ aliqđ sit ociosū. s. ꝙ nō ꝯsequat̄ finē
debitū: vñ nō ꝯsecutio cuiuscūq̄ȝ finis est cā ocio
sitatis: sed non ꝯsecutio finis debiti est causa ocio
sitatis. vñ dī in 2° phi^{ꝝ} ꝙ si alis balneauerit se ut
sol eclipsaret̄ si sol nō eclipsaret̄ nō pt hē dīē se fru
stra balneasse. Nā eclipsatio sol'. nō fuit nata puē
nire ex tali balneatione. vñ et dī ibidē ꝙ si dicat se
se frustra balneatū derisionē dic̄. et iō ꝙ aliqđ sit
ociosū duo requirit̄. s. p̄ datio ꝯsecutiōis finis et nō
cuiuscūq̄ȝ finis: sed finis debiti. ℂ 3^m qđ requirit̄ ad
hē ꝙ aliqđ sit ociosū ē ꝙ puatio finis debiti nō sit
respectu alicuiꝰ nāe pticularis sȝ opȝ ꝙ sit respectu
nāe vl'is totiꝰ spēi. vñ lȝ hō natꝰ sit hēre qnq̄ȝ digi
tos. si tm̄ ille hō hēat sex digitos nō pp hē dī ociosū
in nā. sȝ si tota spēs humana deficeret a qnq̄ȝ digitis
tc̄ dicet̄ eē spēs hūana siue nā ociosa. ℂ Tūc ad p
positū scia est finis hoīs quā ex puris nālibꝰ acq̄re
pōt hō. et iō sicut pus visū est oīs hō nāliter desi
derat sciaȝ. nō enī desideraf nālr̄ nisi finis debitꝰ. et
iō cū hō nāliter desiderat sciam tanq̄ȝ fuū debitū
finē si ipo'e eēt hoīeȝ cognoscē ueritatē: tūc nullus
hō cognoscēt ueritatē. et tūc cū vnūqđq̄ȝ dī ociosū
eē qđ nō sequit̄ finē debitū. sȝ puat̄ suo fine debito
et hoc in tota nā illiꝰ spēi sequit̄ si ipossibile eēt cog
scere ueritatē aliq̄ȝ desideriū nāle eēt ociosū. et iō
bñ arguit ꝯ^{tor} sicut visū est. ℂ Sine dubio rō ꝯ^{tis}
bona est. tm̄ possumꝰ dare aliā rōnē que vȝ bona et
est talis. possibile enī dī aliqđ ex hē ꝙ aliqđ hēt po
tētiā passiuā ad hē ꝙ fiat aliqđ sicut lignū dī eē ipo
tētia ad lectulū qꝛ hēt potētiā passiuā ad recipien
dam formā lectuli g̃ m'to magis dī aliqđ eē possi
bile et pticipare rōnē possibilitatis ꝙ nō tm̄ hēt potē
tiā passiuā sȝ ēt pōȝ actiuā ad hē ꝙ fiat: sic si lignuȝ
hēret i se pōm seminā lectuli magis diceret̄ eē ipo
tentia ad formā lectuli q̄ȝ si tm̄ hēret pōm passiuā.
et iō cū i aīa nr̄a nō tm̄ sit pō passiua sȝ ēt actiua sic
dic̄ pħs in 3° de aīa. in anima ē intellectꝰ possibilis
cuiꝰ est oīa fieri et itellectꝰ agēs cuiꝰ est oīa facere. g̃
si aīa nō tm̄ hēt potētiā passiuā ad sciaȝ sȝ ēt actiuā
ut itellectū agētē appet ꝙ magis dī aīa eē in potē
tiā ad scientiā: ergo sciētia nō est non possibilis.

Ad rōnes rñdēdū est. Ad pmā dico ꝙ rō in tribꝰ defi
cit. deficit in hē. s. qm̄ dato ꝙ nō possemꝰ cognoscē
scientiā ad hē nō seqˀt̄ qn possemꝰ cognoscere ali
quā ueritatē. Nā bñ possemus cognoscere accñtia
s. dato. s. ꝙ nō cognosceremꝰ subaȝ. bene cū ueruȝ
est ꝙ si nō possemꝰ cognoscere ſbam aliquo modo
nec cōplete nec icōplete nō possemꝰ cognoscere ac
cidētia sed in cognoscendo accñtia aliq̄ mō cogno
scimus ipaȝ subaȝ in vniuersali qꝛ nō pōt itelligere
accidēs ipse itellectꝰ nisi itelligat subātiā. ℂ Defi
cit ēt rō in alio. s. in hoc ꝙ dicit ꝙ p ~~nullum~~ sēsū pos
simus cognoscere subaȝ rei. istud enī ē ~~fbȝ~~. sensus
enī cōis vl' cogitatiua pt ſbaȝ rei cogscē. vñ iduui
dua ipoꝝ pdicamētoꝝ dupr' pñt ꝯsiderari aut in se
et abrite et sic ipa iduidua sic ꝯsiderata cōphēdē p
se nō pōt aliqs sēsus nec cōis. nec cogitatiua nisi
innerf ipo itellectu. Sȝ si ꝯsideremꝰ ipa nō i se sȝ fȝ
ꝙ pnᵃ vl' eē aliq̄rū actionū tc̄ sēsus ēt brutorū pñt
huiꝰ cogscē sic ouis cogscit agnū sb ista itētiōe q̄ ē
filiꝰ eiꝰ et lupū cogscit inq̄ȝtum inimicabilē. et iō se
sus g̃iuuat̄ p itellectū siue sit sēsus cōis siue cogi
tatiua pñt hē iduidua p se cōprehēdē pȝ ꝙ ſba pōt
bñ cogscit p sēsū. deficit ēt rō i hē ꝙ dic̄ ꝙ ſbe sepa
te nō pñt itelligi qꝛ ñ hñt fātasmata. dico ꝙ hē nō
ualet qꝛ ad hē ut aliqđ dicat̄ ñ posse itelligi ñ suffic̄
ꝙ nō hēat fātasmata. Sȝ ad hē opȝ ꝙ nō hēat ali
qđ pportiōale alicui hñti fātasmata siue fātasma
p qđ possit itelligi sic ſbe sepate dr̄ ñ posse itelligi
qꝛ nō hñt fātasmata et ēt qꝛ nō hñt aliqđ pportiōa
le eis p qđ possit itelligi. Iste enī ſbe mates q̄ hñt
fātasmata nō hñt pportiōnē cū substātijs sepat. et
iō p fātasma ſbaꝝ maliū nō possumꝰ ſbe separate

falsuȝ

Absolute.

itelligi. Uñ si aliqd nõ hẽat fãtasma nõ potes arguẽ. ḡ nõ põt itelligẽ illō itellect⁹: q2 ẽt dato φ nõ hẽat fãtasma si m̃ hẽt aliqd ꝓportionale ei φ hẽt fãtasma bñ poterit ꝑ ipm̃ itelligi sicꝫ patet de actu itelligẽdi. Nã ꝛ lꝫ act⁹ itelligẽdi nõ hẽat fãtasma q2 m̃ obiectũ ip̃i⁹ itellect⁹ qḋ hẽt fãtasma ꝓportionale est ei ꝑ ꝑ h̃ itellect⁹ ꝑ obiectũ ei⁹ põt itelligere actũ itelligẽdi lꝫ fãtasma nõ hẽat. ꝛ iō si ꝯcederet φ sbe males nõ hẽrẽt fãtasmata q2 m̃ ꝓꝑetates ꝛ accñtia ip̃arũ sbartũ malũ hñt fãtasmata ꝓportionatiua sũt ip̃is substãtijs malib⁹ ꝛ ꝑꝑ hoc substãtie materiales poterũt itelligi ꝑ ip̃a accñtia ꝛ per ip̃sas ꝓprietates. nã nõ tãtũ excellũt sbe mãles suas ꝓprietates ꝛ accñtia sua q̃tũ excellũt sbe separate sbas mãles. ꝛ iō patet quomõ peccat rõ trib⁹ modis. ℭ Ad aliḋ dicẽdũ φ si nos ꝓcedẽm⁹ a p̃orī nec̃ est φ nõ possem⁹ cogscẽ posteriora cũ posteriora sint nobis imanifesta: sꝫ q2 nos icipim⁹ a posteriori ꝛ posteriora bñ cogscim⁹ saltim incõplete absq2 h̃ φ cogscam⁹ manifestissima in nã ꝑꝑ h̃ ꝛc̃. Uñ si cognoscẽdo posteriora nõ possemus aliquo modo cognoscere p̃orẽ nullo modo possem⁹ cognoscere posteriora. ℭ Ad aliḋ tu arguis sẽsibilia sũt trãsmutabilia. dico φ istoꝝ sẽsibiliũ nõ est sciã ꝑm φ ꝑticularia sũt. nec ꝑm φ sunt in cõtinuo motu. sed ipsorum vniuersalium est scientia ꝛc̃.

ℭ Forsan aũt ꝛ difficultate duob⁹ modis existente non in rebus sed in nobis est ei⁹ causa ꝛc̃. Tex. j.

Questio. VIII.

q Ueritur utrũ difficultas in cognitione ueritatis sit ex ꝑte nr̃a ul' ex ꝑte reꝝ. ꝛ vĩ φ nõ sit ex ꝑte nr̃a sed ex ꝑte rerũ: qm̃ si ex ꝑte nr̃a eẽt difficultas tũc illa q̃ magis eẽt sepata a mã esset magis cogscibilis. sꝫ h̃ est falsũ: qm̃ de⁹ maxie sepat⁹ est ꝛ tñ i nullo põt itelligi qm̃ de⁹ est ifinit⁹. ifinitũ aũt ẽ qḋ ꝑ se est ignotũ sicꝫ dĩ ꝑ̊ phisicorũ. ergo ꝛc̃. ℭ Ad idẽ arguit sic. illō qḋ iest alicui per se inest ei ul'r ꝛ iō cũ materia de se sit ipeditiua a cognitiõis sicut dicꝫ ꝯ̊ᵗᵒʳ 2⁹ hui⁹. appet φ res males nõ erunt faciles ad cognoscẽdũ ꝛ sic cũ res mãles hẽant in se p̃nᵐ ipeditiuũ cognitiõis vĩ φ res materiales q̃tũ de se est erũt difficiles ꝛ sic difficultas sumit ex ꝑte rerũ ꝛ nõ ex ꝑte nr̃a tm̃. ℭ P̃ꝫ. si difficultas sumit ex ꝑte nr̃a tc̃ trãsmutabilia eẽnt nobis magis nota ꝛ h̃ fl'z: q2 methaphisica sũt nobis magis nota q̃ nãlia cũ sint abstracta a motu ꝛ a meth̃. ergo ꝛc̃.

In oppoᵐ est ph̃s q dicit φ difficultas nõ est i reb⁹ sꝫ i nobis. vñ sic se hẽt itellect⁹ nr̃ ad ea q̃ sũt manifestissima i nã. sicꝫ oculus noctue ad lucẽ solis ḡ ꝛc̃.

Ad istã questionẽ est itelligẽdũ φ obmittẽdũ est illō qḋ est ꝑ accñs ꝛ accipiẽdũ est illō qḋ ẽ ꝑ se. Nũc aũt ita est φ si nos videm⁹ quomodo sumit facilitas ꝛ difficultas ex ꝑte rerũ ꝛ ex ꝑte itellect⁹ satis patebit utrũ difficultas sumat ex ꝑte nr̃a. difficultas enim sumit ex ꝑte mãe que est in reb⁹ qm̃ mã ẽ ipeditiua cognitiõis. ꝛ q2 mã ẽ ipeditiua cognitionis ꝑparate in reb⁹ habẽtib⁹ materiã difficultas sumit ex ꝑte mãlitatꝫ. Ex alio ẽt sumit difficultas ex h̃. s. φ res ip̃e habẽtes mãm non itelligunt sicut sũt. res eni mãles sũt itelligibiles impotẽtia rũ in actu sꝫ sũt itelligibiles in actu ꝑ actionẽ itellect⁹ agẽtis. vñ nõ itelligunt res mãles sꝫ eẽ actu ale qḋ hñt: sꝫ fiũt itelligibiles i actu per actionem intellect⁹ agẽtis. vñ dicit ꝯ̊ᵗᵒʳ in 2° hui⁹ φ quedã sũt forme que sũt itelligibiles in actu sicut forẽ separate ꝛ nõ fiũt itelligibiles in actu per actiones itellect⁹ agẽtis. patet ḡ φ difficultas sumit ex ꝑte rerũ tũ ex ratiõe mãlitatꝫ tũ ex h̃ φ nõ itelligunt sicꝫ sũt: ꝛ φ ex ꝑte mãe patet φ sumit difficultas q̃tũ mã est illō ꝑ qḋ res p̃t eẽ ꝛ nõ eẽ: ꝛ iō ꝑ mãꝫ res min⁹ sũt ꝛ per ꝯñs res ꝑ mam min⁹ uere sũt. ꝛ si min⁹ uere sũt per materiã sũt min⁹ cognoscibiles ergo ꝛc̃. ℭ Nunc vidẽdũ est quõ se hẽat intellect⁹ nr̃. Intellect⁹ enim videt ꝛ est intellectus ꝛ est nr̃. Uñ itellect⁹ inq̃tũ intellectus habet ꝓportionẽ cũ substantijs sepatis q2 imalis est sicut ip̃e sube sepate. Intellectus autẽ inq̃tũ vĩ ꝓportionẽ habet cũ substãtijs malibus. q2 itellect⁹ nr̃ vñ vĩ dependet ex fãtasmate que est vt⁹ materialis ꝛ depẽdet etiã ex fãtasmate. Unde dicit philosophus in 3° de aia φ sil' opꝫ fãtasmata speculari ꝛ sic patet quõ intellect⁹ hẽt ꝓportionẽ cũ substãtijs sepatis ꝛ cũ substãtijs malib⁹. Nũc ãt ita est φ si nos uolum⁹ arguẽ magnitudinẽ opis ꝛ difficultatẽ nõ debem⁹ arguẽ difficultatẽ opis ex magnitudine opis sꝫ ex ꝓportiõe vtutꝫ ad op⁹: qm̃ bñ posset eẽ vt⁹ ita fortis φ nõ eẽt tale op⁹ difficile ꝛ tñ illō op⁹ eẽt ualde magnũ. Sil'r lꝫ op⁹ eẽt ualde paruũ posset eẽ vtus ita ꝑua φ illō op⁹ eẽt difficile ualde ꝛ iō debem⁹ arguere difficultatẽ rei sũmi opis ex ꝓportiõe vtutis ad op⁹ ꝛ nõ ex magnitudie opis: ꝛ iō cũ itellect⁹ nr̃ magis ꝓportionet reb⁹ malib⁹ q̃ imalib⁹. magis cognoscet itellect⁹ nr̃ ꝛ facil'⁹ res mãles q̃ imales ꝛ sic res mãles sũt min⁹ cognoscibiles q̃ res imales: sequit φ intellect⁹ nr̃ magis cognoscet min⁹ intelligibilia q̃ magis itelligibilia. ꝛ iō pꝫ φ difficultas nõ est in reb⁹ sicꝫ bñ dicꝫ ph̃s sꝫ i nobis. qm̃ si difficultas sumat ex ꝑte reꝝ tc̃ magis itelligibilia eẽnt a nobis facilioris cognitionis q̃ alia minus intelligibilia ꝛ hoc non est uerum sicut dictum est.

Ad rõnes. ad p̃ᵐ dicẽdũ est. tu eni dicis ifiᵐ est ignotũ. uerũ est ifinitũ ꝑꝫ magnitudinẽ: sꝫ illō qḋ est ifinitũ ꝑm vtutẽ ꝛ põꝫ tale ifinitũ nõ est ignotũ ꝑꝫ se imo mãifestũ. ℭ Ad aliḋ tu dicis. si difficultas sumeret ex ꝑte uera seq̃ret φ trãsmutatiua eẽnt nobis magis manifesta siue nota. dico φ ueꝝ est: si trãsmutata esset ꝑ se cã q̃re aliqd sit nobis magis notũ. nũc aũt nõ ẽ ita. imo trãsmutata ip̃a ẽ cã per accñs q̃re sit nobis aliqd notũ: sꝫ hẽre fãtasma ẽ cã ꝑ se q̃re aliqd sit nobis notũ. ḡ ꝛc̃. ℭ Ad aliḋ tu dicis mã ẽ ipeditiua cognitiõis. sine dubio nõ debem⁹ itelligẽ φ mã q̃libet sit cã siue ipeditiua cognitiõis imo ẽ aliq mã q̃ est p̃nᵐ cognitiõis sicꝫ appet nã i diffõne rei hñtꝫ maꝫ põit ip̃a mã cũ m̃ ip̃a diffinitio rei hñtꝫ maꝫ def ut cã cognitiõis: sꝫ pro tãto dĩ mã ipeditiua cognitiõis q2 res habẽtes maꝫ sunt de se min⁹ intelligibiles ratione materie ꝛc̃.

ℭ Sicut eni nocticoracũ oculi ad lucẽ diei sese hñt: sic ꝛ aie nostre itellect⁹ ad ea q̃ sũt oĩuꝫ nãe manifestissima. Tex. j.

Questio. IX.

c Um visum sit de veritate nc̃ vidẽdũ ẽ ð alio qḋ dicit ph̃s i l'ra φ ita se hẽt itellect⁹ aie nr̃e ad deũ ꝛ ad sub̃as seporatas sicut se hẽt oculus no-

etue ad lucē solis. ꝛ iō q̄rit̄ h̄ vtrū itellect⁹ huma-
nus cōiūctus corpori possit deū ꝛ subas sepatas i
telligere. ꝛ q: fuerūt diuersi modi dicēdi. De hoc
cui fuit vn⁹ modus dicēdi Alex. ꝛ sequētiū eum.
Ali⁹ aūt fuit Alpharabij. ꝛ ali⁹ fuit ōn̄s. pp h̄ que
rēdū ē p̄ de mō p quē vnusq̄sq; istaꝝ deuēit i dis-
solutione hui⁹ q̄ōnis. ꝛ p̄ quctēdū est de modo ale
xādri. dicit eni alexāder q̄ intellect⁹ videt̄ ē gn̄a
lis ꝛ corruptibilis ꝛ q̄ est ꝟtus mālis ꝛ tn̄ potest
intelligere subas sepatas. nec est mirabile sicut di
cit alexāder q̄ sit mālis ꝛ q̄ possit itelligere sbas
sepatas: qm̄ foīe eoꝝ sūt māles ꝛ tn̄ ex cōplexio
ne eoꝝ trāsmutabiles foīe p̄nt resultare ꝛ educi. Si
militer nō est icōueniēs q̄ ex cōplexiōe eoꝝ resul
tat talis foīa sicut itellect⁹ qui possit subas sepatas
itelligē. ꝛ q: Alex. vidit q̄ nō poterat bn̄ sustinē
positionez suā pp h̄ adinuēit aliū modō quē posuit
i tractatu suo de itellectu quē ipe fecit ꝛ ē sua posi
tio talis. s. q̄ itellect⁹ nec est ꝟtus nec est corp⁹ sed
est p̄paratio q̄dā in hoīe que inest homini ex neces
sitate. ꝛ tūc dicit Alex. q̄ illa p̄paratio nascit̄ imp-
fecta ꝛ p̄ficit̄ magis ꝛ magis ꝛ corrobat̄ itm̄ ꝛ ē
p̄ficit̄ illa p̄paratio q̄ pōt itelligere sbas sepatas. ꝛ
ponit exēplū Alex. in tractatu suo. Sicut hō nasci
tur hn̄s iperfectā pōz gradiēdi tn̄ illa pō magis ꝛ
magis p̄ficit̄ in hoīe ꝛ tātū p̄ficit̄ illa pō gradiēdi
in hoīe q̄ homo pōt perficere gradi. Sic dicebat
dictus Alexan. de intellectu.

Et iō q̄rēdū ē de intellectu. s. dato q̄ itellect⁹ eēt mā
lis, utrū posset sbas sepatas itelligē. ꝛ vi. q̄ sic: qm̄
dic̄ ph̄s in 2⁹ de aīa q̄ sēsus ē susceptiu⁹ spēꝝ sine
ma. si ḡ sēsus q ē pō mālis pōt app̄hēdere spēz im
malē. ie vi. q̄ dato q̄ itellect⁹ eēt mālis adhuc bn̄
posset itelligere sbas imāles. ¶ P̄. magis vi. mā
le pati ab immali q̄ʒ māle agere imāle. vn̄ mai⁹ est
agere māle i imāle q̄ʒ māle pati ab imāli. cū ergo
māle possit agere in imāle ut probabo vi. q̄ māle
poterit pati ab immāli. ¶ Probatio q̄ māle possit
agere in imale q̄ʒ fātasia est māle ꝛ tn̄ fātasia bn̄
ageret in itellectu q est imālis. fm aliā naʒ positio
nē: agit̄ ut vi. magis poterit māle pati ab immāli.
ḡ cū itelligere sit q̄dā pati vi. q̄ itellect⁹ possit
pati a substātijs sepatis ꝛ sic p ōn̄s poterit eas in
telligere. ¶ P̄. metha^{ca} abstrahit a ma sēsibili nō
a mā intelligibili ꝛ tn̄ imaginatio pōt mathe^{ca} cō
p̄hēdere. cū ergo sicut vi. dicē 2^{or} in oībus alijs
a p̄ sit aliq̄d loco mae ꝛ hoc dī in cōmēto de cāis
q̄ oēs sube iste sepate a p̄ hn̄t suā ilachi. ergo vi.
q̄ dato q̄ itellect⁹ sit mālis videt̄ q̄ possit subas
sepatas itelligere. ¶ Sine dubio ue⁹ est q̄ Alex.
posuit q̄ itellect⁹ mālis posset subas sepatas itelli
gere ꝛ p̄ hoc arguit 2^{or} duab⁹ rōnib⁹ ꝛ si decla-
rem⁹ eas satis erit. ¶ Pria rō Auer. est q̄ fūdamē
ta oīū sapiētū sūt q̄ intelligibile in actu ꝛ itellect⁹
in actu sint idē siue vnū. Si ḡ itellect⁹ mālis itel-
ligat subas sepatas sicut tu pōis tūc sube sepate es
sēt vnū ꝛ in itellectu ꝛ eēt eadē ei: ꝛ tūc seq̄ret̄ q̄
māle eēt imālis: ꝛ cū māle sit corruptibile ꝛ imā-
le sit icorruptibile seq̄ret̄ q̄ corruptibile fieret icor
ruptibile. ꝛ h̄ ē falsū. ḡ ꝛc. nec potes dicere q̄ 2^{or}
dicit q̄ itellect⁹ mālis itelligat subas sepatas sine i
nouatiōe ꝟtutis qm̄ aut fiet inouatio in recipiente
aut in recepto aut in utroq;. nō i recipiēte ꝛ in rece
pto: aut in neutro illoꝝ fiet inouatio. Si tu dicas
q̄ i neutro illoꝝ fiat inouatio nec in recipiēte nec i

recepto tūc nō plus itelliget itellect⁹ nūc q̄ʒ prius
nec pōt fieri inouatio in recepto sic̄ i sba sepata q̄ʒ
tū sba sepata itrāsmutabilis ē ꝛ nō pt̄ i ea fieri ino
uatio nec pōt fieri inouatio i utroq; qm̄ iā fieret in
nouatio i sba sepata ꝛ iō opʒ q̄ i itellectu fiat ino-
uatio. nō pt̄ aūt fieri i ipo itellectu alia inouatio q̄ʒ
q̄ itellect⁹ mālis fiat imālis ꝛ corpale fiat icorpa
le. nō eni ista inouatio ē aliq̄d aliō. nisi q: de nouo
ꝟt⁹ mālis fit vnū actu cū sba intellectuali. ¶ Sine
dubio in rōne 2^{ris} ē vnū dubiū. s. q̄ itellectuale in
actu ꝛ itellect⁹ i actu sūt vnū. qm̄ si vna sba sepata
itelligit aliā sbaz sepatā nō opʒ q̄ vna sit alia ꝛ pp
h̄ vi. eē dubiū de ꝟbo ōn̄is. ꝛ sine dubio cū dī q̄
itellectuale i actu ꝛ itellect⁹ sūt vnū itelligit̄ ita q̄ ip
se itellect⁹ ꝛ itelligibile i actu sint vnō sīc ma ꝛ for
ma ꝛ hoc sufficiat ad itētionē Auerrois. ¶ Et ad-
huc declaradū ē accipiēdo dcm̄ 2^{ris}. dic̄ eni 2^{or} q̄
qn̄ aliq̄ duo sūt i aliq̄ 3°. illō q̄ō ē formali⁹ est foīa
alteri⁹ sicut si lux ꝛ color sic̄ i diafano sicut i 3° cū
lux sit formalior q̄ʒ color tē lux erit q̄ʒ foīa coloris
nūc aūt ita est q̄ si itellect⁹ itelligeret subas separa
tas tūc itellect⁹ eēt i aīa ꝛ i ipa suba sepata ꝛ iō cū
ipa sba sepata sit formalior q̄ʒ ipe itellect⁹ ipa sba
sepata eēt idē q̄ō foīa ipsi⁹ itellect⁹. i. ē ex ipo itelle
ctu ꝛ ex ipa suba sepata fiet vnū sic ex ma ꝛ foīa ꝛ
cū foīa debeat hēre p̄porționē māe oportet q̄ si i
tellect⁹ māl' itelligēt subas sepatas q̄ fiet imālis:
ꝛ tē māle fiet imāle ꝛ icorruptibile fieret icorrupti
bile: ꝛ iō optima ērō cōmēta. Sʒ nō ualet illō q̄
si itellect⁹ itelligēt sbas sepatas q̄ suba sepata eēt
in ipo itellectu sine dubio si itelligere itelligit sbaz
sepatā itellectu eē p spēm suā ꝛ si iō ꝛ circa ipsas
spēs eēt in p̄ itellectu ꝛ seq̄ret̄ idē q̄ō p̄us cū absen
te 2^{or} cōcederet modū p̄mō: ꝛ q: Alexan. ut 2^{or}
narrat uacillauit in oppōne sua ꝛ dixit q̄ itellect⁹
qui est in nobis itellect⁹ substātias sepatas nō est
intellect⁹ immālis q: talis intellect⁹ corrūpit̄ p cor
ruptionē aīe. sʒ talis itellect⁹ abstract⁹ quez ph̄us
uocat adeptū ꝛ pp h̄ fm h̄ arguit 2^{or}. s. q̄ si intel-
ligit p istū itellectū adeptū intellectū agentē uel ēt
aliū intellectū abstractū: tūc erit dubiō de cōtinua
tiōe isti⁹ intellectus nobiscū q̄ʒtum si continuatio
nem assignare non poterit: ꝛ ideo nō ponit or in no
bis nisi ꝟtutem materialem.

Et tūc ad rōnes r̄ndēdū est: in dicis sēsus est suscepti
uus spēꝛ ꝛc. Dico q̄ nō dī sēsus eē susceptiu⁹ spēi
sine ma: q: nō recipiat māmꝫ. imo spēs ipas recipit
sēsus in organo ꝛ cum cōditionibus malibus. Et
pro tāto dicit̄ sensus eē susceptiu⁹ speciei sine mā:
q: non recipit speciē sub illo eē q̄ō hēt in materia
extra. Et tunc ad rationē secūdā est dicēdū q̄ in tri
bus deficit. deficit enim illa ratio p̄ in hoc q̄ dicit
māle agere immāle sicut fātasma agere in ipo itel
lectu. nā ipm fantasma nō agit in ipso itellectu in
ꝟtute propria: sʒ in ꝟtute intellect⁹ agentis. ꝛ ideo
intellect⁹ agēs dicit̄ magis agere q̄ʒ ipm fātasma.
¶ Deficit etiā ista ratio in alio q̄ dicit q̄ intellige
re est pati tn̄ sine dubio lʒ itelligere sit passio que
dam tamē admiscetur ei iste actus qui ē iudicare
qui reducit̄ ad actō. ¶ Deficit etiā ratio in eo q̄ di
cit q̄ intelligere est passio materialis. Intelligere
eni nō est passio materialis ꝛ si sit passio nō est pas
sio malis sed immālis: sed ꝟtus mālis pateretur
ab imāli talis passio mālis esset q: q̄ reciperet̄ ab
aliquo recipe̅t per modū recipientis. cū igit̄ itelli-

gere nō sit passio mālis ēt si patereř māle ab imāli talis passio nō eēt itelligē. ¶ Ad aliō tu dicis methaphisica ⁊ c̄. dico ꝙ qñ dī ꝙ mathe^ca nō abstrahit a mā itelligibili meli⁹ eēt ꝙ diceret ꝙ mathe^ca nō abstrahit a materia imaginabili mathe^ca est ⁊ si abstrahat a mā qli.s.a calido ⁊ frigido nō tamen abstrahit a ꝯtinuo nec a quāto. ⁊ iō cū ꝯtinuo sit imaginabile ⁊ ip̄z q̄ntū ⁊ nō abstrahit a mā imaginabili q: nō abstrahit a q̄ro ⁊ ꝯtinuo q̄ sūt imaginabilia pp̄ h̄ meli⁹ eēt dicē ꝙ mathe^ca abstrahūt a mā qli siue sēsibili ⁊ nō abstrahūt a mā imaginabili: ⁊ iō ē sube sepate nisi hēant māz imaginabilē nō op̄z ꝙ itell'us dato ꝙ eēt malis ꝙ posset subas sepatas itelligē l3 vi⁹ malis q̄ ē imagiatio mathe^ca possit app̄hēdē pp̄ rōnē q̄ dcā ē. Nā sic̄ sensus apꝑhēdit mālia sic imaginatio app̄hēdit mathe^ca q̄ re cū visū sit ꝙ si itellect⁹ nō eēr generalis ⁊ malis sic̄ posuit Alex. ꝙ nō possit subas sepatas itelligē. Nūc q̄rēdū3 est de alia via. ¶ Questio decima.

Queritur ḡ dato ꝙ itell'ꝫ vī eē p̄paratio q̄dā sic̄ ip̄e Alex. posuit. Utrū p̄ talē p̄eparationē possem⁹ itelligē subas separatas. ⁊ vī ꝙ sic qm̄ videm⁹ ꝙ aliq̄ vi⁹ corpal' sic̄ vt⁹ patris q̄ ē i semie pōt dispōnē ip̄z menstruū: ⁊ dispositio mae siue vr⁹ semis vī sufficē ad h̄ ut ip̄z mestruū sic dispone ad h̄ ut ip̄z recipiat ab extriseco aiam itellectiuā q̄ excellētie vī torā nām mae corpalis. Si igr̄ vt⁹ corpalis. digō vi⁹ corpal' p̄t eē dispō ad receptionē for̄e excellent̄ nām mae sic̄ ip̄i⁹ aie itellectiue vī ꝙ dato ꝙ itell's eēt p̄eparatio mālis ꝙ p̄ talē p̄parationē possum⁹ itelligē substātias sepataꝫ. ¶ p̄ꝫ. h̄ idē vī sic. isimoꝝ sup̄ma attigūt isima supmoꝝ: s3 iter oēs v̄tutes māles imagiatio ē supior. ḡ attigit isimā itelligētiā. ḡ ut vī ꝙ dato ꝙ itellect⁹ eēt q̄dā p̄eparatio malis sic̄ posuit Alex. ꝙ p̄ ip̄z possem⁹ intelligē subas separatas.

Ad oppo^m arguit̄ illa p̄eparatio ē q̄dā p̄uatio. nā illō dī eē p̄epatū ad aliqd qō nō hēt illō aptū natū tñ est hēre. ḡ cū3 p̄ p̄uatione nō possem⁹ tangere substantias separatas videtur ꝙ per illam p̄eparationem nō possemus subas separatas itelligere.

Ad istā q̄onē ē itelligēdū. ꝙ sic̄ visū fuit p̄us Ale. credidit ꝙ cū hō sit gñalis ꝙ i hoie nō eēt aliq̄ vt⁹ immālis ⁊ pp̄ h̄ posuit Alex. sic̄ visū ē p̄us ꝙ itell'ꝫ eēt vt⁹ mālis ⁊ gñalis: ⁊ dicebat ꝙ itell's i natiuitate hois erat impfect⁹ ⁊ pficiebar̄ s3 ꝙ magis ⁊ magis pficiebar̄ hō. ⁊ p̄bebat ex^m de v̄tute gressiua i hoie: ⁊ q: Alex. vidit ꝙ nō poterat hñ sb̄stinē pōz istā pp̄ h̄ dic̄ ꝙ itell'ꝫ erat p̄eparatio q̄dā i nob, ⁊ dicebat ꝙ ista p̄eparatio ipfecta ē ⁊ pficiebat̄ s3 ꝙ abstrahit res ip̄as ⁊ s̄m ꝙ magis ⁊ magis abstrahit. s3 h̄ pficit̄ magis illa p̄eparatio: ⁊ tc̄ dicebat Alex. qñ illa p̄paratio totū abstrahit tūc p̄t itelligē sbas sepatas. ¶ Cōtra istū modū ponēdi arguit ꝯ^tor. ꝙ dato ꝙ itell's eēt p̄paratio ⁊ dato ꝙ illa p̄paratio eēt pfecta i h̄ qō totū abstrahit nō m̄ seqr̄ ꝙ itelligat tc̄ subas separatas: q: ⁊ l3 res ip̄as itelliget qñ illa p̄eparatio totū abstrahit nō sequit̄ m̄. ḡ res imales itelligēt. s3 res males q̄ sūt sibi p̄porꝫionales. Sicut nō seqtur si hō hñs v̄tutē gressiuā pfectā ꝙ possit gradi sicut auis: s3 mō gradiēdi sibi cōpetētē: sic nō seq̄r dic̄ ꝯ^tor ꝙ si illa p̄eparatio totū abstrahit ⁊ possit itelligē res males. ḡ imales pōt itelligē: si hñ sequit̄ ꝙ possit itelligē res sibi p̄porꝫionales sic̄ males. ¶ Possum⁹ tñ si uolum⁹ adducē nouā rōnē ad ośdēdū ꝙ si itell'ꝫ eēt p̄eparatio ꝙ nō possem⁹ p̄ ip̄z subas sepatas itelligē: q: cū illa p̄paratio sit p̄uatio q̄dā sup istā p̄parationē itelligem⁹ subas sepatas opoꝛtet ꝙ illa p̄paratio mitteretur v̄tuti imali aut v̄tuti imāli. s3 neutro istoꝝ modoꝝ ē pōte. nō eni possum⁹ p̄ istā p̄parationē itelligē subas sepatas s3 ꝙ mittit̄ v̄tuti māli. cui⁹ p̄batio ē qm̄ vt⁹ malis iria hēt: h3 eni ꝙ cogscat ⁊ receptionē h3 ēt ꝙ cogscat ut hic ⁊ nūc. 3⁰ ꝙ h3 vi⁹ mālis ē ꝙ nulla vi⁹ malis ē sup̄ se cōuersiua. nūc autē igit̄ ē ꝙ vt⁹ malis nō pōt cogscē subas sepatas s3 qō cogscit p̄ receptionē: qm̄ si cogscēt subas sepatas ip̄a vi⁹ malis h̄ eēt p̄ receptionē spērū subarū sepataꝝ: s3 sic nō: q: qcqd recipit̄ i aliq̄ recipit̄ i eo p̄ modū rei recipiētis ⁊ nō p̄ modū rei recepte. Ille spēs sbaꝝ sepatarū si recipēt̄ i v̄tute mali ⁊ eēnt ⁊ hērēt eē māliter s3 p̄ tales spēs males nō p̄t vt⁹ malis cogscē subas sepatas ⁊ ul'es. ¶ Ip̄sa ēt vt⁹ malis inq̄ntū cogscit h̄ ⁊ nūc nō pōt cogscē subas sepatas cū sube sepate nō si sit hērēt. vt⁹ v̄o malis v̄o cogscit ⁊ hērēt ⁊ nō pōt alr̄ cogscē. p3 ḡ ꝙ vt⁹ malis nō p̄t cogscē sbas sepatas. ¶ Qō ēt vi⁹ mālis nō possit cogscē sbas sepatas: h̄ appet qm̄ tc̄ ip̄sa eēt sup̄ se v̄siua qō ē ꝯ p̄h3 qoīc̄ ꝙ nulla vt⁹ malis sup̄ se cōuersiua ē: ꝙ aūt h̄ seq̄ret vī. Nā si vt⁹ malis cogscēt subas sepatas opoꝛtēt ꝙ eēt aliqua vnio illi⁹ v̄tutis malis ad ip̄as subas sepatas h̄ aūt vnio tripl'r pōt itelligi. Uno⁰ pōt itelligi ut vnio ꝙ fit p̄ spēs ip̄ressas: alio⁰ ꝙ sit p̄ spēs abstractas. ⁊ 3⁰ mō p̄ vniones sube. p̄m⁹ modus iprobat̄ p̄ ea q̄ dicta sūt. Nā ut hitū ē ille spēs māliter recipent̄ ⁊ iō nō ducerēt in cognitionē sube imalis. scd̄s modus ē ipo^{le} q: ab abstracto nō fit abstractio. 3⁰ modus vī sufficietē⁹ p̄babilitatē ꝯtinē ꝙ sumeret̄ p̄ suā subaꝫ illa sba sepata illi v̄tuti mali nō ē ꝯiūcta ⁊ nūc si illa vt⁹ malis eā cogscēt eēt sup̄ se cōuersiua. tñ s3 istū modū dicēdi in suba v̄tutis mālis eēt sba itelligibile ⁊ h̄ ē qō p̄ponebat̄ declarandū.

Ad rōnes dicēdū ē. ad p̄^m de aia itellectiua dico ꝙ nō ē sīle ꝙ iducebat̄ p̄ sīl'i. nō eni ē ꝯ rōnē rei malis ꝙ sufficiebat̄ p̄ sbaꝫ separā ꝙ ad eē ita ꝙ i essēdo teneat iclinatio rei malis ad sbaꝫ spūalē s3 ē ꝯ rōnē rei mālis ꝙ i cogscēdo timet̄ iclīatio ei⁹ ad sbaꝫ spūalē. ⁊ rō ē q: suba spūalis i eēndo hēt eē distinctū ab aliꝫs ⁊ ita magis limitat̄. s3 i cogscēdo h3 eē q̄dāmō idistictū. q: ex h̄ ꝙ cogscit alia assīl'a se aliis. ⁊ iō s3 istam viā i cognoscēdo imālis vī eē min⁹ limitata q̄ q̄ntū ad eē. ⁊ iō cū res corpales maxime hēātu eē limitatū ē ꝯ rōnē ei⁹. s. rei corpal'ꝫ ⁊ p̄ ꝯñs cuiuslibet v̄tutꝫ organice ꝙ aliqd vniat̄ ad cognitionē spūaliū ut cogscat ea. nō est tñ ꝯ rōnē ei⁹ ut vniat̄ ad eē spūaliū ut fiat vnū. s. vnū s3 sbaꝫ ex re spūali ⁊ corpali q̄ sit idē eē vn⁹ q̄. ¶ Ad 2^m dicēdū ꝙ illō cōtigē nō ē s̄m cognitionē: s3 ē s3 maioꝛē app̄roximationē in oꝛdie vniuersi: ⁊ ita erat ibi sall'a equocatiōis ⁊ c̄. ¶ Questio vndecima.

Queritur utrū positio empedocl'. hēat ueritatē: posuit eni emp̄. ꝙ itellect⁹ nr̄ p̄ itellectū istaꝝ q̄dditatū pōt itelligē subas sepatas: ⁊ vī ꝙ sic: qm̄ magis ꝯtigit suba corpalis cū suba sepata q̄ accn̄s cū sba h̄ p̄ ip̄z accn̄s possum⁹ itelligē ⁊ cogscē sbaꝫ ⁊ q̄cqd ē sicut dic̄ p̄hs i p̄hemio libri de aīa ꝙ accn̄tia magnā p̄tē ꝯferūt ad cogscēdū q̄cqd est. ḡ ut videtur magis possum⁹ cogscē ⁊ itelligē subas separa-

tas per ipsas sbas mãles cũ magis ꝯueniãt inter se q̃ʒ accñs cũ sba. ℂ Pʒ. celũ se hʒ ut mã motor ãt ut forma. sed celũ cognoscim⁹ in ṽtutib⁹ malibus ꝛ mã nõ cognoscit̃ nisi p analogiã ad formã ꝗ ꝛ c.

Ad istã qõnẽ est intelligẽdũ ꝙ Emp̃. accipiebat tres ꝓpõnes: ꝛ ex istis trib⁹ ꝓpõnib⁹ ꝯcludebat tres ꝯnes: ꝛ ex illis trib⁹ ꝯnib⁹ ꝯcludebat intẽtũ suum accipiebat eni Emp̃. vnã ꝓpõnẽ q̃ talis est. s. ꝙ oẽ scm̃ hẽt gdditatẽ itellect⁹ hui⁹ ꝓpõnis est: qm̃ oẽs res mãles hñt gdditatẽ. Nã factũ appellat Em. rẽ malẽ. res eni malis pp suã cõpõnẽ nõ ẽ sua gdditas sed hñs gdditatẽ: ꝛ pp h̃ dicit Emp̃. ꝙ omne scm̃ hʒ gdditatẽ. ℂ 2ª ꝓpõ quã accipiebat ẽ ista ꝙ itellect⁹ speculatiu⁹ hẽt gdditatẽ: ꝛ itellect⁹ hu ius ꝓpõnis est. s. ꝙ ea q̃ itellectu specl'atiuo itelligũt̃ hñt gdditatẽ. ℂ 3ª ꝓpõ quã accipiebat ẽ ista s. ꝙ itellect⁹ pt ab oĩ hñte gdditatẽ abstrahẽ gdditatẽ: ut si hõ diffiniat̃ p aial. ꝛ aial sit hñs gdditatẽ adhuc põt itellect⁹ abstrahẽ gdditatẽ aialis. ꝛ sic q̃usq3 deueniat ad gdditatẽ nõ hñtẽ gdditates. ℂ Et his trib⁹ arguebat sic. aut itellect⁹ deueniet ad gdditatẽ nõ hñtẽ gdditatẽ aut nõ abstrahit ab oĩ hñte gdditatẽ ipaʒ gdditatẽ ꝙ est ꝯ suppõnem s. ꝙ ab oĩ hñte gdditatẽ itellect⁹ põt abstrahẽ gdditatẽ. aut erit ꝓcedẽ in ifinitũ. In ifinitũ aũt ꝓcedere nõ ẽ poĩe cũ eni itellect⁹ nat⁹ sit abstrahẽ gdditatẽ ab oĩ gdditate si eẽt ꝓcedere in ifinitũ nunq̃ʒ termiaret̃ appetit⁹ nãlis: nec ẽ dicere ꝙ resol'o itellect⁹ stet ad nihil ul' ad aliqd qđ nõ sit gdditas nec hẽat gdditatẽ: ꝛ sic cõcludebat itẽtũ suũ: dicebat eni ꝙ itellect⁹ itelligẽdo deueniret ad aliquã gdditatẽ nõ hñtẽ gdditatẽ ꝛ tũc cũ gdditas sbe separate nõ sit hñs gdditatẽ tũc itellect⁹ noster poterit itelligẽ sbas sepatas. ℂ Lõtra istđ arguit ꝯᵗᵒʳ d. Emp̃. potuit itelligẽ. d. aut eni itelligebat ꝙ p h̃ nõ dĩ itellect⁹ itelligebat gdditatẽ nõ hñtẽ gdditatẽ ꝙ possit p h̃ itelligẽ gdditatẽ sbe sepate nõ hñtẽ gdditatẽ ꝛ tũc sine dubio dic̃ ꝯᵗᵒʳ ꝙ si gdditas non hẽat gdditatẽ diceret̃ vniuoce de hac gdditate nõ hñte gdditatẽ ꝛ de gdditate sbe sepate nõ hñte gdditatẽ ꝛ tũe dicit ꝯᵗᵒʳ qđ hñ ꝓcedẽt rõ Emp̃. s3 q2 nõ ẽ ita iõ ꝛ c. ℂ Si ãt itelligat Emp̃. ꝙ sic itellect⁹ nr̃ nat⁹ est itelligere gdditatẽ nõ hñtẽ ꝙ ita nat⁹ eẽt itelligẽ gdditatẽ sbe sepate nõ hñtẽ gdditatẽ: dicit ꝯᵗᵒʳ ꝙ si ita intelligeret tũc non posset reddere cãm q̃re q̃nq3 itelligẽt: ꝛ q̃nq3 nõ.

Et tũc ad rõnẽ dicẽdũ est: ꝙ talis modus arguendi nõ ualet. qñ eni dĩ h̃ magis ꝯuenit cũ isto q̃ʒ illud cũ illo. ꝗ magis itelligeret̃ ꝙ illđ nõ ualet: nõ eni ualet ꝙ sit reale magis ꝯuenit cũ reali q̃ʒ itẽtõale cũ reali qđ pp hoc itelligat̃ qđcunq3 reale p qđl3 reale sic hõ p lapidẽ nisi illđ reale natũ sit itelligi per illđ reale ꝛ sil'r est ex parte ista dicta. ℂ Ad aliud patet sol'o ꝛ c.

ℂ Qõ duodecima.

Q Ueritur adhuc de põne alfarabij. posuit eni Alfarabi⁹ ꝙ itellect⁹ nr̃ p h̃ ꝙ p seip3 itelligit potes; itelligẽ sbas sepatas: ꝛ vĩ qđ sic. tu eni nõ potes; dicere ꝙ itellect⁹ nr̃ nõ possit itelligẽ sbas sepatas itelligẽdo seip3 nisi q2 differt i spẽ a sbijs sepatĩ: s3 pp hoc nõ potes sic dicẽ: q2 si sic diceres tũc cum vna sba sepata differat i spẽ ab alia seqtur ꝙ vna sba sepata nõ possit altã sbaʒ sepatã itelligẽ. ꝗ p h̃ qđ itellect⁹ nr̃ differat i spẽ a sbijs sepatĩ nõ potes dicẽ ꝙ itelligẽdo seip3 nõ possit ipas; sbas; sepatas itelligere. nec potes; h̃ dicere pp h̃ ꝙ differat i gñe ab illis qm̃ oẽs sbe itellectuales sũt eiusdẽ gñis. ꝗ ut vĩ itellect⁹ nr̃ itelligẽdo seip3 poterit sbas sepatas itelligere. ℂ Pʒ. tu nõ dicis ꝙ itellectus nr̃ nõ possit itelligẽ sbas; sepatas nisi q2 fãtasmata nõ hñt sic itellect⁹ noster fantasmata nõ hʒ ꝛ nõ pt se ipm̃ itelligẽ. ꝗ vĩ ꝙ itelligẽdo seipm̃ possit deãs sbas itelligẽ. ℂ Ad oppoᵐ arguit̃ sic. Act⁹ nõ cognoscit̃ p potẽtiã sed eꝯ. vñ mã cognoscit̃ p anologiaʒ ad formã: forma aũt nõ cognoscit̃ p mãm: cũ ꝗ itellect⁹ nr̃ i gñe intellectuũ sit q̃si mã sbe nõ sepate q̃si forme: vĩ ꝙ itellect⁹ nr̃ itelligẽdo seipm̃ nõ possit itelligere sbas sepatas: sed poti⁹ ecõuerso. s. itelligẽdo eas possit intelligere seipsum.

Ad istã qõnẽ ẽ itelligẽdũ ꝙ Alfarabi⁹ posuit ꝙ itelligẽdo seipm̃ itellect⁹ nr̃ poterit sbas sepatas itelligẽ ꝛ h̃ posuit sic. distiguũt eni sex modis intellectũ. Uno enim mõ itellect⁹ accipit̃ p q̃dã discretiõe siue prudẽtia sic̃ dicim⁹ ꝙ iste hõ ẽ itelligẽs qñ ẽ discret⁹ ꝛ prudẽs. Alio° accipit̃ itellect⁹ pro q̃daz ꝓbabilitate sic̃ qñ dicim⁹ ꝙ h̃ accipit̃ itellect⁹ ꝛ h̃ refutat itellect⁹ q2 est ꝓbabile ul' iprobabile: ꝛ sic istis duob⁹ modis accipit̃ itellect⁹ vulgarit̃. telig̃a q̃tuor modis accipit̃ itellect⁹ a pħo sic̃ accipit̃ in li° posterioꝝ. alio mõ in li° moral'. alio mõ i methaᶜᵉ. alio mõ in li° de aia. A pħo eni accipit̃ in li° posterioꝝ pro habitu ꝑncipioꝝ p quẽ itellect⁹ ꝯtigit ea q̃ seqnũtur ꝑnᵃ rei itelligibil': ꝛ de tali intellectu q ẽ habit⁹ ꝑncipioꝝ specl'atiuoꝝ loqtur pħs in li° posterioꝝ. ℂ Alio mõ accipit̃ itellect⁹ i moralib⁹ ꝛ itellect⁹ accept⁹ i moralib⁹ ut ipse Alfarabi⁹ dic̃ nihil aliđ est q̃ʒ habit⁹ ꝑnᵒʳ moraliũ. vñ sicut opʒ hẽre hitũ ꝑnᵒʳ specl'atiuoꝝ ad h̃ ut speculet̃ ea q̃ sũt pᵃ ꝑnᵃ speculatiua sic opʒ hẽre habitũ agibiliũ ad h̃ ut hñ agat. ℂ Alio° accipit̃ i methaᵃ ꝛ dĩ sba sepata. ℂ Alio° accipit̃ itellect⁹ a pħo in li° de aia ꝛ itellect⁹ accept⁹ i li° de aia accipit̃ q̃tuor modis: vno° dĩ itellect⁹: itellect⁹ i põ siue possibilis. alio° itellect⁹ i actu: alio° itellect⁹ agẽs. alio° adept⁹. Intellect⁹ eni pol'is siue i põ est ille p quã aia hui⁹ spẽs itelligibiles recipit: vñ dic̃ phũs ꝙ itellect⁹ pol'is ẽ cui⁹ ẽ oia fieri ꝛ iste spẽs exñtes i ipo itellectu iformãt ipm̃ itellectũ pp h̃ sortit̃ nomẽ itellect⁹ ꝛ dĩ illa spẽs itellect⁹ i actu. cui⁹ rõ ẽ: qm̃ ipa spẽs cõparat̃ ad intellectũ sic̃ forma: ꝛ q2 forma ꝛ act⁹ idẽ pp h̃ dĩ illa spẽs itellect⁹ in actu. ℂ Intellect⁹ ãt agẽs; dĩ ille itellect⁹ q abstrahit gdditates itellect⁹: ꝛ se hẽt ad fantasmata sic̃ lux ad colores. ℂ 4ᵒᵒ accipit̃ itellect⁹ p itellectu adepto. mã eni nõ põt eẽ adepta. qm̃ qñ accipit aliquã formã stati spoliat̃ aliq formã: qm̃ due forẽ sbales non pñt sil' eẽ i eadẽ mã: ꝛ iõ mã nõ põt eẽ adepta: itellect⁹ tñ bñ fit adept⁹: qm̃ cũ itellect⁹ accipit aliq̃ʒ spẽm nou pp h̃ opʒ spoliari alia spẽ s3 p̃ recipiat vnã deide aliã ꝛ postea altã. ꝛ sic qñ itellect⁹ oẽs spẽs ꝛ sil'itudies oium reꝝ accipit: tũc dĩ itellect⁹ nr̃ adept⁹ vñ eodẽ mõ q̃ cõparant̃ corpa celestia ad istas res males: illo° cõparant̃ sbe sepate ad itellectũ nr̃3: corpa eni celestia nõ pñt recipe ul'riorẽ formã: sic ẽ de sbijs sepatĩ qm̃ sbe sepate nõ recipiũt aliq̃ʒ sil'itudinẽ quã nõ hẽant imo sbe sepate hñt in se oẽs spẽs siue sil'itudies oium reꝝ cognoscibiliũ ab ipsis. vñ dĩ i li° de cãis i xiᵃ ꝓpõne ꝙ intelligibilia est plena formis: ꝛ sic itellectũ sbaꝝ sepataꝝ ꝛ ẽ adept⁹ ꝛ hẽt i se oẽs spẽs: siue sil'itudi

nes oium rez. ¶ Intellect' aũt nr̃ nõ hz i se spẽs oium rez: sz eas acqrit vñ itellect' nr̃ p̃ recipit vnã z postea altã: nec pp h̃ spoliat illa spe z sic quãq; recepit spẽs oium rez: z tũc dr̃ itellect' nr̃ eẽ adeptus qñ plen' ẽ foris sic itellect' sbaz sepataz: z tũc nr̃ itellect' qñ ẽ sic adept' itelligẽdo seipz põt itelligẽ sbas sepatas: z rõ ẽ qz tũc simpl'r assimilat cuz sit plen' sic ille sũt z i itelligẽdo se plenũ z adeptũ p̃t itelligẽ subas sepatas z hec fuit opio Alfarabij. s. q itellect' itelligẽdo seipz põt itelligẽ sbas sepatas. ¶ Sine dubio iste satis subtiliter pcessit tñ iste modus nõ ẽ posis z possem' p h̃ tñ modũ iprobare. s. q itellect' nunq deueniet ad h̃ q fiat adept' Sz dato q itellect' posset fieri adept' adhuc nõ potim' subas sepatas itelligẽ. cui' decl'atio ẽ: qm sic arguebat 2ⁱ Emp. qm z dato q itellect' nr̃ itelligẽt qdditatẽ nõ hñtẽ qdditatẽ. qz m̃ qdditas nõ hñs qdditatẽ dr̃ nõ vniuoce de qdditate nõ habẽte qdditatẽ. puta de qdditate nõ hñte qdditatẽ subaz maliũ z subaz sepataz pp h̃ nõ seqtur q si itellect' nr̃ itelligit qdditatẽ nõ hñtẽ qdditatẽ sbarũ maliũ q pp h̃ itelligat qdditatẽ nõ hñtẽ qdditatẽ sbe imalis. Sil'r lz itellect' nr̃ posset fieri adept' z plen' foris qz tñ ista plenitudo nr̃i itellect' deficiẽs ẽ a plenitudie itellect' sbaz sepataz pp hoc nõ opz q dato qd itellect' posset fieri adeptus sic itellect' sbaz sepatarũ qd itelligẽdo seipz possit intelligẽ sbas sepatas: vñ argueret ille si illa plenitudo nõ hẽret difformitatẽ z plenitudinẽ sbaz sepataz z illa difformitas i trib' attẽdit qm plenitudo i subijs sepatis inata ẽ nalit. plenitudo aũt i nr̃o itellectu ẽ acqsita difformitas ẽ ẽt i h̃ qm ille spẽs q sũt i sbijs sepatis sũt alti' rõnis a spẽb'. q sũt i intellectu nr̃o. 3° ẽt difformitas ẽ qñtũ ad actũ: debemus eni imagiari sbas sepatas itelligẽ sic oculus directe ferr̃ i colorẽ: sed itellect' nr̃ nõ directe ferr̃ i qdditatẽ sz depẽder ex v̓tutib' malib' pp h̃ z c. z sic pz q ẽt si itellect' nr̃ posset fieri adept' z plen' formis nõ tñ seqtur q itelligẽdo seipm z sbas separatas possit intelligere sicut declaratum est.

Ad rõnẽ cũ tu dicis z c. possũ tñdere q itellectus nr̃ nõ itelligit se vniformiter cũ sbijs sepatis. imo itell's nr̃ directe nõ itelligit seipz. sbe aũt sepate directe se itelligũt. vñ itellect' nr̃ p̃ itelligit qdditatẽ rei z postea itelligit se itelligere z in hoc qd intelligit se itelligere intelligit seipm sicut non est de illis z c.

¶ Questio decimatertia.

Queritur de põne Themistij. Posuit eni Themisti' q si itellect' nr̃ itelligit res males qd digni' est ipm itelligere res imales: z iõ q̃re utrũz hẽat v̓itatẽ. s. q digni' sit ipm itellectũ itelligẽ res imales q si itelligat res males. z vr̃ q sic: qm itellect' nr̃ assimilat sbijs sepatis. q magis q reb' malib'. q si res imales itelligat digni' erit q si res males itelligat. ¶ P̃. itell's nr̃ ẽ v̓i' sup se ꝯuersiua. sz v̓i' sup se ꝯuersiua q̃to aliqd ẽ vnũ et tãto magis illd ꝯngit. cũ q sba sepata cogscit ab itellectu ẽ vnũ cũ ipo. cũ q sint sbe sepate digniores reb' malib' vr̃ q digni' sit ipm intelligere sbas sepatas q alias males sic itelligẽdo nr̃ itellect' p̃dcãs sbas vniat ipsis. ¶ Ad oppositũ arguit sic. dic eni phs in 2° hui' q sicut se hẽt ocl'us noctue ad lucẽ solis: sic se hẽt intellect' nr̃ ad ea q sũt manifestissima i natura pote ad deũ z ad sbas sepatas: sed nõ ualet oculus noctue potest cognoscere priuationẽ lumis solis. ergo põt cognoscere lumẽ solis. sic nõ seqtur intellect' noster põt cognoscere sbas materiales. q potest cognoscere sbas immateriales.

Ad istã qõnẽ itelligẽdũ ẽ q The. põit q si itellect' nr̃ itelligeret res males q digni' eẽt ut res imales itelligẽt. Sine dubio sic dic 2ⁱ si itellect' nr̃ eẽt posit' imalis ita q nullo mõ imalis nec depẽderet ex v̓tute mali. vñ arguẽt The. s. q si itellect' nr̃ itelligat res males qd digni' eẽt ut ipe itelligeret res imales: sed qz nr̃ itellect' nõ ẽ pẽit' imalis. sed ẽ aliq mõ malis: qz depẽdet ex v̓tutib' malib' sicut ex fantasia z ex alijs v̓tutib' pp h̃ nõ ualet q si itelligat res males q sit digni' itelligẽ res imales. z sic nõ ualet si ocl'us nr̃ p̃t vidẽ z cogscere colorẽ. q digni' ẽ ut lumẽ sol' videat cũ lumẽ solis sit magis visibile de se. Sic nõ ualet si itellect' nr̃ p̃t cognoscere res males q digni' sit ipz intelligere res imales qz itellect' nr̃ est quedam materialis.

Et tũc ad rõnẽ tu dicis itellect' nr̃ assimilat sbijs separatis. dico q uez ẽ q itellect' vñ itellect': sz itellect' nr̃ nõ assimilat sbijs sepatis sed poti' sbis malib' qz inquãtũ nihil itelligit semp cũ fantasmate. ¶ Ad aliud pz solo: supponebat eni fl'z q si itelligerem' sbas sepatas q ipse sbe eẽnt in intellectu nostro per suam sbam: sed si v̓itatẽ hz: hẽt v̓itatem de solo p̃ z c.

¶ Questio decimaq̃rta.

Queritur utz posito Auerro. hẽat v̓itatẽ: sed ut possim' arguere ad positionẽ ei' ẽ itelligẽdũ q Auerro. posuit q itellect' nr̃ poterat itelligere sbas separatas p h̃ qd vniebat itellectui agenti. Iõ q̃rit utz ex tali vniõe ad itellectũ agẽtẽ itellect' noster possit itelligere sbas sepatas. z vr̃ q sic: dicit enim phs in 3° de aia q itellect' pol'is ẽ cui' ẽ oia fieri. itellect' agẽs cui' ẽ oia facere. cũ q sic se hẽat itellect' nr̃ pol'is ad itellectũ agẽtẽ sic ma p̃a ad motorẽ p̃m z sic ma p̃a nõ diceret recipe oẽs formas nisi hẽret i se oẽs formas q sũt in p̃ motore: sic intellect' nr̃ pol'is nõ dicerer oia recipe nisi omnes sbas itelligeret. Uñ si deficeret ab aliqb' foris nõ diceret oia fieri. q cũ dicat oia fieri itellect' pol'is vr̃ q p h̃ q vniat itellectui agẽti cui' ẽ oia facere: vr̃ itellectus possit subas sepatas intelligere sicut posuit 2ⁱ. ¶ P̃. tu nõ dicis q itellect' noster nõ possit subas sepatas itelligere nisi qz nõ vniat pfecte lumini. sed itellect' nr̃ pol'is p h̃ q vniat pfecte itellectui agẽti vniat pfecte lumini. q vr̃ q itellect' nr̃ p vnionẽ qua hẽt ad itellectũ agẽtẽ possit sbas sepatas itelligere. ¶ P̃. dicit Auer. i 3° de aia q itellect' nr̃ pol'is aliqñ est in actu aliqñ nõ. itelligit aũt agẽs sp est in actu cũ q sbe sepate semp sint in actu sicut itellect' agẽs vr̃ q p vnionẽ ad ipsas vr̃ itellect' possit sbas sepatas intelligere qz ipe itellect' agens maxime vr̃ assimilari sbijs sepatis. ¶ Ad oppositũ arguit sic itellect' nr̃ pol'is nõ utit itellectui agenti al' sbaz nisi per cognitionẽ rez maliũ: q per talem vnionem non poterit intellectus noster itelligere substantias separatas.

Ad istã qõnẽ est intelligẽdũ. Auer. posuit q vr̃ intellect' per hoc q vniebat itellectui agẽti poterat intelligere sbas sepatas z atas. z ut meli' videam' itẽtionẽ Auer. est sciẽdũ q ipe distinguebat. 6. modos de itellectu: dicebat eni q qdã est itellect' q dr̃ passiuus. qdã est itellect' qui dr̃ malis sine pos-

fibilis.3° mō dr intellectꝰ i actu.4° mō dr itell's specl'atiuꝰ. ⁊ alioꝰ itell's adeptꝰ. ⁊ alioꝰ itellectꝰ agēs. Dr enīz itell's passiuꝰ ipsa imagiatio. vñ dr in 3° de aīa ꝙ intellectꝰ passiuꝰ ē corpꝰ. ⁊ ꝯtor dic̃ ꝙ phūs itelligit de imaginatiōe q̄ dr itellectꝰ passiuꝰ. ¶ Intellectꝰ aūt poss'is dr ille itellectꝰ q oēs formas recipit uīr. ¶ Intellectꝰ vō in actu dr illa spēs q̄ ē apō intellectū. Nā illa spēs intelligibil' extrā apō itellectū nō hꝫ eē qd hꝫ extra ē itelligibilis in actu. ſꝫ hꝫ eē qd hꝫ apō itellectū: ⁊ q̄ illa spēs intelligibil' ē i actu. pp̄ h̄ dr illa spēs itell's. Illa ēt spēs itelligibil' extrā apō itell'm ifoīat ipꝫ itellꝫ ⁊ pp̄ h̄ dr illa spēs intellectꝰ in actu tū q̄ ē illa spēs itelligibilis i actu tū q̄ ifoīat ipꝫ intellectū. ¶ Intellectꝰ aūt specl'atiuꝰ dr ille q̄ ē cōpositꝰ ex itell'u mali ⁊ intellectu in actu: sed diuersus est de itellectu adepto int' Alfarabiū ⁊ ipꝫ ꝯtor. qm̄ sicut visū fuit Alfarabiꝰ posuit itellectū eē adeptū qm̄ recipit oēs spēs ⁊ oēs silitudines oium reꝝ. Sed ꝯtor alia via posuit itellectū eē adeptū. ⁊ iō ut nos videamꝰ qliter ipsi posuīt itellectū eē adeptū. Intelligēdū ē āt ꝙ intellectꝰ agēs se hꝫ sic̃ lumen. vñ ⁊ in 3° de aīa dicit phūs itellectū agētē eē lumē qddā. itellectꝰ vō poss'is est sicut diafanū. spēs aūt itelligibilis sine itellectꝰ iter in actu se hēt sic̃ color ul' spēs coloris: vñ sic̃ aer siue diafanū nō recipit spēs coloris nisi illuminet a lumie. Nā lumē est actꝰ luminādi ſm ꝙ luminādū sic ⁊ itellectꝰ poss'is nō recipit spēm intelligabilē nisi illumiet lumie itellectꝰ agent. vñ sic̃ recipit diafanū sil' spēm coloris ⁊ lumē ⁊ quanto magis spēm coloris recipit tāto magis lumē participat ⁊ magis illuminat sic̃ vr itellectꝰ sil' recipis spēm itelligibilē ⁊ lumē intellectꝰ agent ⁊ q̄to magis recipit itellectꝰ poss'is spēs intelligibiles tanto magis lumē intellectꝰ agent participat. vñ sic̃ Alfarabiꝰ ponebat intellectū fieri adeptū ex plenitudine formaꝝ oium sic posuit ꝯtor intellectum fieri adeptū ex h̄ ꝙ totū lumē intellectꝰ agent recipit i recipiēdo oēs formas ⁊ silitudines oium reꝝ ⁊ sic posuit Auer. intellectū fieri adeptū. ¶ Intellectꝰ aūt agēs dr ille intellectꝰ qui fac̃ intellectū poss'em eē in actu oia ad q̄ ē in pō. vñ sic̃ ars dr eē ꝙ pt facere lignū eē in actu sub oibꝰ illis formis ad quas erat in pō. sic intellectꝰ agēs ē ille q fac̃ intellectū poss'ez eē in actu oia illa ad q̄ erat ē pō: vñ dr in 3° de aīa ꝙ itellectꝰ agēs ē cuiꝰ ē oia facere. ¶ Et debemꝰ intelligere ꝙ ordo ē in ipis intellectibꝰ qm̄ itellectꝰ passiuꝰ dr mālior oibꝰ alijs itellectibꝰ ⁊ postea itellꝫ poss'is ⁊ postea itell's specl'atiuꝰ ⁊ postea itellectꝰ in actu ⁊ postea itell's adeptꝰ: ⁊ postea intellꝫ agēs qui ē foīalior oibꝰ alijs. ¶ Decl'atio hꝰ ē. Intellectꝰ enīz passiuꝰ dr oibꝰ alijs malior qm̄ itellectꝰ passiuꝰ ad l'raꝫ dr malior ⁊ malis q̄ hēt organū corp'ale ⁊ ē in p̄te corporis det'minata ut ē det'minata ipa imaginatio ul' forte ut ꝯfusa nō hēt determinatā p̄tē ⁊ tal' intell's dr imaginatio. ¶ Intellectꝰ aūt poss'is dr mālis post ipꝫ nō q̄ intellectꝰ poss'is dicat organū corp'ale hēre ſꝫ dr mālis metha. qm̄ tal' intellectꝰ malis recipit oēs formas abstractas sic̃ mā recipit oēs formas p̄ticl'ares: ⁊ q̄a recipe reducit ad nām mae pp̄ h̄ intellectꝰ poss'is cuiꝰ ē r iō fieri sine recipe dr mālis. ¶ Intellectꝰ āt specl'atiuꝰ post istos dr mālis magis q̄ intell's in actu ⁊ minꝰ q̄ intellectꝰ poss'is. cuiꝰ rō est qm̄ intellectꝰ specl'atiuꝰ ē cōpositꝰ ex itell'u in actu ⁊ intellectu poss'i ⁊ q̄ cōpositū ē: est minꝰ mālis q̄ sua ps mālis q̄ hēt in se cōpositū suā formā: ⁊ in itellectu specuꝰ itellectꝰ poss'is ē sic̃ mā. iō intell's specl'atiuꝰ ē minꝰ māle q̄ itell's poss'is: ⁊ ēt magis mālis q̄ itellectꝰ in actu: qm̄ itell's in actu ē sic̃ forma in intellectu specl'atiuo ⁊ q̄ cōpositū ē magis māle q̄ sua pars foīal'. iō intellectꝰ specl'atiuꝰ est magis mālis q̄ intellectꝰ in actu. ¶ Post istū mālis ē magis intellectꝰ in actu q̄ intellectꝰ adeptꝰ: qm̄ intellectꝰ in actu ē ipa spēs intelligibilis. Intellectꝰ adeptꝰ q totū lumē intellectꝰ agent recipit. cuꝫ g lumē sit foīaliꝰ ipa spe itelligibili q̄ dr itellectꝰ i actu appꝫ ꝙ intellectꝰ in actu ē magis mālis q̄ intellectꝰ adeptꝰ. post istū aūt intellectꝰ adeptꝰ minus mālis q̄ aliqs aliꝰ intellectꝰ: ꝙ aūt intellectꝰ adeptꝰ sit minꝰ mālis q̄ itell's i actu h' patuit ⁊ ēt appꝫ ex h̄. dic̃ enīz ꝯtor ꝙ qñ aliq duo sūt in aliq toto ill' qd ē foīaliꝰ ē forā altiꝰ: sicut si color ⁊ lux sūt in diafano cū lumē sit foīaliꝰ colore seqtur ꝙ lumē sit forā coloris. Nūc aūt ita ē ꝙ itellꝫ agēs ē sic̃ lumē itellꝫ in actu siue spēs intelligibil' est sic̃ color ⁊ ista duo ꝯtiet i se itellꝫ adeptꝰ. s. lum̄ itell's agētis ⁊ intellectū in actu. ⁊ iō cū illa spēs intelligibil' siue itell's in actu sit sic̃ mā respectu lumis itellectus agent. qm̄ lumē itell's agent ē foīaliꝰ q̄ itell's in actu: ⁊ pp̄ h̄ cū itell's adeptꝰ cōtineat in se intellectū in actu ⁊ lumē intellectus agent apparet ꝙ intellectus adeptꝰ ē minꝰ mālis q̄ itell's in actu: h̄ appꝫ ex alio qm̄ oē cōpletiꝰ foīaliꝰ ē ⁊ qd ē foīaliꝰ ē minꝰ māle: ꝙ āt itell's adeptꝰ sit cōpletꝰ h̄ appꝫ qm̄ itell's adeptꝰ ē q totū lum̄ itell's agēt recipit i recipiēdo foīas reꝝ oiuz. Intellꝫ āt i actu dr vna spēs itelligibil' i actu. vñ si intell's nō hēat oēs spēs ⁊ sil'itudies oiuz reꝝ nō pp̄ h̄ seqt' ꝙ nō sit itell's i actu: imo pt eē itellꝫ i actu si sit vna spēs itelligibil' i actu. Intell's vō adeptꝰ nō pt eē nisi totū lum̄ itell's agēt recepit: ⁊ iō cōpletꝰ ē q̄ itell's in actu: ⁊ iō foīaliꝰ ē. ¶ Et sic pꝫ ꝙ itell's adeptꝰ ē minꝰ mālis q̄ itell's i actu. tū q̄ cōpletꝰ: tū q̄ ꝯtinet i se lumē itell's agēt ꝙ ē foīal' ipo itellectu i actu. ¶ Intell's āt agēs int' oēs istos itell's ē foīalior ⁊ minꝰ mālis qm̄ itell's agēs ē sp in actu sic̃ sbe sepate. Nūc āt ita ē ꝙ si nos volumꝰ itellige sbas sepatas debemꝰ intelligere foīas q̄sdā p se exñtes iō hic intell's pōt meliꝰ intelligere q̄ aliqs aliꝰ. vñ int' oia entia sube sepate sūt magis foīales. Et tñ dicebat ꝯtor ꝙ qñ itellꝫ nr̄ adeptꝰ ē totū lum̄ itellꝫ agent tūc vnitꝰ ē itellectui agēti: ⁊ tūc pōt sbas separatas intelligere. Quis istoꝝ meliꝰ dixerit. an Alfarabiꝰ an ꝯtor. Sine dubio alliꝰ istoꝝ hn̄ dixit. tñ pō Auer. pbabilior ē q̄ positio alcuiꝰ altius. cuiꝰ rō ē. qm̄ Alfara. posuit ꝙ itell's nr̄ posat itelligere sbas sepatas p receptionē oiuz spēꝝ: q̄ tūc fiebat adeptꝰ. Auer. aūt posuit ꝙ itell's nr̄ p h̄ ꝙ vniebat itellectui agēti posat sbas sepatas itelligere: ⁊ q̄to magis aliqs pōt nrꝫ itellꝫ intelligere subas sepatas p vnionē ad magis foīale tanto magis subtiliꝰ posuit ⁊ pbabiliꝰ: ⁊ q̄ Auer. posuit nrꝫ intell'm intelligere subas sepatas p vnionē ad magis foīale: qm̄ p vnionē ad intellꝫ agētē q ē formalior sic̃ sūt sube sepate pp̄ h̄ posuit meliꝰ ⁊ pbabiliꝰ q̄ aliqs aliꝰ. ⁊ dicebat Auer. ꝙ si itell's nr̄ p hoc q̄ recipit totū lumē itell's agētis pōt intellige subas sepatas h̄ non est in prima sui creatione ſꝫ post diuturnitatē tpis qm̄ in pma sui creatione pa

rum habet de lumine intellectus agentis.

Sine dubio aūt potuit moueri trib⁹ rōnib⁹. Dicē pħs i 2° hui⁹ sicē se hēt oclus noctue ad lumē solis sic se hʒ itell's aie nr̄e ad ea q̄ sīt māifestissima i na. Sʒ tm̄ q̄re oclus noctue nō pōt vidē lumē sol' ē q: paꝝ hēt de lumie iteri⁹ ꝛ hēt humores nō lucidos sed obiles ꝛ fetidos. si tm̄ magis hēt de lumie interi⁹ posset magis ꝑcipe lumē solis. silr oeest nr̄ itellectu lʒ i p° sui creatiōe nō possit itelligē sbas sepatas q: nō hēt satʒ de lumie sed paꝝ: postq̄ʒ aūt lum̄ acq̄situr pōt sbas sepatas itelligē sicē de oclo noctue ad lucē sol' g si tm̄ hēret de lumie posset lum̄ sol' vidē. g ꝛc. ℭ Alia rō quā potuit mouē ꝯ̄ᵒʳ ē illa quā faciebat Alfarabi⁹ i suo t̄ctatu: dicebat eni Alfarabi⁹ ꝙ cā q̄re nō videm⁹ lumē ē q: sum⁹ i tenebris. vn̄ q̄ʒdiu sum⁹ i tenebris nō possum⁹ vidē lumē. sed si nos volum⁹ vidē lumē ops ꝙ nos eamus ad lumē. Nūc aūt dicebat ille q̄ʒdiu noster itell's itelligit res corꝑales tādiu itell's nr̄ ē posit⁹ i tenebris. postq̄ʒ āt i res corꝑales i lumie ꝛ cū itell's nr̄ sit i lumie postq̄ʒ recepit spēs oīum reꝝ tūc potēt itell's nr̄ lum̄ sbaꝝ sepataꝝ itelligē. ℭ Alia rō ē q̄m itell's agēs ē sp̄ i actu sicē dr̄ in 3° de aia sic sūt sbe sepate: g vr̄ ꝙ ꝑ vniōnē itell's pol'is ad itell'ʒ agentē intellectu siue pol'is sbas sepatas intelligere possit cū sint semꝑ in actu sicut intell's agens.

Sine dubio iste rōnes nō valēt ꝛ ē itelligēdū ꝙ q̄n aliq̄ duo lumiaria iꝑꝓportionata sūt adiuicē illa q̄ sūt sic iꝑꝓportionata nunq̄ʒ ꝑfit tm̄ m'tiplicari ꝙ possint ꝓportionari adiuicē sic q̄ātūcūq̄ʒ accēderēt i ista cā magna lumiaria siue mille siue duo millia: siue q̄cūq̄ʒ nunq̄ʒ ꝓportionari possent lumē diei g aliq̄s hō vidēt aliq̄d de die ꝙ nō posset vidē ꝑ lumē illoꝝ ceroꝝ: q: lumē sol' ē alt⁹ rōnis a lumie cādele siue alicui⁹ alteri⁹ luminaris: ꝛ sō cū lum̄ itell's agēt ꝓut recipit̄ i itellectu pol'i q: recipit̄ solū ꝑ receptionē spēꝝ mālī sic iꝑꝓportionale lumē sbaꝝ sepataꝝ ē alteri⁹ rōnis a lumie intell's agēt nūq̄ʒ ꝓportiōari itellectui sbe sepate poterit. ꝛ iō ꝑ h̄ ꝙ itell's nr̄ adept⁹ ē totū lumē itell's agēt cū lum̄ itell's agēt nō sit ꝓportiōale itellectui sbarū sepataꝝ nō potīt nr̄ itell's itelligē sbas sepatas: sed res māles tm̄. ꝛ sic pʒ sol'o ad illā rōnem. ℭ Ad aliā cū tu dicis nō possum⁹ vide lum̄ q̄ʒdiu sum⁹ i tenebris sine dubio veꝝ ē atn̄ ille eēt hn̄ fatu⁹ g vellet vidē lum̄ sol' ꝑ h̄ ꝙ iret ad lum̄ cādele q: lumē cādele nō ꝓportiōat̄ lumi sol': sʒ si aliq̄s vellet vidē lum̄ sol' oportet ꝙ ipse iret i lumie sol'. sic ē directe i ꝓposito cū lumē itell's agēt sit iꝑꝓportiōale lumē itell's sbe separe: saltē sʒ modū q̄ ipm̄ lumē intell's agent̄ cōicat̄ itellectu pol'i. Si g nos volum⁹ vidē vl' ꝑcipe lumē sbe separe: nō debem⁹ ire in lumine intell's agent̄ cū sit ei iꝑꝓportionale sed debem⁹ ire in lumine subaꝝ sepatarū: sed illō lumē volum⁹ ꝑcipe sic ēt ire debem⁹ in lumine solis si lumē solis volum⁹ vidē ꝛ nō in lumie cādele. ℭ Ad aliō tu dicis itell's agēs sp̄ ē in actu. dicēdū ē ꝙ actualitas itell's agent̄ nō ē vniformis cū actualitate subaꝝ sepataꝝ: ꝛ iō q: nō ē eiusdē rōnis h̄ ꝛ ibi: ꝓp hoc per talem vnionem ad intellectum agentem intellectus noster non poterit intelligere substantias separatas.

Ad rōnes i oppo^m r̄ndēdū ē: tu dicis itell's pol'is ē cui⁹ ē oīa fieri ꝛ oīa recipe. dico ꝙ veꝝ ē itelligēdo sic. c⁹ ē oīa recipe. s. ea q̄ sūt itelligibilia i actu ꝑ actionē itell's agēt: ꝛ q: sube sepate nō sūt itelligibiles in actu ꝑ intell'm agētē: sʒ sūt de se itelligibiles in actu. Sʒ tm̄ res māles q̄ sūt itelligibiles i pō fiunt itelligibiles i actu ꝑ actionē itell's agēt: ꝛ oīa talia recipit itell's pol'is: ꝛ oīa talia fac̄ itell's agēs. ℭ Ad aliō tu dicis itell's nr̄ nō dr̄ nō posse itelligē sbas sepatas nisi q: ꝑuat̄ lumie. ego dico ꝙ verū ē sʒ nō q̄cūq̄ʒ lumie sed lumie sube sepate ꝛ nō lumine intellect⁹ agent̄: ꝛ ꝑ lumē itell's agent̄ nō possumus acquirere lumen sube sepatate cum nō sit ei proportionale sicut dictuʒ est. ℭ Ad aliō patet solutio per ea que dicta sunt ꝛc.

ℭ Questio. XV.

Queritur vtꝝ hō in hac vita possit subas sepatas itelligē. ꝛ vr̄ ꝙ sic. dicē eni pħs 2° metha^{ce} ꝙ itell's nr̄ nō se hēt sicē cecitas ad itelligēdū sbas sepatas: ꝛ m̄ lr̄a ꝯ^{tis} hēt ꝙ se hēt sicē cecitas ꝛ hoc est veꝝ i suo initio. ꝛ alia lr̄a q̄ hʒ ꝙ nō se hʒ sicē cecitas. est v̄a cū intell's est in sua roboratiōe. Si g intell's nr̄ nō se hēt sicē cecitas ad intelligēdū subas sepatas videt̄ ꝙ eas possit intelligere in vita p̄n̄ti. ℭ P̄s. ex admirari ceperūt hoīes ph̄ari. sic dr̄ in p̄ phi. sed admiratio nō ꝯuenit nisi ex igrātia cāe vn̄ viso effectu statī appetim⁹ scire cām q̄m̄ vnusq̄sq̄ʒ nāliter appetit sugē igrātiā sʒ igrātia fugit̄ ꝑ cognitionē cāe: g vnusq̄sq̄ʒ nāliter inclinat̄ ad cognitionē cāe. cū g sube sepate q̄ sūt cāe istaꝝ reꝝ maliuʒ ꝛ intell's cognscat istas res māles vr̄ ꝙ nālit̄ appetat cognitionē subaꝝ sepatarū. si g appetit⁹ nālis nō pōt eē frustra ꝛ incōueniēs est dicere nāle desideriū eē inanū ꝛ vanū incōueniēs ē dicē ꝙ intellect⁹ in hac vita nō possit subas sepatas intelligere. ℭ P̄s. eas in metha^{ce} docet phūs. g ꝛc. ℭ Ad oppositū arguit̄ sic: q̄c̄q̄d intell's nr̄ intelligit: intelligit cū fantasmate. vn̄ dr̄ in 3° de anima ꝙ sit intelligendo opʒ ꝛ fantasmata speculari. si ergo sube separate nō hn̄t fantasmata: videtur ꝙ intellect⁹ noster non possit in hac vita eas intelligere.

Ad istā q̄ōnē aliq̄ dicūt ꝙ q̄c̄q̄d intell's nr̄ cognscit fātasmate aliq̄ lumine ꝛ ēt distiguūt de lumine solis dicūt enīʒ ꝙ lumē sol' p̄t tripl'r ꝯsiderari. vno⁹ p̄t ꝯsiderari in ꝓꝑia spā siue in ꝓꝑio sōte. alio⁹ pōt ꝯsiderari sʒ ꝙ ē in aere sereno ꝛ claro. ꝛ 3° mō p̄t ꝯsiderari sm̄ ꝙ ē in aere obscuro sicut in diluculo tūc dicūt ipsi ꝙ lumē diuinū p̄t tripl'r cōsiderari. vno⁹ sʒ ꝙ est in ꝓꝑio sōte sicē in ipō deo. alio⁹ sm̄ ꝙ refulget in subijs sepat̄. ꝛ 3° mō sʒ ꝙ refulget i subijs malib⁹. ꝛ tūc dicūt ꝙ lumē diuinū i ꝓꝑio fonte assil'at̄ lumē solis in ꝓꝑa spā. 2° mō ꝓut ē in subijs sepat̄ assil'at̄ lumē sol' in aere claro ꝛ 3° mō ꝓut ē in subijs malib⁹ assil'at̄ lumē solis in diluculo: ꝛ sic dn̄t ꝙ hēm⁹ triplex lumē diuinū: lumē diuinū ꝑ eēntiā: lumē diuinū ꝑ ꝑticipationē: ꝛ lumen diuinū per obscuritatē. tūc dicūt ipsi ꝙ intell's intelligēdo res māles lumē diuinū itelligit ꝑ obscuritatē sʒ ꝙ refulget in subijs mālib⁹: sʒ postq̄ʒ intelligit res māles eē ꝛ ē in suo eē cōpleto: ꝛ tūc p̄t intelligē lumē diuinū sʒ ꝙ refulget i subijs sepatis. ℭ Sine dubio ego credo ꝙ intell's human⁹ i hac vita nō pōt itelligē sbas sepatas vl' q̄dditates sbaꝝ imāliū. q̄m̄ q̄dā sūt res q̄ hn̄t fantasmata: ꝛ tales res ꝓꝑe ꝛ sine ipol'itate itelligit vl' cognscit intellect⁹ sicē sūt res māles. Sūt aūt alie res q̄ nō habēt fātasmata ꝓꝑa. cognscūt̄ tm̄ ꝑ alias res hn̄tes

fātasmata. ꝛ tūc distīguo. si ille res hñtes fātasmata ꝓpa sūt ꝓportiōales reb⁹ illis q̄ p ipa cogscūt: tūc de ill' reb⁹ p h⁹ res hñtes fantasmata possum⁹ cogscē qd ē sic pꝫ de actu itelligēdi: act⁹ eni itelligēdi nō hꝫ fantasmata: itell's eni ipe nō hꝫ fantasmata: sꝫ q: obiectū ipi⁹ itell's hñs fantasmata ꝓportiōale ē actui itelligēdi pp h̄ ꝙ obiectū possumus itellige de actu itelligēdi qd ē: ꝛ q: act⁹ itelligēdi ꝓportiōale ē ipi itellectui pp h̄ ꝙ p ipꝫ actuꝫ itelligēdi possum⁹ cogscē q ē ipe itell's: q̄ꝫ q: nec actus itelligēdi nec ipe itell's hēant fantasmata. Si aūt res ille q̄ nō hñt fantasmata q̄ cogscit per res hñtes fātasmata nō sint ꝓportiōales reb⁹ hñtib⁹ fantasmata p q̄s deberēt cogsci: tūc p hui⁹ res habentes fantasmata cognoscere non possumus de illis rebus quid sunt: sed tm̄ q: sunt ꝛ qd nō sunt. Et tūc ad rōnes dicēdū: tu dicis ꝙ itell's nr̄ nō se hꝫ sic cecitas. dico ꝙ uerꝫ ē i itelligēdo de ipis q: sint. ¶ Ad aliō tu dicis si nō possem⁹ i vita ista cogscē sbas sepatas nr̄ꝫ desideriū nāle erit frustra ꝛ ianū dico ꝙ cogscē cāꝫ sb rōne cāe ꝛ ꝫꝫ ꝙ cā ē nō ē cogscē sbas cāe. vñ dic phs i ꝫ⁹ phi^{ce} ꝙ que nō amplius mota mouēt nō sūt ampli⁹ phice ꝯsideratiōis cuꝫ phs ꝯsideret de p̄ motore ꝛ de motorib⁹ talitū sed nō ꝯsideret de p̄mo motore fm subaꝫ suā sꝫ ꝯsiderat de ipso ꝫꝫ ꝙ ē mouēs ꝛ efficiēs motū. ꝛ iō cogscē cāꝫ ꝫꝫ ꝙ cā nō ē cogscē sbaꝫ cāe. ꝛ iō cū desideriū nāle nō isit nobis ꝙ i vita ista cogscam⁹ sbas sepatas ꝫꝫ ꝙ sūt. sꝫ ꝫꝫ ꝙ cāe sūt: ꝛ h̄ possum⁹ cogscē i hac vita. s. sbas sepatas ꝫꝫ ꝙ cāe sūt. ꝛ pp hoc nō opꝫ desideriū nāle frustrari. si nō possum⁹ sbas sepatas cogscē ꝫꝫ id ꝙ sūt. ¶ Ad aliō tu dicis: si i pole eēt cogscē sbas sepatas: tūc metha. doceret aliqd ꝙ i pole eēt adiscē ul' itelligē. dico ꝙ metha phisi. non docet de sbis sepat̄ nisi illud qō possumus scire de eis. non enim docet de eis quid sunt sed docet de eis q: sunt: ꝛ multa alia que possum⁹ scire de eis: ꝛ sic illa scientia non est inutilis ꝛ c̄.

¶ Questio XVI.

q Ueritur utrū sit aliq̄ v̄itas simplex cū h̄ videat suppone phs ꝛ vi ꝙ nō sit vna v̄itas simplex: qm̄ qn̄ aliqd inuenit i plrib⁹ gn̄ib⁹. vñ pole ē eē pl'a talia simplr sic appet de cā. cū eni ineniat i plrib⁹ gn̄ib⁹ cāꝫ: ꝛ iō pnt eē pl'es cāe simpl'r sic vnū efficiēs simplr ꝛ vn⁹ finis simpl'r ꝛ vna fois simpl'r ꝛ vna causa mālis simpl'r. cū g̃ uerꝫ ꝛ ens ꝯuertant ꝛ ens inueniat in plrib⁹ gn̄ib⁹: pꝫ ꝙ uerꝫ simpl'r potit eē mltiplex. ¶ Ad idē arguit sic. uerꝫ simpl'r ē illō q̄ nihil est vi⁹. cū g̃ sic dic Boeti⁹ nihil sit vi⁹ q̄ꝫ id i q̄ idez pter de seipo ꝛ ml'ta sūt talia ꝯpper ꝙ nō tm̄ ē vnū uerꝫ simpl'r. ꝛ iste due rōnes ꝯcludūt ꝙ nō sit vnū uerꝫ simp^r sꝫ pl'a. ¶ Itē. arguit sic ꝙ nō sit uerꝫ simpl'r. uerꝫ ꝛ fl'ꝫ sūt i aīa bonū ꝛ malū sūt in reb⁹. g̃ lꝫ bonitas ꝛ malitia sint i reb⁹: uerꝫ tm̄ nō erit i reb⁹ sꝫ i aīa. g̃. sꝫ uerꝫ ē i aīa ꝛ ea q̄ sūt i aīa sūt entia ꝫꝫ qd vī ꝙ nō sit dare uerꝫ simpl'r. ¶ Ad oppo^m vi esse phs. dic eni ipe ꝙ p^m uerꝫ v̄issimū ē cā oium uerorū sicut p̄mū calidū est causa omnium calidorum. Ad istā q̄ōnē ē itelligēdū ꝙ ista qō vi duo q̄rere. p^m eni qō vi q̄rere ē utrꝫ aliqd sit simpl'r uerꝫ. 2^m dato ꝙ sit aliqō uerꝫ simpl'r. utrꝫ illō uerꝫ sit simp^r vnū. ¶ Et ego dico ꝙ utrūqꝫ hēt v̄itatē ꝛ ꝙ ē aliqō uerū simpl'r: ꝛ ꝙ illō uerꝫ simpl'r ē vnū. p^m eniꝫ pꝫ sic. s. ꝙ sit aliqō uerꝫ simpl'r. dic eni phs i 4⁹ hui⁹ ꝙ i gb⁹ ē mai⁹ ꝛ min⁹ ibi est aliqd simpl'r. sicut si ē aliqō bonū min⁹ ꝛ aliqō bonū mai⁹: tc̄ opꝫ qō sit aliqō bonū simpl'r. g̃ ꝛ c̄. sit aliqō uerꝫ minus ꝛ aliqō uerꝫ mai⁹ sicut ipse phs dicit. ꝙ nō oia v̄a sūt v̄a fm eūdē gdū v̄itat. g̃ de necītate erit ponē aliqō uerꝫ simpl'r. ¶ Itē. hoc possum⁹ decl'are alia via. q: si sit aliqō uerꝫ q̄ro de illo vo: utrꝫ sit creatū an nō: si nō sit creatū ita ꝙ ad sui eē aliqd nō reqrit tunc hēt ꝓpositū q: uerꝫ nō creatū ē uerꝫ simpl'r. Si tu dicas ꝙ illō uerꝫ est creatū tūc aut erit ꝓcedē i infinitū: aut erit stat⁹ aut erit ꝓcedere ꝫꝫ circulū. ita ꝙ si. a. sit uerꝫ ꝛ creatum a. b. ꝛ. b. sit creatū ab. a. duo istoꝝ modoꝝ sūt ipol'es: ꝛ iō opꝫ ponē 3^m. s. ꝙ sit stat⁹ in aliq̄ vo nō creato. In infinitū vo nō ē possibile: q: ꝓcessus in ifinitū negādus est: sed ꝙ dmōstrat phs. Nō etiā ꝓcedere fm circulū: qm̄ si ita dicat ul' ꝓcedat. s. ꝙ. a. eēt uerꝫ creatū a. b. ꝛ. b. eēt uerꝫ creatū ab. a. nihil aliō eēt dicē q̄ꝫ ꝙ. a. eēt uerꝫ creatū ab. a. ꝛ tal' ꝓcessus nō ē possia: ꝛ iō pꝫ: ꝙ necessariū ē ponere aliqō uerꝫ simpl'r. ¶ Sꝫ de alio est ne illō uerꝫ simpl'r tm̄ vnū. dico ꝙ sic ꝛ rō hui⁹ est. dicit eni ꝓcul'. in p̄ma sui ꝓpōne. ꝙ ois ml'titudo fundatur ul' radicatur sup aliquā vnitatē: ꝛ iō si eēnt ml'te vnitates simpl'r aut ille vnitates ꝯuenirēt in vna spē aut in vno gn̄e: aut in vno anologo cū ois ml'titudo ꝫꝫ Proculū fundet sup aliq̄ vnitatē: sūt eni v̄ba ei⁹ ꝙ ois ml'titudo pticipat aliq̄liter vno. Si eēnt ille ml'te vnitates ꝯuenientes in vna spe eēnt māles. ꝛ m̄ nullū māle est uerꝫ simpl'r. sic nullū ens māle est ens simpl'r. ꝓbō ꝙ si ꝯuenirēt i vna spe eēnt māles. diuisio eni alicui⁹ spēi i ml'ta numero ē diuisio p māᷓm. g̃ ꝛ c̄. ¶ Ille et v̄itates si eēnt nō possent ꝯuenire in aliq̄ vno gn̄e: qm̄ illa q̄ sūt in aliq̄ gn̄e se hñt ad illō gen⁹ p additionē. ꝛ iō si v̄itates ml'te ꝯuenirēt in aliq̄ vno gn̄e: tūc se hērēt p additionē ad illō gen⁹. sed illa q̄ se hñt p additionē cōposita sunt: ꝛ iō ille ml'te vnitates simpliciter eēnt cōposite: sed nullū uerꝫ simpl'r est cōpositū: ꝛ iō nō pn̄t eē multe vnitates simpl'r conuenientes in vno gn̄e. ¶ Itē. ille multe vnitates simpl'r si essent nō possent ꝯuenire in aliq̄ vno anologo. nā rō anologi inuenit in oib⁹ illis q̄ sub illo anologo ꝯtinent: ꝛ h̄ nō vniformiter sed sicut in vno p p̄us ꝛ in altero p⁹: ꝛ iō si ille v̄itates ꝯuenirēt in aliquo anologo non eēnt vnitates vniformiter: ꝛ tūc nō eēnt vnitates simpl'r. pꝫ g̃ ꝙ ē ponere aliqō uerꝫ simpl'r: ꝛ ꝙ illō uerꝫ simpl'r est vnū: ꝛ est itelligēdū ꝙ nō intelligo de q̄cūqꝫ vnitate: nō eni intelligo de vnitate q̄ cōsistit in adequatione rei ad sbm: sed de ueritate que est entitas siue quidditas rei.

Ad rōnes tu dicis quādo aliqd inuenit in plurib⁹ generib⁹ hñ pn̄t esse pl'a talia simpliciter siue duo uerū est ꝙ qn̄ aliqd inuenit in pluribus generib⁹ bene pn̄t inuenire plura talia p^a in gn̄e: sed plura talia p^a simpliciter nō: ꝛ ideo ꝛ c̄. ¶ Ad aliud tu dicis nihil est uer⁹ q̄ꝫ quando idē preter de seipso: tu arguis de ueritate que ꝯsistit in adequatione p̄ti ad sbm: ꝛ de tali ueritate non loquimur. ¶ Ad aliud tu dicis uerum est in anima. uerꝫ est loquēdo de ueritate que consistit in adeq̄tiōe p̄ti ad subm ꝛ c̄.

¶ Questio XVII.

q Ueritur utrū ab vna v̄itate oīa v̄a possint dici v̄a. ꝛ vi ꝙ sic: qm̄ qn̄ aliqd est tale per aliqd extrinsecum multa possunt esse talia per aliqō vnū: sicut patet

de tpe oium tpaliũ q est idem tps sicut dr 4° physicor. q: oia tpalia sũt i tpe p aliqd extrisecũ. sic p celũ ul' inquãtũ reducũtur i motũ celi. Si g oia dicũtur eẽ va per aliqd vnũ tale extrinsecũ: vr q ab vno vo omnia possint dici uera. ¶ Ad oppositũ arguit sic. vnius rei vnica est ueritas sed multe sunt res: ergo multe sunt ueritates. ergo 7c.

Ad istã qõnẽ ẽ intelligẽdũ q sic res se hẽt ad eẽ sic se hẽt ad vitatẽ. vñ dic 9tor in 9° hui° q oẽs forme q actualr sũt in p motore sũt in põ in pª mã. vñ res ipse triplr cõparari pñt: pñt eni cõparari ad suũ genus. 2° pñt cõparari res ad itellz humanũ. 7 3° pñt cõparari ad itellz dinũ. res eni cõparate ad itellz dinũ adeqñr ei inquãtũ vnaqueqz res ẽ aliqd uestigiũ bonitatz dine. vñ res ipse cõparanr ad itellz dinũ sic mẽsuratũ ad suã mẽsurã. res ẽt cõparatur ad itellz nrz sic mẽsura ad suũ mẽsuratũ. vñ itells nr mẽsurar ab ipis reb°: 7 iõ scia nra cãtur ab ipis 7 scia ipaz rez cãtur a scia dei: 7 iõ scia nra a sciẽtia dei. vñ res ipe adeqñr nro itellectu nr intells adequar eis sic mẽsuratũ adeqtur sue mẽsure. res eni adequanr suis pncipijs. ¶ Tũc dicit° cũ vitas sic dcm est ɔsistat i adeqtiõe quadã: tũc ex adequatione rei ad sua pnª cãtur vna vitas 7 ex adeqtiõe rei ad nrz itellz cãtur alia vitas: 7 cũ res adequantur itellectui dino ex tali adeqnõe cãtur alia ueritas ul' 3ª vitas: tũc dico q si tu qris: utz oia uera possint dici va vna vitate. dico q si tu loqris de vitate q cãtur ex adeqtione rez ad itellm dinũ: dico q sic. Si aũt loqris de vitate q ɔsistit i adeqtione rez ad nrz itellz: tũc illa duplex est. Nã quedã est ueritas ipsi° itells icõplexa: sic ipa spẽs itelligentie: 7 cũ diuersaz rez diuerse sint 7 pl'es spẽs itelligibiles ab vna vitate tali mõ pñt oẽs res dici uere. Si aũt loqris de vitate itellect° cõplexa: tũc cũ sic diuerse cõpõnes 7 diuisiões nõ erit tal' vnica vitas sed pl'es tales vitates. Si vo loqris de vitate que ɔsistit in adequatiõe rei ad sua pnª adhuc non põt eẽ vnica talis vitas cum sint diuerse res 7 diuerse adeqtiões nõ pñt eẽ nisi pl'es vitates tales q cõsistũt in hui° adequatione rei ad sua pnª: 7 sic pz quomodo ab vna vitate dicũtur oia va 7 quomo nõ.

Ad rõnẽ cõcedẽdũ est. Tu dicis qñ aliquid est tale per aliqd extrisecũ: tũc multa pñt eẽ talia p aliqd vnũ tale: dico q uez ẽ si tu loqris de vitate effectiue q ɔsistit in adequatiõe rez ad intellm dininum 7c.

¶ Mediorum eni que est aliquid ultimũ: 7 primũ: necesse est qd primus est cãz ipsorũ esse que sunt post se 7c. Tex. vj.

Questio. XVIII.

Queritur utz sit stat° in cãis efficiẽtib°. 7 vr q nõ: qñ h hõ ẽ cã efficiẽs isti° gña. 7 istũ hoiez precessit ali° hõ: 7 istũ ali° hõ 7 sic in infinitũ. ¶ Ptr. hoc idẽ arguit sic. reuolutionẽ istã pcessit alia reuolutio: 7 sic i ifinitũ qm reuolutiões ifinite pcesserũt: cum g istã reuolutionẽ pcedit alia reuolutio: 7 sic in infinitũ: 7 tamẽ ista reuolutio est cã efficiẽs alterius: qr alia nunqz sequeret nisi ista finiretur. vr g q i cãis efficientibus sit pcedere in infinitũ. ¶ Ad oppoᵐ est phs in littera: probat enim q sit stat° in causis.

Ad istã qõnẽ rñdet aliq 7 dñt sic q cãe pñt dupr ɔsiderari: ul' fz qd sic sil'. ul' fz q nõ sic sil'. tũc dñt q i cãis sil' exñtib° 7 i actu nõ ẽ pcedẽ in ifiᵐ fz in cãis sil' nõ exñtib° nõ est icõueniẽs pcedere in infinitũ 7 tũc dñt ipi qñ arguit istũ hoiez pcessit ali° hõ 7 sic in ifinitũ. dñt ipsi q tũc arguit de cãis que non sunt sil'. Nã tpe reuolutiões nõ sũt sil': fz vna post aliã. ¶ Sine dubio istd nõ ẽ ad itẽtionẽ phi quãdo dicit phũs q nec in cãis fm reetitudinẽ. nec in cãis fm spẽm ẽ pcedere in ifinitũ: 7 9tor exponit illd dicẽs q phũs p h q ponit q in cãis nõ ẽ pcedere in ifinitũ fz rectitudinẽ itelligit de cãis q sũt sil': 7 p h q dicit q in cãis fz spẽz nõ est pcedere i ifinitũ: ipe intelligit de cãis q sil' nõ sũt: 7 iõ fz 9tes itẽtio Aristo. est q nec in cãis sil' exñtib° nec i cãis sil' nõ exñtib° ẽ pcedere in ifinitũ: 7 iõ alr ẽ dicendũ fz 9tem. 9tor eni dic q i cãis sil' exñtib° siue sint cãe p se siue per accñs nõ ẽ pcedẽ i ifinitũ. In cãis aũt p accñs q sil' nõ sũt pol'e ẽ pcedẽ in ifinitũ: siue ire in ifinitũ. Sed i cãis p se siue sil' sint: siue nõ sint sil' nõ ẽ pol'e ire i ifiᵐ. 7 sic soluit istã qõnẽ 9tor possum° tñ decl'are põnẽ 7 solõnẽ 9tis: q decl'ata statī appebit solo qõnis. pmũ eni. s. q in cãis sil' exñtib° siue p se siue p accñs nõ ẽ pcedere i ifinitũ apparet sic: qm actualitas ẽ 9ria rõni ifiniti: 7 repugnat rõni ifiniti sic loqtur h de ifinito. vñ ifiniti sic hic loqtur de ipo nõ hẽt rõnẽ actualitatz: fz hẽt rõnẽ potẽtialitatz. qñ ifinitũ sic hic accipit est illd cuius qtitate accepta sp ẽ aliqd accipe extra siue cuius qtitatẽ accipiẽtib° sp restat aliqd accipiẽdũ in põ 7 sic rõ ifiniti ɔsistit in qdã potẽtialitate. ut aũt sit aliqd aliud ifinitũ alr ut infinitũ vigore ul' vtute illud patebit i xjº: sed rõni ifiniti sicut hic loqtur de infinito ɔuenit rõ potẽtialitatz 7 repugnat rõ actualitatis: 7 iõ cũ ifinito repugnet actualitas g dic q sũt infinite cãe in actu siue p se siue p accñs infinitas cãs dicit nõ eẽ ifinitas. Si g icõueniẽs ẽ dicẽ aliqd eẽ qd nõ ẽ icõueniẽs ẽ dicẽ q nõ sit stat° in cãis sil' exñtib° siue p se siue p accñs. ¶ Scdm ẽ decl'andũ. s. q i cãis p accñs sil' nõ exñtib° possibile ẽ pcedere in ifinitũ: 7 circa istud duo sũt declaranda. s. qd ẽ cã p accñs. 2ᵐ qd ẽ cã p se. Cã p accidẽs vno mõ põt accipi in cõparatiõe ad agens: 7 alio mõ i cõparatiõe ad effectũ. In cõparatiõe ad agẽs accipit cã p accñs: 7 hoc sic. duplex est na. s. pticularis 7 ul'is: 7 differũt iste due nãe: qm natura pticularis hẽt itẽtionẽ ptic'latã 7 limitatã. sicut pz de vtute que est in semine. vtus eni exñs i semine hois que est nã pticularis nõ intẽdit nisi habẽt hoiez determinatũ: 7 nõ intẽdit oia illa que possũt pcedere ex isto hoie pticulari: sed oia ista que pñt pcedere ex ista sũt per accñs respectu illi° vtutis informatiue qm sũt pter itẽtionẽ ei°: 7 fm hoc pt dici q femina est pter itẽtionẽ ei° nãe ptic'laris 7 nõ preter itẽtionẽ nae ul'is: qm nã pticularis intẽdit hoc pticulare: 7 itẽdit nobili° q possit: 7 qr masculus ẽ nobili° ptic'are qz femina. pp hoc nã pticularis semp itẽdit hoiem masculũ 7 nõ feminã: 7 iõ si fet° ille fit femina hoc est pter itẽtionẽ nãe pticularis: sed nõ ẽ pter itẽtionẽ nãe ul'is: qm nã ul'is nõ hẽt itẽtionẽ limitatã. vñ nõ tm itẽdit hoc: sed etiaz itẽdit ɔseruationẽ spẽi: 7 q: tã in femia qz i masculo ɔseruari hz nã spe humana. pp hoc si fet° ille fit femina nõ ẽ pter itẽtionẽ nãe ul'is: fz est pter intentionẽ nãe pticularis. vñ sicut dcm ẽ nã pticularis nõ itẽdit nisi hoc: 7 iõ nõ itẽdit ea q pñt pcedẽ ex illo pticulari qd intẽdit: sed oia que pcedũt ex ipo per accñs sunt 7 preter intentionẽ eius. vñ lz ego

non sim per accñs respectu ṽtutis iformatiue exñ tis in semine ex quo sim gñat⁹: q̃ illa ṽt⁹ me intendebat tm̃. tñ ego ⁊ mille alij si pcederet ex me fumus p accñs respectu ṽtuꝫ informatiue exñtis in semie ex q̃ gñat⁹ ē pr̄ me⁹: q̃ nō itēdebat nisi pře; meū tm̃: iō i talib⁹ cāis p accñs poſſe ē ire i ifinitū. vñ bñ pñt eē ṽtutes iformatiue ifinite hoiuꝫ: ſꝫ euꝫ nā ul'is nō itēdit tātū h: ſed itēdat oia illa q̃ pcedere pñt ex ipſa: vñ nō tātū itēdebat nā ul'is pře; meū ſed me ⁊ oia illa q̃ ex pře mō pcedē pñt: ⁊ iō talis fieri ē cā p ſe oium eoꝝ q pñt pcedere ex ſuo effectu: ⁊ iō nō potes arguere ꝙ ſint ifiniti celi ſiue ifinite intelligētie: lꝫ poſſint eē ifinite cāe p accidēs ſic ifinite ṽtutes iformatiue ptic'lariū hoium. ¶ Per accñs ēt pōt accipi ex pte effect⁹: qm̃ quādo aliqs effect⁹ puenit ex aliqbuꝫ cāis: puta ex .5. cāis: ⁊ ponat ita ꝙ illi effectui nō ieſt maior ṽt⁹ ſi carēt ex .10. cāis q̃ ſi carēt ex .5. tūc poſſet arguere ꝙ ille alie .5. ſūt p accñs respectu illi⁹ effect⁹: ſꝫ maior ṽt⁹ ul' mior ieēt illi effectui ex h ꝙ pcederēt ex illis cāis ul' nō pcederet: tūc poſſes arguere ꝙ ille cāe eēnt p ſe: ſic ſi mior ṽt⁹ ieēt mihi i h: ꝙ plures hoieꝫ pcedūt me q̃ ſi vn⁹: tūc poſſē arguere ꝙ ille vn⁹ q me pceſſit nō tm̃ ē cā p ſe ſꝫ illi plēs etiā q me pceſſerūt: ⁊ iō cū maior ṽt⁹ ul' mior nō inſit mihi tm̃ p ſe lꝫ p accñs forte poſſit ineē ex h ꝙ plures hoies me pceſſerūt q̃ ꝙ vn⁹ poſſū argue ꝙ ſi pře meū pceſſerūt plēs hoies ꝙ illi ſūt cā p accñs cū ex eis nō iſit mihi maior ṽt⁹ ul' mior: ⁊ ſic patet ꝙ ſūt cāe p accñs ⁊ ꝙ i cāis p accñs nō exñtib⁹ ſil' poſſe ē pcedere i ifinitū. ¶ Cā aūt q̄re i cāis p accidēs ē poſſe pcedere i ifinitū ē q̃ pōt aſſignari ſufficiēs cā hui⁹ effect⁹ abſqꝫ eo ꝙ ponat in talib⁹ cā pmarū pcedētia hāc cāꝫ nihil p ſe faciāt ad hūc effectū: ⁊ q̃ nō negat pceſſus i ifinitū ibi q̃ ſil' nō ſūt niſi in illis i qb⁹ opꝫ dare pmū: ⁊ q̃ i talib⁹ nō opꝫ dare p^m: iō nō ē icōueniēs talia ire in ifinitū. ¶ Decl'andū ē 3^m. ſ. ꝙ in cāis p ſe nō exñtib⁹ ſimꝉ nō ē pcedere i ifinitū. cā eni p ſe ē illa cā q̃ requirit ad eē effect⁹: vñ ſi nō ſit cā pma nō pōt eē alia cā ſicut dr̄ in 2° hui⁹. ⁊ iō ſi nō ſit cā pma: nll'us erit effect⁹: qm̃ nll'a erit cā. Si ḡ icōueniēs eſt dicere ꝙ nō ſit aliqs effect⁹ icōueniēs ē dicere ꝙ nō ſit pma cā: ⁊ cū i cāis ifinitꝫ p ſe ſiue ſint ſil: ſiue nō ſint ſil: nō poſſit dari pma cā qm̃ i ifinito nō ē pmū. apparet ꝙ icōueniēs ē dicere ꝙ i cāis p ſe ſiue ſint ſimul ſiue nō ſint ſil': ſit pcedere i ifinitū: ſic ſi ifinite gutte aq̄ eēnt cā p ſe cauatiōis lapidis ⁊ nō eēnt ſimul. imo vna poſt aliā ⁊ alia poſt aliā cū nunq̄ꝫ eēt dare pmā guttā aq̄ nunq̄ꝫ eēt cauatio lapidis euꝫ nō poſſit eē effect⁹ ſine pma cā p ſe. ⁊ iō pꝫ ꝙ nec i cāis ſil' exñtib⁹ ſiue ſint cāe p ſe ſiue p accñs nō ē pcedere in ifinitū. Jn cāis ṽo p accñs nō ſil' exñtibus bñ poſſe ē ire i ifinitū: ſed i cāis p ſe ſiue ſint ſimul ſiue nō: nō ē poſſe ire i ifinitū: ⁊ decl'atū eſt qd ſit cā p accñs ⁊ p ſe: ⁊ quō accipiat cā per accñꝫ: tū ex parte agentis: tum ex parte effect⁹: ⁊ quare nō eſt poſſe ire in infinitum: ⁊ quare ſic.

Ad pmā rōnē tu arguis hūc hoieꝫ pceſſit ali⁹ hō ⁊ aliꝰ: ⁊ alius: ⁊ ſic in ifinitū. dico ꝙ tu arguis i cāis p accñs: ⁊ in talibus poſſe eſt ire in infinitū. ¶ Ad aliud tu dicis ſiue arguis hāc reuolutionē pceſſit alia reuolutio ⁊ c̄. dico ꝙ iſta reuolutio nō ē cā per ſe iſtius reuolutionis. vñ accidit huic reuolutioni ꝙ plures reuolutiones eā pceſſerunt ⁊ c̄.

¶ Ar ṽo ꝙ quoddam ⁊ non infinite cāe exiſtentium: nec indirectum: nec ſm ſpēꝫ palam ⁊ c̄. Tex. v.

¶ Queſtio XIX.

Queritur utꝝ ſit ſtat⁹ i cāis matlib⁹: ⁊ vr̄ ꝙ nō. qm̃ cui i aliq̄ genere cāe nō ē accipe pmā cām in tali gñe pcedere in ifinitū ē poſſe: ⁊ nō ē ibi ſtat⁹: ſꝫ i cāis matlib⁹ nō ē accipe pmā cām malē. ḡ ⁊ c̄. pbō aſſumpte. Jn corpib⁹ celeſtib⁹ iuenit mā ſicut dicit ꝯ^{tor}. h eſt equoce. Si ḡ mā in his in qb⁹ equoce iuenit: vr̄ ꝙ nō ſit dare pmā mām: qm̃ ſi eēt dare pmam mām in celo ⁊ in iſtis iferiorib⁹ nō diceret equnoce: ſed diceret tātū p cōparatione ad illō male pmū. ḡ ⁊ c̄. ¶ Jt̄. dicit ꝯ^{tor} in p̊ phiſicoꝝ: mā eſt mediū int' ens ⁊ nihil: ſed int' ens ⁊ nihil eſt infinitum ſpatiū ſiue ifinita diſtantia: ḡ vr̄ ꝙ ſp ſit accipe aliqd int' ens ⁊ nihil: tñ inter ens ⁊ nihil ſit ifinita diſtātia: ḡ vr̄ ꝙ in cāis matlib⁹ ſit pcedere in infinitū cū non ſit deuenire ad pmā mām: ſicut probatur. ¶ Jt̄. ꝯ^{tor} i ſcdo hui⁹ dr̄: ꝙ eſt vnū ens p ſe ens: ⁊ p ſe uerꝫ ⁊ oia ſūt entia ⁊ nā p eētie ⁊ vnitatē ei⁹ oia ḡ ſūt cāta. ſi a p̊. ḡ mā ſcā ē ⁊ cāta: ſi ḡ mā ſcā ē: ⁊ oē qd̄ fit: fit ex mā: qm̃ ex nihilo nihil fit. tc̄ quero de illa alia mā: ⁊ ſic in ifinitū. vr̄ ḡ ꝙ in cāiꝫ matlib⁹ ſit pcedere in infinitū. ¶ Ad oppoſitū ē phūꝫ ⁊ arguit ſic. ex aliq̄ aliqd fieri pōt eē dupl'r: aut ſic ex iperfecto fit pfectū: aut ſic ex corrupto fit gñatū ſed neutro iſtoꝝ modoꝝ eſt poſſe ire in ifinitū. qm̃ qñ ex aliq̄ fit aliqd: ſic ex imperfecto fit pfectuꝫ. ut ex puero fit vir: tūc eni ſtāt extrema: ſed ſtātib⁹ extremis nō eſt poſſe mā eē infinita. nūc aūt qñ ex puero fit vir extrema ſtāt: ⁊ ſūt finita qñqꝫ puer ē mediū ire nll'o mō hominē ⁊ hoiem pfectū: ⁊ iō i tali mō factiōis nō eſt poſſe ire in infinitū. ſil'r ēt in alio mō factiōis nō eſt poſſe ire in ifinitū: qm̃ extrema ſtant ⁊ ſūt finita: qm̃ mā eſt illō in ꝙ oia corrūpuntur: ⁊ ex q̃ oia gñant: ⁊ iō cū extrema ſint finita nō eſt poſſe in iſto modo factionis ire in infinitum. ſi ſic ergo eſt ſtatus in cauſis materialibus.

Ad iſtam qōnē dico ꝙ eſt ſtat⁹ in cauſa matlib⁹ ſicut dic pħs: ⁊ ad vidēdū ṽitatē hui⁹ qōnis tria ſūt decl'anda. pmū ē illō qd̄ accipit pħs i 2° hui⁹: ⁊ 2° poſterioꝝ. ſ. ꝙ ſi extrema ſūt finita: neceſſe eſt mediū eē finita. ¶ Scdm̄ eſt decl'andū ꝙ neceē eſt ponere māꝫ pmā. ¶ Et tertiū qd̄ eſt decl'andū eſt ꝙ illa mā pma q̄ neceſſe ē ponere eſt vna. ¶ Decl'atio pmi. ſ. ꝙ ſi extrema ſūt finita: neceſſe ē media eē finita: qm̃ ſicut dicit phūs 3° phiſicoꝝ: oē terminatū finitū ē ⁊ oē illud qd̄ habet extrema finita terminatū eſt: ⁊ per ꝯñs finitū cū oē terminatū ſit finitū: vñ ꝯtra rōnē infinitatꝭ ē habere terminos ⁊ limiteꝫ: ⁊ ideo cū extrema ſint finita neceſſe eſt media eſſe finita. cū eni ponit aliquid hēre extrema finita ponit ipm̄ hēre terminos ⁊ limites: hoc etiā patet ex alio. dicit phūs in ſcdo huius ꝙ ifinita oia currūt eodē modo: ⁊ oia ſunt ſil'a. vñ in infinito nō eſt prius nec poſteri⁹: ⁊ hoc appet ſic. qm̃ prius ⁊ poſteri⁹ nō inueniuntur in aliquo niſi p cōparatione ad extrema. vñ pri⁹ dr̄ in aliquo illō qd̄ eſt ppinquꝰ extremo: ⁊ poſteri⁹ illō qd̄ eſt longi⁹ ab extremo: ⁊ iō pri⁹ ⁊ poſteri⁹ repugnant infinito: ſed q ponit aliquid habere extrema finita ponit in eo pri⁹ ⁊ poſteri⁹: ⁊ iō ponit illud eē finitū: ⁊ ſic pꝫ ꝙ ſtantib⁹ ex-

tremis finitis alicuius necesse est medis illius esse finitatū q: repugnat infinito habere terminos ⁊ limites:tū q: repugnat infinito hēre prius ⁊ posterius. ¶ Secūdū qđ est decl'andū ē q necesse est ponē pmā mām: ⁊ hoc possumus cognoscere ex tribus. pmum est q sicut in causis efficientibus est:sic est in causis materialibus. vñ sicut est in causis efficiēntibus q cāe efficiētes nō agūt nisi in vtute pme cāe efficientis.s.inquātū inuītur ei. vñ nulla eaꝝ efficiens 2a est cā sufficiēs alicuius effectus:sed opȝ ponere pmā cām efficiētē. vñ dicit phus quid ē cā est totius trinitatis. non.s.q: ultimū est: ⁊ illud qđ est finale nullius est cā. nō.b.sed ul'.s.mediū est q: vnius. g.a. dicit ipse q: totius. Vñ ex quolibet effectu potes arguere cōpetēter ēēntia pmā cām. simil'r est in cāis mālibus q scđe cāe males non sunt pncipia transmutationū in rebus mālibus ⁊ transmutabilibus nisi inquantū vniunt uel indiuiunt pme māe. vnde dicit phs in pmo de gñatione q est vnū pmū sbȝ qđ est yle. ⁊ q̄cqđ est sbm transmutationis est sbȝ per nāȝ illius pmi sbi: vnde nulla mā scđa est sufficiens pnm transmutatiōis sine alicuius effectus:sed sicut opȝ ponere pmā cām efficientē in cuius vtute oēs cāe scđe agūt ⁊ efficiūt:sic opȝ ponē de necitate pmā māȝ:in cuius vtute oēs cāe males scđe sunt sba transmutationū. vñ ex qualibet trāsmutatiōe nāli quecunqȝ sit illa. pōt argui eē pmā cām uel mām sicut pmuȝ efficiēs ex quolibet effectu: ⁊ iō pȝ q necesse est deuenire ad mām pmā ⁊ ipam ponere. ¶ Hoc etiam pȝ ex alio qm̄ inest pura potētialitas. vñ in rebus transmutabilibus inuenitur maior ⁊ minor potētialitas. Nam elēa sunt magis in potētia q̄ cōposita. Nunc aūt ita est:qm̄ dicit phūs in 4o huius in qbus est magis ⁊ minus in illis est aliqđ tale simpl'r. sicut cum sit magis ⁊ minus bonū necesse est ponē bonū simpl'r. Si g̊ in rebus transmutabilibus inuenit maior ⁊ minor potētialitas. tunc necesse est ponere puraȝ potentialitatē ⁊ hec est prima mā. ¶ Hoc etiā patet ex alio:qm̄ multiplicatio coꝝ que sunt s̄ȝ eēntiam est s̄m ordinem ad primū pncipiū. Nam illud ens qđ est ppinquius pncipio est magis ens q̄ qđ est remotū: ⁊ iō cū intelligentie sint ppinquiores pmo pnº q̄ corpora celestia ipse sūt magis entes q̄ corpora celestia: ⁊ silr corpa celestia magis sūt entia q̄ ista iferiora cuȝ sint ppinquiora pmo pnº q̄ illa inferiora pp qđ phūs in 2o de generatione dicit h iferiora longe distare a pmo pnº: ⁊ iō accidit corruptio ⁊ generatio. Si g̊ est dare aliqđ q maxime accedit ad pmū pncipiū ⁊ est ppinquissimū ei patet q est dare aliquid qđ maxime est remotū a pmo pnº: ⁊ hoc est mā prima que est pura potentialitas. vnde inter oia que sunt quecūqȝ sit illa pma mā magis accedit ad nihil: vñ si nos volumus intelligere pmā mām q̄ melius possumus debemus intellige aliquid mediū inter ens ⁊ nihil qđ se hȝ ad oēs formas males. sicut lignū se hēt indifferenter ad oēs formas artificiales ⁊ nullā tamen hēt actu. vnde que est habitudo sbi ad oia entia eadem est comparatio suo mō mae prime ad oēs formas. vñ mā prima ē pura potentialitas nihil habens actualitatis. pmm pūm est actus purus nihil hñs actualitatis: pmuȝ pnm est actus purus nihil hñs potētialitatis: vñ dic phs in 4o huius. q accidūt oia participare malo preter vnū. vñ inter oia entia quecūqȝ sint illa maxie distantia sunt pmm pnm ⁊ pma mā: nā distant sicut pura potētia ⁊ purus actus: ⁊ sic pȝ q necesse est ponē pmam mām. ¶ Tertiū qđ ē decl'andū est.s. q ista pma mā est vna. ⁊ hoc declat 2tor. dicit enī ipse q in pura potētialitate non est gradus. ois enī distictio est p actū aliquē. Si g̊ illa potentialitas nō esset vna sed plures: tūc quero aut ille due potētialitates sunt equal'r potentialitates aut vna est magis ul' maior potentialitas ⁊ alia minor ⁊ magis accedens ad actū: si tu dicas q sunt equal'r potentialitates ⁊ equal'r accedentes ad nihil: tūc nō sūt nisi vna potētialitas. Si tu dicas q vna illaꝝ est minor ⁊ alia maior potētialitas: tūc illa que est minor potētialitas hēt aliqđ actualitatis ⁊ nō est pura potētialitas: ⁊ sic nō est mā prima: sed alia que est pura potentialitas: ⁊ sic patet q illa pura potētialitas que dicitur mā prima est vna ⁊ non plures.

Ad rōnes rñdendū est ad pmā cū tu dicis in illo genere cause non est status in q̄ nō est ponere aliquid pmm. uerū est. si tu dicis q in gñe cause mālis nō est pmm pnm nec pnm: qm̄ in corporibus celestibus inuenit mā ⁊ in istis iferioribus. Sine dubio si nos uellemus pōere positionē 2tis. ista rō nō obuiaret nobis. posuit etiā 2tor q in corporibus celestibus nō inuenit mā pprie. Sed si tu vis dicit 2tor illud appellare māȝ hec ip̄ proprie est. sed posuit q corpus celeste erat sicut mā ipsius intelligentie mouentis ipm: ⁊ ipsa intelligentia erat sicut forma. ⁊ sic nō obuiaret rō nobis. q: qn̄ tu dicis. si sit status in cāis malibus opȝ inuenire pmam mam. uerū est in omnibus hñtibus eam vniformiter. ¶ Sine dubio credo q in corporibus celestibus inuenitur mā pprie. vñ possumus accipere mam dupl'r. vno modo possumus accipere mām omnino separatā ⁊ per indifferentiā: ⁊ si sic accipiatur mā. credo q eadē est mā in corporibus celestibus ⁊ in istis inferioribus. vñ si eēt pole q corpus celeste separaret a mā: ita q forma corporis celestis separaret a mā sua ⁊ forma corporis inferioris separetur a sua mā: credo q si esset pole istud remanēt eadem h ⁊ ibi. Alio modo possumus accipere materiā s̄m q est sba dimensionibus. nam dimensiones referūtur ad formam. mā enim in corporibus celestibus habet aliam ppōnem ad formā ⁊ in corporibus inferioribus. Nam p formā corporis celestis totaliter terminatur appetitus materie. Istis autē inferioribus non totaliter terminat appetitus māe: ⁊ q: tota ratio equiuocationis sumitur ex forma: ⁊ aliā ⁊ aliā propōnē habet mā ad formaȝ h ⁊ ibi. pp̄ter h dicitur mā equiuoce h ⁊ ibi. ⁊ sic patet solo ad pmam rōnē. ad secundam tu dicis. Inter ens ⁊ nihil est magna distātia siue infinita: uerū est sine dubio p tāto: q: nihil ad ens nō est pportio sicut nihil ad māȝ ⁊ uacui ad plenū sicut dicitur in 4o phisicoꝝ nō est pportio. sed pp hoc non sequitur: qm̄ sit pole deuenire ad pmam mām abstrahendo per intellectū vnā formā: ⁊ postea aliā quousqȝ fiat deuentus usqȝ ad pmā mām. sicut si ego habeam .4. denarios ⁊ tu non habeas aliquē int' te ⁊ me non est pportio: qm̄ inter habētēȝ denarios ⁊ non hñtē nulla est pportio. Sequitur ne pp hoc q nō possint auferri a me illi .4. denarij: ⁊ q nō possim deuenire ad hoc q nō habeā aliquē denariū certe nō: imo pñt a me auferri q̄t hēo ⁊ ero silis tibi: ⁊ nō hēbo aliquē denariū sicut tu. sil'r ex alia pte. ¶ Ad aliō tu dicis mā facta ē. Ari. i p celi ⁊ mūdi distiguit tres modos ingeniti. dic enī q aliqđ ē igenitū qđ hȝ eēt post nō eē: s̄ȝ nō per gñationē: ⁊ hoc mō dicitur motus ⁊ tactus eē

igenit⁹. 2° mō dī aliqd esse igenitū qd̄ ē de difficili genitū. ⁊ 3° mō dī aliquid eē ingenitū ꝙ cuz fuerit īpossibile est gñari ⁊ ē sine ꝟtute per quā possit generari ⁊ ut qñq; sic ⁊ qñq; nō sic: ⁊ tūc dico ꝙ mā vno mō facta est alio mō nō est facta. mā enim nō dī eē facta ꝙ fiat p motū ⁊ trāsmutationē. ⁊ iō mā dī sic esse ingenita ꝙ hēt eē post nō eē ⁊ nō p motū ⁊ trāsmutationē sicut mot⁹ dī eē igenitus. Sʒ alio mō dī mā eē facta fm opionē pbī: q̄ mot⁹ aliqs q i tpe incipit eē: q: mot⁹ talis hēt eē post nō eē in duratiōe ⁊ etiā mā pōt dici hēre eē post nō eē. sed habē eē post nō eē pōt eē dupl'r añ fm ordinē nāe añ fʒ ordinē durationis. tūc fʒ pbʒ dico ꝙ mā ē sic facta ꝙ hēt esse post nō eē: nō q: hēat eē post nō eē ordine durationis: q: tūc nō eēt coeterns tpa mā: sed dī habere eē post nō eē ordine nāe. vn̄ lʒ pbs poneret māʒ eē eternā ⁊ mūdū eē eternū: tñ hn̄ ꝯsentiebat i h ꝙ mā pma ⁊ mūdus tot⁹ lʒ essent eterna erāt facta a p pō. vn̄ dicit ꝯ^{tor} in 2° hui⁹ ꝙ est vnuʒ ens ⁊ vnū uer ⁊ oia sūt entia ⁊ nā per oē ⁊ per ueritatē.

Amplius autem ⁊ quod est cui⁹ causa finis est. Tale vō quod nō est alius causa: sed ⁊ alia illius ⁊c. Tex. viij.

Questio. XX.

Queritur utrū sit stat⁹ in causis finalibus. ⁊ vī ꝙ nō. qm̄ fines in agibilib⁹ sūt sicut pn̄ᵃ in speculabilib⁹ ut dicit in scdo phī^{cor} ⁊ 6° ethi^{cor} ⁊ 5°. sed in pncipijs speculabilib⁹ est ire in infinitū. qm̄ ex pncipijs speculabilib⁹ semp pñt abstrahi alie ⁊ alie ꝯnes sicut patet in geometria. g̃ vī ꝙ in pncipijs agibilib⁹ sit sil'r pcedere in infinitū: sed fines sūt pnᵃ agibiliū. g̃ vī ꝙ in finib⁹ sit ire in infinitū. Itē. qāto aliqd immediati⁹ ē ipsi fini tāto magis educunt alia p ipʒ i suū finē. vbi grā: ut si potio sit ppingor sanitati q̄ colligere herbas: tūc possum⁹ dicē ꝙ herbe colligūt pp potionē. cū ergo pmū pn^m finis sit oium ⁊ sit ꝟtutis infinite: videt ꝙ reducēdo alia in ipm p aliquid ꝙ magis appropinquat ad ipm sit pcedere in infinitū. cū ipm sit ꝟtutis infinite ita ꝙ reducēdo h in ipsuz per hoc ⁊ hoc imediati⁹ adherēs ei erit pcedere in infinitum. cū ipm sit infinitum ⁊ semp possit facere altiorē effectū semp altiorē in infinituʒ. g̃ ut videt nō est stat⁹ in causis finalib⁹. Itē. dicit phūs in 3° hui⁹ ꝙ si pncipiorū erunt pncipia tūc pncipia irent in infinitū. ergo si finiū erūt fines tūc fines ibunt in īfinitū sʒ finiū sūt fines: ut vī uelle p ethi^{cor}. g̃ fines ibunt in infinitū. Ad oppo^m est phūs. dicit enim ipse ꝙ in causis finalibus nōs est ire in infinitum.

Ad istā questionē possum⁹ dicere ꝙ dupl'r possumus accipere fines. puta fines in artificialibus ⁊ fines i naturalib⁹ rebus. tūc dico ꝙ in finib⁹ rer naluʒ est status: ⁊ in finib⁹ etiam rerū artificialiū est status. Quod autem in finibus rerū naturaliū sit stat⁹ hoc sic pmo patet. dicit enīʒ phs pmo moral'. ꝙ est dupliciter actio. scilicet ptis ⁊ actio totius. actio partis ordinatur ad actionē totius sicut pars ordinat ad totū: ⁊ sicut duplex ē actio corporis. s. actio partis ⁊ actio toti⁹. similiter duplex est finis: q: finis partis ⁊ finis toti⁹ ⁊ finis partis ordinat ad finem totius. Nūc autē ita est ꝙ totū vniuersum est sicut quoddam corpus ⁊ habet suas ptes sicut corpus humanū habet suas partes integrātes ipsum. ⁊ iō sicut totū corpus habet aliquē finē uel aliquod bonum ad qd̄ ordinatur: sic totū vniuersum habet aliquod bonū aliquē ad finem ad quē ordinat: ⁊ ille finis totius vniuersi est pmū pncipiū: ⁊ in illud bonū qd̄ est de⁹ gloriosus totū vniuersuʒ ordinat immediate ⁊ ad ipsum ⁊ immediate reducit. Itē pbat sic. qm̄ aliqd ordinat ad aliqd bonum p aliquid aliud. ut si. b. ordinat ad. a. per. c. tunc opʒ ꝙ illd ordinet ad illd per qd ordinat: ut ꝙ. b. ordinatur ad. c. ⁊ tūc illd per qd ordinat in suū finē ⁊ i suum bonū est ampli⁹ mai⁹ bonū q̄ illd sicut. c. ē maius bonū q̄ sit. b. cū p. c. ordinet. b. ad. a. Nūc aūt ita est ꝙ circa pmū pn^m nō iueniat maius bonū q̄ totū vniuersū. ⁊ iō totū vniuersū imediate reducitur ⁊ ordinat in suū bonū ⁊ suū finē qd de⁹ ē glīosus ⁊ nō per aliqd aliud: ⁊ ita in tali pcessu nō solū est pcessus in infinitū: imo statim occurrit finis ultim⁹ sine intermedi⁹. ptes aūt toti⁹ vniuersi sūt sic spēs ⁊ hñt suū finē: ita ꝙ vnaquēq; spēs entis sine toti⁹ vniuersi hēt aliqd bonū ⁊ aliquē finem: ita ꝙ min⁹ bonū nō est nata hēre illas spēs in vniuerso. Nā nisi hoc ꝯtingeret sequeret ꝙ aliqd esset vitiosum in nā. ⁊ iō nisi spēs entis ordinaret in suū finē ⁊ in suū bonū ⁊ eēt stat⁹ in talib⁹ finib⁹: iam species vniuersi que sūt ptes ei⁹ essent ociose. ⁊ iō in finib⁹ rer naliū est stat⁹. Hoc etiā apparet ex alio. qm̄ simile est de toto ⁊ pte. ⁊ ideo si totū vniuersū hēt finē ⁊ bonū determiatū in qd ordinat: tūc vnaqueq; spēs entis que est pars vniuersi hēbit suū fineʒ determinatū. ⁊ sic pʒ ꝙ in finib⁹ rerum naliū est status ⁊ nō est pcedē in infinitū. Quod aūt in finibus agibiliū non sit pcedē in īfinitū hoc pʒ sic: qm̄ artificialia fiūt ab itellectu. Intellectus aūt sicut dicit phūs nō agit aliqd nisi pns moueat a fine si sit intellect⁹ rect⁹: ⁊ tūc itellectus postq̄ mot⁹ est a fine: tunc psequit ad inquirēdū ea p que habet finis. ⁊ iō i finib⁹ rer agibiliū nō ē ire i īfi^m: ita ꝙ h fieret per illd ⁊ illd pp illd ⁊ sic in īfinitū: ⁊ tūc nihil ageret intellect⁹. quō enim ageret aliqd intellect⁹ non futurus ad terminum: cū intellect⁹ ois recte agēs agat illud quod agit propter aliquē finem sicut dicitur in 2° huius ⁊ 3° de anima: ⁊ sic patet ꝙ nec in finibus rerum naturalium nec in finibus rerū agibiliū est procedere in infinitum.

Et tunc ad rationem pmaʒ dico ꝙ non est simile per oēm modū de pncipijs speculabilib⁹ ⁊ de pncipijs agibilib⁹. qm̄ i speculabilib⁹ nō est accipe p^m ⁊ ultimū. imo si accipiat sicut pmū pn^m: nō dʒ accipi ultimū qd pōt seq ex illo pn°: sed accepto pn° pōt hō tātū speculari ⁊ extrahere de pn° ⁊ semp ꝯnes q̄tū vult: sed in agibilib⁹ nō ē ita. iō opʒ hēre pn^m tue duū ⁊ ultimū. pmū in itētione qd est ultimū in prosecutiōe: ⁊ opʒ habere sil'r pmū in opatione. ⁊ iō nō ualet nec ē sil'e. Ad aliud in dicis min⁹ bonuʒ reducit in mai⁹ bonū. p mai⁹ bonū dico ꝙ h nō ē p qdcūq; mai⁹ bonū. vn̄ si uermis sit maius bonū q̄ leo: nō opʒ ꝙ reducat ipm pn^m per ipm leonē. ita ꝙ leo per illd ⁊ illd per aliud ⁊ sic in īfinitū. Ad aliud tu dicis si pn°^r essent pnᵃ irent in infinitū. uer est si pn°^r inq̄tum pnᵃ essent pnᵃ ꝙ tunc pnᵃ irēt in infinitum. ⁊ ideo si finiū inq̄tum fines eēnt tūc fines icent in infinitum si nō sic est ⁊c.

Sed nec quod quid erat esse cōuenit reduci ad aliam diffinitionem multiplicantem rationem. Tex. x.

Questio.XXI.

q Ueritur utrū sit stat⁹ i cāis formalib⁹. ⁊ vī ꝙ nō. dicit enim phūs in 8° hui⁹ ꝙ forme subales sūt sicut numeri: sed nūi vadūt in infinitum. ergo videt ꝙ i formis substātialibus sit ꝓcedere in infinitū. ¶ Preterea forme accidētales sunt infinite ⁊ tamen ꝓcedūt ex formis substātialib⁹. ergo videt ꝙ in cāusis formalibus non sit status.

Ad istā questionē est intelligēdum ꝙ finitū ⁊ infinitū quantitati competit ⁊ ſm ꝙ aliqua magis accedit ad rōnem infiniti ⁊ finiti. Nūc aūt ita est ꝙ forma pōt tripl'r cōparari. pōt enim cōparari ad ipꝫ anologū siue cōe ⁊ pōt cōparari ad nostrū itellectū. ⁊ tertio mō pōt cōparari ipsa forma ſm ꝙ accipit in se. Nunc ita est ꝙ ipsi forme ſm ꝙ cōparantur ad ipm cōe cōpetit q̄titas. qm̄ sub aliquo cōi possūt cōtineri plures forme: ⁊ q: plurificatio reducit ad naturā quātitatis aliquo mō. pp hoc ipsi forme ſꝫ ꝙ cōparat ad aliqḋ cōe cōpetit q̄titas aliq̄ mō. Ipsi aūt forme ſm ꝙ cōparant ad nostrū itellectū cōpetit quātitas aliquo mō. qm̄ vnā formā pōt intellect⁹ plurib⁹ rationib⁹ cognoscere. pōt enim itellectus cognoscere formā tuā inq̄tum dat tibi esse ⁊ tunc dicit entitas. pōt etiā itellect⁹ illā eandem formā cognoscere inq̄tū dat tibi viuere: ⁊ tunc dr aīa. ⁊ sic pꝫ ꝙ forme ſm ꝙ cōparant ad nr̄m itellectū aliq̄ mō cōpetit q̄titas. Siīr q̄titas cōpetit ipi foīe aliū mō ſꝫ ꝙ accipit forma i se. tūc dico ꝙ nec in foīs ſm ꝙ cōparant ad aliqḋ anologū siue cōe. nec ſꝫ ꝙ cōparant ad nr̄m itellectū nec ēt ſm ꝙ accipiunt i se iest īfinitas. qḋ aūt nō sit ꝓcedē in īfinitū ſm ꝙ cōparant ad ipm cōe. h̄ pꝫ qm̄ sub aliquo cōi ꝯtinent plores foīe: ⁊ q: spēs finite sūt que cōtinent sub aliquo cōi. pp hoc i formis sic cōparatis nō ē ire in īfinitū ⁊ nō loquor de cōi qḋ est spēs. qm̄ diuisio siue mlṫplicatio spēi nō est nisi p maꝫ ⁊ nō per formā. ⁊ iō talis mlṫiplicatio ē pter itentionē: ſꝫ loquor de cōi qḋ ē gen⁹. Nā mlṫiplicatio gn̄is ē p formā. ⁊ iō cū spēs sint foīe ut dicit ꝯ^tor i 3° hui⁹. possum⁹ dicē ꝙ i formis ſꝫ ꝙ cōparant ad ipm cōe qḋ ē gen⁹ nō ē ꝓcedē in īfinitū. possum⁹ tn̄ melt⁹ dicē ꝙ in formis nō est ꝓcedere in īfinitū cōparādo vnā foīaꝫ ad aliā nō ad q̄lēcūqꝫ ſꝫ ad formā quā p̄suppono sicut cōparādo formaꝫ hoīs ad formā corpis celestis: ⁊ formā corpis celestis ad itelligēnā ⁊ itelligētiā ad motorē p^m. ⁊ si nos cōparem⁹ foīas ad ipm anologum anologia tali. s. ꝙ vna foīa hēat eē p aliā. tūc pꝫ ꝙ i formis nō ē ꝓcedē i īfinitū: q: opꝫ deuenire ad p̄mā formā exemplare oīum sicut ad p^m efficiētē. ¶ Patet ēt ꝙ i foīis ſm ꝙ cōparant ad nr̄m itellectū nō ē ꝓcedē in īfinitū. qm̄ cognitio cōpleta facit spēꝫ spālissimā ⁊ cognitio incōpleta facit gen⁹: ⁊ quāto illa cognitio ē icōpleta tāto magis illḋ gen⁹ est cōius. tūc q̄ i cōibus nō sit ꝓcedere in īfinitū eūdo semp ad magis cōe: sed ē deuenire ad maximū cōe qḋ ē ens appa ret ꝙ in foīs ſm ꝙ cōparant ad nr̄m itellectū nō ē ire in īfinitū ſm ꝙ itellect⁹ icipit a maxime cōi qḋ ē ens. ⁊ istū modū tāgit phs nō p^m. ¶ Qḋ arguitur in formis ſm ꝙ accipiunt in se qḋ sit ꝓcedē in īfinitū. h̄ sic apparet. duplex eni est foīa. s. malis ⁊ imaterialis. Uñ forma malis in se accepta est finita. forma imālis in se est īfinita. vñ si eēt color separat⁹ ille color esset infinit⁹ ut haberet in se cōem rōnem coloris: ſꝫ que est cā q̄re iste color materialis nō est hñs cōeꝫ rationē coloris. rō est q: recipit in materia: ⁊ quicqd recipit in aliquo ſꝫ modū recipientis recipit. ⁊ ideo color mālis recept⁹ in materia nō hēt cōem rōnem coloris: ſꝫ si eēt color separat⁹ ille eēt īfinit⁹. malis aūt forma in se accepta est finita ⁊ nō infinita. q: forma malis nō habet oē illḋ qḋ est de rōne ei⁹: sed forma sepata ⁊ imālis in se accepta est īfinita. nō q: hēat in se cōem siue omnē rōnem entitatis ⁊ ꝑfectiōis: q: illḋ tm̄ cōpetit p̄me forme que est de⁹: ſꝫ dr intelligētia infinita. q: itelligētia habet in se qcqd est de rōne ei⁹. Uñ dr i libro de causis. ꝙ itelligētia est cōposita ex infinito ⁊ finito. Nā eē ei⁹ qḋ ē finitū recipit in subiecto itelligēte q̄ ē i finita sicut dem̄ ē. q: hēt illḋ qḋ est de rōne ei⁹. pp hoc dicit auctor de causis ꝙ itelligētia est cōposita ex infinito ⁊ finito. ⁊ sic pꝫ quō i formis est ꝓcedere in īfinitū ⁊ quō nō. ¶ Et si nos uellem⁹ adaptare ad ea q̄ dicta sūt rōnib⁹ phi pateret ꝙ tres rōnes alias fac phūs q̄ cōcludūt ꝙ nō sit ire in infinitū in cāis formalib⁹ illis trib⁹ modis qdā sūt. Nā p̄ma rō cōcludit ꝙ nō sit ꝓcedē in infinitū in causis formalib⁹ ſm ꝙ cōparant ad ipsum cōe. ¶ Scda rō quā facit phs ē. s. ꝙ tūc nō cōtingeret scire si nō eēt stat⁹ que cōcludit ꝙ in formis ſm ꝙ cōparant ad nr̄m itellectū nō sit ꝓcedē in īfinitū: q: tūc nō contingeret scire: q: nō eēt deuenire ad formā specificā icipiēdo a cōi: qui modus cōpetit itellectui nr̄o cui sūt nota cōfusa magis. ¶ Tertia rō qūā facit phs. s. ꝙ mā finit a foīa ē. s. cōcluderet ꝙ in foīs malib⁹ in se acceptis. s. in sut nā nō sit ꝓcedē in infinitū: q: finite sūt ⁊ h̄ pꝫ cōsideranti.

Ad rōnes ad p̄mā eū tu dicis foīe sobales se hūt sicut nūi. uerū est ꝙ in aliq̄ foīe substātiales assimilātur nūis ⁊ in aliquo nō. vñ silr̄itudo nō currit p oēꝫ modū. Similant foīe subales in hoc sicut nūi. qm̄ sicut qlibet vnitas addita nūo facit nouā spēm ⁊ ita ⁊c̄. sicut patebit. ¶ Ad aliud tu dicis ꝙ foīe accn̄tales sūt infinite: ⁊ tn̄ ꝓcedūt ex formis specialib⁹. dico ꝙ nō ualet. qm̄ q̄litates p̄me sunt finite. ⁊ sunt tn̄ quatuor. lꝫ q̄litates scde fortassis sint īfinite. similiter est ex ista pte. uel pōt aliter dici ꝙ forme accidētales nō sunt infinite: lꝫ sint multo plures q̄ substantiales uel si sint īfinite sunt īfinite q̄ ad nos ⁊c̄.

¶ Quapropter semp existentium p̄ncipia esse uerissima necesse est: ⁊c̄. Tex.

Questio.XXII.

q Ueritur sine argumētis utꝝ sit eadē dispō rei in sua v̄itate ⁊ in sua entitate. dico ad hoc ꝙ sicut p̄posuiem̄ ē v̄itas cōsistit in q̄dā adeq̄tiōe. Nūc aūt ita ē ꝙ triplex est adeq̄tio. Est eni q̄dā adeq̄tio rei ad sua p̄n^a. ⁊ quedā adequatio rei ad nostrū itellectū quē mēsurat: ⁊ q̄dā adeq̄tio rei ad itellectū diuinū qui res mēsurat. Nūc dico ꝙ loquēdo de v̄itate que cōsistit in adeq̄tiōe rei ad sua p̄n^a similis est dispō rei in sua v̄itate ⁊ in sua entitate. Nā q̄to aliqd adequat suis p̄ncipiis tāto magis est illḋ sicut q̄to magis ignis adeq̄tur p̄ncipiis ignis tāto magis v̄ior ē ⁊ magis ignis. ¶ Loq̄ndo ēt de v̄itate q̄ ꝯsistit i adeq̄tiōe rei ad nr̄m itellectū quē mēsurat ad hoc hꝫ v̄itatē. s. ꝙ silr̄ est dispō rei in sua ueritate ⁊ i sua entitate. qm̄ illa eadē p̄n^a que sūt p̄n^a essendi illa eadē sūt p̄n^a cognoscēdi rē ab itellectu

sed diu̅t f̃m rōnē. qm̄ p̄ncipia ꝯsiderata particulariter sunt p̄n³ essendi rem. p̄n³ autē eadem cōsiderata vl'r sūt p̄o³ cognoscēdi ipam ab itellectu nostro. ¶ Similiter si loq̄mur de v̄itate q̄ cōsistit in adeq̄tiōe rei ad itellectum diuinū a q̄ mensuraf. ad h̄ dico ꝙ silis ē dispō rei i sua v̄itate ⁊ i sua entitate. qm̄ res f̃m h̄ ꝙ adeq̄nf intellectui diuino f̃m h̄ sunt uestigiū artꝭ diue. ⁊ f̃z ꝙ magis adeq̄nt itellectui diuino f̃z h̄ sūt magis uestigiū artꝭ diuine ⁊ maiorē entitatē habēt: ⁊ sic patet q̄mōdo est similis dispositio rei in sua ueritate ⁊ in sua entitate.

¶ Explicit liber secūdus meth̄.

¶ Est aūt scia q̄dā que speculaf ens in q̄ntū ens: ⁊ que huic insunt f̃m se. Tex. j.

¶ Liber Quart⁹ methaᶜᶜ. Questio prima.

q**Ueritur** utrū aliq̄ scia possit cōsiderare ens in q̄ntū ens. ⁊ vı̄ ꝙ nō. dicit enim ph̄s in li° posterioꝝ. ꝙ scia est vni⁹ ḡnis s̄bi ptes ⁊ passiōes s̄bi cōsiderās: sed ens nō hēt aliq̄s passiōes: ut ꝓbabo. ergo ⁊c̄. ꝓbatio assūpte. passio nō ē ipm s̄bm. vn̄ risibilitas nō ē hō. ⁊ iō si ens hēret aliq̄s passiōes ille passiones nō eēnt ens: ⁊ tūc essent nihil. tn̄ nō eēnt ens ḡ ⁊c̄. ¶ 2°. scia ē hitus acq̄sit⁹. ḡ scia nō est de his q̄ sūt in nobis ul' q̄si inata: sed ens p̄ iprimif in aia ⁊ impr̄ssione entꝭ nulla p̄cedit ipressio alicui⁹ sic dicit Aui^na i p̄ sue methaᶜᶜ. ḡ si ens p̄ iprimif in aia ⁊ impressio entꝭ est q̄si inata nobis ⁊ scia est habit⁹ acq̄situs: vı̄ ꝙ de ente nō possit eē scia. ¶ Ad oppositū est ph̄s ⁊ arguif rōne scia pticularis cōsiderat ea que insūt huic enti pticulari ⁊ scia ul'is considerat ea que insūt enti f̃m ꝙ est ens: sed sciētia que considerat ea que insunt enti f̃m ꝙ ens opꝫ cōsiderare ens f̃m ꝙ ens. ergo de ente f̃m ꝙ ens erit scia.

Ad istā q̄ōnē est itelligēdū ꝙ scia sortif sibi q̄tuoꝛ ex s̄bo. sortif eni sibi scia spēz ⁊ formā ex s̄bo. Nā s̄bm scie ē obm̄ scie sic act⁹ v̄tutꝭ sortif spēz ex s̄bo sic scia sortif ex s̄bo ꝙ ē obꝫ ei⁹. ¶ Scd̄z q̄d accipit scia ex s̄bo ē ordo. Nā scia accipit a s̄bo ordinē. ⁊ f̃m ḡdū abstractiōis quē tenet s̄bm tenet illa scia. sic pꝫ de methaᶜᵃ matheᶜᵃ phiᶜᵃ. ¶ Tertiū quod accipit scia a s̄bo ē ꝙ q̄cq̄d ꝯsiderat cōsiderat sub rōne subiecti sicut v̄tua siue pō q̄cq̄d cognoscit: cognoscit s̄b rōne obi ꝓprij. sic scia q̄cq̄d ꝯsiderat: ꝯsiderat sub rōne s̄bi q̄d ē obm̄ ei⁹ ꝓpriū. ¶ Quartū aūt q̄d accipit scia a s̄bo est. s. v̄t⁹ ⁊ ptās. Nā scia accipit a s̄bo v̄tutē ⁊ ptātē. ita ꝙ scia pticularis ꝯsiderat s̄bm pticulare limitatū ⁊ hēt v̄tutē limitatā ⁊ pticulatam. Scia aūt q̄ ꝯsiderat s̄bm ul'em hēt v̄tutem ⁊ pōm ul'em. Ex istis q̄tuoꝛ possum⁹ cōpꝛehēdere ꝙ ens f̃z ꝙ ens est s̄bm isti⁹ scie. p̄ pꝫ ꝙ ens est s̄bm isti⁹ scientie ex h̄ ꝙ scia q̄ ꝯsiderat aliq̄d ens pticl'are: ut ens mobile ad ubi. dı̄ scia pticularis. vn̄ ex hoc dı̄ scia pticularis: q: ꝯsiderat aliquā ptez entis: ⁊ scia dı̄ ul'is ⁊ cōis: q: considerat ens cōe. cum ḡ ista scia q̄ dı̄ methaᶜᵃ sit maxime cōis inter oēs scias. ⁊ scia sortif sibi spēz ⁊ nomē ex s̄bo. pꝫ ꝙ ista scia cōsiderabit id q̄d itet oia entia est maxie cōe ⁊ maxime ul'e sic ens. opꝫ dicere ꝙ ens f̃m ꝙ ens sit s̄bm istius scie. ex quo possum⁹ ꝓpendere ꝙ ens est s̄bm isti⁹ scie. qm̄ scia sicut dictū ē sortif oꝛdinē ex s̄bo. cū ergo ista scia itet oēs sciētias sit maxime abstracta ⁊ maxime cōis. patet ꝙ dꝫ hēre ꝓ s̄bo illud q̄d est maxie abstractū ⁊ maxime cōe. ens autē f̃m ꝙ ens ē hui⁹. ergo ⁊c̄. ¶ Q̄d aūt ista scia sit maxime abstracta pꝫ. qm̄ nal'is ph̄s nō abstrahit a m̄a sensibili simpl'r: sed ab hac ⁊ ab illa. Matheᶜᵘˢ aūt abstrahit a m̄a sensibili penit⁹ nō aūt a m̄a intelligibili. ⁊ iō matheᶜᵘˢ nō abstrahit penit⁹ ab oi m̄a. s̄z methaᶜᵘˢ abstrahit ab omni m̄a iō ⁊c̄. ¶ Patet ex 3° ꝙ ista scia cōsiderat ens f̃z ꝙ ens. Nā dictū ē ꝙ sciētia q̄cq̄d cōsiderat: ꝯsiderat sub rōne subiecti. ⁊ iō cū ista scia q̄cq̄d ꝯsiderat: ꝯsiderat sub rōne entis: pꝫ ꝙ ista scia hēbit ꝓ subiecto ipꝫ ens. ¶ Patet h̄ ex q̄rto. s. ꝙ ista scia ꝯsiderat ens f̃m ꝙ ens. Nam sic dcm̄ ē scia accipit v̄tutē ⁊ ptātē a subiecto. ⁊ iō cū ista scia hēat v̄tutē ⁊ ptātē maxie ul'em ⁊ cōez. maxie possum⁹ cōpꝛehēdē ꝙ ista scia hēat ꝓ subiecto ipꝫ ens. ⁊ hec est declaratio ph̄i in p̄n° hui⁹. 4.

Ad rationes ad p̄mā dicēdū. cū tu dicis passiōes entis nō sunt ens. dico ꝙ nō vnisormiter sumunf passiones subiectoꝝ pticulariū ⁊ subiecti ul'is. vn̄ nō dr̄ passiōes entꝭ f̃z ꝙ ens: q: isūt oi ēti sic nō dicitu⁹ ꝙ ista scia ꝯsiderat cās entꝭ f̃z ꝙ ens itelligēdo sic ꝙ cāe ille sūt cā oīuz entiū: q: idē eēt cā suipsi⁹ sed dicim⁹ ꝙ cōsiderat cās entis f̃m ꝙ ens q: cōsiderat cās oīum entiū h̄ntiū cās. sic dico ꝙ passiones entis nō dr̄ eē passiōes entis f̃z ꝙ ens ꝙ passiones insint oi enti. s̄z q: non determinaf ad aliq̄d gen⁹ entis ꝙ ē subiectū alicui⁹ sciētiaꝝ pticulariū. ¶ Ad aliud dicendū ꝙ l̄z ens p̄ imprimaf in aia: tn̄ ea que insunt enti f̃z ꝙ ens nō imprimunf p̄mo in aia: nec cogitatio eoꝝ est nobis innata ⁊c̄.

¶ Omnis aūt generis vni⁹ sensus est vn⁹ atq̄ʒ scientia: ut grām̄atica vna ens oēs speculatur uoces. Tex. ij.

¶ Questio. II.

q**Ueritur** utrū ista scia sit vna. ⁊ vı̄ ꝙ nō. qm̄ sic dicit ph̄s ueritas scie assimilaf v̄itati sensus: s̄z sēsus dꝫ eē vnus qui est vnius contrarietatis. ⁊ pp hoc dr̄ i 2° de aia cap̄ de tactu. ꝙ tact⁹ nō ē vn⁹ sēsus. q: nō ē vni⁹ ꝯtrietatꝭ. ḡ scia vna ut vı̄ dꝫ esse talis s̄bi ꝙ sit vni⁹ ꝯrietatꝭ: s̄z ēn̄o ē vni⁹ ꝯrietatꝭ s̄z pl'iuꝫ. ergo ⁊c̄. ¶ Ad oppoᵐ ē ph̄s i l'rā q dicit ꝙ sic oīuz sonoꝝ ē vn⁹ sēsus siue vna scia: sic oīuz entiū est vna scia.

Ad istā q̄ōnē est itelligēdū ꝙ v̄itas scie assil'af v̄itati sensus. Nūc aūt ita ē ꝙ pō nō dı̄ vna ex his q̄ m̄aliter recipit. vn̄ ⁊ l̄z albū ⁊ nigrū i se accepta dr̄ant so̅al'r ⁊ in spē. tn̄ visus nō coḡscit albū f̃m ꝙ albū nec nigrū f̃m ꝙ nigrū. sed coḡscit albū ⁊ nigrū f̃m ꝙ ꝯuēiūt i q̄dā rōne cōi: ut rōne coloris. ⁊ ex v̄itate illi⁹ rōnis foīal' sub q̄ rōne visus coḡscit ea pō vı̄sua dı̄ vna. vn̄ visus coḡscit albū ⁊ nigrū sub q̄dā rōne ul'i. nā q: i ista rōne cōi visus pcepit albū ⁊ nigrū. iō albū dı̄ eē idez nigro. dı̄ illa rō cōis. ⁊ ēt dı̄ cōis: q: nō alio sēsu p̄t pcipi albū ⁊ ab alio nigꝛ: s̄z eodē sēsu coḡscit albū ⁊ nigrū. vn̄ ⁊ l̄z visus coḡscat albū ⁊ nigrū sub rōne coloris. rō tn̄ coḡscit albū p se differre a nigro ⁊ f̃z ꝙ v̄t⁹ altioꝛ est f̃z h̄ sub rōne magis cōi coḡscit ea q̄ coḡscit v̄t⁹ iferioꝛ. sic pꝫ de sēsu cōi. qm̄ cū sit v̄t⁹ supioꝛ q̄z sensus ptil'aris illō q̄d cognoscit sensus cōis cognoscit sub ul'iori ⁊ magis cōi rōne q̄z alij sēsus pticulares. Sil'r ē de veritate scie. nā dı̄ eē vna ex veritate uel rōnis foīalis formali sub q̄ rōne ꝯsiderat ea q̄ ꝯsiderat ipsa scia. ⁊ iō cū scia meth̄. ꝯsideret ea q̄ ꝯsiderat s̄b rōne cōi. ut s̄b rōne entꝭ scia meth̄. dı̄ eē vna. vn̄ q̄ꝫ io

scia altior ē. tāto magis ɔsiderat ea q̄ ɔsiderat sʒ rōne magis uli̅. τ ea q̄ ɔsiderat scia iferior sʒ rōne pticulari ɔsiderat scia supior sʒ rōne uli̅. τ ad h̄ plus sic ē de vtutib⁹ altiorib⁹. vn̄ intelligēdū ē ꝙ diuersitas q̄ sufficit ad causandū diuersitatē in vtutib⁹ inferiorib⁹ nō sufficit ad causandū diuersitatē in vtutib⁹ supiorib⁹. sic p3 de sensibilib⁹ pticularib⁹ τ cōi sil'r in pposito ē. nā vitas q̄ suffic̄ ad causandū vitatē vtuꝫ ois nō sufficit ad veritatē vtuꝫ iferiorꝫ sicut p3: aliq̄ eni vitas sufficit ad vitatē sensus cōis q̄ tn̄ nō suffic̄ ad vitatē sensus pticularis. Sic est de vitate scie. Nā vitas aliq̄ suffic̄ ad vitatē scie cois: q̄ nō tn̄ suffic̄ ad vnitatē scie ptic'laris. vn̄ intelligēdū ē sic dicit ph̄s 5° methaᶜᵉ. ꝙ vnū multis modis dr̄. vnū nūo. vnū spē. vnū gn̄e. vnū pportiōe τ vnū anologia. tūc dico ꝙ vitas f3 nū3 nō suffic̄ ad vitatē scie. qm̄ vnū fm nūm ē pticulare τ sigīum τ de tali nō ē scia. τ iō vitas fm nūeꝝ nō suffic̄ ad vitatē scie. Ueritas ēt f3 spē3 nō sufficit ad vitatē scie. cui⁹ pbatio ē. qm̄ eadē est scia ɔ̄rioꝝ. ɔ̄ria aūt dn̄t spē τ tā vitas f3 spēm nō suffic̄ ad vitatē scie spāl'. S3 nō pōt eē ꝙ aliq̄ scia vna spālis ɔsiderat directe anologū aliqḋ. vn̄ l3 medicina ɔsiderat de oib⁹ gn̄ib⁹. h̄ nō ē directe nō p se. ¶ Credo tn̄ ꝙ medicina nō ɔsideret p̄ τ p se nisi corp⁹ hūanū f3 ꝙ sanū τ egrū. qm̄ medicina sani τ egri ē scia. Et iō vitas q̄ est fm anologiā nō suffic̄ ad vitatē3 scie spālis. τ iō dicit ɔᵗᵒʳ in 2° hui⁹: ꝙ q2 q̄titas nō dr̄ vniuocat̄ de q̄titate ɔtinua τ discreta nō ē vna scia doctrinalis q̄ ɔsideret de eis. l3 pl'es. sed vna f3 gen⁹. sed vitas q̄ ē fm anologū bn̄ sufficit ad vitate3 scie cois. τ iō oium entiū bn̄ pōt eē vna scia cōis. fm ꝙ ɔueniūt in ente quēadmodū oiū3 sonoꝝ ē vna scia. vn̄ dicit ph̄s ꝙ nō solū oium eoꝝ q̄ dn̄r fm uerā nam ē vni⁹ scientie speculari. sed vnius scientie est speculari oium eorum que dicunt̄ ad vnā naturam.

Ad ratione dicendū. cū tu dicis ꝙ vni⁹ sensus ē vni⁹ ɔ̄rietatis si hoc habet veritatē de sensu habet ueritatē de sensu particulari τ non de sensu cōi. simpl'r ē de scia. sed nō de sensu qui simpl'r est scia.

¶ Quare quoniaʒ vnū multipliciter dicit̄ τ hec multipliciter qd̄ē dicētur. Tex. iiij.

¶ Questio. XII.

Queritur utrum ens sit equocū an anologū. τ vr̄ ꝙ ens sit equocū ad ea de q̄b⁹ dr̄ ens: τ h̄ ē qḋ dic̄ ph̄s in li° phrᶜᵉ. s. in 7° ꝙ latēt equocatiōes in gn̄ib⁹ τ q̄b⁹. sed sic dr̄ in 3° hui⁹ inter oia vnū τ ens sūt maxie cōia. ergo vr̄ ꝙ in ente sit maxime equiuocatio.

Ad idē arguit̄ sic. Magis ɔueniūt ea que sūt in gn̄e q̄titatis in q̄titate q̄3 ea q̄ sūt sub ēte i ente: s3 q̄titas nō dr̄ vniuoce s3 equoce de q̄titate ɔtiua τ discreta: ut ɔᵗᵒʳ dic̄ i 2° hui⁹. g̃ ens nō dr̄ vniuoce sed equoce de eis q̄ ɔtinēt̄ sub ente. ¶ P̄. canis dr̄ equoce de latrabili sidere celesti τ pisce marino. cum tn̄ ɔueniāt in sba. si g̃ sba magis cōuenit cu3 sba q̄3 accns cū sba. τ tn̄ ista dicim⁹ equoce q̄ ɔtinēt̄ sb̄ eane magis sut vr̄ dicent̄ equoce que cōtinētur sb̄ ente. ¶ Ad oppoᵐ est ph̄s. q dic̄ ꝙ ens nō dr̄ equiuoce ad aliquā vnā na3 cōem. sic sanū non dr̄ equoce de omnib⁹ sanis. sed anologice sic ens nō dicit̄ equoce: sed dicitur de oibus entibus per attributionem ad naturam substāne. sicut dicit ph̄s.

Ad istā q̄onem ē intelligēdū. ꝙ tota rō equocatiōis sumit̄ ex foīa: vn̄ τ ph̄s uocat formā ꝙ qd ē: τ in 2° phiᶜᵉ dr̄ ꝙ foīa ē rō eēndi. vn̄ ipsa diffō dat̄ p formā: vn̄ τ si in diffōne ponat̄ ma. h̄ nō ē nisi inq̄ntū3 mā pticipat formā foīe: τ inq̄ntū ē sub foīa: τ pp h̄ dr̄ in 7° hui⁹ ꝙ oēs ptes posite in diffōne sunt foīe: tota ratio equocatiōis sumit̄ ex foīa. vn̄ dr̄ in 2° de aīa τ in multis aliis locis ꝙ recedēte aīa a corpore3 corp⁹ nō remanet nisi equoce: vn̄ caro mortua nō ē caro nisi equoce: p3 igit̄ ꝙ tota rō equocatiōis sumit̄ a foīa. vn̄ si aliqḋ nomē iponat̄ pl'ib⁹ p cōparationē ad diuersas foīas: tūc cū tota rō equocationis sumit̄ ex foīa. illḋ nō dr̄ de eis equoce. Si aūt iponat̄ aliqḋ nomen aliq̄b⁹ pl'ib⁹ p cōparationē ad aliquā foīam vnā: tūc aut illa foīa eq̄lit̄ saluat̄ i illis pl'ib⁹ aut nō eq̄lit̄. si p̄ mō tūc illḋ nomē dr̄ de eis vniuoce penit⁹ sic hō penit⁹ dr̄ vniuoce de illis q̄ ɔtinent sb̄ ipo penit⁹ vniuoce. Si aūt illa foīa nō eq̄lit̄ saluet̄ in pl'ib⁹ h̄ tripl'r pōt eē. aut q2 illa foīa saluat̄ in illis pl'ib⁹ simpl'r: sed in vno nobiliori mō q̄3 in alio sic nomē aīalis. ita pōit̄ p cōparationē ad foīa3 q̄ simpl'r saluat̄ i suis spēb⁹: sed nobiliori mō saluat̄ i hoīe q̄3 i asino. 2° mō aliq̄ foīa nō saluat̄ in pl'ib⁹ eq̄lit̄: q2 illa foīa in vno iuenit̄ simpl'r τ i alio fm qd sic p3 de ente. entitas eni in sba ē simpl'r i accidētib⁹ fm qd. 3° mō dr̄ foīa nō saluari eq̄lit̄ i plurib⁹: q2 in vno illoꝝ iuenit̄ simpl'r. τ in alio fm siliтudinē. sic p3 de aīali uero τ de aīali picto τ tūc dico ꝙ anologia illa q̄ ē qn̄ aliq̄ foīa simpl'r saluat̄ in pl'ib⁹. ita ꝙ in vno illoꝝ nobiliori mō q̄3 i alio: tal' anologia m'tū ppinq̄ ē vniuocatiōi. τ iō aīal dicit̄ vniuoce ad suas spēs: τ q2 foīa aīalis l3 saluet̄ simpl'r in suis spēb⁹: q2 tn̄ nobiliori mō saluat̄ i vno q̄3 in alio sic ē de forma cuiuslibet gn̄is: pp h̄ dr̄ in 7° phiᶜᵉ. ꝙ latēt equocatiōes in gn̄ib⁹. Anologia aūt q̄ ē qn̄ aliq foīa simpl'r saluat̄ in vno τ in alio f3 sil'itudinē talis anologia m'tū accedit ad equocationē: pp h̄ dr̄ ꝙ aīal dr̄ equoce de aīali vō: τ de aīali picto. Sed anologia q̄ ē qn̄ aliq̄ foīa saluat̄ in vno simpl'r τ i alio fm qd talis anologia nō accedit penit⁹ ad equocationē: nec pure ad vniuocationē: sed tenet mediū inter equiuocationem τ vniuocationē τ pp hoc ens nō dr̄ pure equoce nec vniuoce: sed dr̄ anologice τ hoc est mediū iter vniuocationē τ equocationē. Sed si nos uellem⁹ dare aliā distinctionē possem⁹ sic dicē τ meli⁹ credo ad itētionem ph̄i. Na3 sic dictū ē tota rō equocatiōis sumit̄ ex foīa. τ iō si sit diuersitas in foīa erit equocatio sic dcm̄ ē. Si aūt sit vitas i foīa: aut ē vitas foīe p p̄dicationē: aut ē vitas foīe p attributionē. Et ē itelligendū ꝙ qn̄ est vitas foīe p p̄dicationē: tūc ē vniuocatio: qn̄ aūt ē vitas foīe p attributionē. tc̄ erit anologia: τ si tu dicis quō sit qn̄ erit vitas p attributionē: τ qn̄ erit vitas p p̄dicationē. dico ꝙ hoc ē satis facile. Nā qn̄ aliq̄ plura sūt talia p aliqd ꝙ ē in eis: tūc ē vnitas p p̄dicationē: τ ē vniuocatio: sic cū oia aīalia dn̄r aīalia p id qḋ ē i eis. tūc sic̄ oia aīalia aīalis vniuoce. S3 qn̄ aliq̄ plura sūt talia nō p aliqd qḋ ē in eis: sed p aliqd qḋ ē i alio: tūc nō dn̄r talia vniuoce sed anologice: sic oia entia dn̄r eē entia nō p aliqd qḋ est in eis: sed p aliqd qḋ ē in alio: sic i sba: vn̄ τ si accn̄tia dicant̄ eē entia: hoc nō est p entitatē q̄ ē i eis sed p entitatē q̄ est in sba: sic patebit i 7° huius. τ iō ens anologice dicit̄ τ non equiuoce. τ hec vr̄ eē intentio ph̄i si aliquis bene consideret.

Et tūc ad rōnes. ad p̄ᵐ cu3 dr̄. latēt equocatiōes τc̄.

dicendū q̄ ibi accipit equocatio large p̄ oi anologia. ¶ Ad aliud cū tu dicis. q̄titas nō dr̄ nisi equoce. sic dicit ꝯ̄tor de cōtinua ⁊ discreta. dico q̄ ibi loquitur de equocatiōe p̄ oi anologia q̄ ipedit vnitatē sciē spālis. ¶ Ad aliud. q̄n tu dicis canis dr̄ equoce de latrabili sidere celesti ⁊ pisce mario q̄ tn̄ vniuoce cōueniūt in substātia. dico ad hoc q̄ licet ista in se accepta cōueniāt in substātia magis q̄ suba ⁊ accidēs in ente: tn̄ accn̄s ⁊ suba magis cōueniūt in ente q̄ ista tria s̄m q̄ cōparant ad hoc nomē canis.

¶ Questio .IIII.

Queritur utrū oia q̄ dr̄ anologia dicant anologia p̄ anologiā ad vnū nūero. ⁊ vi q̄ nō. q̄n oia sana dr̄ sana p̄ anologiaȝ ad sanitatē q̄ ē in aīali. que quidē nō ē vna numero. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. vniuoca magis sunt vnum q̄ anologa. s̄ȝ vniuoca nō dr̄ talia p̄ aliqd̄ vnū numero. g̃ nec anologa dicent eē anologa p̄ aliqd̄ vnū nūo. ¶ Ad oppo^m arguit sic. sic oia v̄a dr̄ eē v̄a p̄ aliquā vnā v̄itatē in nūo: īm per v̄itatē p̄mā. sic oia entia dicunt eē entia p̄ vnā aliquā entitatē. vn̄ dicit ꝯ̄tor q̄ est vnū ens p̄ se ens ⁊ p̄ se uer̄ ⁊ oia dr̄ entia ⁊ v̄a p̄ entitatē ⁊ v̄itatē ei^9 Si g̃ oia entia dr̄ eē entia p̄ aliquā entitatē vnaȝ que est vna numero. patet q̄ oia anologia dicunt anologia per attributionē ad vnum numero.

Ad istā q̄ōnē ē itelligēdū q̄ ꝯ̄tor dicit in isto 4°. q̄ aliqua tripl'r dr̄ anologia ad aliqd vnuȝ. aut. s. p̄ attributionē ad vnū efficiēs. aut p̄ attributioneȝ ad vnū finē. aut p̄ attributionē ad vnaȝ m̄am. Uerbi gr̄a. de p̄ aliq dr̄ anologice per attributioneȝ ad aliqd̄ vnū efficiēs. sicut medicare dr̄ de eo q̄ habet artē medicinalē. sicut de medico ⁊ de eo qd̄ ē natū suscipe op̄a medicie. ut de instrō medicinali. ⁊ de eo qd̄ ē faciēs op̄a medicine. sicut uetula facit op̄a medicine sine arte sicut ponit ꝯ̄tor ex^m. ⁊ medicinale dr̄ de oib^9 istis p̄ attributionē ad vnū efficiēs qd̄ est medic^9. Sil'r dr̄ eē aliq anologia p̄ attributionē ad vnū finē. sic alia dr̄ eē sana p̄ attributioneȝ ad vnū finē: utpote p̄ attributionē ad sanitatē: q̄ ē finis oīuȝ istoꝝ sicut cibi dietate ⁊ urine. Similiter dr̄ aliq eē anologia p̄ attributionē ad vnā m̄am. sicut oia dr̄ eē entia p̄ attributionē ad subaȝ q̄ est s̄bm ⁊ m̄a oīum accn̄tiū. ⁊ oēs istos modos anologiē tāgit ph̄us in l'ra. Sed sciēdū est q̄ terti^9 modus anologie: sicut q̄ aliq dr̄ p̄ attributionē ad vnā m̄am. diuidit in 4^or modos. sicut dr̄ in hoc q̄ aliq dr̄ entia p̄ attributionē ad s̄bm: q̄ sūt p̄uatiões sube causat. oia entia p̄uationes sunt mi^9 entia. Aliq āt dr̄ entia: q̄ s̄t relatiōes ipsi^9 sube. ⁊ talia licet oia entia excepta p̄uatiōib^9 sūt mi^9 entia. sic ꝯ̄tor dicit in xi° hui^9 i illo cap̄ ubi Aristo. mouet q̄ōnē sine istā dubitatiōē. utrū. s. sint eadē p̄a^a relatiōis ⁊ s̄be. ⁊ dicit ꝯ̄tor ibi. q̄ relatiōes inter oia entia hēt d̄bil'^9 eē. ⁊ iō signāter inquirit ph̄us. utꝝ sint eadē p̄n^a relatiōis ⁊ s̄be aut q̄ sint dicit ꝯ̄tor. q̄ si ph̄us q̄siuisset utrū sint eadē p̄n^a sube ⁊ q̄ntitatis visus eēt ph̄us inutile. q̄ q̄ntitas eēt mi^9 ens q̄ alia entia. ⁊ iō signāter q̄sivit ph̄us utrū eadē sint p̄a^a relatiōis ⁊ sube. 3° mō dr̄ aliq eē entia sic motus dr̄ eē entia: q̄ sūt via in suba. 4° mō dr̄ esse aliq entia: q̄ sūt d̄spōnes sube: sicut q̄litates ⁊ q̄ntitates dr̄ eē entia ⁊ alia: q̄ sūt dispositiões sube Alia aūt dr̄ eē entia sicut sube q̄ hn̄t entitatē per se. s̄ȝ nō ut p̄ se ⁊ p̄ oēȝ modū. vn̄ sic dicim^9 accn̄tia eē entia nō p̄ se. s̄ȝ p̄ attributionē quā hn̄t ad s̄bam. sic ē s̄be q̄dā s̄be m̄ales ⁊ q̄dā im̄ales. s̄be m̄ales nō dr̄ eē entia: nisi p̄ attributionē ad substātias im̄ales. ⁊ s̄be im̄ales alie a p̄ p̄n^o nō dr̄ esse entes: q̄ hēant entitatē p̄ se ⁊ p̄ oēm modū: sed si dicant eē entes hoc est p̄ attributionē ad s̄bam p̄mā q̄ ē ipse de^9 gl'iosus. ita q̄ tā s̄be m̄ales. s. ⁊ im̄ales alie a p̄ p̄u^o q̄ accn̄tia dr̄ eē entia p̄ attributionē ad vnū ens p̄ se ens ⁊ p̄ se uer̄: p̄ cui^9 eē ⁊ v̄itatē oia dr̄ v̄a ⁊ entia: sicut ꝯ̄tor dicit in 3° hui^9. ⁊ ex h̄ p̄ȝ q̄ anologia nō p̄nt dici anologia nisi p̄ attributioneȝ ad aliqd vnū numero. nō eni p̄nt dici aliq anologia p̄ attributionē ad aliquā formā q̄ sit in eis. Nā v̄itas in forā tollet anologiā ⁊ equocationeȝ. ⁊ ponit vniuocationē. vn̄ q̄cūq̄ cōueniūt in nūero s̄m formā illa sūt vnū p̄ p̄dicationē. vn̄ v̄itas i forma ponit vnitatē in p̄dicatiōe. vn̄ p̄us dictuȝ fuit q̄ q̄to aliq plura sunt talia p̄ aliquā formā q̄ est in eis tanto magis dr̄ eē talia ⁊ cōtineri sub ipso vniuoce. Et si tu dicas nōne oia sana dr̄ esse sana p̄ attributionē ad sanitatē q̄ est in aīalib^9 ⁊ ista sanitas nō ē vna in nūo. s̄ȝ est vna in sp̄e. Sine dubio dico. q̄ l̄ȝ sanitas q̄ est in aīali sit vna s̄m sp̄ē ⁊ m'tiplicet s̄ȝ nūȝ nō ē hui^9. nisi p̄ accn̄s. s̄ȝ q̄ oia ista sana dicunt eē talia p̄p sanitatē q̄ ē in aīali. Nā si illa sanitas q̄ est in aīali m'tiplicat s̄m nūm h̄ nō est in eis que dr̄ ad ipam sanitatē anologice. s̄ȝ m'tiplicat sanitas s̄m nūm in his ad que se hēt aīal vniuoce. ⁊ sic possem^9 dicē i suba. vn̄ l̄ȝ oia sana dr̄ eē sana p̄ attributionē ad sanitatē q̄ m'tiplicat s̄m nūm. h̄ tn̄ ē p̄ accn̄s. s. q̄ m'tiplicet s̄m nūȝ inq̄ntū eni ista dr̄ eē sana p̄ attributionē ad sanitatē q̄ est in aīali: nō m'tiplicabit in eis dr̄ anologice. ⁊ sic p̄ȝ q̄ oia anologa dr̄ esse anologa p̄ attributionē ad vnum nūm. ⁊ si sint multa in nūo h̄ est p̄ accn̄s respectu anologie. q̄ nō repit in sanis anologia, put sanitas m'tiplicat s̄m nūm. sed repit ibi vniuocatio. vn̄ sanum de oibus aīalibus sanis dicitur vniuoce.

Ad rōnes ad q̄aꝝ p̄mā iā p̄ȝ solutio per iam dicta. ¶ Ad s̄c̄daȝ cū tu dicis vniuoca sūt magis vnū q̄ anologa ⁊ tamen nō sunt talia p̄ aliquod vnum in numero. dico q̄ vniuocoruȝ est vnitas. l̄ȝ sit in sp̄e vna ⁊ nō vna nūo in specie tn̄ maior est vnitas vniuocoꝝ q̄ vnitas anologorum in nūo. per quā vnitatē in numero omnia talia dicūtur eē sicut patet in animo consideranti ⁊ ideo non ualet.

¶ Et ph̄ia ē de oib^9 posse speculari. Nā si nō ph̄i q̄s erit qui inuestigabit: si idē Socrates ⁊ socrates sedens: aut si vnū vni cōtrarium: aut quoniens dicit ⁊c̄. Tex. v.

¶ Questio .V.

Queritur utꝝ vnū qd̄ ē p̄n^m nūi conuertat cuȝ ente. ⁊ vī q̄ sic. q̄n ut scribit in libro de vnitate ⁊ vno. oē qd̄ est iō est: q̄ vnū nūo est. s̄ȝ vnū in numero ē p̄ncipium nūi ergo ⁊c̄. ¶ Preterea oē qd̄ est: est hoc aliqd. s̄ȝ qd̄ est h̄ aliqd est vnū nūo. ergo ⁊c̄.

Ad istā questionem dicunt aliq q̄ vnū qd̄ est p̄n^m numeri conuertitur cum ente. ⁊ ad hoc ostendēdum p̄cedūt sic. dicūt enim q̄ oē qd̄ ē in ente est in aliquo genere entis. sed cū nihil sit in genere qn̄ sit i aliq ei^9 sp̄e: ⁊ nihil sit i sp̄e qn̄ sit in aliq ei^9 idiuiduo ⁊ illi^9 sp̄ei: ⁊ oē idiuiduū sit vnū nūo. ⁊ vnū nūo est sic p̄n^m nūi: ⁊ ex h̄ ꝯcludūt ip̄i. q̄ vnuȝ qd̄ est p̄a^m

nũi ꝯuertiť cũ ente. ¶ Isti nõ bñ dicunt. qm̃ nõ oẽ qḋ ẽ i ente est i aliq̃ gñe entis. qm̃ pᵐ pnᵐ iueniť i ente. nõ m̃ est in gñe: ⁊ ẽt dicit ꝯⁱᵉʳ ꝙ itelligẽtie sũt forme carẽtes gñe iõ ⁊c̃. deficiũt ẽt isti in alio. qm̃ nõ valet si ħ ẽ ħ aliqḋ. g̃ ẽ vnũ nũo: q: p aliqḋ est ħ aliqḋ: ⁊ p aliḋ ẽ vnũ nũo. qm̃ vnũqḋq3 p suã entitatẽ ⁊ substantiã3 est ħ aliqḋ. ⁊ est vnũ numero per aliqḋ additũ eẽ eius. ⁊ iõ alr̃ est dicẽdũ: sic mihi vĩ ꝙ vnũ qḋ ẽ pnᵐ nũi nõ ꝯuertiť cu3 ente. Et ad hoc vidẽdu3 ẽ itelligẽdu3 ꝙ nos possum⁹ vnũ qḋ est pnᵐ nũi cõparare ad suu3 gen⁹. ⁊ ad nũm ⁊ ad arismetricũ ⁊ ex istis trib⁹ possum⁹ ꝯcludẽ ꝙ vnu3 qḋ est pnᵐ numeri nõ cõuertiť cũ ente. Si autem nos comparem⁹ vnũ qḋ est pnᵐ numeri ad suũ genus. tũc p3 ꝙ vnũ qḋ est pnᵐ numeri est ĩ genere q̃titatis ⁊ est q̃titas discreta. ergo cu3 vnum qḋ est pnᵐ numeri nõ trãscẽdat suũ gen⁹. s. q̃titatẽ ⁊ nã si ue ens ti ãscẽdit q̃titatẽ appet: qḋ tale cum ente nõ ꝯuertiť. ¶ Istḋ ẽt p3: si cõparem⁹ vnũ qḋ ẽ pnᵐ nũi ad nũm. dicit enim pħs in x⁹ metha^cc ꝙ nũs est q̃dã multitudo: ⁊ nõ oĩs multitudo est nũs. Si ergo nõ oĩs mľtitudo est nũs ⁊ cuiuslibet mľtitudis pnᵐ ẽ aliq̃ vnitas: tũc erit aliq̃ vnitas q̃ nõ erit pnᵐ nũi. qm̃ si oĩs vnitas eẽt pnᵐ nũi. cũ cuiuslibet mľtitudis sit aliq̃ vnitas. iã oĩs mľtitudo eẽt nũs qḋ ẽ fľz. ⁊ iõ cũ sit aliq̃ vnitas q̃ nõ ẽ pnᵐ nũi. ⁊ oĩs vnitas est ens: ulˀ aliq̃ entitas iã erit aliq̃ entitas q̃ nõ erit vnitas q̃ est pnᵐ nũi. ⁊ sic appet ꝙ cu3 ens sit in plus q̃3 vnũ qḋ est pnᵐ nũi ꝙ vnu3 qḋ ẽ pnᵐ nũi cũ ente nõ cõuertiť. ¶ Hoc idẽ patet. si nos cõparem⁹ vnũ qḋ ẽ pnᵐ nũi ad arismetricum. Si enĩ vnũ qḋ est pnᵐ nũi cõuertiť cũ ente. tũc arismetricus determinaret de oĩ ente. cũ ergo nos videam⁹ arismetricũ cõsiderare de vno qḋ est pnᵐ nũi: ⁊ de oib⁹ entib⁹ que cadũt sub nũo: ⁊ tñ nõ cõsiderat de oĩ ente ulr̃ apparet ꝙ vnũ qḋ est pnᵐ numeri nõ cõuertiť cũ ente. ¶ Et notadũ ꝙ pme due rões ꝓbãt ꝙ vnũ qḋ est pnᵐ numeri nõ ꝯuertiť cũ ente q̃3tum ad significatum. tertio ṽo ꝓbat ꝙ nõ couertiť cum ente q̃3tum ad suppositum.

Ad ratione pmam. cũ tu dicis omne qḋ est ⁊c̃. Sine dubio si nos uolum⁹ excusare auctorẽ possum⁹ dicere ꝙ ipse accipit ibi vnũ numero p:o oĩ eo ꝙ est hoc aliqḋ. ⁊ iõ nõ valet argᵐ: q: nõ sequiť ut dictũ fuit p9us. hoc est ħ aliqḋ ergo est vnum nũo. ¶ Ad aliud argumentũ patet solutio per iam dicta ⁊c̃.

¶ Quoniam ergo vnius in q̃3tum est vnũ ⁊ entis inquantum est ens eedẽ ſm se passiones sunt ⁊c̃. Tex. v.

¶ Questio. VI.

Queritur utrũ possit eẽ aliqḋ vnu3 qḋ cõuertať cũ ente. ⁊ vĩ ꝙ nõ: q: si aliqḋ vnũ ꝯuerteret cũ ente aut hoc ẽ vnũ qḋ est pnᵐ nũi: aut hoc est vnũ qḋ ẽ vnũ per eẽntiã: ħ neutrũ istoꝝ modoꝝ põt eẽ. ergo ⁊c̃. ꝓbõ assumpte. vnũ enĩ qḋ ẽ pnᵐ nũi nõ põt cõuerti cũ ente. qm̃ vnũ qḋ est pnᵐ vnũ nõ trãscẽdit gen⁹ q̃titatis. ens aũt trãscẽdit gen⁹ q̃titatis. g̃ vnu3 qḋ est pnᵐ nũi nõ cõuertiť cũ ente. vnũ etiã qḋ est vnũ per essentiã nõ põt cõuerti cũ ente. bonũ enĩ ſm opionẽ platonicoꝝ. ⁊ dĩ de eo qḋ est in actu. ⁊ de eo qḋ est bonũ i põ. Nã ille q est san⁹ in actu nõ tm̃ dĩ esse bon⁹. imo ille qui est san⁹ in põ. Nã si aliqs sit sanabilis: hoc est alicui⁹ bonitatis. Sed ens ſm ꝙ ens dĩ tm̃ de eo qḋ est in actu. Nũc aũt ita ẽ ꝙ ipi dicebãt. ꝙ vnũ ꝯuertiť cũ bono. ita ꝙ oẽ bonũ est vnũ. ħ bonũ ẽ ĩ in plus q̃3 ens. g̃ ⁊ vnũ est in plus q̃3 ens. si ergo ẽ in plus q̃3 ens cũ eo nõ cõuertiť. igiť nec vnũ p essentiã nec vnum qḋ est pnᵐ nũi cõuertiť cũ ente. ¶ Pꝫ. qm̃ aliqḋ diuisibile diuidiť in aliq plura nullũ diuidẽs ẽ euacuãs totũ diuisũ nec aliqḋ diuidẽnũ põt cõuerti cũ diuiso. sicut p3 de aĩali respectu rõnalis ⁊ irrõnalis. ħ ens diuidiť in vnũ ⁊ multa. ergo vnũ cõuerti nõ potest cũ ente. ¶ Pꝫ. arguiť sic sic arguebat Parmenides. qcqd est pter ens ẽ nõ ens ulˀ nihil. g̃ si vnũ ⁊ ens cõuertunť qcqd ẽ pter vnũ ẽ nihil. Si igiť vnũ cõuertiť cũ ente. ergo tm̃ vnũ est. ħ ista ẽ fľa tm̃ vnũ est. ergo nõ ꝯuertiť cũ ente. ¶ Ad oppoᵐ arguiť p dictũ pħi in lr̃a. dicit enĩ pħs ꝙ ens ⁊ vnũ seinuicẽ cõsequunť ⁊ est eadẽ natura entis ⁊ vni⁹: ħ nõ vna rõne illa natura dicitur ens ⁊ vnũ ergo ⁊c̃.

Ad istã qõnẽ est itelligẽdũ ꝙ ens ⁊ vnũ cõuertũtur. ita ꝙ qcqd est ens est vnũ. ⁊ qcqd est vnũ est ens. ⁊ hoc p3 sic. ad hoc enĩ ꝙ aliq se cõsequãtur sufficit ꝙ rõ vni⁹ cõsequať oẽ aliḋ sicut p3. nã hõ ⁊ risibile se cõsequunť. qm̃ risibile accipiť a tali ꝓprietate q̃ cõsequiť nãliter nãm humanã. Nũc autem ita est ꝙ rõ vni⁹ est indiuisio. Nã ex hoc ꝙ aliqd ẽ idiuisũ a se ⁊ diuisũ ab alio: ex hoc aliqd dĩ eẽ vnũ. Nũc aũt ita est ꝙ ꝓprietas q̃ ẽ indiuisio a q̃ idiuisione sumiť rõ vni⁹ illa indiuisio ꝯsegř oẽ3 entitatẽ. Nã eoipso qḋ aliqd hẽt eẽ eoipso est distinctum ab oĩ alio ⁊ idiuisũ a se. Nã p illã eãdem formã ⁊ mã3 p quã hẽo ꝙ sim hõ hẽo ꝙ nõ sim asin⁹ ⁊ non sim capr⁹ ⁊ hẽo esse distinctũ ab oĩ alio. ⁊ iõ cum vnũ ipoztet talẽ ꝓprietatẽ. s. indiuisionẽ q̃ ꝯsequiť oẽm entitatẽ sicut declãtũ est. p3 ꝙ vnũ ⁊ ens cõuertunť ⁊ cõsequunť seinuice3 sicut dicit pħs. ꝙ cuiuscunq3 cõpetit rõ entis ei cõpetit rõ vni⁹ ⁊ oẽ ens est vnũ ⁊ oẽ vnũ ẽ ens. ħ si ens ⁊ vnũ ꝯuertũtur si ista ẽ ṽa tm̃ ens est. nõne ista ẽ ṽa. tm̃ vnum ẽ. ¶ Sine dubio istḋ est difficile vidẽ. utrũ. s. ista sit ṽa ulˀ nõ. Intelligẽdum g̃ ꝙ qñ aliq̃ duo hñt aliq̃ mõ ꝯrietatẽ iter se ⁊ aliq̃ mõ nõ. tũc nihil ꝓhibet. ꝙ dictio exclusiua addita vni illoꝝ nõ ut hẽt oppositionẽ ad aliḋ qḋ nõ excludat reliquũ. ⁊ ꝙ dictio exclusiua addita vni illoꝝ: put h3 opponẽ3 ad aliud qḋ excludat ip3. ṽbi grã. hõ ⁊ aĩal nõ opponunť simplr̃ iter se. ħ aliq̃ mõ hñt opponẽ iter se. sic ulˀe ⁊ singulare. ⁊ iõ si dicať sic tm̃ hõ ẽ nõ pp ħ sequiť ergo nõ aĩal est. q: aĩal icludiť i rõne hõis nec addiť ret ista additio exclusiua tm̃ ut hõ hẽt opponẽ aliq̃ mõ ad aĩal. hõ enĩ ut in se accept⁹ nõ hẽt opponẽ aliq̃ mõ ad aĩal. Si autẽ diceret tm̃ pticulare ẽ bñ sequiť. nõ g̃ ulˀe ẽ. q: pticulate ⁊ vlˀe opponũť. Silr̃ ẽ de vno ⁊ de ente. nã l3 vnũ ⁊ ens ipoztent eãdẽ na3. nec hñt oppoᵐ simplr̃ iter se nihilominus vnũ ⁊ ens aliq̃ mõ opponũť. na3 rõ entis alia est a rõne vni⁹. ⁊ ab alio sumiť rõ entis ⁊ vni⁹. na3 rõ entis sumiť ab eẽ. rõ ṽo vni⁹ sumiť ab idiuisiõe. ⁊ iõ cum rõ entis sumať ab eẽ nihil opponiť enti nisi nõ ens: cũ nõ ens tm̃ opponať ei a q̃ accipiebať rõ entis. s. esse ⁊ iõ ista ꝓpositio est uera. tm̃ ens est. q: ista propositio respuit tm̃ nõ ens ꝙ opponiť ei ṽo autem vnius accipitur ab indiuisione. ⁊ iõ illud quod opponitur vni est multum siue multitudo. ⁊ iõ cũ dĩ sic tm̃ vnũ ẽ ista ꝓpositio respuit multa nõ esse siue mľtitudinẽ nõ esse: ⁊ cũ oĩs multitu-

do sit ens iā p istā ꝓpositionē seq̄ret q aliqd qd ē ens sit nō ens: q2 q dicit vnū tm̄ eē excludit oppo[m] vni. s. mltū eē ⁊ sic sig[t] mltū nō eē. ⁊ cū oē mltū sit ens tūc seq̄ret sicut dcm̄ ē q si tm̄ vnū est q aliqd ens sit nō ens ⁊ iō ꝓpositio ista falsa ē. tm̄ vnū ē. ꝫ ista sit vā tātū ens est. ⁊ ꝫ ēt ens ⁊ vnū ꝯuertant.

Ad p̄mā rōnē cū tu dicis bonū dr̄ de eo qd est in pō ⁊ de eo qd est in actu: ens aūt nō ꝫ tm̄ de eo q est in actu. sine dubio platonici posuerūt q bonum erat marie vl'e. vñ si q̄ref ab eis qd ē de[o]. dicēt q de[o] ē vnitas ⁊ bonitas: ⁊ post vnū ⁊ bonū ipsi ponebāt q ens ē marie cōe. vñ dī 4[a] ꝓpōne de cāis q p̄[a] rerū creaturarꝫ est eē. Sine dubio isti decepti sūt ex hoc q nō accipiebāt ens ⁊ bonū vniformiter: ꝫ accipiebāt bonū in sua vl'itate fm̄ q bonū est cōe ad bonū in actu ⁊ ad bonū in pō: ꝫ nō accipiebāt ens vniformiter ꝫ ipm ꝯhebāt ad ens in actu. ⁊ hm̄ uerū est ut ipsi dicebāt. q ens ⁊ bonū i actu ꝯuertunt silr ens ⁊ vnū in actu ꝯuertunt. sed si nos accipiam[o] ens vniformit' ꝫ q ē cōe ad ens i actu ⁊ ad ens in pō: tūc oē ens est bonū ⁊ oē ens est vnū ⁊ oē bonū est ens ⁊ oē vnum est ens. ita q sicut illd qd est bonū in actu cōplete participat rōnē bonitatꝫ: ⁊ sicut illd qd ē bonū in pō icōplete p̄icipat rōnē bonitatꝫ sic est de ente. Nā ens in actu cōplete hēt entitatē. ens vō in pō icōplete. ¶ Et tūc ad alia est intelligēdū q qn̄ aliqd diuisū diuidit in aliq diuidētia: si illa diuidētia sint impmixta. uerꝫ est q neutrū illorꝫ ꝯtinet totum diuisū: nec aliqd illorꝫ ꝯuertit cū diuiso. sicut patet de rōnabili ⁊ nō irrōnabili respectu aialis: ꝫ si illa diuidētia sint pmixta ita q rō vni[o] saluet in alio saltim aliq̄ mō tūc non opꝫ q vnū illorꝫ nō ꝯtineat totū diuisū nec opꝫ q vnum illorꝫ nō ꝯuertat cuꝫ diuiso. vbi grā ens diuidit in bonū ⁊ maluꝫ. sed ista. s. bonū ⁊ malū permixta sunt. nā ratio vni[o] saluat in alio aliquo mō sicut rō boni aliquo mō saluat in malo. Nā nō ē dare pure malū sicut dicit phūs in p̄ moral'. ⁊ ideo ꝫ diuidat ens in bonū ⁊ malū: q2 tn̄ pmixta sūt ita q rō vni[o] aliquo mō saluat in alio. ꝓpter hoc nō opꝫ q bonū ꝯuertat cum ente ⁊ euacuet totū ens similiter se habet de vno ⁊ mlto. q̄uis enī ens diuidat i vnū ⁊ multa: q2 tn̄ ista sūt permixta. ita q rō vni[o] saluat in multo. Nā sicut nō est dare pure malum. sic nō est dare pure multuꝫ. tn̄ nullū est multū qn̄ sit alio modo vnū sicut dicit ꝓculus q ois multitudo in vnitate radicat ⁊ reducit in aliquaꝫ vnitatē. ⁊ ꝓpter hoc cum vnū ⁊ multa sint permixta nihil ꝓhibet quādo ens diuidat in vnū ⁊ multū cū ꝯuertatur in vnū cum ente ⁊ euacuet tm̄ ens. ¶ Ad aliud patet entio per iam dicta. ⁊c.

¶ Questio septima.

Q**ueritur** utruꝫ vnū addat aliqd supra ens. ⁊ videt q sic. qm̄ si vnū nō adderet aliqd supra ens. tūc vnū nō eēt posteri[o] addēs. ꝫ hoc est falsū: q2 vnū postei[o] itelligit q̄ȝ ens ergo ⁊c. ¶ Oppositū arguit sic. dicit enꝫ phūs q ens ⁊ vnū nō separant in generatione ⁊ corruptione. sed si vnuꝫ adderet aliquid super ens tunc ens vnuꝫ posset corrūpi absq3 eo q corrūperetur ens. sed hoc est falsum ergo ⁊c.

Ad istā questionē possum[o] dicere q vnū addit aliqd super ens. ⁊ hoc patet. primo ex dicto Aui[ne]. dicit enim Aui[na] in p̄u[o] sue metha[ce]. q ens ⁊ res primo īp̄ximunt in aīa. ⁊ īp̄ressiones illorꝫ non p̄cedit impressio alicui[o]. ꝫ oīa alia ab ente posteri[o] imp̄ssa sūt in aīa. ⁊ talia habēt per additionē ad illd q p̄ itelligit. sed ens ⁊ vnū sunt hui[o]. qm̄ ens p̄ īp̄rimit in aīa ꝓpter hoc dico q vnuꝫ addit aliqd super ens. ¶ Preterea hoc idē possum[o] accipe ex dicto phi. dicit enī phs in lr̄a q illd p̄n[m] de quo ꝫ aut negatio aut affirmatio vā est p̄n[m] p̄n[m] iter oīa cōplexa. ꝫ nō dignitas ꝯ cōplexa p̄[a]. nisi q2 simplicia ei[o] p̄mo sūt simplicia ei[o] sunt ens ⁊ nō ens. ⁊ iō p3 p phꝫ. q ens est p̄ apprehēsuꝫ ab aīa iter oīa que apprehendunt ab ipsa. ꝫ oē qd posteri[o] apphēdit se hēt per additionē ad illd qd p̄ apprehēdit. Sꝫ qd sit illd q addit vnū sup ens sine dubio h̄ est difficile. dicit enī Aui[na] ut sibi iponit ꝯ[tor] q sicut albū ⁊ musicum addūt aliqd reale sup aliō siue sup nāꝫ rei: sic vnū addit aliqd reale sup ens. ꝫ h̄ stare nō pōt. nā si h̄ est uerꝫ tūc ens ⁊ vnū separi possent icorruptiōe: ita q posset corrumpi ens vnū ⁊ tn̄ non corrūperet ens. qm̄ quecūq3 aliq̄ ita se hñt q vnū addit aliqd reale sup aliō: vnū pōt corrūpi alio remanente. sicut patet: pōt corrūpi hō alb[o] cū tn̄ remaneat hō. ⁊ sic eēt de ente ⁊ vno si vnū adderet aliqd reale sup ens sicut pōit Aui[na]. ⁊ ꝓpter h̄ opꝫ aliū modū inuenire. ⁊ hūc ponit ꝯ[tor] dicēs. q vnū nō addit aliqd reale sup ens: ꝫ tm̄ rōnis. ⁊ dicit sic ꝯ[tor] q in spālibus est ita. q ꝫ vnū spāle addat aliqd reale super alterꝫ. hm̄ pōt eē q vnū illorꝫ ꝯuertat cū reliq̄. sicut patet de hoīe ⁊ de risibili. Sꝫ in gñalib[o] ⁊ trāscendentib[o] nō est rōnale q vnū addat aliqd reale sup aliud. ⁊ tamen conuertat cū eo. Et ad hoc declarandum est itelligendum duas ꝓpositiones. s. q trāscēdētes qm̄ trāscēdenti differt in duob[o]. p̄ qm̄ trāscēdēs pōt de oib[o]: nō trāscēdēs aūt de oibus p̄dicari nō pōt. ⁊ ista ꝓpositio est p se vā. 2[a] ꝓpositio est. q illd qd inest alicui rōne trāscēdētis. illud nō tm̄ inest ei ⁊ oib[o] talib[o]. uerūetiā inest oib[o] que cōtinent sub eo respectu trāscēdentis: sicut patet. si enī aliqd inest hoī nō rōne hoīs. sed rōne aialis illud nō tm̄ inest oib[o] hoīb[o]. imo inest oib[o] que sunt sub aiali. ex his duab[o] ꝓpositiōib[o] arguit ꝯ[tor] sic. q si vnū adderet aliqd reale sup ens. tūc q̄ro de illo reali supaddito: utrū sit vnū aut nō. si tu dicas q illud supadditū nō ē vnū. tūc h̄ ē ꝯ p̄[a] ꝓpositionē. s. q trāscēdēs p̄dicat de oib[o]. Si tu dicas q illd supadditū ē vnū. tūc q̄ro utrꝫ sit vnū p aliqd supadditū aut nō. si tu dicas q tale supadditū aut nō ē vnū p se ꝫ p aliqd supadditū. tūc ēt q̄rā de alio supaddito ⁊ sic eēt abire in īfinitū. ¶ Si tu dicas q illd superadditū reale ipsi enti nō sit vnū p aliqd sibi peradditū. ꝫ sit vnū p illd q est ens. tūc eadē rōne dicā de p̄ ente. nā 2[a] ꝓpositio dicebat q illd qd iest alicui rōne trāscēdētis inest oib[o] aliis. ⁊ iō si illud vnū supadditū nō est vnū p aliō sibi additū. sed est vnū rōne qua ens tūc illd inest oib[o] entibus. ita. s. q vnū qd est ens erit vnū p illd per qd est ens: vñ illd arg[m] qñcūq3 nō ē stādū in p̄mis est ꝓcedere in īfinitū. nō est bonū nisi comparatio sit vniformis iterea. vñ si sit cōparatio vniformis interea optimū arg[m] ē. s. q si nō ē stādū i p̄mis ergo est ꝓcedere in īfinitū. ⁊ sic ē in ꝓposito. ⁊ iō si aliqd ens nō eēt vnū p se. sed p aliqd supadditū tūc in infinitum esset ꝓcessus in illud vnum sicut dicit cōmētator in litera. Similiter argumentum illd. s. q si stat in aliq̄ ḡ in p̄. nō ualet ubi ēt fit cōparatio vniformis iterea ⁊ tūc si sit cōparatio vniformis inter

ipsa optie ualet. ꝛ iō cum in ꝓposito sit vniformis cōparatio si sit accipe aliqd vnū supadditum qd nō sit vnū ꝑ aliqd aliud ꝫ sit vnū rōne q̄ est ens tūc eadē rōne standū est in ꝑ cū sit ibi vniformis cōparatio. ꝛ sic patet ꝙ vnū nō addit aliqd reale supra ens. ꝛ ꝙ cum ente conuertitur.

Ad rōnem patet solutio. nā cum phs ait ꝙ nō addit aliquid reale cum addit aliquid reale cū non separetur in generatione nec in corruptione non excluditur quin addat aliquid rationis ꝛc̄.

¶ Questio octaua.

q**Ueritur** utrū vnū addat aliquid rōnis supra ens. ꝛ vī ꝙ nō. qm̄ ens ꝛ vnū īportāt eadē nām. ergo cū ens nō importet aliqd rōnis videt ꝙ vnū nō addat aliqd rationis supra ens. ¶ Preterea ratio vni⁹ sumit ab indiuisiōe sed idiuisio est ꝓuatio multitudinis ꝫ vnū est ꝓuatio multitudinis. sed ꝓuatio cognoscit per habitum ergo vnū cognoscit per multitudinem. ergo multitudo est prior vno.

Ad istā questionē itelligēdū est ꝙ sicut dicit Aui^na ens ad: ꝛ res. ꝓmo imprimunt in aīa ꝛ oīa alia ab ente posteri⁹ imprimunt in aīa. ꝛ iō cū vnū sit posterius ad ens ꝛ oē posteri⁹ addat aliqd sup illud dicit cuius est posteri⁹ oportet ꝙ vnū cuz posteri⁹ se hēat ad itellectū ꝙ addat aliqd sup ens. nūc aūt ita est ꝙ vnū posteri⁹ se haberi ad intellectū entis hoc pōt dupl'r esse. uel ita ꝙ vnuz sit aliqs modus specialis essendi. uel ita ꝙ vnū addat aliqd super ens. Nūc aūt ita est ꝙ vnū nō pōt se habere posterius ad itellectū entis. ita ꝙ sit q̄si spālis modus essendi. qm̄ si vnū eēt modus spālis tūc ꝯtraheret ens ꝛ tūc nō posset cōuerti cū ente. relinquit ergo ꝙ vnū sic sit posteri⁹ ad itellectū entis ꝙ addit aliqd sup ens. Nunc ita est ꝙ oē qd addit alicui est ꝓter nām ei⁹ cui addit ꝛ illud cui fit additio nō pōt ꝑdicari de eo qd addit sibi. ꝛ ideo cū sint duo que sunt ꝓter rōnem entis de quib⁹ ens nō possit ꝑdicari. s. relationes ꝛ ꝓuationes: qꝛ priuationes de se nō sūt aliqd sed sūt nō aliqd. vnde dicit phs ꝓ phisicoꝝ ꝙ ꝓuatio de se est nō ens. Relationes ēt de se nō sunt aliquid. sed sunt ad aliqd. ꝛ ideo opꝫ ꝙ vnū addat tale qd sup ens ꝙ illud sit ꝓter rōnez entis ꝛ hoc nō pōt esse nisi illud sit ꝓuatio uel relatio. Et tūc dico ꝙ vnū non addit aliqd relationis sup ens imo bonū ꝛ uerū addūt hoc. s. aliqd relatiōis sup ens. Nā uerū addit relatiōnē ad intellectū. bonū vō relationē ad appetitū. vnuz aūt addit super ens ꝓuationē. s. indiuisionē. vn̄ rō vni⁹ accipit ab indiuisione. nā ex hoc aliqd dr̄ esse vnū qꝛ est indiuiduū in se ꝛ diuisū ab oī alio ꝛ ex hoc patet quid ūitatis habeat illa distinctio que fit cōiter ꝙ vnuz ꝛ ens cōuertunt q̄tū ad supposita sed nō ꝯuertūtur q̄tum ad significata. nā ista distinctio et sit ūa ꝛ est falsa. qm̄ si tu itelligas ꝙ aliq̄ uera significatur a^c al'noie vnius per vnuz que nō significetur per ens. fꝫ itelligis. Si āt itelligas ꝙ nō ꝯuertūtur in significato sic itelligēdo qꝛ ē aliq̄ na sbiecta cui nāe cōpetūt ille due ꝓꝑetates a qb⁹ accipit rō vni⁹ ꝛ rō entis. nā rō vnius est ratio indiuisionis. rō aūt entis est rō essendi. ꝛ sic debem⁹ itelligē ꝙ ens ꝛ vnū nō cōuertunt in significato nō qꝛ sit alia nā vnius ꝛ alia entis significata. ſꝫ qꝛ alia est ratio a qua accipit nomē vni⁹ ꝛ alia rō est a q̄ accipit nomē entis. Et tūc ad rōnē ꝓmā cū tu dicis si vnum adderet aliqd sup ens nō eēt eadē nā entis ꝛ vnius. dico ꝙ debem⁹ sic intelligere ꝙ entis ꝛ vni⁹ est eadē nā sed nō sub ea rōne ꝯsiderata uel significata sicut dicit phs in lrā. Ad aliud tu dicis vnū dicit ꝓuationē multitudīs. dicūt aliq ꝙ vnū dicat ꝓuationē diuisionis ꝛ nō ꝓuationē multitudīs. ita ꝙ itellect⁹ ꝑ itelligit rē eē ꝛ postea itelligit rē nō esse ꝛ itelligēdo h̄ dicūt ꝙ itellect⁹ itelligit rē eē vnaz. Sine dubio illud non videt eē ad intētionē phi ꝛ ꝯ^{ris}. Nā phs ꝛ ꝯ^{tor} dicūt ꝙ vnū dic ꝓuatione multitudinis ꝛ iō cū sint credēdi vī mihi meli⁹. possumus dicere. s. ꝙ vnū dicit ꝓuationē m'ltitudīs. sed illa ꝓuatio m'titudis magis est fm modū itelligēdi ꝛ itellectū q̄ꝫ fm rem ꝛ ueritatē. Nā si esset lapis vn⁹ ꝛ nō eēt aliqd aliud in toto mundo nisi solus ille lapis adhuc sequeret ꝙ eēt ille lapis vnus ꝛ iō lꝫ vnū dicat ꝓuationē multitudīs. illa ꝓuatio magis fm itellectum q̄ꝫ rem ꝛ ūitatem. uel possumus dicere sicut dicit Aui^na ꝙ multitudo est notior fm imaginationē ꝛ sensuz q̄ꝫ sit ūitas tñ vnitas est magis nota fꝫ itellectū q̄ꝫ sit multitudo iō. ꝛc̄.

¶ Questio. IX.

q**Ueritur** vtruz differat vnuz qd est ꝓn^m nūi ab vno qd est cōuertibile cuz ente. qꝛ eni vī coīter assignari talis dīa. s. ꝙ vnū qd est ꝯuertibile cū ente nō addit sup ens nisi ꝓuationē. vnū autē qd est ꝓn^m nūi nō dicit ꝓuationē. ſꝫ dicit aliqd ponit iō q̄re utruz hoc hēat ūitatē. s. ꝙ vnū qd est ꝓn^m nūi nō dic aliqd ꝓuatiōis. ſꝫ aliqd positiuōis. ꝛ vī ꝙ nō. qm̄ qd cōuertit cū ente dꝫ iportare ꝓuationē m'ltitudīs. ſꝫ ꝫ vnū qd ꝯuertit cū ente dꝫ iportare ꝓuationem ꝛ nō aliqd positiuū cū iportet ꝓuationez m'ltitudis cū vnū qd est ꝓn^m nūi iportet ꝓuationē m'ltitudinis: vī ꝙ talis dīa nō debeat assignari iter vnum qd est ꝓn^m nūi ꝛ vnū qd ꝯuertit cū ente. ¶ Preterea dic phs i 5° metha^ce ꝙ vnitas nullo mō dīsionē iportat nec positionē ꝛ vnitas ē ꝓn^m nūi. ꝫ vī ꝙ vnū qd ē ꝓn^m nūi nō dicit aliqd positiuū. ergo ꝛc̄.

posterius

Ad istū qōnē dico ꝙ vnū qd est ꝓn^m nūi nō addit aliquid ꝓuatiuū sup ens ſꝫ aliqd positiuū ꝛ rō cui⁹ est. qꝛ illud qd est ꝑ se nō ens nō pōt eē ꝓn^m entis ꝑ se. cū ꝫ q̄titas sit ens ꝑ se ut dicit phs in 5° metha^ce ꝛ vnū qd est ꝓn^m nūi ꝛ nūs sit q̄titas tūc vnū qd est ꝓn^m nūi est ꝓn^m entis ꝑ se. s. q̄titatis. ꝫ vnū qd est ꝓn^m nūi nō pōt iportare ꝓuationē. ¶ Preterea species entis nō pōt cōstitui ex nō ente ꝑ se. ꝫ cū nūs sit spēs entis ipsi⁹ nūi nō pōt ꝑ se esse ꝓn^m aliqd. s. qd sit nō ens. cū ergo vnū sit ꝓn^m nūi impo^le est ꝙ vnū qd est ꝓn^m nūi iporter ꝓuationē cuz ꝓuatio sit non ens ꝑ se. sic dicit phs in ꝓ phi^{coꝝ}. patet ergo ꝙ vnū qd est ꝓn^m nūi nō iportat ꝓuationē. tū qꝛ ē ꝓncipiū entis ꝑ se. tū qꝛ spēs entis ex nō ente cōstitui nō pōt: ſꝫ qd illud sit qd iportat vnū qd ē ꝓn^m nūi sine dubio ualde difficile est. ꝯ^{tor} tñ ꝛ multi alij videns s dicē ꝙ illud positiū qd iportat vnū est mēsuratio q̄dā ꝛ h̄ ꝓꝑ istā rōnē qm̄ rō q̄titatꝫ sumit a mēsuratiōe. vn̄ de rōne q̄titatꝫ ē mēsurare ꝛ cū rō mēsure marie saluet i q̄titate discreta ꝛ vnū ē ꝓn^m q̄titatꝫ discrete. ꝓꝑ h̄ dicunt ipi ꝙ illud positiū quod vnū qd ē ꝓn^m nūi iportat vnuz ē mēsura quedam. ¶ Sine dubio credo ꝙ h̄ nō sit bn̄ dictū. qm̄ mensura ē relatio q̄dā. ꝫ cōmēsuratio ē relatio q̄dam. Nūc aūt ita ē ꝙ nūs ē spēs entꝫ absoluta. tūc arguo sic arguebat ꝑus. s. ꝙ vnū nō possit iportare aliqd

ꝑuatiuū: q꞉ spēs ens ex nō ente ꝯstitui nō pōt sic ar
guo hic: ꝙ cū vnū sit spēs entis absoluta ⁊ cōmen-
suratio sit q̄dā spēs ens nō absoluta: q꞉ relatio q̄dā
ē q̄ ē ꝑ cōparationē ad aliō. ⁊ iō sic spēs ens nō pt
ꝯstitui ex nō ente. sic spēs absoluta nō pt ꝯstitui ex
nō ente. sic spēs absoluta nō pōt ꝯstitui ex nō abso
luta siue respectiue. ꝗ nūq̄ q̄ ē spēs ens absoluta nō
pt ꝯstitui ex cōmēsuratiōe q̄ ē spēs ens respectiua.
⁊ sic vnū qḋ ē pnm nūi nō iportat cōmēsurationez.
⁊ iō credo ꝙ meli⁹ pt dici alr. Et ꝑ itelligēdum ꝙ
res q̄ dr q̄titas foia q̄dā ē: ⁊ pōt ꝯsiderari illa for
ma dupl'r. vno° ꝭm ꝙ illa foia ꝑficit rē i se ⁊ absolu
te. Alio° ꝭm ꝙ ꝑficit rē nō in se sed ꝑ cōparationez
ad suas ptes. vñ sil'r ē de sēsu ⁊ dō itellectu: q꞉ sēsus
sic ꝓbat. ꝑspectiu⁹ fert i totā rē ꝑ aspectu. ⁊ postea
fert i rē ꝑ cōpationē ad suas ptes sil'r ē dō itellectu.
Nā itell's ꝑ fert i rē totā. nō q꞉ ꝑ ferat i rē ꝑ cōpa
rationē ad suas ptes: sed fert ipe itellect⁹ i rē totā
ꝑ aspectu rē ipam cogscēs: ⁊ postea cognoscit rem
per cōparationē ad suas ptes. Nūc dico ꝙ illa for
ma q̄ ē ul' dr q̄titas q̄cūq3 sit illa. ꝑ ꝑficit rē i se sb-
iectā. sic intellect⁹ ꝑ itelligit rē in se ⁊ ēt illa eadem
foia nō tm̄ ꝑficit rē in se sed ꝑficit rē ꝑ cōparationē
ad suas ptes. Sic ē vna ⁊ eadē res q̄ dr actio ⁊ pas
sio differēs ꝭm rē: ⁊ illa eadē res ē ab agēte ⁊ ē in
patiente sic dico ꝙ est vna ⁊ eadem forma ꝭm rem
q̄cūq3 sit illa q̄ ꝑficit rē in se ⁊ ꝑficit rē ꝑ cōparatio
nē ad suas ptes: atn̄ dico ꝙ illa foia ꝭm ꝙ ꝑficit rē
in se nō ꝑ cōparationē ad suas ptes. illa foia sic ꝯsi
derata dr vnitas q̄ est pnm nūi: sic res ipa dr actio
ꝭm ꝙ ē ab agēte. Illa aūt eadē res ꝭm ꝙ ꝑficit rez
ꝑ cōparationē ad suas ptes dr q̄titas ꝯtinua. sicut
eadē res ꝭm ꝙ ē i patiēte dr passio: ⁊ sb istis rōni
b⁹ vna ⁊ eadē res ꝯsiderata fac diuersa ꝑdicamē
ta. ut ꝑdicamtū act⁹ ⁊ passiōis. ⁊ tn̄ ē vn⁹ ⁊ idē act⁹
realr actio ⁊ passio. Sil'r ē vna realr foia. q̄ ꝑfic rez
i se ⁊ ꝑficit rē i cōparationē ad suas ptes ⁊ ꝭm ꝙ il
la foia itelligit ab itellectu ut ꝑficiēs rē i se dr vni
tas q̄ ē pnm nūi. ꝭm aūt ꝙ illa eadē forma itelligit
ab itellectu actu ꝑficiēs rē subiectā. s. ipm ꝭm pet
cōparationē ad suas ptes. dr illa foia sic cōsidera-
ta q̄titas cōtinua. Ita ꝙ sic actio ⁊ passio st vna ⁊
eadē res differt tn̄ ꝭm rōnē ꝑut ē ab agēte ⁊ ꝑut i
patiēte sic ē vna ⁊ eadē foia ꝭm rē q̄cūq3 sit illa q̄
dr vnitas q̄ ē pnm nūi ⁊ q̄ ē q̄titas ꝯtinua: ſ3 differt
ꝭm rōnē. q꞉ sicut visuz ē illa foia dr vnitas q̄ ē pnm
nūi ꝭm qḋ ꝑficit rē i se. dr etiā q̄titas ꝯtinua ſ3 ꝙ
itelligit ut ꝑficiēs rē in cōparationē ad suas ptes.
Et si sic dicat credo ꝙ pōt ꝑ h' reddi cā oiuz eoꝝ q̄
dnr de vno. dr eniz ꝙ q̄titas discreta est ꝑor q̄ sit
q̄titas ꝯtinua. qm̄ ꝑus ē itelligē rē in se q̄ ꝑ cōpa
rationē ad suas ptes. q꞉ illa eadē foia dr vnitas q̄
est pnm nūi ut ꝑficiēs rē in se q̄ dr q̄titas ꝯtinua ſ3
ꝙ intelligit illa forma ut ꝑficiēs rē in cōparationē
ad suas ptes. ꝓp h' q̄titas discreta dr ꝑor q̄titate
ꝯtinua sic actio dr ēē ꝑor q̄ passio naliter: qm̄ ēē ab
agēte ſ3 nāz ꝑus ē q̄ ēē i patiēte. ⁊ ꝓp h' actio ꝑor
ē passiōe sp ē discreta ex illa pte. ⁊ sic dr q̄titas di
screta ēē ꝑor ꝯtinua. Ex h' ēt pōt reddi cā q̄re i dif
finitiōe ꝯtinui ponunt ptes ⁊ i diffōne vnitatū po
nit ꝑuatio ptiū. ⁊ rō assignari pōt ꝑ illō qḋ dcm̄ ē.
dcm̄ ē eni ꝙ illa foia dr q̄titas ꝯtinua ꝭm ꝙ itelli
git ut ꝑficiēs rē ꝑ cōparationē ad suas ptes. ⁊ ꝓp
h' in diffōne ꝯtinui ponunt ptes. v3. ꝙ ꝯtinuū ē cu
ius ptes copulant ad aliquē cōez terminū. vnitas
vo q̄ est pnm nūi diffinit ꝑ ꝑuatiōes ptiū cui⁹ rō ē.
qm̄ illa foia ꝭm ꝙ itelligit ut ꝑficiēs rē in se dr vni
tas que est pnm nūi. ⁊ ꝓp hoc nō diffinit ꝑ ptes ſ3
ꝑ ꝑuationē ptiū. dicat ēt ꝙ vnitas nō ē sba posita.
pūct⁹ autē ē sba posita cui⁹ rō est: q꞉ positio iportat
situ ptiū ⁊ ordinez ptiū. vñ positio nihil aliō est q̄
q̄dā ordinatio ⁊ situ⁹ ptiū i toto. ⁊ iō cū illa foia di-
cat q̄titas ꝯtinua ꝭm ꝙ itelligit ut ꝑficiens rez in
cōparationē ad suas ptes ⁊ ꝑūct⁹ ē pnm q̄titatis
cōtinue ⁊ videt ēē q̄dam ordinatio ptiū. ꝓp hoc dr
ēē sba posita: vñ nō dr punct⁹ sba posita q꞉ sit in re
mālr: ſ3 dr sba posita ꝓp illō qḋ dictū ē. vnitas aūt
nō dr sba posita ꝓp nō: q꞉ vnitas nō sit i re māli ſ3
dr vnitas nō ēē sba posita. q꞉ vnitas nihil aliō ē q̄
forma itellecta ut ꝑficiēs rē i se: nō in cōparationē
ad suas ptes: ⁊ q꞉ nō vr q̄dāmō iportare ordinez
ptiū. ꝓp hoc vnitas dr sba nō posita. punct⁹ aūt dr
sba posita ⁊ sic pōt reddi cā oium eaꝝ que dnr de
vno ⁊ q̄titate. Est aūt itelligēdū ꝙ circa rōnē sūt
4or vnitates. Illa eni foia ꝭm ꝙ dat rei subiecte ēē
in se dr vnitas q̄ est pnm nūi ⁊ ista vnitas q̄ ē pnm
nūi nō reducit in vnū qḋ cōuertit cū ente. qm̄ vnū
qḋ cōuertit cū ente dicit ꝑuationē. hec aūt vnitas
nō est ꝑuatio imo est q̄dā foia. ⁊ iō illa vnitas nō
reducit in vnū qḋ cōuertit cū ente sed reducit i en
titatē. Ista ēt forma dr vnitas q̄dā ꝭm ꝙ ꝑficit rez
in cōparationē ad sua ptes. ⁊ ēt ista vnitas nō re
ducit i vnū qḋ cōuertit cū ente. qm̄ ista vnitas nō
est ꝑuatio sed est q̄titas. vnū aūt qḋ cōuertit cum
ente est ꝑuatio q̄dā ⁊ ꝓp hoc ista vnitas nō reducit
in vnū qḋ cōuertit cū ente sed reducit in ens. Sūt
aūt ⁊ alie due vnitates. Nā sicut sunt due vnita-
tes ꝭm ꝙ ista forma dat duo esse hoc ⁊ hoc. ⁊ ille
due vnitates nō reducunt in vnū qḋ cōuertit cuz
ente. sic sunt due vnitates ſ3 ꝙ illa forma dat duo
ēē hoc ⁊ hoc ⁊ iste due vnitates ꝭm ꝙ dat illa for
ma duo ēē nō hoc ⁊ hoc reducunt in vnū qḋ cō-
uertitur cum ente. qm̄ sunt ꝑuatiōes quedā. ¶ Est
aūt vlterius itelligēdū ꝙ l3 vnitas que est pnm nūi
⁊ vnitas que est q̄titas cōtinua sit vna ⁊ eadē for
ma sicut actio ⁊ passio sit vna ⁊ eadē res. tn̄ vni-
tas que est pnm nūi nō meretur dici q̄titas sed pn
cipiuz q̄titatis. qm̄ de rōne q̄titatis est habē ptes.
⁊ q꞉ forma itellecta ꝭm ꝙ ꝑficit rem cui inest abso
lute nō in cōparatiōe ad suas ptes ꝓp hoc vnitas
que est ꝑncipiū nūi nō dicit q̄titas sed pnm nume
ri. Illa autem vnitas que dicit ꝭm ꝙ ꝑficit rem in
cōparationem ad suas partes dicit quātitas.
Ad rationes patet solutio ⁊c̄.

Questio .x.

Queritur Unū qḋ est ꝑncipiuz nu-
meri inueniatur in substā
tiis separatis. ⁊ vr ꝙ sic. qm̄ vnuz quod est
pnm numeri vr importare quādā cōmēsurationē.
sed cōmēsuratio inuenit in substātiis sepatis. ꝗ ⁊c̄.
¶ Pꝫ. vnitas nō hēt positionē. ergo i illis videt ēē
vnitas que nullā hēt positionē. ⁊ talia sūt sbe sepa-
rate. ꝗ ⁊c̄. ¶ Pꝫ. vnitas est indiuisibilis. ꝗ in illis
vr posse inueniri talis vnitas que sunt maxime indi
uisibilia. sbe aūt separate sunt maxie indiuisibiles.
ꝗ ⁊c̄. ¶ Ad oppom arguit sic. si vnū qḋ est pnm nūi
inueniret i oi ente. sequit ꝙ arismetric⁹ determiet de
oi ente. cum ergo arismetric⁹ nō determinet de oi
ente. ⁊ tamē determinat de oibus que se extendit
numerus. vr ꝙ vnum qḋ est pnm nūi nō inueniat

in substantijs separatis.
Ad istas questiona dicunt quidam q vnum qd est pn^m numeri conuertitur et conuenit omnibus entibus et substantijs separatis. et hi fuerunt platonici. quia platonici posuerunt q numeri erant substantie ipsarum rerum. et propter hoc cum ipsi ponerent numeros esse substantias omnium rerum dixerunt q vnum qd est pn^m numeri inuenitur in substantijs separatis. ¶ Ista positio non potest stare. Impossibile enim est q numeri sint substantie rerum q numerus est species quantitatis: et species quantitatis est accidens. et ideo numerus est accidens. et ideo cum impossibile sit accidens esse substantiam rei impossibile est numerum esse substantiam omnium rerum sicut ipsi ponebant. Posuerunt etiam quidam aliter sicut Auicenna. dicit Auicenna q vnum qd est pn^m numeri importat quoddam accidens qd in omnibus entibus inuenitur. et propter hoc inueniebatur in substantijs separatis et in omnibus entibus. Ista positio stare non potest cum inueniatur aliquod ens in quo non inuenitur aliquid per accidens. ¶ Preterea illud per accidens q importat vnum non est nunquam. cum ergo ens transcendit quantitatem et vnum qd est pn^m numeri non transcendat quantitatem apparet q vnum non inuenitur in omni ente. ¶ Sine dubio quantum ex verbis Auicenne possumus apprehendere bene sentiebat Auicenna q vnum. scilicet dicebatur ab indiuisione: sed illud qd decepit ipsum Auicennam fuit. scilicet quia credidit q ad rationem accidentis sufficit illa priuatio a qua priuatione sumitur ratio vnius. et hoc non videtur esse verum. nam illa priuatio non est nisi secundum modum intelligendi. vel ipse forte fuit sic deceptus in hoc. scilicet q credidit illam priuationem a qua accipitur ratio vnius significari nomine vnius. ¶ Alij tamen aliter dicunt q in substantijs separatis non inuenitur vnum qd est pn^m numeri. quia dicunt ipsi vnum qd est pn^m numeri dicit aliquid per accidens et omne per accidens est per materiam. cum ergo in substantijs separatis non sit materia dicunt ipsi q vnum qd est pn^m numeri non poterit esse in substantijs separatis. ¶ Sine dubio conclusio istius positionis vera est sicut credo. sed ratio non est bona. quia in substantijs separatis bene inuenitur aliquid per accidens. licet careant omni materia sicut esse earum qd est accidens. Nam substantie separate sunt composite ex infinito et finito. vnde sicut forma materialis recipitur in materia. sic esse in eis recipitur in natura. vnde vnum qd est pn^m numeri aliter non quia importat quodcunque accidens sed importat pn^m quantitatis accidens in eis non inuenitur. sed quia dicit et est pn^m quantitatis. Nunc autem ita est q quantitas in substantijs separatis inueniri non potest. et propter hoc sine dubio melius est dicendum sicut mihi videtur q vnum qd est pn^m numeri non inuenitur in substantijs separatis. quia numerus nihil aliud est quam vnitas replicata. cum ergo ut commentator dicit in 2° huius numeratio fiat per materiam et materia non sit in ipsis substantijs separatis patet q vnum qd est principium numeri in substantijs separatis inueniri non potest.
Ad rationem primam cum tu dicis. vnum qd est pn^m numeri videtur importare commensurationem. qualiter autem in substantijs separatis inueniatur mensuratio hoc patebit in. xj. ¶ Ad aliud tu dicis vnitas non habet potentiam. dico q vnitas per se non habet potentiam per accidens. tamen bene habet sicut fuit visum in precedenti questione. sed quia substantie separate nec per se nec per accidens habent potentiam. propter hoc etc. Similiter dicendum est de alio etc.

Questio. XI.

q **Ueritur** utrum de vnitate que est pn^m numeri possit predicari quantitas. et videtur q sic. quia sicut se habent pn^a substantie ad substantiam ita se habent pn^a quantitatis ad quantitatem. sed de principijs substantie predicatur substantia. ergo de principijs quantitatis predicabitur quantitas. ¶ Preterea si de principijs quantitatis non predicaretur quantitas aut quia magis habet esse quam substantia aut quia minus habet esse: sed quantitas non habet magis esse quam substantia et ideo non videtur quantitas non predicari de suis principijs quia ipsa habeat maxime esse. ergo si non predicatur de suis principijs hoc est quia habet minime esse sed hoc non potest esse quia relatio inter cetera entia est minime ens. et tamen predicatur de suis principijs. Nam sicut dicit philosophus pn^a relationis sunt relationes. ergo etc. ¶ Ad oppositum arguitur sic. de ratione quantitatis est habere partes sed vnitas que est principium numeri et punctus non habet partes. ergo etc.
Ad istam questionem est intelligendum q latent equocationes in generibus. nunc autem ita est q quedam est anologia que tollit naturam generis. quedam autem est que non tollit immo sequitur genus et predicatur etiam vniuoce. sed est intelligendum q triplex est anologia cuius quedam est anologia que est secundum q illud nobilius saluatur in vno quam in alio sicut color nobilius saluatur in albo quam in nigro. Nunc autem ita est q aliquid sicut genus predicari non potest de principijs et principiatis cum in principijs et principiatis non sit aliquid commune qd equaliter predicetur de principijs et principiatis. et ideo non est sic dicendum q substantia que est genus predicetur de materia et forma et composito sicut genus sed predicatur de eis sicut anologum. Substantia enim que est genus non predicatur sicut genus nisi de substantijs compositis: sed de istis principijs et principiatis bene predicatur aliquando aliquod anologum ita q aliquando sic et aliquando non. quando enim aliquid competit principijs et principiatis ita q principiata per naturam principiatorum et principijs per naturam principiatorum. tunc de ipsis principijs et principiatis potest aliquid predicari anologice ita q ratio anologie illius accipitur ab eo qd erat vnius per se et alterius per naturam alterius et sic de materia et forma predicari potest hoc nomen substantie. sed hoc est anologice ex hoc q materia et forma aliquo modo conueniunt rationi a qua accipitur nomen substantie. Nam nomen substantie accipitur ab substare vel aliquid huius: et et quia materia et forma conueniunt in ratione illa propter hoc materia et forma que sunt pn^a substantie composite conueniunt anologice in nomine substantie: sed quantitas non predicatur de vnitate nec de puncto. sic ergo sicut dictum est prius. nec etiam anologice: quia oporteret tunc q vnitas et punctus conuenirent in ratione a qua accipitur nomen quantitatis. Nunc autem ita est q nomen quantitatis videtur sumptum ex diuisione. Nam de ratione quantitatis est habere partes. et ideo dico cum vnitas et punctus nullo modo conuenirent in ratione ista a qua accipitur nomen quantitatis dico q nec anologice nec sicut genus predicatur quantitas de principijs quantitatis.
Ad rationem primam cum tu dicis pn^a substantie etc. dico q non est simile de principijs substantie et de principijs quantitatis. quia pn^a substantie. scilicet materia et forma quodammodo participant de ratione a qua accipitur nomen substantie. pn^m autem quantitatis non conuenit in ratione a qua accipitur nomen quantitatis sicut dictum est. ¶ Ad aliud dicendum q quantitas non predicatur de principijs quantitatis quia habeat maxime esse. nec quia habeat minime esse: sed propter illud q dictum est. Si tamen vellet dicere aliquis qd nomen quantitatis accipitur ab aliqua sine ab aliqua proprietate in qua conuenire possunt vnitas et punctus posset dici q quantitas diceretur de his anologice et conuenirent anologice in nomine quantitatis sed illam proprietatem non bene video nec forte est possibile etc.

¶ Sunt autem quidam qui ut diximus dicebant contingere idem esse et esse non esse et existimare etc. Tex. ix.

Questio. XII.

q **Ueritur** Utrum circa illud pn^m impossibile est aliquid simul esse et non esse possibilis sit error. et videtur q sic. quia pn^a in speculabilibus se habent sicut finis in agibilibus

z p^m p̄n^m in speculabilib^9 vī se hēre sicut prim^9 finis in agibilib^9 in p̄ sic possibilis ē error sicut p3 p̄ moral'. ḡ vī q̄ in p̄ prin^o i speculabilib^9 pōt esse error C̄ p̄s. si sit qd ipo^le ē fieri. s3 Eraclit^9 z anaxagoras errauerūt circa illō p̄n^m. ḡ circa ipm est error po^lis
Ad istā qōnē possum^9 pcedē uel dicē q̄ circa illō p̄n cipiū dicē eē errorē possibile3 hoc pōt eē dupl' aut directe aut idirecte. tūc dico q̄ circa illō p̄n^m errorē eē directe nō ē possibile. qm̄ ad h̄ q̄ sit error directe circa h̄ reqrunt plura. p^m ē q̄ itelligit in actu ille q errat. q2 qn̄ itelligit aliqs i p̄ō qs circa illud nō errat. s̄m q̄ reqrit est q̄ hēat aliquā rōnē q̄ faciat ip3 opinari ɔ̄triū vitati. nā sine aliq̄ rōne nō cōtingit aliquē opinari ɔ̄triū vitati. 3^m qd reqrit est q̄ illō circa qd sit error lateat ipm q errat sicut dicit ph̄s i l'ra. Oēs decipiunt circa q̄ ignorāt. C̄ Nūc dico q̄ si nos inspiciam^9 ad illa tria nō ē possibilis error circa illō p̄in^m. qm̄ itellect^9 i actu nō pōt intelligē itelligibile nisi p̄ⁱ^9 iformet sp̄e illi^9 itelligibilis ita q̄ cū aliq̄ sp̄e sibi apposita nō iformet z cū itellect^9 in actu p̄supponit p̄n^m illō. s. q̄ ipossibile ē aliqd eē simul z nō eē. pp qd nō ē possibilis error circa illō p̄n^m si non aspiciam^9 ad itellectū in actu. qm̄ sicut visū est itellect^9 in actu nō pōt itelligē nisi p̄supponat illō p̄n^m. C̄ p̄s. si aduertam^9 ad s̄cd3 p3 q̄ circa illō p̄n^m nō possum^9 errare. qm̄ nō habem^9 aliquā rōnē in ɔ̄triū. Nā cū ois rō sit ex ppositionib^9 z ois ppositio initit isti p̄n^o z ip3 p̄suppōit p3 q̄ circa ipm nō possum^9 errare directe p aliquā rōnē q̄ faciat nos assentire opposito hui^9 p̄ncipij. C̄ p̄s. p3 q̄ nōs possum^9 errare circa illō p̄s^m si nos aspiciam^9 ad 3^m. s. q̄ illud circa qd sit error latet illum qui errat. Na3 sicut dicit ɔ^tor in 2° de aia sensus nō errat circa cōia z intell's silr nō errat circa cōia z marie circa illō cōtissimū ad qd oia alia reducunt itell3 vitate oia alia radicant. s. p̄n^m z sic p3 q̄ n̄ ē possibilis error circa istud p̄n^m directe tū q2 nō pōt is tell's i actu itelligē nisi p̄us p̄supponat vitas hui^9. tū q2 nō possum^9 hēre rōnē i ɔ̄triū hui^9 p̄ncipij tū etiā q2 illō p̄n^m nō latet s3 maxime appet z ē sicut loc^9 ianue in domo. Sed ē ne possibilis error circa ip3 idirecte dicendū ē q̄ sic. z h̄ dupl'. uel q2 aliqs ponit aliqd ad qd seqtur negatio isti^9 p̄ncipij z concessio oppositi ipsi^9 z sic errauit circa ipm Anaxa. qui posuit q̄ licet in quolibet z qdlibet de q̄libet verificari. z sic q̄cūq3 ponit aliquā ppōne3 falsam negat illud p̄n^m. sicut ille qui ponit aliquā ppōnē uerā ponit illō p̄s^m. Nā sicut ois ppositio va quecunq3 sit illa aut ɔ̄ aut p̄n^m initit isti p̄n^o. s. de quolibet z c̄. z cū ois ppositio f'la q̄cūq3 sit illa aut ɔ̄ aut oppo^m p̄ncipij initit p̄n^o opposito illi^9 p̄ncipij. ita q̄ q pōit aliqd falsū ponit oppo^m isti^9 p̄ncipij. alio mō errare ɔuenit circa illō p̄n^m indirecte sic qn̄ aliqs ignorat aliquā ɔditionē q̄ reqrit ad aliquā uerā ɔ̄dictionē z sic errauit Eraclit^9 circa illō p̄n^m. nō eni ponit ipse aliqd sil' eē z nō eē: sed posuit Eraclit^9 entia esse in tanto fluxu z in tanta trāsmutatiōe q̄ si dixisset aliqs. sor. currit. ita cito eēt trāsmutat^9 q̄ uerū fuisset dicere de ipso sor. nō currit. ita dicebat ipse q̄ nō ɔtingebat loqui. sed tm̄ digito mōstrare nisi eēt mētiēs. C̄ Ad rōnē p̄mā dicēdū q̄ ē sil'e z nō ē sil'e. ē eni sil'e q̄tū ad hoc q̄ sicut itell's practic^9 incipit ab ultimo fine z uadit ad alia sicut itell's speculatiu^9 incipit a p̄ p̄s^o z uadit ad ɔ̄nes. s3 ē dissil'e. qm̄ uer z falsū sūt i aia bonū z malū sūt in reb^9. z

idō bn̄ ɔuenit q̄ aliqs hūc finē q̄rat in aliq̄ pticulari z circa pticularia bn̄ ē error. ista āt p̄n^a sūt coia apd̄ aias z circa coia nō ē error s3 circa ppria: pp̄t hoc igit' ē error circa p^m finē. circa aūt p^m p̄n^m non. vn̄ cū hō stat i isto fine ultr nunq̄3 ad hoc errat. nullus eni ē quin uellet eē beat^9. s3 cū hō descēdit ad pticl'are ad q̄rēdū beatitudinē. tūc circa istū ulti^m finē bn̄ errat z decipit sicut p3 in p̄ moral'. z c̄.

C̄ Volūt aūt z hoc demonstrare quidam ppter ineruditionē. est eni3 ineruditio nō cognoscē quorum op3 q̄rere demōstrationē. z quorū non op3 z c̄. Tex. ix.

Questio. XIII.

q Veritur utr̄ illō p̄n^m ipo^le ē aliqd sil' eē z non esse possit demōstrari. z vī q̄ sic. dicit eni ph̄us i p̄ posterioꝝ q̄ sill's demr̄atiu^9 est sill's faciēs scire. ḡ ut videt illa sunt demonstrabilia que maxime faciūt scire sed illō p̄n^m z alia ɔsil'ia maxime faciūt scire. ergo maxime possunt demonstrari.
Ad istam qōnē intelligēdū ē q̄ q̄dā ppositiōes sunt que nō sūt p se sed p accn̄s sicut ppōnes que sūt cōtingētes. ut hō alb^9 currit: z istaꝝ ppositionū ɔtingētiū ut ɔtingētes sūt nō ē demōstratio. qm̄ demōstratio ē ex his q̄ necīa sūt z semp. z iō ɔtingētiū3 ut ɔtingētia sūt nō ē demr̄atio s3 ipoꝝ ɔtingētiū s3 q̄ bn̄t in se aliqd necessitat' bn̄ pōt eē demonstratio. Sūt alie ppōnes que sūt per se sed nō sūt p se z p̄ sine p se z imediate sicut ista ppositio ysochel' hēt tres. hec aūt ppositio ysochel' z c̄. bn̄ ē p se sed nō imediate. qm̄ hēre tres inest ysochel' p triāgulū z taliū ppositionū q̄ nō sūt p se z imediate sed sūt p se tm̄ bn̄ pōt eē demōstratio. Sicut ois triangulus habet tres ysochel'. est triāgulus. ḡ yso. habet tres. sūt alie ppōnes que sūt per se z p̄us sine imediate z h̄ dupl'r. aut imediate in gn̄e subi. aut imediate in gn̄e cāe. Ista eni ppositio triangulus hēt tres est p se z imediata in gn̄e subiecti. qm̄ triāgulus est p̄mū subiectū cui inest habere tres z nō inest triangulo per hoc qd insit alij subiecto z talium ppositionū que sūt per se z imediate in gn̄e subiecti pōt eē demōstratio per aliō gen^9 cāe q̄ per illō gen^9 cāe in quo sūt imediate. Sicut ois figura plana tribus lineis cōtēpta tres triangulos est figura z c̄. ergo triangulus habet tres. Sūt autem z alie ppositiones que sunt imediate in gn̄e cause z hoc est dupl'r. aut eni sūt imediate in genere cause z sic sūt petitiones in sciētijs speculabilib^9 z iste ppositiones que sūt imediate i tali gn̄e cāe nō pn̄t demōstrari. qm̄ demōstratio est p alterā cā3. z iō cū iste ppositiones que dr̄ petitiōes sint imediate i genere cause nō pn̄t demōstrari i scia sp̄ali per aliqd aliō: sed iste ppositiōes bn̄ ingrediunt demonstrationē z ēt subaz sicut p3 ɔsiderāti. Sūt alie ppositiones in gn̄e cāe imediate q̄ fiūt ex his q̄ insūt enti s̄m q̄ ens aut fiunt ex ente sicut sūt iste propositiōes. oē totum z c̄. de q̄libet aūt negatio aut affirmatio z c̄. z q̄cūq3 isunt vni z eidē sūt eq̄lia z c̄. z istaꝝ ppositionū q̄ fiūt his q̄ insūt eē s̄m q̄ ens nō pōt eē demōstratio. qm̄ demōstratio ē p cām. Iste sūt ppositiones que dr̄ cōes cōceptiōes nō habēt cām: z iō nō pn̄t demōstrari: sed op3 sicut dicit ph̄s de his p̄ sciētes uenire ad scias z audiētes istas cōes ɔceptiōes nō op3 q̄rere rōnē de ipsis si

cut fuerūt qdā q noluerūt eas demonstrare ꝛ hec fuit sicut dic ꝯtor ꝛ pħs pp paucitatē istructiōis i logica ꝛ iste ꝑpositiōes lȝ nō possint demonstrari igrediunt tñ demōstratiōnē nō ꝑm sui subaȝ sic sa etiā petitiōes: sed tñ ꝑm ꝟtutē: vñ sicut ꝟtutes iferiores initiūtur ꝟtuti supiori. sic oēs demōstrationes spāles initiūt ꝓncipijs cōib⁹ q̄ dñr cōes cōceptiōes ꝛ oēs demr̄atiōes igrediunt iste cōes cōceptiōes ꝟtualr̄ nō tñ ꝑm ꝓpriā formā. vñ dicit ꝯtor q̄ si geometria uelit ondere de linea q̄ nō sit recta non accipiet illō ꝓncipiū de quolibet aut negatio uel affirmatio ꝟa. sed accipet illō ꝓnᵐ oīs linea aut recta aut curua: ꝛ sic patet in multis alijs demonstrationibus.

Ad rationē patet solutio per iam dicta ꝛc̄.

Questio. XIIII.

Queritur utrū sil'a sit demr̄atio. uō utrū subā igrediat̄ dēmōstrationē: h̄ eni certū ē: q2 de ipa aliqd demōstrat̄. ȝ q̄rit̄ utr̄ ipa de aliq̄ demōstret̄. ꝛ vi q̄ sic: q2 demōstratiōis ꝛ diffōnis ē aliq̄ analogia ut dr̄ ꝑ posterioꝝ. ē eni diffinitio aut demr̄ationis ꝓnᵐ aut ꝯ demr̄atiōis aut tota demr̄atio positiōe differēs sed subē ē diffō i potissimo eē diffōnis. q̄re ꝛc̄. ℭ ꝓ. demr̄atio est sill's faciēs scire q̄re magis scibilū erit magis demonstratio ȝ subē sūt magis scibiles: q2 magis entes. ḡ ꝛc̄. ℭ Cōtrariū dr̄ i ꝓn⁰ sexti methaᶜᵉ. ℭ Dicēdū ē q̄ ut dicit Auer. super ꝓnᵐ. 6. methaᶜᵉ. subē nō ē demōstratio: q2 si subē eēt dēmōstratio demōstraret̄ de aliq̄ subiecto ꝛ ita subē eēt substātia ꝛ sic i ifinitū. ut ꝯtor arguit ꝛ pħs q̄ si ꝓnᵐ eēt ꝓnᵐ iret̄ in ifinitū. Nō tñ q̄ h̄ nō est satis gn̄aliter dictū: q2 saltim non sufficit ꝓ scdis substātijs ut sūt gn̄a ꝛ spēs que sunt in alijs q̄ pro tāto non hn̄t plenā rōnē subē. q2 ut dr̄ 7⁰ hui⁹ ulis nō sūt subē ut putauit Plato. vñ adhuc dubiū de his scdis substātijs utrū possint demr̄ari. Uñ dicēdū est q̄ duo sūt q̄ ꝓncipalr̄ igrediunt̄ demr̄ationē. vnū. s. mediū. mediū eni ē illō qō substātialiter igredit̄ demr̄ationē. Aliō est ꝓnᵐ qō igredit̄ ꝟtualiter solū sicut ꝓnᵐ qō est dignitas. ꝓ ipȝ eni ꝑdicatū de ipo subiecto in maiori ꝛ ipm ꝑdicatū i miori ꝑdicat̄ passio in subiecto de ꝯne ut ꝑ ꝟtutē dignitatis. s. dici de oi uel hui⁹ dignitatis. ut qn̄ alterū de altero ꝑdicat̄ ut de subiecto ꝛc̄. hec autē dignitates nō ingrediunt̄ demōstratiōnē subaliter ȝ virtualiter ꝛ cōtinēt i se dignitates gn̄alr̄ q̄ ꝯcludit ꝯ spālr̄ ꝑ mediū dignitas. ꝟbi grā. nō ē h̄ duo repire ubi nō ē poᶦᵘˢ demr̄atio h̄ aūt nō ē inūire i subā. qō pȝ ꝑ mediū i demr̄atiōe q̄ sic se dȝ hēre q̄ ipȝ sit alteꝝ a passiōe. igit̄ ꝑ ꝓnᵐ mediū sū imediatū sit in sbo q̄ ei⁹ eē sit altera cā in sbo ꝑ qō demr̄aret̄. sed ꝑ ipm demōstrat̄ passio ꝛ ꝑ passionē demōstratur q̄ sit cā 2ᵉ passiōis ꝛ ꝑ scdaȝ tertia ita q̄ ꝓor passio sit cā posterioris passiōis iherētis i subā. Nūc aūt ꝟe q̄ dr̄ de eē ꝛ sba vnūscuiusq̄ nō ē altera cā q̄reisitai sbo imo scipa mae. ꝛ iō rō medij demonstratiua deficit i sba. ꝛ iō nō pōt ꝯcludi de aliq̄ demōstrati h̄ ꝛ ex ꝯn̄ti deficit dignitas q̄ debēt ꝟtualiter igredi demr̄atiōe: q2 hic cōcludit i se in gn̄ali ꝛ demr̄atiōis in spāli exꝑmit ꝑ cōnexiōnē ꝑmissarū ꝑ mediū qō est cā. his igit̄ de cāis sba de nullo demr̄ari pōt. ut dr̄ i 6⁰ methaᶜᵉ. ℭ Ad ꝓnᵐ q̄ illa diffinitio q̄ ē tota demr̄atio pōne differēs nō cōpetit sbe ut dic̄ Auⁿᵃ. ȝ accn̄ti q̄ ē demr̄abile cui⁹ nō ē diffō ꝟa ꝑ additamēta. ℭ Ad aliō sba ꝓprie nō est eadē: q2 scia ē cōplexi. s. ꝯnis demr̄atiue. Intelligibile ꝟo loquēdo de itelligibili q̄ est hit⁹ ꝛ cognitio ꝓnᵒʳᵘ q̄ cog̃scim⁹ inq̄tū terminos cog̃scim⁹: q2 hit⁹ itelligē ē icōplexi ꝛ huic cognitiōi rn̄det diffinitio sbe. vñ sit ꝟissime ens nō est cā demr̄abile ꝛc̄.

ℭ Explicit liber q̄rtus methaphisice.

ℭ Principia ꝛ cāe q̄runt̄ entiū palā autē q̄ inq̄ntum sunt entia. ꝛc̄. Tex. j.

ℭ Liber sext⁹ methaphisice incipit. Questio. I.

Queritur de illo ꝟbo i ꝓn⁰ hui⁹ sexti posita. s. vna cognitiōe demōstrat̄ siue declarat̄ q̄ qd ē ꝛ si ē ul' eē. Ex q̄ sciēdū ē q̄ cū vna cognitiōe utrūq̄ declarat̄ ꝑ p h̄ illa scia demr̄at sbm suū eē ȝ ul' suppōit ipȝ esse ul' accipit ipȝ assignari ul' a supiori scia ut dr̄ i ꝑdicta lr̄a. ȝ cū dr̄ q̄ vna cognitiōe declarat̄ q̄ qd ē subiecti ꝛ subiecti eē nō ē itelligēdū de quocunq̄ sbo sic ut accipiat̄ oē illō de quo pōt aliq̄ passio demr̄ari. sed ꝓprie ē itelligēdū de illo subiecto qō ē subiectū i aliq̄ tali scia. cui⁹ rō ē q2 subiectū i scia nō ē illō i quo ē scia nec i subiecto: ut itell's. nō eni itell's in q̄ ē scia ē subiectū scie. ȝ ē subiectū illō de quo ē scia. subiectū eni scie ueri⁹ ē obiectū itell's sciēs ad ꝛ i scia sit act⁹ ul' hit⁹ qdā act⁹ dicūt ꝛ hit⁹ recipiūt spēs ab obō. sic ul'r potēne passiōis terminant̄ ꝑ act⁹ ꝛ actus ꝑ oba pp qō scia recipit spēs ꝛ eē ab obiecto q̄ subiectū scie. Ad h̄ igit̄ q̄ aliqs sciēs ꝑ suā sciaȝ de subiecto scie aliqd demr̄at. opȝ ipaȝ sciam ꝑexistere ꝛ eē. scia aūt cū sit act⁹ ul' hit⁹ entitatē suam ꝛ spēs hēt sub obiecto qō ē subiectū scie. q2 opȝ subiectū ꝑesse. vñ nō pōt eē demr̄atio de ipo: q2 tūc seq̄ret̄ subiectū sil' eē ꝛ nō eē. silr̄ sciam de ipa sil' eē ꝛ nō eē. Sȝ sciēdū q̄ illō esse qō nō ē demr̄abile de subiecto ē eē sūptū i suo hitu simpr̄ ꝛ nō ꝯctū q̄ sit sūptū idē ē cū eo qō qd ē. cui⁹ rō est: q2 ꝑm Auⁿᵃ i sua methaᶜᵃ h̄ sūt de ꝓmis cōceptiōib⁹ itell's. ꝛ iō nihil aūt ea ꝑ q̄ demr̄at̄. tñ ꝑm eū q̄ qd ē ꝛ eē idē sūt silr̄ ꝛ pōt itelligi de eē tali ꝯtō. s. de eē talis subiecti. Si eni de triangulo eq̄latero debeat demr̄ari aliq̄ passio nō solū oporteret ipȝ eē triāgulū. sed et eq̄laterū. eē aūt qō ē eē actuale qō hēt quodāmō i hoc nām accidētis q̄ ē preter essentiā subiecti ut nōie accidētis cōprehēdat̄ eē qō est ꝑter nām subiecti. q̄ntū esse actuale compositi quodāmō reduci possit in genus substātie sicut motus ad naturā: quia via est in vnam tale esse potest demonstrari.

ℭ Quoniā itaq̄ multipliciter dicit̄ ens primū de eo quod ꝑm accidēs est dicēdū qō nulla est circa illō speculatio ꝛc̄. Tex. iij.

Questio. II.

Queritur utrū ꝯn̄ter accn̄tia hēant aliquā entitatē ꝛ naȝ. ꝛ vr̄ q̄ sic: q2 que hn̄t eē ꝑ se in gn̄e hn̄t qddiatē ꝛ nām: accn̄tia aut sūt hui⁹: q2 hn̄t ꝑdicamēta distincta ꝛc̄. ℭ ꝓ. mot⁹ oīs hēt fieri ad naȝ aliquam sed ad accn̄tia fiet mot⁹ ut pȝ 5⁰ phiᶜᵒʳ. q2 mot⁹ ē in trib⁹ ꝑdicamētis. s. in q̄ntitate ut augmētū. in q̄litate ut alteratio. ꝛ i ubi ut mot⁹ localis. ḡ ꝛc̄. ℭ Solutio. h̄ augmētū ueꝝ concludit̄. nā accn̄tia habēt aliquā entitatē ꝛ aliquā naȝ. dixerūt tñ qdā q̄ nullā penit⁹ entitatē ꝛ mōi sūt hac rōne. Cū eni ꝑm 4⁰ methaᶜᵉ ens de substātijs ꝛ accn̄tib⁹ dicat̄ ano-

logice ⁊ per attributionē ita ꝙ de substātia dī ꝑ ⁊ p se. q: substātia est q̄ p se hēt eē de accn̄te vero nō nisi q: attribuit vni enti ꝑ ⁊ p se .s. sbe sic̄ sanitas ꝑ ⁊ nāe dī de sanitate q̄ ē i aiali ul' i humorib⁹. De cibo aūt dī sanitas p attributionē ad illā eādē sanitatē nūo q̄ ē i aiali silr' in urina: nō q: sit in ipa aliqd sanitat̃: q: ē significatiua sanitat̃ ita dicūt ipi in accn̄tib⁹ q̄ dnr' entia: nō q: in eis ut i sbo sit aliquid entitat̃: s3 q: attribuūt sbe q̄ sola ē ens tanq̄3 diuerse dispōnes. Istō stare nō pōt .s. ꝙ nullo modo habeāt aliqd ētitat̃. q: tūc nullā haberēt diffōnē nec simplr' nec p additamēta. ¶ Alij dicūt ꝙ habent eēntiā ⁊ entitatē eādē quā hēt sba eadē. ⁊ sicut sba simpliciter habet qdditatē ita ⁊ accidentia. Istud ēt stare nō pōt: q: tūc sicut accn̄s accidit sbe silr' ⁊ sba accidit qō īp:robat: q: ut dī in ꝑ phi^{ce} ꝙ nāe est sbā nō accidit. Itē Aristo. dic̄ i 7° hui⁹ loquēs de accidētib⁹ dicit ꝙ nō ē dāda qdditas simplr' s3 ſm qd. ſm ꝙ sūt entia. op3 eni ꝙ latitudo ſmōis sit vnaq̄q: re ſm ꝙ op3 ⁊ nec magis nec min⁹ dāda ē. igit accn̄tib⁹ eēntiali ⁊ nā ut ei cōpetit. ¶ Dicēdū igit cū Ari. .s. ꝙ accn̄tis hēt entitatē s3 diminutā ⁊ istō diuersimode expōit a qbusdā. qdā sic dicūt ꝙ sic i q̄libet gn̄e ē reperire vnū ꝑ^{m} ⁊ vni in vnū ad qō reducūt oia illi⁹ gn̄is ꝙ qdē ē mēsura oiu3 illi⁹ gn̄is. vbi gr̄a. Albedo q̄ ē minimū i gn̄e coloris. ⁊ tō q̄to qdē magis pticipat de albedie tāto plus ul' minus pticipat de nā coloris. ita ē ⁊ i ente. ⁊ iō nec̄e ē ponē ens vnū i q̄ ꝑ saluet rō ent̃ ⁊ ō ppingora sūt illi sc̄ plus pticip. ita3 ens ut itelligētie post ꝑ^{m} immediate q̄ sūt icorpales ⁊ imāles post hos corpa celestia q̄ s3 pl3 nec sc̄ gn̄abilia nec corruptibilia. sc̄ tn̄ corpalia ⁊ mo^{bi}lia sc̄ltz ad ubi post h̄ eʼlaria corpa ⁊ sēsibilia vni⁹ hn̄tia nō nāe entitat̃: q: sūt gn̄abilia ⁊ corruptibilia. sic igit s3 h̄ accn̄tia hn̄t entitatē s3 diminutionē. s3 h⁹ via nō ē s3 mētē phi q pōit 4° metha^{ce} ens nō dici de subijs ⁊ accn̄tib⁹ nō penit⁹ equoce sic̄ dixerūt qdā asserētes accn̄tia nullā p:sus hēre nā3 nec penit⁹ vniuoce sic̄ qdā alii ponētes ea hēre eādē nā3 ⁊ qdditatē quā ⁊ sūba. s3 diminuta eēt respectu sube. nō tn̄ ita diminuta quin sufficeret ad rōnē entitat̃: s3 media via q̄ ponit ens de subes ⁊ accn̄tib⁹ anologice ⁊ p quādā attributionē. Nā i nūo ꝓprie ē sitas pdicatiōis ⁊ vnitas nāe in gn̄e qdē vni⁹ nāe repte i plib⁹. s3 illa nā completius sit i vna specie q̄3 i alia. qre q̄dā aialia dnr' pfecta q̄dā impfecta pp qō latēt equocationes ⁊ anologie i gn̄ib⁹. vnitas āt attributiōis ē ad vnū nūo ut frequēter dixim⁹ nisi p accn̄s aliqn̄ alr' inueniat. nō tn̄ ꝙ illa nā pticipet ab his q̄ attribuunt ei: sanitas eni q̄ cib⁹ dī sanus p attributionem ad vnā sanitatē .s. ad illā q̄ ē in aiali. nec ē aliqd illius sanitat̃ in cibo nisi sic̄ i effectiuo silr' ⁊ urina per attributionē ad illā eādē sanitatē q̄ ē i aiali dī sana q: significatiua sanitat̃. Silr' ē i accn̄te. hn̄t eni accidētia entitatē ſm diminutiuā h̄ mō sicut ⁊ h3 diffinitiōes .s. ex additamēto ⁊ h̄ ē entitat̃ nō simplr' denoiat accn̄tia. q: qō ē s3 qd nō denoiat simp^{r} ⁊ absolute: s3 cū additamēto .s. ꝙ qd ⁊ diminute. Si eni nullo^{s} noiaret ita ꝙ illa entitas iuenirei i accidētib⁹. tc̄ ens de sba ⁊ accn̄tib⁹ diceret pe[illegible]⁹ equoce. q: vnū nomē ⁊ diuerse rōnes sic̄ hō. de hoie vero nō dī p eādē rōnē ⁊ foia3 q̄ dī de hoie mortuo. dī eni de hoie uero pformam ⁊ nā3 suā. s3 de hoie mortuo nō p illā rōnē s3 p mām q̄ aliqn̄ fuit sb illa foia. Si r p p h̄ uellet aliqs dicē ꝙ accn̄tia hn̄t entitatē diminutā s3 nō tāta diminutiōe qn in ipsis sit aliq̄ nā i q̄ hn̄ saluat rō entis q̄uis nō icōplete ut in sbr' sic dicēs nō euadit aliqd icōueniēs ꝙ ens sit gen⁹ vniuocū ad sba3 ⁊ accn̄s. gen⁹ eni ptur de speciēb⁹ per vnam naturam repertam in ipsis speciebus: q̄uis illa nā i vna sit cōplete ⁊ i alia icōplete pp qō dcm̄ ē latēs equocatiōes i gn̄ib⁹ ⁊ anologice. h̄ eni diminutio nāe i altera spērū cōpant sectū vnionē gn̄is. Q̄ō igit nō uadit via Aristo. dicēdo .s. ens eē ad suba3 ⁊ accn̄s anologū nec io icidit i alterū dictoz icōueniētiū: ⁊ qui dicit ens ad sbam ⁊ accidēs oia equiuoce aut omnino vniuoce ⁊c̄.

¶ Explicit liber sextus metha^{ce}.

¶ Ens igit qō pncipale ē nō illō qō ē aliqd ens: sed ens qō est simplr' ē substātia. Et pncipale dī multis modis ⁊c̄. Tex. iij.

¶ Liber septim⁹ metha^{ce} icipit. Questio pma.

Q**Ueritur** de illo vbo Aristo. ꝙ sba est pōr accn̄te cognitiōe diffōne ⁊ tpe. Et q̄rit utrū sba sit pōr accidēte tpe. ⁊ vi ꝙ nō. q: tūc eēt tps añ tps i isinitu3. silr' tps post tps in isinitū. q̄ ⁊c̄. ¶ Itē ſm h̄ tps in tpe eē aut i tpe ē mēsurari tpe: q: qō ē in tpe mēsurat tpe. ea aūt q̄ mēsurat tps ⁊ pcedit ⁊ sequit: q: sic ea q̄ sūt i loco claudunt loco. ita ea q̄ sūt in tpe claudunt. ⁊ sic tps claudē tpe: ⁊ ita añq̄3 eēt tps ⁊ postq̄3 eēt tps eēt tps. ¶ Itē h̄ dcm̄ phi aut itelligit de accn̄te simp^{r} aut de illo accn̄te qō ē i sba sq̄tur. Si itelligit de q̄libet accn̄te h̄ stare nō pōt q: aliq̄ accn̄tia sūt et'na ſm viā phi. ut mot⁹ ⁊ tps ⁊ eterno ē nihil pus. Si aūt itelligit de accn̄te qō i sbo existit p se. adhuc h̄ sba nō ē pōr tpe: q: si ē sba ipa hēt eē sigt. eē actu ē accn̄s. q: ſm Aui. eē nō ingredit diffōnē. ⁊ iō si h̄ eēt sba eēt añq̄3 eēt. Si āt dicat ꝙ sba ē pōr tpe accn̄te p accn̄s sic̄ eōi nō tn̄ accn̄te p se adhuc h̄ non vr: q: q̄uis sba sit prior h̄ accn̄te puta ꝙ l3 hō sit pus hō q̄3 sit alb⁹: nō tn̄ oi accn̄tē ē pōr tpe. q: q̄3 cito ē hō tā cito hēt aliqō accidēs ēt eōe: q: si fact⁹ ē ex nō albo ⁊ nō q̄etiq3 sed ex nigro. ⁊ sic pus fuit nigro. ⁊ ita ulteri⁹ pōt pcedi. ¶ Solo ſm q̄sdā ē ꝙ tps pōt sumi ꝓprie ⁊ ſm qō ē mēsura oiu3 motuū ul' p q̄cūq3 duratiōe. silr' sba pōt sumi ſm ꝙ gn̄alis ⁊ corruptibilis est put hēt eē hic ⁊ nūc ⁊ hoc mō sba nō pcedit accn̄s qō ē tps. Uel sba pōt sumi s3 eē eēntie ita q̄tū .s. est ul'e nō qō ul'e ſm rēsit in itellectu. imo ul'e ē in reb⁹ ⁊ accidit tali ul'i eē i itellectu ⁊ talis substātia ⁊ si nō tpe. aliq̄ tn̄ mēsura eē mēsurat. q: oē qō ē ul'e ē mēsura uel ē mēsuratū ⁊ sic accipiēdo tps p q̄cūq3 mēsura hoc mō substātia precedit accn̄s tpe. ⁊ q: eēntia ⁊ nā sic accepta nō eget ad sui eēntiam aliquo accn̄te. ꝯ^{ter} tn̄ ⁊ Aui. aliquā sniam dāt huius vbis dicētes ꝙ substātia pcedit accn̄s tpe hoc eē uez de substātijs cōpositis de his q̄ pcedūt tpe accidētia q̄ adueniūt sibi post cōpōnē eoz de his ēt q̄ fiūt silr' cū ipa cōpōne substantie adhuc ē uez. q: substātia .s. materia pcedit accn̄tia hui⁹ tpe i eodē cōposito. pōt ēt dici alr' ꝙ multa sūt vā p se q̄sūt falsa p accn̄s. h̄ enim ē vā hō p se nō est alb⁹: nec p se niger: nec p se medio colore colorat⁹. silr' hec est vā substātia ē pōr accn̄te tpe ⁊ in hoc ꝙ substantia sepabilis est in hoc fundat phs in declatiōe illius dicti. ⁊ si hn̄ ispiciat in trib⁹ expōnib⁹ illi⁹ dicti ap-

paret ꝙ oīū positionū radix ⁊ fundamētū est illō idē qd̄ dicit Aristo. Q₂ lz substātia nulla. vñ si sensibilis sit sine accñte. tñ q₂ nō eget ꝑ se accñte q̄tū ad suā eēntiā ⁊ ꝑ se possit separi ꝓ tāto dʒ itelligi ꝙ p̄cedat accñs tpe. vñ substātia rōne sue essentie precedit accñs tempore ⁊ esse actuale ⁊c̄.

¶ At vō neq̧ hoc ē ex eorū nūero q̄ ꝑ se eē dñr: aut nō ẜm se ⁊c̄. Tex. xij.

Questio. II.

Queritur 9sẜter utrū accñtia hēant diffōnē ꝑ additamenta.

¶ Ad istā q̄ōnē aliq sic r̄ñderūt. ꝙ sic̄ i substātijs repit aliqd qd̄ ē cōe: vñ sumit rō gñis. ⁊ aliqd spāle vñ sumit rō dñe. ita ⁊ i accñtib⁹ aliqd est cōe ⁊ spāle. vñ pōt sumi rō gñis ⁊ dñe ⁊ tūc 9iūgēdo gen⁹ ad dñaʒ hēm⁹ dñiaʒ aliq̄ q̄n̄ erit ꝑ additamēta. cū sit absq̧ pōne sbī q̄tū ad aliqd. ꝓ ista positiōe vr̄ eē Ari. i li. 7° metha^ce q vult ꝙ i diffōne accidētiū cōiuʒ nō apponat sbm. Nā cū accñtia nō sint entia entis nisi ꝑ cōparationē ad sbm. Cū igit qd̄ qdē ret sit nr̄i itell̄s obm in oī q̄dditate accñtis explicite uł iplicite ponit sbm. ¶ Ad cui⁹ euidētiā aduertēdū ꝙ si li. dcm̄ dubiū hēt ⁊ marie vr̄ esse dubiū i accñtib⁹ cōib⁹ q̄ dicit ph̄s diffiniri absq̧ positiōe subi ꝙ satꝫ apparet ex diffōnib⁹ datꝫ de ipsis. dicim⁹ eni ꝙ albedo ē color disgregatiu⁹ visus in q̄ diffōne nullū sbm ponit. ¶ Et iō ē notādū ꝙ etiā ī ista diffōne appōit sbm iplicite. nā ⁊ si hui⁹ accñtia cōia nō determinēt sibi sbm rōne sui determināt sibi sbm rōne sui gñis. sicut albedo determinat sibi sbm rōne coloris ꝑꝑ qd̄ eoipso ꝙ color ponit i diffinitiōe albedis pōit ibi sbm uł coloris. s. corp⁹ terminatū. Nā cū sp ꝑ noīe possum⁹ accipe diffōnem rōnis marie ubi rō idē ē noīat ⁊ diffōni. sic̄ dr̄ ꝙ albedo ē color disgregatiu⁹ visus: ita possum⁹ dicē ꝙ albedo ē extremitas ꝑspicui i corpe t̄miato disgregatiua visus. pʒ igit ꝙ semp in diffōne accñtia pōit sbm iplicite uł explicite. ¶ Et rō aūt q̄re accñs hēt diffōnē ꝑ additamēta ex trib⁹ colligit. nā diffō ꝑ se ad tria vr̄ hēre cōparatiōnē. s. ad diffinituʒ: ad nr̄ʒ itell̄m: ⁊ ad ptes diffōnis. ad diffinitū ꝑ se cōparat. q₂ opʒ diffōnē eē ꝓportiōabileʒ diffinito. q₂ sʒ ph̄ʒ opʒ eē ꝓportiōnē tot⁹ t̄mōis ad totā rē: i. tot⁹ diffōnis ad totū diffinituʒ. ¶ Itē diffō vr̄ hēre cōparationē ad nr̄m intellectū. Nā ꝙ qd ē vr̄ eē obiectū itell̄s. ꝙ qd ē aūt ꝑ diffōnē exꝑmit ꝑꝑ qd̄ diffinire itell̄s simplicis ē accñtia. ¶ Itē diffō vr̄ habē ꝑ se cōparationē ad suas ptes. scribit eni i li. 7° ꝙ diffō ē t̄mo. oīs aūt t̄mo hēt ptes. vr̄ ḡ ꝑ se diffinitiōi cōpetē ꝙ sit ptiū cōtēptiua. ¶ Ex his igit trib⁹ ad q̄ diffō ꝑ se cōparat vr̄ argue possum⁹ diffinitionē accñtiū ex additamēto eē. ꝓ eni appet cōparādo diffōnē ad ipʒ accñs cui⁹ ē. nā cū ipʒ accidēs nō hēat entitatē. sʒ sic̄ oīa sana attribuunt vni sano. sic oīa accñtia attribuūt vni enti. ⁊ sic̄ nō pñt itelligi alia sana inq̄tū sana nisi ꝑ attributionē ad illō sanū respcū cui⁹ dñr oīa alia sana ita nō pñt intelligi accñtia eē entia nisi ꝑ attributionē ad illud ens respcū cui⁹ dñr entia. qui appet ꝙ sp i diffōnē accñtia opʒ expōi illō sbm ꝑ qd̄ accñs hēt eē ut sit ens cū nō diffiniat nisi sʒ ꝙ ē ens. Ista aūt vitas ꝙ diffō accñtiū ē ꝑ additamēta. non solū appet cōparādo diffōnē ad accñs cui⁹ ē sʒ h̄ appet cōparādo eē ad itellectū a quo formaṫ. nā sp itellect⁹ itelligē

do aliqd format illō formatū ꝑ itellectū uł erit enūciatio cū itelligit cōposita uł ē diffō cū itelligit simplicia. ista aūt diffō q̄ formaṫ ab itellectu cū itellectū terminet. iō dr̄ t̄min⁹ cognitiōis. dr̄ ut hētur 5° hui⁹. cū ḡ aliqd qd̄ nō t̄minet q̄diu ē ipm dependēs. ⁊ cū ipm accñs sit semꝑ depēdēs ad subiectū nunq̄ accñs itellectū t̄minabit nec erit t̄min⁹ ꝑ ꝓꝑiis diffō nisi ibi apponat subm ꝑ cui⁹ appōnē illa dꝑēdētia t̄mieṫ. ¶ P₂. cū nr̄a cognitio icipiat a reb⁹ opʒ ꝙ sic̄ res se hēt ad eē ita se hēt ad cognosci. ea vō q̄ neq̧ fʒ eē actuale nec fʒ eē eēntie hēt eē separatū nullo⁹ ea itell̄s itelliget: sʒ q₂ accñtia nō hñt esse sepatū nec sepanṫ ⁊ si cm̄ nec t̄m eē actuale necfʒ eē eēntie: q₂ posteriora sūt ⁊ ad aliā dꝑēdētiā hēat itell̄s itelligēdo itelligit accñtia ꝑ subʒ: ⁊ q₂ ꝙ intellectū iforat i itelligēdo illō ē diffō iuxta illō qd̄ hētur i fine. 4. pʒ ḡ ꝙ cōparādo diffōnē ad itellectū diffō accñtis ē ꝑ additamēta. ¶ Patet 3°. s. cōparādo diffōnē ad suas ptes. Nā diffō q̄ nō ē ꝑ additamēta tanq̄ ex ptib⁹ 9stat ex gñe ⁊ dñia ita ꝙ illō qd̄ se hʒ ut po^le se hʒ ut gen⁹ ⁊ illō qd̄ ē ibi ut actuale ē ibi ut dñia. Cū igit diffinim⁹ simū ⁊ dicim⁹ ꝙ sim⁹ ē nasus cau⁹. si ista diffō eēt nō ꝑ additamēta cū nasus sit ibi po^le. cavitas vō actuale. q₂ nasus ē mā i q fūdaṫ cavitas: ⁊ sp mā ⁊ sbm se hñt ut po^le respectu qualitatꝫ ⁊ forē seq̄ret ꝙ se hēret ut gen⁹ ⁊ cauus ut dñia. ⁊ si hoc eēt accidēt incōueniens: ⁊ si 9cedetem⁹ ꝙ cauus esset dñia simi seq̄ret cau⁹ sigret eēt idē ꝙ simus. Itē si 9cederem⁹ ꝙ nasus cau⁹ eēt gen⁹ ⁊ dñia 9cauū ad simū. dicēdo nasū simū bis diceret nasus. ꝙ si tñ 9cederem⁹ simul utrq̧ 9iūctim. s. ꝙ nasus eēt gen⁹ ⁊ dñia cauū dicēdo nasus sim⁹. ifiēties diceret nasus. ⁊ q₂ ista tria icōueniētia sūt. nā icōueniēs ē cauū eē idē qd̄ simū cū simū nō possit itelligi sine naso. cauū aūt possit ⁊ cū cauū possit eē i aliq̄ subō i q̄ nō possit eē sim⁹. Itē cū recte possit addi ꝓꝑietas subō. ꝓꝑ h̄ licite pt dici nasus simus. icōueniēs ē ꝙ i tali dcō cōmittaṫ nugatio. s. ꝙ bis dicaṫ nasus. uł ꝙ magis ē icōueniēs ꝙ. s. ifinities dicaṫ nasus. ꝙ aūt h̄ seq̄t sic pʒ. Nā si cauū eēt dñia ad simū cauū cōuerteret cū simo. ⁊ eēt idē cū simo. Nā cū sp diffō 9stat ex vna dñia solū. illa dñia de necessitate 9uertit cū diffinito ⁊ rō ē: q₂ si aliq̄ rō 9stās solū ex duab⁹ ptib⁹ 9uertit cū aliq̄ noīe si vna illaʒ ptiū se hʒ ut 9hēs solū ⁊ alia ut 9tēta solū illa q̄ se hʒ ut 9hēs de necītate 9uertit cū illo noīe. ut si aīal rōnale 9uertaṫ cū hoīe ⁊ rōnale solū 9hēt aīal ita ꝙ nō 9hiṫ: q₂ nullū diuidēs uł diuidēs excedit aliqd̄ diuisoꝝ. Vñ cū aīal diuidatur ꝑ rōnale ⁊ irrōnale. ipo^le ꝙ rōnale excedat aīal: q₂ igit rōnale solū 9hēt aīal ⁊ nō 9hiṫ de necessitate 9uertit cū hoīe. Si eni nō 9uertit aut est q₂ excedit aut q₂ excedit. si excedit. ḡ ē aliqd̄ rōnale qd̄ nō ē hō. Et tc̄ q̄ro de illo qd̄ nō ē hō utrū. s. sit aīal aut nō. Si diceret ꝙ sit aīal hētur 9triū dicti. s. ꝙ ē aliqd̄ rōnale qd̄ nō ē hō qd̄ fuit 9 ypostasim cū dicebaṫ ꝙ aīal rōnale 9uertit cū hoīe. si aūt illō rōnale qd̄ n̄ē hō si sit aīal adhuc hēt 9triū ypostasis supꝑōebaṫ eni ꝙ rōnale ita 9hēt aīal ꝙ aīal nō 9hēt rōnale. qd̄ si tñ aliqd̄ rōnale nō eēt aīal seq̄ret ꝙ aīal 9hēt rōnale et si hō excedēt rōnale ad h̄ hēret 9trium ypostasis. q₂. s. repiret aīal hō q nō eēt rōnal ⁊ si nō eēt rōnal nō eēt rōnale aīal ⁊ ita hēret 9triū dicti. Supꝑōebaṫ eni ꝙ rōnale aīal cōuerteret cū hoīe. pʒ igit ꝙ q̄ūcūq̧ i aliq̄ diffōne

pōit genᵘ ⁊ vna dr̄ia ꝙ illa dr̄ia de necītate ꝯuertaṫ cū diffinitio. si igiṫ eēt bōa diffō ipsiᵘ simi ⁊ nasus cauᵘ ⁊ nō eēt ꝑ additamēta eēt ibi solū vna dr̄ia .s. cauū. ⁊ ibi ꝯuerteret cū simo qđ declarare volumᵘ. Postq̄ eni declauimᵘ pmū declarēᵘ scđm .s. ꝙ si nasus eēt ibi ut genᵘ: dicēdo nasus simᵘ bis diceret nasus. Nā sp loco nois cuiuslibet pt accipi diffinitio: ut pz p pħm. si ḡ loco simi accipiaṫ diffō simi .s. nasus cauᵘ. ⁊ ita dicēdo nasus simᵘ ē dicē nasus nasus cauᵘ. ⁊ ita bis dr̄ nasus. Si ꝯcedimᵘ ꝙ nasus sit genᵘ ad simū. ꝙ si tn̄ ꝯcedimᵘ utraq3 sil'.s. ꝙ nasus genᵘ ⁊ ꝙ cauᵘ sit dr̄ia. tc̄ dicēdo nasus simᵘ infinities dr̄ nasus. Nā loco simi accipiā diffōnem .s. nasus cauᵘ: ⁊ tūc bis dr̄ nasus ⁊ erit dcm̄ nasus nasus cauᵘ. ⁊ qz cauᵘ cū sit dr̄ia ut dcm̄ ē ꝯuertiṫ cū simo ⁊ ē idē cū simᵘ tūc loco cāuī accipiā simū ⁊ loco simi accipiā diffōnē simi .s. nasus cauᵘ. ⁊ tūc diceréṫ ibi nasus ⁊ qz sp ꝑ cauo accipiā simū ⁊ p simo diffōnē simi: infinities ibi diceret nasus. ⁊ ita pz ꝙ si nasus simus nō eēt diffō p additamēta sequerenṫ tria icōuenientia q̄ narrat pħs i lr̄a .s. i hͦ 7ᵒ .s. ꝙ cauuz sit idē qđ simū qđ seqreṫ ex eo ꝙ cauū pōiṫ dr̄ia simi ꝙ dicēdo nasus simᵘ bis dicere nasus qđ seqṫ ex eo ꝙ nasus pōiṫ genᵘ simi: ⁊ ꝙ infinities dicaṫ nasus ꝙ seqṫ ex utroq3 .s. ex eo qđ nasus ē ibi ut genᵘ ⁊ cauᵘ ut dr̄ia. s3 si sic dicimᵘ sicut dicēdo bn̄ eē dcm̄: ut nūc dcm̄ ē: ex ista ultia declaratione tria dubia cōsurgūt. pᵐ ē ꝙ nō vr̄ ꝙ oporteat nasus pōaṫ genᵘ simi ad hͦ ꝙ fit nugatio dicēdo nasus simᵘ. Nā sp ꝑ simo possū accipe diffōnē simi .s. nasus cauᵘ. ⁊ ita nasus cauᵘ absq3 aliq ꝯposita explicabiṫ nugatio. ⁊ idē erit qđ nasus cauᵘ. ℂ 2ᵐ dubiū ē qz dicebaṫ ꝙ si cauū eēt dr̄ia simi ꝙ si cōuerteret cū simo ⁊ idē eēt qđ simū ⁊ ꝙ sp pro cauo possemᵘ accipe simū qđ nō vr̄ verū. nā si rōnale eēt ultia dr̄ia hoīs ē bōa diffō hoīs aial rōnale bn̄ seq ꝙ rōnale ꝯuerteret cū hoīe: s3 nō seqreṫ ꝙ rōnale eēt idē qđ hō ⁊ ꝙ vnū possemᵘ accipe loco alteriᵘ: qz tc̄ seqreṫ ꝙ sic hō ē aial. ita rōnale eēt aial rōnale ⁊ tūc genᵘ pdicareṫ de dr̄ia qđ est ꝯ Aristo. 3ᵒ methaᶜᵉ ⁊ in 7ᵒ thopicoꝝ. ubi dr̄ ꝙ si genᵘ pdicareṫ de dr̄ia. tūc vnū aial eēt multa aialia. ℂ 3ᵐ dubiū ēt ex isto dubio trahiṫ certū. Nam dicēdo hō aial infinities diceṫ aial. sic dicēdo nasus cauᵘ infinities dr̄ nasus qđ nō ē verū: qz nō sp ꝑ rōnali possū sumere hoiez q̄ꝫuis ꝑ hoīe possū ponē diffōnē hoīs. ℂ Circa pᵐ notādū ꝙ aliqd dat itelligere alīq dr̄ ex eo qđ ē de p̄ itellectu: uꝉ ex eo qđ ē de scđo. de p̄ itellectu rei dn̄r esse ea q̄ sūt de eēntia rei. sicut dr̄ qđ ē de p̄ itellectu rei dn̄r eē ea q̄ sū de eēntia sic genᵘ qđ ē de p̄ itellectu spēi. de scđo itellectu rei dn̄r eē ea q̄ nō sūt de eēntia rei. tn̄ pp depēdentiā quā ad ea res dn̄r itelligi p rē. dr̄ia aūt iter ista ē hͦ: qz ea q̄ sūt de p̄ itellectu q̄ꝫtūcūq3 apponātur sp itelligunṫ. Nā q̄ꝫtūcūq3 apponaṫ aial dicendo aial hō semp ibi itelligiṫ aial. ⁊ iō ē qz cū sit de eēntia hoīs hͦ ꝙ dico aial pp appositionē aialꝭ ad hoiez nō tolliṫ eē hoīs ab hoīe pp talē appositionē nō remoueṫ ea q̄ aial itelligiṫ in hoīe. ⁊ iō cum apponiṫ aial hoī adhuc aial itelligiṫ in hoīe. Ea aūt q̄ sūt de 2ᵒ itellectu sine apponanṫ itelligunṫ: sed si apponanṫ nō ulteriᵘ itelligunṫ. vn̄ dicēdo duplū dat itelligē dimidiū. s3 dicēdo duplū dimidiū nō ulteriᵘ dat itelligē dimidiū. ita dicēdo simū dat itelligē nasū: s3 dicēdo nasū simū nō ulteriᵘ dat itelligē nasū. ⁊ rō huiᵘ ē qz vnū relatiuoꝝ nō ē de eēntia alteriᵘ s3 solū p se hēt depēdētiā ad illō ⁊ ex tali depēdētia dat itelligē ipz: ⁊ qz ut dcm̄ ē sbm nō est de eēntia passiōis s3 solū passio p se hēt depēdētiā ad sbm. ⁊ iō q̄n pōiṫ sine sbo ⁊ vnū relatiuoꝝ sine alio pp depēdētiā q̄ ē ibi: qz talis depēdētia nō est terminata passio dat itelligē sbm ⁊ vnū relatiuoꝝ aliō sed aliq̄n relatiuū addiṫ relatiuo ⁊ passioni addiṫ sbm: qz depēdētia quā hēt vnū relatiuoꝝ ad aliud relatiuū termiata ē ⁊ amota est pp appōnē alteriᵘ: qz depēdētia erat i cā q̄re daret itelligē aliō relatiuum ⁊ amota cā .s. depēdētia amoueṫ effectᵘ .s. itellectᵘ alteriᵘ relatiui. ⁊ iō dicṫ Ari. i 4ᵘ ethiᶜᵉ ꝙ nō debemᵘ cōcedē ꝙ idē significet nomē ⁊ orō. ut ꝙ idē significet duplū p se sūptū ⁊ duplū dimidio additū: qz duplū p se sūptū dat itelligē dimidiū: sed addito dimidio nō ampliᵘ dat itelligē dimidiuz: ⁊ sicut ē ex pte relatiuoꝝ ita ē ex pte passiōis: qz passio p se sūpta pp depēdētiā quā hēt ad sbm dat itelligē sbm. sed passio assūpta cū sbo: qz illa depēdētia est amota nō ulteriᵘ dat itelligē sbm. ⁊ iō nō debemᵘ ꝯcedē ꝙ idē significet simū p se sūptū ⁊ simū cum sbo .s. cū naso: qz simū p se sūptū dat itelligē nasuz sed simū cū naso nō ulteriᵘ dat itelligē nasum. ⁊ iō dicēdo nasus simᵘ inq̄ꝫtū ponit ꝙ simᵘ sit q̄dā relatio ⁊ ꝓpetas nasi nullū icōueniens sequiṫ nec aliq̄ nugatio eē ibi cognosciṫ. s3 si nasus poneret genᵘ simi tūc nasus eēt de p̄ itellectu simi. ⁊ iō q̄ꝫtūcūq3 poneret sp itelligereṫ. ⁊ iō dicēdo nasū simū nō ē nugatio simplr̄ loquēdo nisi hac suppōne facta ꝙ nasus sit genᵘ ad simū ꝙ p̄ tanq3 dubitabile ponebaṫ. ℂ Ad 2ᵐ dubiū declarandū ē notādū ꝙ genᵘ ⁊ dr̄ia in diffōne accn̄tiū nō sumunṫ sic in diffōne sbstātiaꝝ. Nā in diffōne sbaꝝ qđ ē ibi potētiale se hꝫ ut genᵘ ut ⁊ ꝙ ē actuale se hꝫ ut dr̄ia ut aial se hēt ut genᵘ ⁊ rōnale ut dr̄ia. ⁊ iō diffinitū ⁊ qđ ē ibi potētiale cadūt directe i eadez linea pdicamētali ut hō ⁊ aial. tn̄ diffinitū cū eo qđ ē ibi actuale nō cadit i eadē linea ut hō ⁊ rōnale. Nā hō cadit in recta linea. rōnale vō a latere: s3 in diffōne accn̄tiū est modus ꝯriᵘ: qz illō qđ ē actuale ē ibi ut genᵘ: ⁊ qđ est ibi potētiale ē ibi ut dr̄ia. vn̄ cauᵘ ē ibi ut genᵘ ꝓprie loquēdo. Nā sic aial i se acceptū stat gn̄aliter. ⁊ cū addiṫ sibi rōnale specificaṫ ⁊ stat ꝑ hoīe sic cauū in se acceptū stat gn̄alr̄ ꝑ oī cauo ⁊ cū addiṫ sibi nasus specificaṫ ⁊ stat ꝑ simo. ⁊ iō sic i diffōne sbarū diffinitū ⁊ illō qđ erat ibi potētiale sicut genᵘ cadebat in eadē linea ut hō ⁊ aial ita ⁊ in diffōne accn̄tium diffinitū ⁊ qđ ē ibi actuale ut genᵘ cadūt i eadē linea ut simᵘ ⁊ cauᵘ. ⁊ iō sic in diffōne sūbaꝝ nō ualebat rōnale ꝯuertebaṫ cū hoīe qđ erat idē qđ hō ⁊ ꝙ vnū poterat accipe ꝑ alio ⁊ loco alteriᵘ: qz rōnale ⁊ hō nō cadūt in eadē linea. s3 si aial cōuerteret cū hoīe eēt idē qđ hō ⁊ vnū posset accipi loco alteriᵘ: qz tūc nō differret nisi sicut uestis ⁊ indumētū. cū igiṫ cauū ⁊ simū cadāt in eadē linea si simū cōuerteret cū cauo eēt idē. ⁊ vnuz posset accipi ꝑ alio pp qđ pz ꝙ illa arguᵘ bona erat in tali mā .s. i diffōne accn̄tiū. non tn̄ ualet in diffōne sūbaꝝ pp qđ ⁊ scđm dubiū remoueṫ. ℂ Cū aūt 3ᵒ dubitaṫ ꝙ dicēdo aial hō ꝙ aial infinities diceṫ. duplr̄ rn̄derī pōt. p̄ ꝙ si hͦ ꝯtra cōcedereṫ nihil habereṫ cōtra nos. Fm ꝙ spectat ad p̄ns negociū. Nam vno incōuenientī dato multa sequunṫ ⁊ qz incōueniēs est spēm addere generi si exᵘ incōuenienti sequaṫ hec. inhͦ

cōueniens.nihil inconueniens. Sed q: ppria passio proprie addit subiecto proprio ex tali additiōe nō sequit inconueniens nisi ad aliud qd esset incōueniens esset suppositū ⁊ illo incōueniēs erat propter quod sequebat incōueniēs. dicebat enim nasus simus. ⁊ addebat ꝓprietas subiecto ex eo qd supponebat accn̄ta habere diffinitionē simplr. tn̄ q: dicēdo aial. tn̄ q: dicendo aial homo nō dicitur ibi infinities aial ⁊c. aial homo: hō nō dicit infinities. ⁊ ideo possumus respondere per iteremptionē. s. q dicendo nasus sim⁹ infinities dicet nasus. tn̄ dicēdo hō aial nō infinities dicet aial. ⁊ est rō. q: si pro simo acciperē diffōnē simi. s. nasus cauus dicēdo nasus sim⁹. tūc bis haberē nasū. ⁊ q: semp pro cauo possū accipe simū ⁊ pro simo diffōnē sime in infinitū poneret ibi nasus. sed dicēdo hō animal pro hoie acciperē aial rōnale. ⁊ ita bis haberē animal. sz q: pro rōnali nō possez accipe hoiem sicē pro cauo poterā accipe simū iā nō eēt ꝓcessus i infinitū in apposītiōe aialis sicut in appositiōe simi nō erat hic ꝓcessus in infinitū. Patefactis dubijs concludam⁹ tripl'r esse declaratū accn̄ta non habere diffinitionē simplicē. p̄ cōparando diffōnē ad diffinitū cuius est diffinitio. secūdo cōparando eam ad intellectuz a quo formaf. tertio cōparādo ipsam ad partes in quas diuidit. s. ad genus ⁊ differentiā per que ꝺclaratū qd proposuim⁹: ⁊ qōnis huius ueritas elucescit ⁊c.

¶ Utrum autem idem est aut alterū q qd erat esse ⁊ vnūquodq̄ pci scrutandū ē: est enim aliquod ⁊c. Tex.xx.

Questio.III.

Onsequenter q̄rit utruz res sit idē cum sua qdditate ita q ipsa sit qdditas. ⁊ vi q sic. q: in substātijs idē p̄dicat de seipō ⁊ hoc p̄cipue i individuis sbe q̄re si pro noie ponat diffinitio q̄ dicit qdditatē vi q in talib⁹ idē est dicē q diffinituz est sua quidditas. ¶ Itē p̄dicatū stat p natura. sz qdditas dicit natū q̄re pōt p̄dicari de eo cui⁹ ē q̄re erit idē cū eo de quo p̄dicaf. ¶ Pz. diffinitū dic totū silr diffō siue qdditas dicit formaz q̄ est totu⁹ ⁊ totuz. totum aūt de toto p̄dicaf. ergo ⁊c. ¶ Cōtra si hn̄s qdditatē est sua quidditas. tunc qdditas hēt qdditatē ⁊ sic in infinituz. ⁊ iō hn̄s qdditatez nō ipsa sua qdditas. dicēduz q difficultas in hac questione est ex eo qd nō vi quō sit idē qdditas cū eo cui⁹ est qdditas. Aui. enim dicit 7° methaᶜᵉ sue q in his que sunt per se. s. in substātijs est idē qdditas cū eo cui⁹ ē qdditas. In alijs aūt non pp qd difficilis ē ⁊ de p se ⁊ de eē idē aliqd cū alio. Nā esse idē aliqd cū alio ut hoc eē idez huic est dupl'r. Aut q nihil sit in hoc q nō ptineat ad natū. s. cum quo est idē ⁊ h̄ est dicē q nō habeat aliqd extraneum qd nō sit de nā illi⁹. alio⁹ itelligit h̄ eē idem huic. s. q hoc sit h̄ directe. Similiter esse per se intelligit aut q: aliqd nō hēt eē i alio ut in sbo sic accidēs i sbo hēt eē. aut p se eē ē q nō hēt aliqd accidēs nec iplicat aliqd accn̄ş: his q̄ nō sūt i sbo ut accn̄ta, qdditas ē idē cū eo cui⁹ ē. i. nō cōprehēdit aliqd quod nō sit de nā ei⁹ cui⁹ est qdditas. sed per hunc modū illō cui⁹ ē qdditas nō oino ē idē qdditati. q: lz nō in se. tn̄ rō suppositi singularis. s. iplicat aliqd qd nō ē de nā qdditaş. s. maz hāc sigiā q̄ ē p accn̄s idē qdditati. ¶ Propter qd aduertendū q iplicare aliqd accn̄s h̄ ē tripl'r. q̄dā eni sūt que nec p se hn̄t accn̄s nec p aliō iplicāt ut est cā p̄ma. Aliq̄ vō sunt q̄ p oēm modū iplicāt aliqd accidēs ut sunt sbe sensibiles. quedā autē sunt q̄ medio mō. s. q̄ p'um iplicāt ⁊ p'um nō ut itell'e. Que p̄mo mō nihil implicāt nec p se nec p accn̄s de hui⁹ per oēm modū pōt p̄dicari sua qdditas ⁊ oino idē sūt sua qdditas ⁊ suuz eē. que vō p eē in modū iplicāt aliqd accn̄s ut sbe sensibiles ista nō sūt penit⁹ idez cū sua qdditate abstractiue loq̄ndo q: iplicāt māz que nō solū ē aliqd qdditatş sz i rōne suppositi materiā hn̄t singularē que ē extra nāz qdditatş. Que autē medio mō se hn̄t ut itell'e. q̄ lz nō iplicēt hāc māz iplicāt tn̄ eē actuale. ⁊ iō medio mō idez sūt cuz sua qdditate ⁊ nō oino idē. lz plus q̄ sbe sensibiles: pp qd dicūt qdā q itell'e nō sunt sua qdditaş. lz tn̄ Auer. expsse uelit q sic. ⁊ et Aui. h̄ q̄dammō innuit. sed verba sua possunt exponi ut habet videri supra 8° methaᶜᵉ. q̄re autē in substātijs sensibilibus nō possit p̄dicari sua forma in abstractione ut dicaf homo est humanitas. ut in causa hui⁹ appareat aduertēdū q totuz ⁊ pars oppositos modos hn̄t in ꝯcludēdo ⁊ excludēdo q̄to enim totuz plura includit ⁊ pauciora excludit tāto ueri⁹ hēt rōnē totius. ecōuerso de pte: q: q̄to ps pauciora includit ⁊ plura excludit tāto ueri⁹ hēt rōnē partis. Ex quo patet q ꝯtra rationē partis est de aliquo p̄ri. Nā p̄dicatio subītātialis est rōne inclusionis ⁊ cōtinentie ⁊ totalitatis. ⁊ iō qn̄ gen⁹ ut aial p̄tur de hoie. tunc nō hēt rationē ptis f̄m rē sed f̄m rōnez. ⁊ ideo dicif 4° topicoꝝ q si gen⁹ esset pars spēi nō p̄dicaref de specie. Nunc autē q̄dā sunt que nō solum nō excludunt sed includit ēt per accn̄s ut sbe sensibiles singulares. q̄dā aūt sunt que nec includunt nec excludunt per accn̄s aliqd. implicant tn̄ rōne suppositi per accn̄s in quo supposito habent esse q per se ipsicāt accidēs nec habet repugnātiā ad illud: lz nō includāt nec excludāt de se. ut natura sumpta in cōcreto ut hō ⁊ aial que in p̄dicamēto stant pro nā. que quidē in se homo ⁊ aial nō solum significāt formā. sed ēt aggregatuz. ⁊ q: in cōcretione min⁹ excludūt eo q nō repugnāt alicui p accidēs magis habēt rationē totius. Quedā aūt sunt que non includūt sed excludunt per accidēs. non tamē repugnāt accidēti eo q possunt eē in aliquo qd icludit per accidēs ut hūanitas eē per accidēs excludit vt in abstractiōe significaf propter qd habet magis rationē partş. ⁊ ideo nō p̄tur nisi in ꝯcretiōe. s. aial uel hō qd qdez non tot excludit. plura tn̄ includit. ⁊ iō magis rōnē tot⁹. ⁊ q: in p̄ esse nō pōt esse in supposito cius aliq̄ nā que repugnat sue qdditati. iō ipsum in abstractiōe ⁊ in concretione est omnino sua qdditas ⁊ entitas ⁊c.

¶ In dictis vō f̄m se semper necesse ē idē esse ⁊c. Tex.xx.

Questio.IIII.

Queritur ꝯsequēter utruz qdditatis sit qdditaş ut dicit Auer. super 6° methaᶜᵉ. ⁊ videtur q nō: q: q quidē est terminus cognitionis ut dicif 5° methaᶜᵉ: q: nō resoluētur ulteri⁹ ab intellectu. ⁊ iō cū nō resoluaf in aliquā. stabit igif in p̄ma qdditate ita q ei⁹ nō erit alia qdditaş. Itē qd qdē ē de itellectu simp

plicīū. simplicia aūt non resoluūtur in aliud. ḡ ⁊c.
C ꝓ. oīs actio itell's est silli' aut diffō. q̄ actio est rō q̄dā. diffō aūt est pūm silli': q̄re diffinitio est pª actio itell's que ulteri⁹ in ulteriorē non resoluetur.
C Cōtra sup pmū phisicoꝝ dicit ꝯᵗᵒʳ ꝙ gd est int̄ mām pmā ⁊ formā ultimā ē mā ⁊ foīa cōpositi: q̄re forma itermedia poterit resolui in ulteriorē formā: q̄re ⁊ in gdditatē. C Circa hanc q̄ōnē diuersimode sentit a pipateticis. Empedocles eni uolēs oñdere ꝙ nr̄ intell's possit itelligē sbas sepatas dicit ꝙ possum⁹ abstrahere gdditatē a gdditate ⁊ ab illa aliā donec tādē deueniam⁹ ad gdditatē oino simplicē ⁊ h̄ erit itelligētia sepata. Auer. āt sup 3º de aīa illō argumētū ptī ꝯcedit ⁊ ptī negat dicens ꝙ uex est ꝙ ꝯuenit abstrahere gdditatē a gdditate dōec puemiam⁹ ad gdditatē simplicē. ƺ erit eiusdē gn̄is cū pª gdditate a qua fit abstractio. erit eni sbe sensibilis: vn̄ nō pp h̄ itelligim⁹ sbas sepatas: q2 alia ē gdditas sbe sepate ⁊ alia sbe sensibilis. vī ḡ uelle ꝯᵗᵒʳ: ꝙ gdditas possit hēre aliā gdditatē ulteriorē. Arist. tn̄ pipate. dux vī in 7º negare ꝙ gdditas sit gdditatis: ut igiꝛ pateat ista diuersitas. dicēdū ꝙ eēntia gdditas ⁊ nā idē sūt. dr̄a forte ſm rōnē. s. ut dicaꝛ eēntia inquātū dat eē: gdditas ꝓut est obiectū intell's. nr̄ vō inquātū in se cōsideraꝛ uel ꝓut est pūm mot⁹ ul' salti alicui⁹ opatiōis: ⁊ q2 eēntia est idē qō gdditas: ideo hic eēntia pt dupliciter ꝯsiderari uel inquātū res q̄dā: uel inquantū gdditas. s. inquātū intellectus negociaꝛ circa ipaꝫ. ꝑ mō gdditas nō hēt gdditatē. secūdo mō pōt ulteriorē hēre aliq̄ mō. pmū pꝫ ex hoc: q2 gdditas dicit formā sbalē que si hēret aliā gdditatē hēret aliā formā sbalē in ipa re. s. in ipso cōposito. eēnt igitur due foīe sbales in ipo cōposito qō ē ipoſſe: q2 sicut vni⁹ rei vnicū eē ita ⁊ forma ƺ rē ē vna. C Itē forma sbalis hēt sbm in pō: sed accñs hēt sbꝫ in actu: q̄re si i cōposito aliq̄ alia forma sbalis aduēiret supra aliā formā sbalē illa ultima eēt accñs q2 hēret sbm in actu iā ꝯstitutū p formā p̄cedē: ē sbalē. qō nō pōt eē. eēntia igiꝛ ſm rē. s. inquātū est res q̄daꝫ nō hēt gdditatē aliā ⁊ hac via p̄cedūt oīa argumēta Arist. 7º metha͡ᶜᶜ. qō pꝫ ex rōnib⁹ frigidis: q̄rū pª fuit si gdditas hēret aliā gdditatē ⁊ hūo gdditatē hēret aliā gdditatē: tūc gdditas hūs aliā gdditatē: ⁊ gdditas hūitis gdditatē eēnt diuerse gdditates ƺ quoꝝ gdditates sūt diuerse ipa sunt diuersa q̄re gdditas hūs gdditatē eēt diuersa ab eo cui⁹ ē ꝙ hꝫ ꝓ icōueniēti. ꝯstat aūt ꝙ nō ē icōueniēs ꝙ illud cui⁹ ē gdditas ƺ rōnē differūt a sua gdditate. differre vō ſm rē hū eēt icōueniens. ita. s. ꝙ aliq̄d eēt i gdditate qō nō eēt de nā ei⁹ cuꝫ est gdditas. C Itē alia rō Ari. ē in 7º ꝙ gdditas̄ siducūt alias ut gdditates accñtiū ad gdditates sbaꝝ q2 recipiunt sbm in sua diffōne. C In q̄busdā aūt gdditatibus stati ꝯuenit stare ita ꝙ nō reducunꝛ ad alias: ut ē i sbīs ⁊ hui⁹ rō ē: q2 nō ē realr' i sbā cōposita nisi vna forma ſm rē: iō ſm rē nō reducit ad aliaꝫ gdditatē: sed ƺ rōnē sūt ibi pl'es forme. Sil'r accidēs hēt gdditatē depēdētē ƺ rē a sba: ⁊ iō ƺ rē reduciꝛ ad eā. C Itē 3ª rō phi ē: ꝙ si gdditas hēret gdditatē pari rōne: ⁊ illa hēret aliā gdditatē: ⁊ sic iret in ifiᵐ: pꝫ aūt ꝙ hec rō nō ualet nisi itelligeret si gdditas hēret gdditatē in eo ꝙ gdditas ⁊ ꝑ se sicut ēt argūit phūs 3º metha͡ᶜᶜ. ꝙ si pūm hēret pūm ireꝛ in ifinitū. Intelligit eni i eo ꝙ pūm: vn̄ lꝫ pl'es

forme ƺ rōne sint in cōposito si tn̄ sumaꝛ forma ƺ rē: q2 tūc nō sumiꝛ forma nisi ſm ꝙ foia: forme sūt nō pōt eē forma i eo ꝙ forma sed rōne cōpositi: ⁊ q2 forma ē cōposita ƺ rōnē inquātū pōt resolui in formā magis abstractā ⁊ cōem: sed bene forma ƺ rōnē hēt formā: nō gdditas abstracta ſm rē nō hēt gdditatē. ii et eni in infinitū. Si aūt pp hoc dicaꝛ ꝙ gdditas ſm rōnē hēt gdditatē i eo ꝙ gdditas ꝑ se dico ꝙ nō: imo h̄ deficit dupl'r ⁊ ꝑ se. ꝓ quia nō ē ul'e: nō eni ē ul'r uex oēs gdditatē ⁊ ƺ rōnē habere gdditatē: q2 ii et in īfinitū. deficit etiā a per se nō est ƺ ꝙ ips ul' i eo ꝙ tale: q2 si dicaꝛ hō ē aial: ibi aial qd ē gdditas hōis accipiꝛ ꝑ nā. ƺ īquātū suppositū. termini eni est termin⁹ ⁊ mediū mediū: sed nō i eo ꝙ termin⁹ uel mediū. C Ad pmū ḡ dicēdū cū dicis ꝙ gd ē: ē termin⁹ cognitiōis: uex est ꝙ est termin⁹ cognitiōis q̄ fit per accñtia: q2 accidētia magnā ptē ꝯferūt ad cogscēdū ꝙ gd est. vn̄ habita prima cognitiōe accñtiū ⁊ sbe ut sbi in q̄dā ꝯfuso ⁊ idetermīato. Nā ipoſſe est itellige accñs sine sba ul' determīato uel idetermīato: postea deueniem⁹ in cognitionē sbe determinate ⁊ ibi sistimus: ⁊ iō ꝙ gd est: est termin⁹ cognitionis. C Ad 2m dicēdū ꝙ gdditas est de itellu simpliciū ſm ꝙ simplex nō hēt ulteriorē gdditatē inquātū hui⁹. ƺ ſm ꝙ cōposita. C Ad tertiū dicēdū ꝙ diffinitio ē actio itell's respectu silli uel enunciationis nihilominus vna diffinitio est prior alia ⁊c.

C Quoniam autem diffinitio rō est: ⁊ oīs rō partes habet ⁊c. Tex. xxxiij.

Questio. v.

Q Veritur utrū diffō hēat ptes: ⁊ videtur ꝙ non: q2 foiaꝛ diffinitio ſm intelligētiā simpliciū: q̄re nō hēt ptes. C Itē diffinitio dīc qō gd ē ƺ in itellu ꝙ gd ē nō sūt ptes. q2 nō est ibi cōpositio: q̄n nō ē ibi uex neq2 falsū. ḡ ⁊c. C ꝓ. si diffō hꝫ partes cū vnicuiq2 ptī diffōnis possum⁹ nomē iponē vniuscuiusq2 ptis erit diffō: q2 ut dī 7º hui⁹ ƺ trāslationē ꝯᵗᵒ qui nō diffinit nō ipōit nomē: ⁊ sic de ptib⁹ alli⁹ diffōnis ulumū in infinitū in accñtibus. intell's aūt nonitur in ifinitū. q2 uīc nō eēt scire. ḡ ⁊c. C Dicēdū ꝙ diffō ē ꝓpe actio itell's q2 itell's aliq̄d format ⁊ agit: ut itell'igēdo simplicia foiat diffōnē: ⁊ itelligēdo cōposita foiat enūciationē. actio aūt ē mediū int' ūtutē ⁊ obiectū. ḡ act⁹ pt trahē ꝯditiōes suas ex utroq2. s. ul' ex obiecto ul' ex ipso itellu ex pte ipi⁹ itell's ꝯsiderādo actionē diffiniē di illa solū ⁊ ꝓpter hūt diffōnē q̄ itell's directe intelligit: ⁊ q2 naliter itell's nō itelligit aliq̄d sine fantasmate. iō cū sola cōposita ex mā ⁊ foīa hēant fantasmata h̄ sola diffiniūtur: ⁊ iō dicit ꝯᵗᵒʳ ꝙ simpliciū nō ē diffō. C Itē ex pte obiecti q2 cū diffō sit t'mīn⁹ rei illa tn̄ diffinitū ad q̄ cognitiōis ē resol'o. h⁹ āt sūt sbe: ⁊ iō gn̄a ⁊ accñtia nō diffiniunꝛ: q2 lꝫ ab hīs icipiat cognitio: nō tn̄ sistit i hīs nec t'minaꝛ ad h̄. vn̄ nō ē hīs dare t'minū ul' diffōnē: lꝫ nr̄a cognitio icipiat ab accñtie: nō tn̄ sistit: ƺ uadit ulti⁹: ꝑ qō accñtiū nō ē diffō neq2 t'mīn⁹. C ꝓ. h̄ pꝫ de gn̄ib⁹: spēs eni spālissime sūt athome ⁊ forme idiuisibiles: q2 nō diuidūtur ulteri⁹ ꝑ formā uel formas gn̄a aūt diuidunꝛ: ⁊ iō lꝫ a gn̄ib⁹ icipiat nr̄a cognitio q2 a cōfusis que sunt nobis notiora sicut sunt gn̄a: a qb⁹ incipit nostra cognitio ut dī in ꝓ phisicoruꝫ

nō tm̄ in his sistit nr̄a cognitio:iō nō dam⁹ eis t̄mi nū neq̧ diffōnē:qm̄ i eis nō ē stat⁹ cognitiōis:i spē aūt spālissima ē stat⁹: ⁊ iō hax ꝓpe ē diffō iquātū diffō hēt rōnē t̄mi ⁊ nō gn̄uz. ¶ Aduertēdū tm̄ ꝙ ꝓus ē i cognitiōe nr̄a gen⁹ loquēdo de gn̄e iquātū ē qōdā totū. gen⁹ eni ⁊ totū ē ꝓs. gen⁹ ḡ iquātū ē totū ē pri⁹ simpl'r spē q̄stū ad cognitionē nr̄am:qa sic ē qōdā ꝯfusū:a q̄ nr̄a cognitio incipit:ut dictū ē: iquātū āt ē ps diffinitiua spēi sic ē posterior ⁊ sic dicit distictā cognitionē ⁊ q: spēs spālissima i reb⁹ sensibilib⁹ ē qōdā cōpositū hn̄s ptes ⁊ ꝗ sola spēs diffiniat ut patuit ⁊ talia nō disticte cogscūt̃ nisi disticte cogscātur ptes ei⁹. iō diffō dicim⁹ cognitiōē ꝙ gd ē hēt ptes. Sȝ q̄rit̃ cui⁹ ptes hēat diffō: vr̄ ue rā mām ⁊ vā formā q̄ ut dem̄ ē diffō dicat distinctā cognitionē ptiū diffiniti:sed ptes diffiniti sunt vā mā ⁊ vā forma: q̄re hee ptes ponūtur i diffōne. ¶ Lōtrariū tm̄ videm⁹ q: i diffōne nō ponit̃ mā ⁊ forā sed gen⁹ ⁊ dr̄a. gn⁹ aūt nō est mā: lȝ dr̄a aliq̄ mō possit dici forma que est altera pars cōpositi. ¶ Ad h̄ vidēdū nōndū ꝙ i diffōne nō ponūt̃ ptes rei sȝ ptes rōnis ptes nō sic diri nō ponūtur sed si ponātur h̄ ē idirecte:q: ptes rōnis oriunt̃ q̄dāmō a re. ⁊ ē rō: q: res nō hn̄t diffōnē nisi iquātū circa eas v̄sat̃ itell'ȝ ⁊ negociat̃:opȝ igit̃ ꝙ diffō habeat ptes rōnis:ptes āt rōnis sūt gen⁹ ⁊ dr̄a: ⁊ h̄ ptes rōnis sumūtur a re:q: genus sumit̃ a mā. dr̄a vo a forma. ⁊ p hōc modū ptes diffōnis corr̄ndēt ptib⁹ rei. ⁊ sic quodāmō idirecte i diffōne sumūtur ptes rei. s. p quādā r̄ndētiā iquātū ab ipis sumūtur partes sȝ rōnē: q: si ptib⁹ sȝ rōnē ul' corr̄ndēt a parte rei erūt pcur⁹ figmēta: q: diffō est rex̄ icorruptibilīū ⁊ imobiliū q: q̄rū ē diffō ⁊ scia: scia aūt ē imobiliū ⁊ incorruptibiliū: ⁊ q: q̄dā ptic'laria sūt icorruptibilia ut corpora celestia ⁊ mathematica ut h̄ circl'us ⁊ h̄ triāgulus. h̄ etiā celū icorruptibile ē ⁊c.

¶ **Est autē ut neq̧ elementa oīa sillabe in ratione insunt: ut hec certa aut que sūt in aere ⁊c.** Tex. xxxiiij.

Questio. VI.

Quęritur utr̄ pticulare mathe^cum sit icorruptibile uel imobile: ⁊ vr̄ ꝙ nō. q: rn̄ oē mathematicū sit imo^le q: dr̄ 6° metha^ce ꝙ q̄dā mathe^ca sūt dupl'r imobilib⁹. quedā de mobilib⁹ ut astrologia. ¶ Itez in p̄ de gn̄atione in cap̄ de tactu dic̄ ꝙ opȝ mathematicū dare locum: q̄re si sic opȝ etiā ipis dare motū q: nō q̄reret̃ loc⁹ nisi eēt mot⁹: ut dicit̃ 4° phi^or sicut si nō eēt trasmutatiū nō q̄reret̃ mā ut dr̄ 8° metha^ce. ¶ Itē in actiōe ⁊ passiōe est mot⁹: tact⁹ autē est eox̄ que agūt ⁊ patiūtur. mathe. aūt debet̃ tactus ut dr̄ p̄ de gn̄atione. ḡ ⁊c. ¶ Lōtra oē qd̄ mouetur habet mām mathematica nō hēt v̄am̄ sensibilē sed itelligibilē nō gdē itelligibilē in intellectu possi qui est potētia aie rōnalis sed intelligibilis. i. imaginabilē: q: imaginatio est itell'ȝ passiuus: q̄re pticularia mathematica nō mouent̃. dicēdū ꝙ sic dic̄ Auer. in solōne q̄ōnis Joānis grāmatici ꝙ tota rō corruptiōis sumit̃ a ꝯrietate gn̄ate. s. ea q̄ aliqd hēt ꝯriū uel ꝙ est cōpositū ex ꝯrijs ut sciētia in hoie corrūpit̃ corrupto hoie sm̄ dictū eox̄ qui dicūt sciam nō manere post hanc vitā. s. post mortez ꝯtrarietas proprie est in qualitate: ⁊ ēt possum⁹ ꝓbare ꝙ ꝓprie nō mouētur. si eni aliq de gb⁹ ꝯsiderat methaphisic⁹ mouerent̃ hoc marie videret̃ de astrologia que ꝯsiderat de corpe celesti: ꝙ ē mobile: ⁊ moto: sȝ h̄ ipȝ corp⁹ nō ꝯsiderat astrolog⁹ inq̄ꝫtū mobile ut plane dic̄ Auer. sup 2° metha^ce dicēs ꝙ lȝ sba astrologie mota sint. s. corpa celestia. non tm̄ ꝯsiderat in eis astrolog⁹ sȝ ꝙ sūt mota sȝ ꝯsiderat de forā ⁊ situ eox̄ sȝ q̄litatē eox̄. nihil igit̃ cōsiderat mathe^cus inquātū tale ꝙ sit mobile. ¶ Sed surgūt hic due dubitatiōes de ptib⁹ maiox̄: q̄niaz eē particulare inquātū pticulare sm̄ h̄ ⁊ nūc est eē in tpe ⁊ qd̄ ē in tpe mēsurat̃ tpe ē ꝙ mēsurat̃ tēpore mōi tpē. cū igit̃ ptic'aria meth. hēant eē hic ⁊ nūc erūt mobilia. Itē ptic'aria mathe^ca nō abstrahūt a q̄tō: q̄uis abstrahūt a mā sensibili. s. a plāt̃ ⁊ aialib⁹ ⁊ hui⁹ i gb⁹ est mā nālis: nō tm̄ abstrahūt a mā itelligibili. s. a ɔti⁹ que est mā itelligēdi. Mathe^ca igit̃ sūt ɔtinua ⁊ q̄ta p se. p se aūt q̄titas ē illud ꝙ p aliqd ē i loco p se: sȝ q̄ p se sūt i loco p se sūt mobilia: q̄re mathe^ca ptic'aria sūt mobilia sic dic̄ Auer. i sufficiētia sua p id p qd̄ adest i loco p se p illud nō ē mā neq̧ mā: sȝ opȝ ꝙ sit aliqd p accn̄s. s. q̄titas: ⁊ ideo dic̄ Ari. 4° phi^or ꝙ ponē locū dimēsionē sepatā ⁊ ponē i ipa cepi corpa ē ponē duo ꝯdictoria sil'. ¶ Et nūc ad p^m dubiū ꝙ cū dr̄ ptic'are eē. h̄ ⁊ nūc li nūc nō dr̄ ꝓprie. s. p rōne tpis. uel eē in tpe. sed eē hic ⁊ nūc sumit̃ ibi ut dicūt eē signatū. dicim⁹ eni de ptic'ari sba h⁹ celi ꝙ ē hic ⁊ nūc nō ꝙ sba celi mēsurat̃ tpe. imo ē icorruptibilis sm̄ oēs phōs ⁊ eternū ul' eterna. s. ex pte post: sȝ dicit ibi q̄dā significationē mãe ita ⁊ ptic'are mathe. nō ē hic ⁊ nūc nō ꝙ sit i tpe: sed dicit eē signatū: ⁊ ē rō q: mathe^ca nō abstrahūt a ɔti⁹ q̄to. hec aūt est mā imaginabil' imaginatio v̄t⁹ corpa ⁊ organica ē. ois aūt talis v̄t⁹ qcqd repn̄tat repn̄tat sb eē signato. iō i hūc modū itelligit̃ eē hic ⁊ nūc. ¶ Ad aliud dubiū dicendū ꝙ mathe^ca ꝓpe i loco: ⁊ iō nō sunt mobilia p se. Et h^c est sic vr̄ q̄titas eni ⁊ q̄litas dupl'r pn̄t accipi ul' sm̄ modū ꝯsiderādi ul' quātū ad eē suū actuale. p̄ mō. s. q̄tū ad modū ꝯsiderādi q̄titas pōt eē sine q̄litate. scd̄o aūt mō sȝ q̄tū ad eē actuale nō pōt eē q̄titas sine q̄litate. lȝ aliq̄ q̄litas bn̄ possit hēre eē sine q̄titate ut sūt habit⁹ ⁊ dispositiones ⁊ alie pfectiones nāe intelligibilis: q̄tum multe. s. pfectionū sunt in gn̄e q̄litatis. q̄titas ergo sm̄ modū ꝯsiderādi pōt esse sine q̄litate. qa ut vult Themistius ⁊ Auer. sup 12° metha^ce. substantia quātitas ⁊ qualitas per ordinē se hn̄t sicut pentagonū tetragonū ⁊ trigonū: ita ꝙ sba ē p^m entiū: huic aūt p mām imediat⁹ iest ul' aduenit q̄titas ⁊ hac mediāte aduenit q̄litas: ⁊ q: p̄us nāliter pōt abstrahi a posteriori. iō quātitas pōt ꝯsiderari sine q̄litate ⁊ quātū sine q̄li: sȝ si accipiātur quātitas ⁊ q̄litas q̄tū ad eē suū actuale eẏ ē: ⁊ qa ut dem̄ ē aliq̄ q̄litas pōt eē actu sine q̄titate q̄tuz ad eē actuale: nll'a tn̄ q̄titas pōt eē actu sine q̄litate ꝯsiꝙs ē inquātū ꝙ in sbijs spūalib⁹ ubi nll'a ē talis q̄titas m'ta sūt p accn̄s q̄ pn̄t eē q̄litates. non eni ē poss'e ꝙ qcqd ē i talib⁹ sbijs sit idē i re cū ipis h̄ solū i p̄ ente ꝓ̄ vitatē cū oē qd̄ monet̃ hȝ eē actu. iō cū ptic'aria mathe^ca accipiāt̃ sȝ modū cōsiderādi: ⁊ sic sint sine q̄litate ⁊ nō hēant eē i actu: q: ut dem̄ ē q̄titas lȝ q̄tū ad modū ꝯsiderādi possit eē sine q̄litate tn̄ q̄tū ad eē nō pt. ex hoc igitur pȝ ꝙ talia pti^a non mouent̃ nec habēt esse in loco ut sic ꝯsiderata: ⁊ per hoc pȝ solo ad argumēta ⁊c.

¶ Quoniam vo animaliuz anima est for
ma ipsorum. hec enim substantia est aiati
que fm rōnem substantia est: ꝛ species ꝛ
qḋ qd erat esse tali corpori ꝛc̄. Tex. xxxv.

Questio .VII.

q Ueritur utꝝ ꝑticl'aria possint dif
finiri: ꝛ vr̄ ꝙ sic qꝛ 1° me
tha^cc dr̄ ꝙ q nō diffinit nō ponit nomē. ꝫ ꝯ
positiōe aſcedent qui iponit nomē diffinit e: ꝫ oi
ꝑticulari pōt iponi nomē. ꝫ ꝛc̄. ¶ Itē si ꝑticularia
nō diffiniūtur nō ē hic alia de cā nisi qꝛ sunt mobi-
lia ꝛ corruptibilia: qꝛ vult Arist. 7° metha^cc ꝑticula
ria nō hñt diffōnē sed cognoscunt cognitiōe sui uľis
ꝛ ꝙ ꝑticularia nō manēt sed corrūpunt: ꝛ cū rece-
dūt a sensu nō est manifestū uľ certū de eis si sint
aut nō. cū igit ꝑticularia mathe^a sint icorrupti^lia ꝛ
imobilia: qꝛ abstrahūt a mā ſb̄a motui ꝫlr: saltē
talia hēbūt diffōnē. ¶ Itē de qb^9 pōt eē scia ꝛ dif
finitio: sed de eternis ꝛ icorruptibilib^9 est scientia:
ꝛ diffō: sed quedā ꝑticularia ut celū signatū ꝛ cor-
pora celestia sūt huiusmodi. ꝫte ꝛc̄. Ꝯriū dic̄ Ari.
7° metha^cc. ¶ ꝫ. Auer. in 7° metha^cc vr̄ dicere ꝙ
ꝑticularia nō sūt ſb̄a: qꝛ iplicāt significatiōnē mãe.
ꝫ aūt significatio est accñs: qre ꝑticulare est aggre
gatio ex ſb̄o ꝛ accñte: ꝗre nō hēt diffōnē sic̄ nec hō
alb^9: ꝛ iō hō signat^9 nō diffinit. ¶ Dicēdū ꝙ cū q̄-
rit utꝝ ꝑticl'aria hēant diffōnē nō est qḋ. utꝝ habe
ant diffōnē q̄uūq3 mō large accipiēdo diffōnē. fm
ꝙ oīs ꝫpō significat ꝯomē dr̄ diffinitio sic̄ historia
troiana tota est diffō qꝛ significat idē qḋ vnū nomē
ſꝫ illi historie ipōit. Sic eni oīa large loq̄ndo ꝑnt
hēre diffōnē quodāmō ꝛ ꝑticularia ꝛ alia: sed de ꝫ
nō ē qḋ nec de hac diffōne loqtur Ari. in 7° metħ.
Remoueam^9 igit a q̄stione ꝑdcā hāc equocatiōez
diffōnis ꝛ ꝫ equocatione aſmota ulteri^9 dicēduz
ꝙ ēt nō qḋ utꝝ ꝑticularia habeāt diffōnē i suo uľi
ꝛ uet ā diffōnē: qꝛ certū est ꝙ sic. nā sicut quodam
mō in suo uľi cognoscitur sic etiā in suo uľi diffini
uat. Sꝫ est qḋ utꝝ ꝑticl'aria hēant ꝑpriā diffōnē
uerā. ¶ Circa qḋ aduertēdū ꝙ sicut in oīb^9 est ꝯsi
derādū illō qḋ est ꝑ se. sic ꝛ in hac qōne. Cū ꝫ q̄rit
utꝝ ꝑticl'aria hēant ꝑpriā diffōnē: ꝯsiderādū ē qd
sit illō a quo sumit per se tota rō diffōnis: ꝫ aūt est
forma qḋ pꝫ qꝛ ut dr̄ i ꝑ de aiaꝛaia egrediēte uľ re
mota a corpore corp^9 marcescit ꝛ corrumpit. cuius
rō est: qꝛ lꝫ adhuc dicat corp^9: ꝫ tñ ē equoce: qꝛ iaꝫ
est ibi alia forma: ꝗre est diuersa rō ꝛ idē nomē: q̄-
re est ibi v̄a equocatio: ex quo pꝫ ꝙ diuersa diffini
tio sumit a diuersa forma. ꝫ ꝑ se tota rō diffōnis su
mit a forma. nec est ꝯriū si dicatur ꝙ in qbusdā rō
diffōnis sumit a mā: ut in his in qb^9 mā igreditur
diffōnē ut i nālib^9 dr̄ in ꝑ de aia: qꝛ lꝫ nālis abstra
hat ab hac mā ꝛ ab illa sig̃ta: nō tamē abstrahit a
mā sine sensibili simpľr: nō ꝑp hoc rō diffōnis in
talib^9 sumitur a mā nisi iquātū facit ad eē i alio re:
ꝫ aūt est ut mā est informata: qꝛ igit hoc est ꝑ se ꝙ
rō diffōnis sumit a forma: ꝗreret utrū hēat formā
ꝑpriā. Quidā aūt dixerūt ꝙ hñt formā ꝑpriā: ꝛ
ꝫ ośdūt auctoritate ꝛ rōne. auc̄te qꝛ dic̄ Auer. sup
2^m metha^cc in illo cap: qm̄ in fūdamēto nāe: ꝙ mā
ꝑma recepit formas uľes: ꝛ postea mediātib^9 his
vn^9 uľes: ꝛ sic descēdēdo usq3 ad formas idiuidua-
les ex qb^9 ut dicūt: pꝫ ꝙ sicut cōpetit hēre ꝑpriā ꝯ
uľib^9 sił ꝛ indiuiduis ꝛ ꝑticularib^9. ¶ Itē ꝑ rōnē
qꝛ solus act^9 uľ distiguit uľ diuidit ꝫ nā aūt potētia-
litaꝫ nulla ē distictio: ꝑticl'aria aūt hñt eē distīctū
nō eni ē aia socꝛ aia platōis qꝛ hñt formas ꝑprias.
¶ Et dicēdū ē ꝙ ꝑticl'aria nō hñt formā ꝑpriā: ꝛ
ꝫ dcl'at trib^9 modis. ꝑ ꝯsiderādo ipaz foꝛaz i se. 2°
cōparādo foꝛaz ad spēz. ꝛ 3° cōparādo spēz ad ꝑti
cl'aria. ꝑ igit mō ꝯsiderādo spēz i se nō hñt ꝑticl'a-
ria formā ꝑpriā: qꝛ ut dr̄ 8° metħ. forme sūt sicut
nūi. i nūo aūt sic ē ꝙ addita vnitate i nūo nō ē eadē
spēs cū nūo ꝑori. Nō eni differūt spēb^9 nūi. quoꝝ
vn^9 hēt tot vnitates q̄t alter: e: vñ dr̄ i fine q̄rti phi^coꝝ
ꝙ idē ē nūs decē hoīuz ꝛ q̄tuor eq̄rū: ſꝫ nō ē idē de
nari^9: ꝛ ē rō qꝛ q̄cūq3 dīnt dīa dīnt: ꝛ iō q̄ cadunt
ſb eadē dīa ex vno latē nō differūt. ꝗre cū hō ꝛ asi
nus cadāt sub dīa vna corpis. s. aiatū: qꝛ corp^9 di-
uidit ꝑ aiatū ꝛ iaiatū ꝛ hō ꝛ asin^9 sūt aiata: iō hō ꝛ
asin^9 sūt idē corp^9: sed nō sūt idē aial: qꝛ cadūt sub
oppositꝫ dīnꝫ aial'. s. vnū ſb rōnali ꝛ aliō ſb irrōna-
li. sic nūs siue sit eq̄rū siue hoīum cadit sub eadem
dīa nūi: ꝛ idē ē nūs ꝫ ꝛ ibi: sed nō idē denari^9. Ad
hoc igit ꝙ sint diuersi nūi spe opꝫ eē plures uel pau
ciores vnitates i vno nūo q̄3 i alio: ꝛ ut dcm̄ ē foꝛe
sūt sicut nūi: ꝛ iō q̄ dīnt foꝛa dīnt ꝛ spe: ſꝫ ꝑticl'aria
nō dīnt spe nec dīnt foꝛa. ꝛ ꝑp hoc ꝑticl'arib^9 nō
rñdet forma ꝑpria. ¶ Itē hoc idē pꝫ cōparando
formā ad spēz: qꝛ ut dr̄ 7° phisicoꝝ. cōparatio v̄a ē
solū i spe spālissima: nō āt i gn̄ib^9. ꝛ hui^9 rō ē: qꝛ in
spe spālissima cū nō diuidat ulteri^9 ꝑ foꝛas alias ē dif-
finita vnio ꝛ conceptui spēi spālisime rñdet vnitas
ypostasis ꝛ vnū fūdamētū. In gn̄ib^9 aūt nō ē sic. i
mo latēt equocatiōes i gn̄ib^9 qꝛ ꝑp diuisiōnē forme
gn̄is ꝑ formas ꝯceptui gn̄is nō rñdet vna ypostasis
nec vnū fūdamētū. ꝑticl'aria igit nō hñt ꝑpriā
formā: qꝛ tūc differrēt ꝑ formas: ꝛ tūc i spe spālissi
ma nō eēt v̄a vnio nec vna foꝛa: ꝛ nō ibi v̄a cōpara
tio. cui^9 ꝯriū dr̄ 7° phi^coꝝ ut dcm̄ ē. ¶ Itē hoc idez
appet cōparādo spēz ad ꝑticularia oīa. hec ē dīa
inter speciem ꝛ particularia: qꝛ species directo
aspectu itelligit. ꝑticl'aria aūt nō nisi ꝙ itell's vnit
sensui ꝛ h^9 cā ē: qꝛ: oē agēs agit ꝑ formā suā: eo mō
q̄ ē iformatū: opꝫ igit ꝙ itelligē egrediat ab itell'u
ſꝫ formā q̄ ē i itellectu. Nūc aūt foꝛa diuersimode
ē in itell'u ꝛ in sensu ꝛ i imaginatiōe. cū eni sensus ut
oculus uľ imaginatio sint v̄tutes i corpe ꝛ i organo
qcqd i ocl'o uľ i imaginatiōe recipit sub eē significa-
to recipit: ꝛ qꝛ q̄tū ad eē signatū differt vnū idiuidu
um eiusdē spēi ab alio: iō ꝑp hāc spēz signate rece
ptā iformat ocl'us uľ imaginatio ꝛ cognoscit duo ꝑti
cularia ut diuersa qꝛ iformat his ꝯditiōib^9 ꝑticl'a
rib^9 q̄ sūt hic ꝛ nūc. i itell'u aūt nō sic ē foꝛa: qꝛ est i-
mālis sicut forma imālis: nō ꝫ iformat ꝯditiōib^9
mālib^9 ꝛ ꝑticl'arib^9 que sūt hic ꝛ nūc ꝛ amō ide oīs
significatio: foꝛa āt ꝯsiō intell'm i cognitionem eo
mō quo est in itell'u ipa foꝛa. iō hoc mō agit itell's
in cognoscēdo. ꝛ iō solū directo aspectu itelligit spēz
q̄ est in itell'u a quo amota ē oīs significatio. Si āt
ꝑticl'aria hērēt ꝑpriā formā directo aspectu itelli
gerent ut diuersa ꝑ suas foꝛas. s. ꝙ nō ē uez. ¶ Ad
rōnes āt dicēdū ꝑticl'aria hēr ꝑpas foꝛas: dico ꝛ
ꝑ ad auc̄tatē ꝯ^tro cū dicit in 2° metha^cc ꝙ mā ꝑ^a reci
pit formas uľiores ꝛ his mediātib^9 minus uľes ꝛ sic
usq3 ad foꝛas ididuales h^9 v̄bi nō ē ille ꝛ itētionis
sec ꝑi eē illō qḋ ipse dixit qꝛ foꝛe uľes nō recipiūt i
mā i mō qcqd recipit in mā sub eē significato reci
pit: ꝛ ꝙ Auer. dicit ꝑus recipi foꝛas uľes itelligit

particulare forme uniuersalis et secundum hoc uerum est. Nam embrio primus viuit vita plante ut plante simpliciter quantum huiusmodi plante: et per consequens plante quam hominis. et post consequens hominis quam huiusmodi hominis. et quod dicitur ulterius et sic descendere usque ad formas indiuiduales non intelligit formas particulares: Imo sepe consueuit Aris. formas specificas athomas uel indiuiduales uocare: et sic decipiuntur illi per equiuocationem huius quod est indiuidualis. ¶ Ad aliud dicendum quod licet particularia eiusdem speciei distinguantur per formam aliquo modo hoc non est per formas per se sed per accidens. scilicet inquantum forma est in materia signata: forma etiam tunc non per se distinguitur: unde si esset abstracta a materia signata non distingueretur: et ideo licet una et eadem res sit ille homo et homo et unus homo. vult tamen Arist. in 7° metha. quod unius et eiusdem rei uno modo est diffinitio: alio modo non. differt enim inquantum est non signata. non autem diffinitur inquantum est signata et est ad hoc ro Arist. quod particulare non determinatur per formam. imo accidit forme determinari et distingui in particularibus speciei autem specialissime est diffinitio quia determinatur per formam. dicendum ergo ad questionem quod particularia proprie non diffiniuntur: quia non habent proprias formas. ¶ Ad argumenta in oppositum dicendum quod duplex est esse. scilicet essentiale et esse actuale. esse uero essentiale est magis proprium speciei et uniuersalium. esse autem actuale proprium indiuiduorum: quoniam indiuidua sunt proprie que corrumpuntur secundum esse actuale. uniuersale autem non corrumpitur secundum esse sibi proprium. scilicet secundum esse essentie sed corrumpitur secundum accidens. scilicet inquantum esse actuale indiuiduo corrumpitur. quia esse actuale non est sine esse quod corrumpitur per accidens indiuiduo. hoc pro tanto quia est meum et tuum actuale non sicut idem: esse autem essentie est idem: et ideo in re corrupta esse essentie non dicitur simpliciter corrumpi quia non secundum esse sibi proprium corrumpitur: sed per accidens. scilicet corrumpitur cum esse actuali particulare autem mathematicum: et si corrumpitur: corrumpitur per accidens: non tamen sic per accidens ut uniuersale: quia cum corruptio fiat quantum ad esse actuale quod est proprium indiuiduorum et particularium. particulare autem mathematicum particulare est. ideo cum corrumpitur quantum ad esse actuale corrumpitur quod quantum ad esse sibi proprium magis: et ideo minus per accidens corrumpitur quam uniuersale: quia cum illud esse actuale non se habet secundum quod est in re naturali quia non est nata re in esse actuali quantum sine qualitate. ideo per accidens corrumpitur. magis tamen secundum esse sibi proprium quam uniuersale. ideo non est huiusmodi particularium diffinitio. ¶ Aliter dicitur quia cum quod quidem est sit obiectum intellectus per se ea solum habent diffinitionem uel quod quid est que directo aspectu apprehenduntur ab intellectu. hec autem sunt uniuersalia eterna et incorruptibilia: et ideo quamuis particulare mathematicum sit eternum et incorruptibile: quia tamen particulare est et in eo quod tale non directe cognoscitur ab intellectu ideo tale non diffinitur: imo si sit etiam particulare aliquod naturale incorruptibile et eternum ut hoc celum eius non est diffinitio: quia qui dicit hoc celum dicit formam in materia signata: et per hoc patet responsio ad aliud argumentum et cetera.

¶ Sed rationis partes que speciei solum sunt. Ratio uero est ipsius uniuersalis. Circulo enim esse et circulus et anime esse et anima idem et cetera. Tex. xxxv.

Questio. VIII.

Queritur utrum partes quantitatiue ingrediantur diffinitiones sui totius. et uidetur quod sic: quia sicut se habet acutum ad rectum ita se habet rectum ad obtusum: sed acutum diffinitur per rectum dicendo acutus angulus est minor recto: quare et obtusum diffinietur per rectum dicendo: obtusus est maior recto: sed rectus est pars quantitatiua obtusi. ergo et cetera. ¶ Item partes que ingrediuntur diffinitionem sunt partes priores simpliciter quia sunt partes formales et essentiales nam forma est que per se pertinet ad diffinitionem. sed autem Auer. in de substantia orbis dimensiones indeterminate precedunt formam substantialem in materia: quare cum precedant formam: multo magis precedunt totum: quare cum dimensiones dicant partes quantitatiuas que quidem sunt priores re ingrediuntur diffinitionem rei. ¶ Item circulo est essentiale continuum sed essentiale est continuo habere partes quantitatiuas cum continuum sit quod est per se diuisibile quare partes quantitatiue erunt essentiales circulo: quare poterunt ingredi diffinitionem circuli. ¶ Contrarium uult Aris. 7° metha. et arguitur per rationem sic. sicut non est circulo demonstrare: ita non est circulo diffinire. non enim est circulo demonstrare quia probans aliquid probat illud esse probatum ab illo ulterius. si igitur quod per probatur: probatur per probans per prius probat se ipsum quod est inconueniens: quare similiter non est circulo diffinire. cum igitur partes quantitatiue diffinians per suum totum: non diffiniet suum totum. ¶ Ad uidendum istam questionem sciendum primo quod duplex est substantia sensibilis et intelligibilis: substantia sensibilis est que componitur ex duabus naturis. scilicet ex materia et forma recepta in materia. ideo hec substantia que significationem habet: et est hic et nunc et est quanta. substantia intelligibilis est que non habet significationem nec est hic et nunc nec quanta: propter quod queritur utrum partes quantitatiue ingrediantur diffinitionem rei non habet hic locum in huiusmodi substantijs intelligibilibus que etiam non habent diffinitionem nec partes quantitatiuas quia non competit ipsis significatio materie sed competit substantie primo modo dicte. ¶ Et ad hoc notandum est quod quecumque competit substantie composite ex materia et forma: competit ei ratione componentis. scilicet tam ratione materie quam ratione forme: et in hoc nulla est differentia: quamuis enim aliqua principaliter competant ratione forme ut actio et aliqua principaliter ratione materie ut passio. utraque tamen competunt composito ratione utriusque partis componentis. scilicet materie et forme. forma enim materialis non agit nisi ut est in materia propria. similiter passio non est in materia nisi inquantum est sub forma. ut dicit Auer. super 8° phisicorum. quamuis igitur aliqua competant composito et principaliter ratione forme et aliqua ratione materie: omnia tamen que competunt composito competunt ei ratione tam materie quam forme: et ideo quod subiecta materia est forma est etiam omnium accidentium. ¶ Ulterius aduertendum quod est accipere triplices partes. scilicet partes rationis siue essentie que consequuntur totam speciem sub esse signato. partes autem materiales non consequuntur totam speciem: nec oportet quod accipiantur sub esse signato et in hoc habent similitudinem partes quantitatiue cum partibus rationis: quia unumquodque compositum diuiditur tamen per partes rationis quam per partes quantitatiuas: et quia diuisio per utrasque partes competit composito tam ratione materie quam ratione forme diuisio per partes essentiales competit composito etiam ratione materie: quia huius diuisio fit in materia et forma: similiter et diuisio per partes quantitatiuas competit composito etiam ratione materie et forme. quia forma non diuiditur per partes quantitatiuas nisi habeat esse in materia signata nec materia potest diuidi nisi sit sub forma. nihilominus tamen per partes essentiales diuisio competit rei principalius ratione forme quia tota ratio esse principaliter sumitur a forma: quia forma principaliter facit adesse. eodem autem est de partibus quantitatiuis: quia ex hoc quod intelligis partes quantitatiuas in composito necesse est signare partes in continuo. Aliter cum non intelligis partes quantitatiuas cum aliquid diuidis in quantitatiuas partes nisi cum signas partes: et quia signans. signatio autem proprie competit materie. quare diuisio per partes quantitatiuas competit composito per materiam: et ex hoc iam patet: quare partes quantitatiue non ingrediuntur diffinitionem. Nam cum diffinitio sit actio intellectus circa res solum hoc modo habent diffiniri prout obijciuntur intellectui

non aūt objicitur intellectui nisi per formā. cui⁹ rō est: q2 nr̄ intell's solū est in potētia. est eni in genere intelligibiliū infim⁹ z ultim⁹: z iō cū sit de se i pō: nō uadit ad actū nisi per aliqd ens in actu q̄re res intelligibiles nō educūtur in intellectu de potē ia ad actū nisi ſm q̄ sunt in actu. h̄ aūt est solū p formā suā: q2 res p formā suā hēt actū. ℂ Ex his relinqtur q̄ ille ptes q̄ cōpetūt rei p formā p se z pncipal'r igrediūtur diffōnē. in oīb⁹ eni ē attēden dū illō qō est p se z dimittēdū qō ē p acciñs. ptes q̄ cōpetūt rei p mām nō igrediunt ex his q̄ dicta sūt patēt. 4. q̄ dicit Ari. 7° metħ. z suus ɔ̄ᵗᵉʳ de ptibus q̄ntitatiuis. s. q̄ ptes q̄ntitatiue sunt posteriores cōposito: q2 ɔsignato p̄supponit eē cōpositi: z q̄ ptes q̄ntitatiue sumātur penes signationē idiui dui suppositi. ptes hui⁹ sūt posteriores supposito suo. ptes aūt eēntie sunt p̄ores q2 dāt eē. ℂ Item aliō pȝ. s. ad aliū dcm̄ Auer. q̄ hui⁹ ptes sūt p̄ores suo toto in via gn̄anōis z tpis rōne potētiali tatꝫ. posteriores aūt rōne act⁹ z cōplemēti. p̄suppo sūt eni eē a quo sumit ois rō cōplemēti. ℂ Itē q̄ hui⁹ ptes subesse signato ɔsequūtur totā spēm lȝ p̄pingores sūt spēi z forme z sūt vn⁹ p accidens q̄ ptes mãles: cupꝛū eni ē pus respectu circl'i. nō eni inueīre hūc circulū sine cupro. ℂ Ad p̄ᵐ dicēdū ē q̄ lȝ ps q̄ntitatiua sit posterior toto: z h̄ mō sumen do ipaꝫ ut ptē q̄ntitatiuā nūq̄ diffiniet totū. Si ps q̄ntitatiua sumat ſȝ aliquē modū: ſȝ quē ē p obiectū intell'ſ. sic pōt diffinire totū: z h̄ mō rectū nus sit ps obtusi pōt obtusū diffinire. inquātū q̄ rectū ē habit⁹ respectu obligtatꝫ q̄ iportat p obtusū z acutū q̄ obligtas z p̄uatio nō hēt cogſci nisi p habitū. ℂ Ad aliō dicēdū q̄ dimēsiōes ideterminate nō p̄cedūt formā simpl'r in mā de q̄ tn̄ po terit videri suo loco. sed formā pticularē in mā: h̄ nō hāt diffiniri: q2 pticulariū non est diffinitio. iō z c̄. ℂ Itē dato q̄ dimēsiōes ideterminate igrediant diffōnē forme sigte in mā. ille tamen dimensiōes nō igrediūtur diffōnē ſm ptes q̄ntitatiuas: ſȝ ſȝ suū totū: imo sic̄ visus fert p̄ sup totū visibile: z p ɔn̄s fert sup ptes visibilis: ita intell's sup tale totum fertur: z per consequens sup partes z c̄.

ℂ Dubitatur aūt merito que spēi sunt partes z que nō: sed simul sumpti: hoc enim non manifesto existente z c̄. Tex. xxxvij.

Questio. IX.

Einde q̄ritur utrū genus in diffōne ponatur ut mā: z vi q̄ non s q2 qō uere forma est rōnē mãe nō hēt: sed oēs ptes diffōnis sūt forme ut dī 7° methaᶜᵉ. q̄re z c̄. ℂ Itē si gen⁹ hēret rōnē mãe: hoc non eēt nisi respectu dīe. sed respectu dīe nō pōt hēre rōnez mãe. pbō. oē qō ē magis abstractū simplici⁹ z formali⁹ est: z magis hēt eē actualitatꝫ: gen⁹ autē magis est abstractū q̄ dīa: q̄re respectu dīe nō habebit rōnē mãe. ℂ Itē hēre rōnē mãe: aut est hec que est pars cōpositi: aut q̄ est totū nō mãe que est ps: q2 tūc gen⁹ nō predicaret de toto. sicut nec mā q̄ ē ps ut corp⁹ que est altera pars hoīs compositi nō p̄dicat de hoīe. ℂ Itē aut hēt rōnē mãe nalis: aut artificialis. hee eni mãe differūt in hoc q̄ mā nalis non dicit totū sine totā ſbam rei naturalis. mā aūt artificialis dicit totā ſbam artificialiū. pp qō dicit Auer. supra p̄ᵐ pbī: q̄ oēs foīe artificiales sunt acciñtia: sed neutra harꝫ materierꝫ p̄dicat p̄dicatiōe eēntiali de eo cui⁹ ē: q̄re si gen⁹ hēret rōnez alteri⁹ harꝫ mãrū nō p̄dicaret de spē: h̄ aūt falsuꝫ: q̄re gen⁹ nō hēt rōnē mãe. ℂ Cōtrariū dic ɔ̄ᵗᵒʳ 7° methaᶜᵉ: z etiaꝫ ipse Aristo. dicit genus esse mām.

Ad istā q̄ōnē dicēdū q̄ ɔ̄ᵗᵉʳ in pl'ib⁹ locis soluit istā q̄ōnē: z in secūdo methaᶜᵉ in illo capl'o: qm̄ in fundamēto nature nihil est distinctū z c̄. z in 8° z dat tres differētias inter gen⁹ z mām: prima dīa est: qm̄ genus est mediū inter potētiā z actū. mā autē potentia simpl'r. hanc ponit Auer. in 2° methaᶜᵉ. 2° ponit in 8° methaᶜᵉ: z est. s. q̄ genus est pars in potētia. mā v̄o est pars in actu. Ex his duab⁹ elicitur 3ᵃ dīa quā ponit z in 2° z 8° eiusdem. z est. s. q̄ gen⁹ p̄dicatur: mā aūt non: q̄ aūt eliciat ex prima dīa z scdā sic pȝ. q2 cū mā sit in pō simpl'r. genus aūt aliqd habet actus: qm̄ est mediū inter potētiā z actū: genus est totū qōdā. totū aūt de toto p̄dicat. vn̄ gen⁹ p̄dicat de toto nō aūt mā. Silr ex 2ᵃ dīa pōt eliciꝫ 3ᵃ q2 res ſm suū eē actuale hȝ partes reales. s. mā z forma q̄ sūt ptes cōpositi: z res per has ptes ɔstituta hn̄s eē actuale solū ē itelligibil' i pō: z q2 res hēt eē itelligibilis in pō: z h̄ mō genus ē pars rei. gen⁹ eni est pars rei in pō: z sic dicere ptē i potentiā est dicere ptē ſȝ rōnē q̄ ē totū. iō h̄ gen⁹ p̄dicat: mā aūt nō. Ex his igit duab⁹ differentijs elicit 3ᵃ dubitatio que est q̄ gen⁹ p̄dicat. mā v̄o nō. sup̄ v̄o dicit illō totū qō spēs. mā autez ptē simp'r dic: ſȝ gen⁹ ut dixi dic illō totū qō spēs sed p modū cuiusdā ɔfusi: pp hoc ē mediū īter pōꝫ z actū. vt aūt scdā dīa ɔ̄dicē p̄ᶜ: q2 ɔsiderādo i se dic mediū int̄ pōꝫ z actū. mā v̄o dic ptē i actu. vn̄ aduertēdū q̄ gen⁹ ē ps rei ſȝ q̄ res sūt apō itell'ꝫ diffinitēt: z iō gen⁹ ps rōnis tm̄. Nā res ſȝ q̄ sūt in actuali suo eē sic hn̄t eē: q̄ solū sic sūt itelligibiles in potētia q̄ q̄ est pars ut est in actu: ſȝ ē ps in actu. q̄ aūt est ps rei ut est itelligibilis est pars rei in pō z est pars ſȝ rōnē: q2 itellectus facit gen⁹ esse partē. z iō genus predicatur q2 dicit illud totum qō dicit spēs lȝ indistincte. materia v̄o non p̄dicat q2 dicit partē que est pars rei ſȝ q̄ res est: sup̄ aūt rōnē talis ptis est predicari essential'r nō dico denoiatiue. Nā ps realis real'r differt a suo toto. z iō nō p̄dicat de suo toto. gen⁹ aūt differt a re ſȝ rōnem non ſm rē. iō essentialiter predicat de re: z est idem cū subiecto ſm rem de qua predicat eēntialiter differens tm̄ ſm rōnē. realis autē pars ut mā differt realiter a re. iō materia non p̄dicat: z sic pȝ q̄ ex hac scdā dīa. s. q̄ gen⁹ est pars ſm rōnem z est pars in pō: z q̄ mā est pars ſm rē: z est pars in actu. sequit tertia dīa. s. q̄ gen⁹ predicatur: mā v̄o non. ℂ Nūc videndū est quō gen⁹ assimulat mãe. Ad qō sciēdū q̄ mā pōt ɔsiderari dupl'r. s. ſȝ eēntiam suā. uel ut est sub forma. primo mō sumendo mām mā est oium vna. sumēdo aūt māꝫ 2° mō ut est sub formis hoc pōt esse dupl'r. aut prout est sub formis aceñtalibus uel ſbalibus. si prout est ſb accidentib⁹ adhuc dicit aut est sub cōi: aut ē sub proprio. p p̄po z p sensi ſb cōi: illō aceñs ɔsequit māꝫ. Si sub pprio illud aceñs consequtur formā siue speciem. si autem put est sub forma ſbali ad hoc dicit Auer. s. sub formis ſbalibus hn̄tib⁹ ordinē adinuicē: z tunc materia methaphisice forma ul'iori recipit scdāꝫ ut dicit Auer. sup 2ᵐ methaᶜᵉ. aut ſb foīs ſbalibus cōtrarijs. tunc materia est in potentia ad

otranq; nec est actu aliquid hoꝝ: sed fit actu per alteꝝ per formã in actu. In his quatuor pprietatib⁹ genus assimilaẜ materie: nã sicut mã ẜm suã essentiã est vna omniũ non per vnã formã sed per indifferentiã quãdã ad oẽs formas. sic genus est vnũ non per formã vnã sed per quãdã indifferẽtiã ad plures formas: non eni intellectui generis respondet ypostasis vnius forme ẜ; Auer. in 2° sup primũ de anima qui dicit 2ceptui generis nõ respõdet ypostasis vna q; non respondet ei forma vna: sed plures. est eni 2cept⁹ generis ex tenui silitudine singulariũ sumpt⁹: spẽm autẽ spe[cialissimam] vult vnã formã eẽ ꝛ nãm. Itẽ sicut accñtia cõia sequũtur mãm. ppria vo spẽm sic est in genere: q; genus 2sequitur accñtia cõia: cũ eni videt quis a remotis quid terminat visũ: ꝛ 2sistens scit ꝙ est aliqd corp⁹: non autẽ corp⁹ nãle: cum aũt propingus vĩ per se moueri scitur qm̃ aial. ℭ Itẽ mã sub formis spãlib⁹ ordinatis prius recipit formã gñis ꝙ̃ spẽi ꝛ in hoc gen⁹ magis appropinquat ad mãm: q̃to gdem est abstractiũ ꝛ cõius: tãto plus est imẽsum mãe pp ꝙ est [triplr] pri⁹ viuit vita plãte ꝙ̃ aialis ꝛ ꝙ̃ bois. ℭ Itez quarto mõ considerando mãm ut est ad formas sbales cõtraria est in potẽtia ad utrũq;: recipit aũt determinationẽ per alteraz formã eaꝝ: ita ꝛ genus est in potẽtia ad utrãq; dĩam ꝛ accipit determinationẽ a dĩjs. est enim gen⁹ mã toti⁹ ꝙ est qõdã totũ. dicit eni idem ꝙ totũ: ẜ; alio mõ ꝛ in hoc differt a mã artificiaꝝ: q; ẜ; dicat totaz sbaz artificiũ: nõ tñ dicit totũ illud ꝙ res artificialis aliquid enim addit forma artis super materiã artificiũm propter qõ ꝛ illa materia non põt dici ete predicari de artificialibus ꝛc̃.

ℭ In hoc nãq; hõ ꝛ albũ multa qdẽ sunt cum alteruz non insit alteri ꝛc̃. Tex. xlij.

Questio. X.

Queritur 2ñter utꝝ differẽtia hẽat rõnẽ actualitaẜ ꝛ dĩe qd in actu: ꝛ vĩ ꝙ non. ẜ; eni 2m̃ 5° metha^ce ꝛ mã dicit potẽtiã purã: ꝛ iõ nõ p̃dicaẜ. a simili si dĩa dicẽt actũ puꝝ nõ p̃dicareẜ: q̃re ad hoc ꝙ p̃diceẜ opȝ ꝙ dicat mediũ inter potẽtiã ꝛ actũ: q̃re erit qd potẽtiale sicut ꝛ gen⁹. ℭ Item spẽs 2stat ex gñe ꝛ dĩa ꝙ utrũq; est in põ: q; dĩ in 7° metha^ce: ꝙ ex pl'ib⁹ existib⁹ in actu non fit vnũ. ℭ Itẽ. dĩa est pars diffõnis quare dic̃ qd potentiale cũ pars sit in põ in toto. ℭ Itẽ ad istã qõnẽ dicẽdũ ꝙ dĩa illud qõ dicit: dicit p modũ actus: ꝛ hꝯ pȝ triplici rõne. Nã dĩa distinguit. ois aũt distictio a forma ꝛ ab actu ẽ. solus eni act⁹ distiguit ꝛ a põ nl'i est distinctio: ꝛ ex hoc eni 2traria nõ distinguũtur cum sũt in põ: imo eadẽ est mã 2trarioꝝ: ꝛ iõ cũ dĩa distinguat hẽt rõnẽ actualitaẜ. Itẽ dĩa est cõplemẽtũ diffõnis: ꝛ hȝ rõnẽ cõplemẽti ꝛ rõ dĩe sumitur a pte q̃ est act⁹. Nã ẜ; Aristo. ptes que sunt p̃oreẜ via generationis ꝛ tẽporis ꝛ partes quãtitatiue ꝛ mãles posteriores via cõplemẽti sũt posteriores generatõe ꝛ tpe. ℭ Itẽ rõ dĩe sumiẜ nõ a toto ẜ; a parte: ꝛ est rõ q; cũ gen⁹ sumaẜ a toto: si eni dĩa sumereẜ a toto nõ eẽt cõtra rõnẽ dĩe inquãtũ differẽtia ꝙ gen⁹ p̃dicareẜ de ipsa cũ totũ possit p̃dicari de toto: sicut nõ est cõtra rõnẽ gñis ꝙ p̃diceẜ de spẽ: q; utrũq; sumiẜ a tota nã. sumiẜ [igiẜ] a pte sed non a parte que est materia: q; sic nõ haberet rõnẽ complemẽti: sed sumitur a parte que est act⁹ ꝛ a forma partis: ꝛ q; forma hẽt rõnem actus. ꝛ iõ dĩa hẽt rõnẽ act⁹. Animatũ eni nõ significat totũ. imo solũ significat idẽ qõ aia. differũt tñ i mõ significandi sicut idẽ significat albũ ꝛ albedo. dĩa tñ implicat totũ: gen⁹ aũt significat totũ sed mãliter: q; quãto aliqd ab intellectu consideraẜ sub esse abstractiori tãto magis 2sideratur sub mõ magis cõfuso ꝛ indistincto. ꝛ hoc est magis mãliter 2siderare dĩa vo per modũ forme dicit totũ non ꝙ dicat significatiũ sed implicatiue: spẽs dicit totũ per modũ toti⁹. s. materie ꝛ forme. Ex his igiẜ q̃ dcã sunt patẽt illa q̃tuor que cõiter solẽt dici de gñe ꝛ dĩa. Dĩ eni ꝙ de ipsa nõ p̃dicaẜ gen⁹. Itẽ ꝙ dĩa nõ cadit in recto ordine i liea p̃dicamẽtali ẜ; cadit a latẽ. Itẽ ꝙ sp p̃dicaẜ denoiatiue. Itẽ ꝙ dĩa ẽ illõ a q̃ diffõ hẽt vitatẽ. ℭ Primũ pȝ sic. s. ꝙ gen⁹ nõ p̃dicaẜ de dĩa: q; dĩa ẜ; ꝙ dĩa significatiue dicit formã ut aiatũ significat aiaz. si igiẜ gen⁹ siue aial p̃dicareẜ de dĩa ẜ; ꝙ dĩa aia eẽt aial. ẜ; hõ nõ est aia ẜ; aiatũ: ꝛ p 2ñs illõ aial qõ p̃dicaẜ de dĩa ut dĩa. ℭ Itẽ hõ ẽ aial cõpo^m ex aia ꝛ corpe. q̃re hõ eẽt pl'a aialia si gen⁹ p̃dicareẜ de dĩa. ℭ Alio⁹ p̃t hõ pbari: q; si gen⁹ p̃dicareẜ de dĩa: totũ p̃dicaretur de pte: sed si totũ p̃dicaẜ de parte cũ vnũ totũ hẽat pl'en ptes: tũc vnũ eẽt multe tota vna domus m'lte dom⁹: ꝛ vnũ aial m'lta aialia. ℭ Itẽ non cadit dĩa i recta liea p̃dicamẽtali q; q̃ i recta liea cadũt vniformiter sumũẜ a toto. dĩa aũt nõ sumiẜ a toto [sicut] gen⁹ ꝛ spẽs. iõ gen⁹ ꝛ spẽs cadũt i recta linea nõ aũt dĩa. ℭ Itẽ sp dĩa p̃dicaẜ denoiatiue: q; cũ dĩa sumaẜ a foia q̃ ẽ ps ut dcm̃ ẽ. foia autẽ q̃ ẽ ps nõ ẽ totũ cõpo^m. iõ dȝ sumi i p̃dicatione ul' rõne 2cretiõis p iplicationẽ dicat q̃dãmõ totum. ℭ Itẽ pȝ 4^m. s. ꝙ dĩa sit illõ p qõ diffõ hȝ vnitatẽ: q; diffõ nõ hẽt vnitatẽ nisi ex eo ꝙ ẽ vni⁹ nãe ꝛ a nã vna diffiniti. vnitas aũt diffiniti est ab entitate ꝛ vnitate rei: entitas aũt est p formã q̃ est ps cõpositi ꝛ q̃ ẽ pfectio ꝛ cõplemẽtũ ꝛ tota diffõ sumiẜ p respectũ ad hãc formã. iõ cũ dĩa ut dcm̃ ẽ sumatur a foia. pȝ ꝙ ipsa ẽ cã vnitaẜ diffõnis. eꝝ est de gñe q; gen⁹ nunq; p̃dicaẜ denoiatiue eo ꝙ ipm̃ sumiẜ a toto: ꝛ iõ nõ denoiatiue ẜ; essentiał'r p̃dicaẜ. ℭ Itẽ cadit gen⁹ in recta linea: q; sumiẜ a toto sic̃ spẽs: ẜ; differenter ꝛ utrũq; cadit directe in linea. ℭ Itẽ gen⁹ cõprehẽdit sic totũ ptẽ. gen⁹ eni dic̃ totũ. dĩa aũt partẽ. Itẽ gen⁹ p̃dicaẜ suas ptes nõ ẽ aliqd nisi sic mã: q; gen⁹ idẽ ẜ; rẽ totũ ꝙ spẽs sed differẽter: q; spẽs dicit totũ ẜ; modũ mãe ꝛ foie. gen⁹ aũt dicit idẽ totũ p modũ mãe. ꝛ iõ gen⁹ est aliõ a toto ẜ; rõnẽ ꝛ nõ ẜ; rẽ: dñt aũt qdã ꝙ ratio dĩe sumiẜ a tota nl'a significatiue sed forte: ẜ; mõ nõ ẽ facile vidẽ cãz q̃re sp p̃diceẜ denoiatiue: ꝛ q̃re põaẜ a latere nisi dicaẜ eo mõ q̃ dcm̃ est supi⁹. ℭ Ad arg^m in oppositũ dicẽdũ ꝛ ad p^m ꝙ q; ego non possuz aliqd eẽ nisi p illõ qõ ẽ in me est realr. illud aũt qõ in me ẽ est per qõ totaliter sũ illud qõ sũ: iõ illõ totũ p qõ totał'r sũ totũ qõ sũ põt de me p̃dicari. dicẽdo so: . ẽ aial. soꝝ. ẽ hõ: ꝛ ex hoc est ꝙ i 2põne affirmatiua ꝛ vera p̃dicatũ ꝛ sbz sũt idem ẜm rẽ. dĩa ẜm rõnẽ nõ est: igiẜ inconueniẽs gen⁹ eẽ totũ ẜm rem respectu spẽi ꝛ eẽ patrem ẜ; rõnẽ ꝛc̃.

ℭ Si itaq; hec si se habent palã: q; finalis dĩa substãtia rei erit ꝛ diffõ ꝛc̃. Tex. xlv.

¶ Questio. XI.

q **Ueritur** ꝯñter utrꝫ addẽdo dĩaꝫ gñ̃i differẽte fiat nugatio ⁊ vĩ ꝙ sic. q: si ex dĩa addita gñ̃i ⁊ gñ̃e nõ fit ṽe vnũ sic nec dicẽdo hõ alb⁹ fit ṽe vnũ eo ꝙ albũ dic̃ aliã naꝫ ab hoie: ħ aũt ẽ icõueniẽs: ꝫ dicit illõ totũ qõ dĩa ⁊ pl'a: vñ addẽdo alteri idẽ dicet̃ bis ⁊ erit nugatio. ¶ Itẽ rõ q̃re dicẽdo aial hõ est nugatio ẽ q: rõ aial' sumit̃ ab eodẽ toto. a q̃ nã homiꝫ: q̃re cũ q̃lꝫ pꝫ diffõnis dicat idẽ ꝙ totũ ꝙ dĩa addita q̃ꝫ faciet nugationẽ. ¶ Itẽ genus ⁊ qõcũqꝫ alterꝫ istoꝝ exp̃mas ſp alterꝫ i alt'o itelliget̃ quare erit nugatio. cã eni q̃re sim⁹ dat itellige nasũ ẽ: q: dicẽdo nasus sim⁹ nõ ãpli⁹ dat itellige nasũ: quia vnũ. s. nasus nõ ẽ de p̃ itell'u simi. ¶ Cõtrariũ dic̃ Ari. ⁊ arguit p rõnẽ: q: nr̃a diffõ nõ ꝯtiet supfluũ nec diminutũ: ꝫ nr̃a diffõ fit ex gñ̃e ⁊ dĩa: q̃re per ipoꝝ ꝯiunctionẽ nõ erit supfluitas neqꝫ nugatio.

Ad istã qõnẽ dicẽdũ ꝙ in diffõne addẽdo dĩã gñ̃i: nõ fit nugatio: ⁊ ħ pꝫ duplici via. P̃ma via sumit̃ ꝯmõ quẽ hꝫ dĩa. hꝫ eni modũ accñ̃tis. Accñ̃s ãt ſp ẽ p̃dicari ⁊ nunq̃ꝫ ſbĩ̃i ut inuit̃ 4° metho^ce: ꝙ pꝫ q̃a ter min⁹ i p̃to stat p forma i ſbõ ṽo p supposito. albũ gñ̃i solã q̃litatẽ significat. iõ ꝯ rõnẽ accñ̃tis est ſbĩ̃ nõ dico qu bñ ſbijciat̃ gñ̃i suo: sed nõ tanq̃ꝫ accñ̃s sed iqu ãnũ spẽs ẽ ⁊ ita de dĩa: dĩa eni iquãtũ dĩa nõ ſbijcit̃ gñ̃i nec spẽi. ¶ Si eni dicat̃ aiatũ ẽ aial cũ ħ dĩa aiatũ nihil aliõ est q̃ꝫ anima uel nihil significat nisi aiaꝫ iquãtũ dĩa nec qõ aia sit aial: sed q: ſbꝫ cui⁹ ẽ act⁹ aia ẽ aial. ¶ Itẽ bẽt modũ accñ̃tis ⁊ ꝯuenit cũ ipo i ħ: q: sic sim⁹ cũ di nasus sim⁹ exp̃sso naso nõ dat ampli⁹ ipꝫ itelligẽ: nec ẽt si nõ exp̃meret̃ dat ipm intelligẽ q̃ꝫuis sim⁹ naso nõ addito det ipꝫ itelligere. ¶ Et q: ista via nõ vꝫ sufficiẽs ad euadẽdũ nugationẽ credẽdũ ẽ magis p aliã viã. s. ꝯsiderãdo gen⁹ ⁊ dĩã q̃ꝫtũ ad ea a qb⁹ sumit̃ rõ ipaꝝ. vñ ẽt gen⁹ ut p̃ri⁹ visũ ẽ sumit̃ a toto siue a nã tota spẽi. dĩa ṽo ab eo qõ ẽ ps. s. forma: ⁊ ex hoc est ꝙ vno addito alteri nõ erit nugatio: ⁊ hoc ẽ sic videre. nugatio eni fit duob⁹ modis: aut. s. cũ idẽ sub eadẽ uoce bis di ⁊ explicite: aut cñ aliqd addit̃ alteri in quo addito illõ [illegible] addit̃ [illegible] ẽ actual'r itell'ꝫ: ut i hoie actual'r itelligitur aial. dicẽdo aial hõ: ⁊ tũc ꝯ pte ei⁹ ꝙ addit̃ alteri nõ fit nugatio ꝙ ipꝫ ſb sua uoce bis dicat̃. s. hõ hõ. ꝫ ꝯ pte ei⁹ cũ fit additio di idẽ bis. vñ aial hõ ẽ idẽ qõ aial: aial fit igit̃ ista nugatio: ex q̃ ꝙ aial actual'r itell'r in hoie. si eni aliqd itelligeret̃ i aliquo potẽtial'r ex taliũ additiõe adiuicẽ nõ fieret nugatio nec sufficeret tal' itell'ꝫ vni⁹ i aliq̃ ad nugatiõeꝫ. gen⁹ aũt nõ itelligit̃ actual'r i dĩa: nec dĩa i gñ̃e. ⁊ iõ ex additiõe vni⁹ ad alterꝫ nõ fit explicata nugatio ut dicat̃ explicite aial: aial bis: nec ẽt fit ipl̃icite nugatio ita ꝙ itelligat̃ vnũ i alio: q: nec vnũ itelligit̃ i alio nec eꝫ. aial eni nõ itelligit̃ itelligibil[illegible] q: rõ gñ̃is sumit̃ a toto. vñ aial dic̃ totũ: rõ ṽo differẽtie sumit̃ a pte. s. q̃ ẽ forma ul' pars rei. vñ rõnale dicit ptẽ realẽ. totũ aũt integrale nunq̃ꝫ itelligitur i suis ptẽ: si eni i sic eẽt cũ totũ itegrale plures hẽat ptes ius q̃rũ qualibet intelligeret̃ in actu circa vnũ totũ eẽt multa tota ⁊ vna domus eẽt m'te domus. ¶ Sil'r eni si gen⁹ actual'r intelligeret̃ i differentia q̃ dĩa dicit partẽ itegralẽ toti⁹: tũc vnum aial eẽt multa aialia ul' pl'a. gen⁹ igit̃ nõ p̃dicat̃ de dĩa nec actual'r intelligit̃ i ea: nec dĩa intelligit̃ in gñ̃e: q: q̃ꝫuis dĩa icludat̃ actu in gñ̃e ut pꝫ itegralis in suo toto ꝫm ꝙ dic̃ Aristo. ꝙ gen⁹ cõp̃hendit dĩas: nõ tñ itelligit̃ dĩa actu in gñ̃e: ⁊ rõ ẽ: q: ꝫm rẽ totũ itelligit̃ in toto actual'r: si tñ idem siue vnũ totũ fit maioris abstractiõis ⁊ aliõ minoris abstractionis: ut idẽ totũ ꝫm rẽ dicũt hõ ⁊ aial. illud qõ ẽ maioris abstractiõis ẽ actual'r itelligit̃ i eo qõ ẽ minoris abstractiõis: [illegible] aial actual'r itelligit̃ in hoie. eꝫ aũt potẽtial'r: hõ itelligit̃ i aiali q̃ꝫuis dicũt idẽ totũ ꝫ rẽ: dĩa aũt vni⁹ abstracta cũ gñ̃e: ⁊ iõ lꝫ icludat̃ i gñ̃e ꝙ ẽ totũ ut ps itegralis: non tñ in ipo actual'r itelligit̃: q: igit̃ gen⁹ nõ ẽ actual'r itelligit̃ i dĩa: q: totũ nõ actual'r itelligit̃ i pte integrali nec eꝫ. dĩa non actual'r itelligit̃ in gñ̃e ꝫ potẽtial'r sicut min⁹ abstractũ in magis abstracto nõ ẽ actual'r intell's: ⁊ ex hoc ẽ ꝙ differẽtia addita generi nõ facit nugationẽ. Sed ħ occurrit magnum dubiũ: q: lꝫ ex additiõe vni⁹ dĩe ad gen⁹ non fiat nugatio ut dcm̃ est: tñ si in vna diffõne cadãt plures dĩe per ordinẽ que addant̃ sup̃ma gñ̃a ⁊ dicẽdo corp⁹ aiatũ sensibile rõnale per additionem posterioris dĩe ad p̃orẽ videt̃ fieri nugatio: quia iste dĩe [differẽtie] sic sumpte per ordinẽ p̃o: sumit̃ a parte. s. a forma sicut ⁊ posterior. cadũt eni i vna linea. s. a latẽ oẽs. ¶ Itẽ p̃dicãt denoiatiue q̃re nulla dic̃ totũ sed quicqd dicit vna dicit alia sic gen⁹: ⁊ q: ab eodẽ toto a quo sumit̃ homo sumit̃ animal. vñ sicut dicẽdo aial. lꝫ se habeant sicut magis ⁊ minus abstractũ: ita erit sil'r de p̃ore ⁊ posteriori pl'ib⁹ posita ordinate in eadẽ diffõne. s. ꝙ faciñt nugationẽ. sumũtur eni oẽs ab eadẽ nã: lꝫ ꝫ maiorẽ ⁊ minorẽ abstractionẽ. ad istã aũt rõnẽ nõ videtur nisi vnus modus euadẽdi quẽ annuit Arist. in lr̃a 7° methaphisice. dicit eni ꝙ sola ultima dĩa dicit totã rei ſbaꝫ ⁊ hec sola tenet locũ ṽe dĩe: oẽs ãt dĩe itermedie tenẽt locũ ⁊ rõnẽ gñ̃is p̃rimi. Si enim nõ scirẽ nom̃ gñ̃is p̃rimi ad hoieꝫ accipeꝫ gen⁹ remotũ ⁊ aggregarẽ singl'as dĩas in vno latẽ ordinatas q̃ cũ gñ̃e illo oẽs circũloquũtur vnũ gen⁹ p̃rimi hois ut corp⁹ aiatũ sensibile ꝙ totũ circũlocutio gñ̃is ẽ ꝙ ẽ aial' ꝙ qdẽ ẽ gen⁹ p̃rimũ hois cui addit̃ dĩa ultima. s. rõnale q̃ sola hꝫ locũ dĩe. oẽs aũt alie rõnẽ gñ̃is: ⁊ sic p̃ficit diffõnẽ hois. vñ ille dĩe cõtra genus nõ debẽt distingui ut partes diffinitionis quare vni sit gen⁹ ⁊ aliud dĩa: sed debẽt accipi ut totũ illõ sit nomẽ vni⁹ gñ̃is: p ħ igit̃ q̃ dicta sũt iã patẽt. 4. q̃ dicit Ari. in lr̃a de dĩa. s. 7. in li. 7° metha^ce. dicit eni ꝙ nõ refert p plures dĩas ut p vnã diffiniri: q: oẽs itermedie supplẽt vicẽ vni⁹ gñ̃is p̃rimi ad spẽm. ¶ Itẽ dicit ꝙ differentia cõp̃hẽdit̃ a genere. s. sicut ps itegralis icludit̃ in suo toto. ¶ Itẽ sola ultima dĩa dicit totã ſbaꝫ ⁊ sola est uera dĩa. ¶ Itẽ dicit ꝙ opꝫ ꝙ ille plures dĩe i diffõne ponant̃ ordinate: ita ꝙ nõ ponat̃ [illegible] abstracta prius ⁊ magis abstracta posteri⁹ [posterius]: q: hoc mõ ex additiõe vni⁹ ad aliã fieret nugatio ⁊ maxie si ultimã dĩã ponẽs q̃ ꝯstituit speciẽ fieret nugatio ac si spẽꝫ adderes gñ̃i. ¶ Ad argumẽtũ in oppositũ dicẽdũ ꝙ dĩa ẽ aliõ ⁊ nõ est aliud a gñ̃e. est aliõ q: nõ est ipm totũ: imo pars ẽ nõ est aũt aliõ p̃o illa parte totius. s. forma q̃ ipsa est ꝙ gen⁹ dicit. si est aliud ħ nõ fit ex ipa ⁊ genere vnũ: sicut nec ex hoie ⁊ albo: dicẽdũ ꝙ nõ est sic omnimoda diuersitas inter dĩaꝫ ⁊ genus ut inter ſbaꝫ ⁊ accñ̃s: ut dictum est. ideo ⁊c.

¶ Quemadmodum igitur dictum est latet q impossibile diffinire in sempiternis: maxime vo quecunq vnica: vt Luna et Sol etc. Tex.lv.

Questio.XII.

Queritur [q] cõiter de sbijs simplicib' separatis.vtz.s.hẽãt diffõnẽ.vr q sic:qr sbaz maxime et per se ẽ diffinitio.b'i autẽ maxime sunt sbe et p se: et maxime sbsistũt.igit.q̃re etc. ¶ Itẽ si ille sbe nõ hẽãt diffinitionẽ hoc nõ est pp aliõ nisi qr carẽt ptib':sed h nõ ipedit.pbõ.gen' eni et dĩa sũt ptes diffõnis et hee nõ sũt ptes reales:qr tũc nõ p̃dicarentur de te:s3 sũt ptes numer' qr ptes cõpetẽtes diffõni cõpetẽ psit b' simplicib':qre poterũt diffiniri ptes rõnis q̃tuis in ipsis nõ sint partes realeu. ¶ Itez cũ diffõ sit actio intell's illa sola diffiniũtur q̃ directe: et vrz q i itell'u cog̃scũt. Si igit ista nõ diffiniũtur h ẽẽt qr nõ cadũt in intellectũ nr̃z:sed q cadũt i itell'm nr̃m vr. Jutell's eni nr̃ simplex est et plus ꝯuenit simplex tñ simplici q̃ cũ cõposito:quare si nr̃ intell's cog̃scit compositũ:multo magis et simplex cũ cognoscẽdo illa intell's formet diffõnem. ¶ Contrariuz dicit Aristo.in litera in hoc 7°.

Ad istã q̃õnẽ ẽ aduerẽdũ.p̃o vidẽdũ quõ i sbijs separatis sit accipe finitũ et i finitũ:ut ifinitũ et finitũ q̃ quãti ꝯgruũt.sciẽdũ ẽ q ois fo:a malis q̃ recipit i mã:tã sbal' q̃z accñtalis ex eo q recipit in mã cũ receptis fiat p modũ recipientis nõ rei recepte non recipit i t'mino sue pfectiõis s̃m q totalis forma i spe:s3 s3 pticipationẽ et s3 plus et min':talia et i formis q̃dẽ accñtalib' q̃ nõ ꝑpcitẽdũt et remittunt i sba ut calidũ.manifestũ ẽ eni q i igne et i aere recipit s3 eẽ magis et min' itẽsũ:ut in aere s3 eẽ min' itẽsũ: et i igne s3 magis itẽsũ.i fo:is vo sbalib' receptis:lz nõ itẽdant nec remittant i se:itẽdunt tñ et remittunt i accñtib' supertñ suppositi i q̃ st.vñ vn' hõ magis opat opa hũana q̃z ali':qr magis dispo sita ẽ mã corp'is i cõplexiõe. Si ãt eẽt aliqõ cal'm separatũ penit' a mã:et nõ pticiparet in aliq mã illõ calidũ eẽt ifi'm.s.s3 oẽz pfectionẽ calidi i eo q tale ita q q̃cq̃d in ptib' calidis eẽt pfectiõis s3 q calida eẽnt pfectissime p eẽntiã i illo calido separato.vñ tale calidũ eẽt i ultio sue pfectiõis et eẽt ifinitũ.nõ qr eẽt eius ifinitũ s3 eẽt ens tale ifinitũ.s.cal'm. et iõ in eo q ens est hñs eẽ penit' nõ pticipatũ.sed oio separatũ et purũ.ut p̃m in q̃ sũt oĩuz entiũ pfectiões s3 q sũt entia p eẽntiã.bis visis itelligẽdũ ad q̃õnez q sicut visũ ẽ sup̃.diffinitio hẽt cõparationem ad tria.s.ad suas ptes.s.gen' et dĩã et ad itell'z diffinientẽ: et ad illõ cui' ẽ diffõ.s.ad diffinitũ p cõparationẽ ad hec tria.patebit q simpliciũ sbaz separatarũ nõ ẽ diffõ ꝑprie. Nã ut dcm̃ ẽ gen' sumit a toto.dĩa vo a pte.s.a forma:qr forma ẽ ps cõpositi. Itẽ gen' sumit a potẽtiali ipi' rei.dĩa vo ab actu a i ĩ gb' nõ ẽ iuenire rõnẽ toti' et partis ul' potẽtie et act'. In his nõ ẽ accipe genus et dĩã: et p ꝯñs nec diffõnẽ. ¶ Et ẽ sciẽdũ sic ẽ repire tripliceu sbas.s. p̃ma cãm.itelligẽtias et sbas sensibiles.ita i his cõuenit diuersimode accipe nãm et eẽ. In p̃ q̃dẽ p̃n'a tam nã q̃z eẽ sũt ifinita p oẽm modũ.nec eẽ p̃mi ẽ receptũ i nã nec nã recepta ẽ i aliq̃:imo i sua nã est suũ eẽ: et iõ ẽ oino simpl'r iu q̃ nõ ẽ accipe nec rõnẽ toti' nec rõnẽ partis:nec potẽtie nec act' a gb' sumitur gen' et dĩa.iõ p̃mũ nullõ mõ ẽ diffinibile nec finibile nec terminale p diffõnẽ. In sbijs vo sensibilibus cõpositis ex mã et forma:tã nã q̃z eẽ sũt finita qr utrũq ẽ receptũ.eẽ q̃dẽ i eis ẽ receptũ in nã.nã aũt ẽ recepta i mã pp qõ in his ꝑprie ẽ iuenire rõnẽ toti' et partis et potẽtie et act': et iõ talia sunt ꝑprie diffinita:qr in eis ẽ iuenire:vñ sumit rõne gñis et dĩe q̃ ꝯstruũt diffõnẽ.sbe aũt mediate.s. itelligentie medio mõ se hñt et q̃dãmõ hñt diffõnẽ.simp'r aũt nõ:qr i eis nõ ẽ nisi nã.s.fo:a q̃ nõ ẽ recepta i mã ut receptibilis et eẽ receptũ i nã pp qõ i li° de cãis dñt cõpõnẽ ex finito et ifinito.s.ex eẽ recepto i nã.ex ifinito.s.ex nã penit' nõ recepta i aliq̃: et iõ cũ nõ sint adeo penit' simplices sicut p̃mũ ẽ illa p aliquẽ modũ iuenire ꝯueniu,vñ sumat gen' et dĩa cũ i eiu nã sine fo:ma sit simplex oino ab ea nõ pñt sumi rõ gñis s̃m q gen' sumit a toto qr i tali natura nõ est totũ nec pars.cũ sit penit' simplex.similiter dĩa non põt sumi ab e' qr eẽ nõ ingredit diffõnẽ qr eẽ ẽ receptũ in nã: et ois receptio quodãmõ reducit ad mãm et ad potẽtialitatẽ:lz nõ sit in eis illud potẽtiale pura potẽtia:qr ipsa nã in eis forma est q̃ semp et ul'r et s3 q hui' est delebi q̃ et actũ iportat:vñ nõ est pura potẽtia nec ẽt act' pur' oino sed est act' aliq mõ pmixt' potẽtie et quãtũ ad hẽ in eis aliq̃ rõ potẽtialitatis.s.rõne nãe et aliqd actualitatis rõne eẽ recepti.tñ.s̃m igit q nã itelligit iportat rõnẽ actualitatis sic ab ea põt sumi rõ gñis q̃ sumit a potẽtiali ab eẽ vo recepto qõ iportat rõnẽ actualitatis sumit dĩa.lz igit i ipsis sbijs nõ possit aliqd iueniri vñ sumat gen' iquãtũ gen' sumit a toto nec aliqd:vñ dĩa inquãtũ sumit a pte.et sic simpl'r nõ hñt diffõnẽ:qr tñ gen' sumit a põ.dĩa vo sumit ab actu et est in ipsis sbijs iuenire aliquid potẽtiale et aliqd actuale:iõ sũt aliq̃ mõ diffinibiles. Ex his ẽ p3 q hui' sbe nõ hẽt diffõnẽ simpl'r. Si eni hẽret diffõnẽ simpl'r seq̃rent tria icõuenietia. p̃mũ q dĩa sumeret i talib' a toto sicut gen' a toto et ex isto seq̃tur ulteri' q dĩa p̃dicaret de diffinito eẽntial'r sicut gen': et ex hoc seqtur q dĩa poneret in eadẽ liea cũ gñe: et ex hoc ulteri' q gen' p̃dicaret de differẽtia: et ex hoc ulteri' q addẽdo differentiã gñi fieret nugatio uera. Q'aũt in talibus dĩa sumeret a toto sicut gen' patet. dĩa eniz sumit a forma siue a nã.in his aũt sbijs nã simplex est nõ hñs ptẽ et ptẽ et h seq̃ret: et tũc cũ sumeret a toto p̃dicaret eẽntial'r sic gen' qõ sumit a toto: et ex hoc seq̃ret q caderet in eadẽ linea cũ gñe:quia dicit idẽ totũ: et ex h ulteri' seq̃ret q p̃dicaret de dĩa. ¶ Itẽ addendo dĩam gñi in talib' eẽt nugatio qõ patet.ad hoc eni q fiat nugatio req̃ritur q illud cui fit additio actu intelligat in eo cui addit ut dicẽdo aial hõ:qr eni i spe qõ ẽ hõ actu itelligitur animal.iõ fit nugatio qr bis dicit animal non autem homo. Nũc aũt dĩa intelligentiaz dicit idẽ q gen' in ipsis qr utrũq dicit totũ vnũ intelligit in alio:vñ nõ hñt ꝑprie diffõnem. Hoc idẽ patet per respectũ ad intellectũ nostrũ:qr cuz diffinitio sit actus intellect' ea sola diffiniuntur que directe cognoscũtur ab intellectu.hec autem sunt que habent fantasmata que fantasmata non hñt intelligẽtie. et per dicta põt patere r̃nsio ad obiecta etc.

¶ Explicit liber septimus methaphisice.

¶ Ex predictis itaq sillogizare oportet et

colligentes capitulum finem imponere oportet autem rc. Tex.j.

¶ Liber octauus methaphisice icipit. Qõ.i.

Queritur de illa qõne quam q̃rit pħs i h̄ 8° tueri h̄.s.q̄d significet p nomē: utrū foia aut aggregatum. Et de hac qõne breuiter se expedit Aristo. dicēs q̄ per nomen significat utrūq̄.s. forma z aggregatū: sed nō vniuoce z nō equoce: s3 ad vnū.i. per attributionē z anologiā vnius ad alterū sed nō dicit q̄d est qõ significat per h̄ pri⁹ z q̄d posteri⁹: sed q: nomen significat utrūq̄.s. formā z aggregatū per anologiā. vñ aūt est anologia: ibi est pri⁹ z posteri⁹: iō op3 dicere quid per nomē significet pri⁹ z posteri⁹. dicit autē ꝯtor ad hoc q̄ per nomē per pri⁹ significatur forma: z per posterius aggregatū.s.p attributionē ad formā. z est rō q̄a res nō significat per nomē nisi s3 q̄ cognoscit: nō autē cognoscit nisi s̄m q̄ est actu. res aūt p formā suā ē actu: iō res per formā significat z forma p̄ma significat: z sicut dicit ꝯtor sup hunc passū: sup 8° meth. q̄ qñ aliqua duo sic se h̄nt ut cā z cātum. si aliquid cōpetit utriq̄ digni⁹ est ut per pri⁹ cōpetat cāe q̄3 cāto. z q: forma est cā q̄re aggregatū significatur. iō p̄us significat ipsa. Sed hec solō vr̄ hēre calūniā. Nos eni videm⁹ q̄ res sūt cā ṽitatis in aia z tñ ṽitas per pri⁹ dī de ṽitate in aia q̄3 de ṽitate in reb⁹. Itē cib⁹ dicitur san⁹ q: efficit sanitatē in aiali z tamē sanitas per pri⁹ dī de sanitate que est in aiali q̄3 de illa que est in cibo. ¶ Dicēdū q̄ si bene intelligatur ꝯtor: uerū est qõ dicit. si aūt male itelligit non est uerū. cā eni z cātū dupl'r p̄nt ꝯsiderari: uel in se: uel in cōparatione ad nois participationē z cōpetētiā. Si in se ꝯsiderant non est inconueniens q̄ aliqua duo se habeāt sicut causa z causatū: z tñ aliqõ nomē per prius attribuat vni.s. causato q̄3 cause: ut p3 in exēplis posit' in obiectione: ubi aūt cōparant cā z causatū: z tamē aliqõ nomē per prius attribuat vni.s. causato q̄3 cause: ut patet in exēplis positis i obiectiōe. Si aūt cōparent cā z cātum quātū ad cōpetētiā nominis: ita q̄ aliqd sit cā quare alteri.s. cāto attribuat nomē aliqõ: op3 q̄ pri⁹ tale nomē cāe attribuat. ¶ De hac qõne Ari. nō plus dīc nisi q̄ p nomē significat utrūq̄.s. foia z aggregatū: s3 ad vnū.i. vni p attributionē z anologiā ad alterū z nō distīxit utrū foia significet p attributionē ad aggregatū ul' ecōuerso. ꝯtigit aūt formā accipe dupl'r.s. ut ē qõdā totū z vna z foia totius ut i homine humanitas. Alio modo est forma partis ut aia. z vno mō.s. partis significatur per aggregatione ad aggregatū.s. suppositū. alio mō aggregatū.s. suppositū sigtur per attributionē ad formā.s. naturā que est forma totius ut iā patebit utraq̄ via. vñ uerū est dcm̄ Ari.s. q̄ nomē sigt z formā z aggregatū: sed per pri⁹ z posteri⁹: ꝯtor tamē videt intellexisse non nisi altera istarū viarū.s. q̄ nomē sigt nām z formā per pri⁹ z per posteri⁹ aggregatū ul' suppositū: ul' si itellexit p ṽba nō tamē expressit. ¶ Ad h̄ aūt aduertēdū ē: q̄ tū res nō hēant significari nisi s3 q̄ itell'r. nec itelligunt res nisi s3 q̄ sūt res i itell'u. Intell's eni videt magis eē receptiu⁹ z mā q̄3 actiu⁹. igit op3 scire q̄liter res hēant intellectū agē: si op3 scire q̄liter res hēant significari. Actionē aūt itell's nō possum⁹ cognoscē nisi ex aliis actionibus nālib⁹: q: eni male apti sum⁹ ad intelligendū op3 res ex actionib⁹ sensibilib⁹ deuenire in ꝯnē accidentiū intelligibiliū. In actiōib⁹ aūt nālib⁹ videmus q̄ aliqd agit ita q̄ ipm non est ratio q̄re alia agāt ut lignū ignitū calefacit. nō tñ est rō ignis q̄ calefacit. q: est quoddā calidū z ē ens p se cōpositū ex mā z forma z ē rō calefactiōis in altero.s. in ligno ignito. q̄re.s. lignū ignitū calefaciat. calor aūt est rō q̄re ignis calefacit. ipse tñ p se nō calefacit: q: nō pōt hēre eē sepatū p se. s3 semp est in s̄bo. ita q̄ i talib⁹ ē tria ꝯsiderare. vnū qõ agit.s. qõ calefacit. nō tñ est rō calefaciendi alterū ut lignū ignitū. 2ᵐ ē qõ calefacit z est ratio calefaciēdi alterū ut ignis. Et 3ᵐ est q̄ est solum rō calefaciēdi ut calor ignis z ligni igniti qui calefactiōis cā est z rō. nō tñ calor agit p se: q: nō est p se s3 in s̄bo. Sicut ē de p̄ mouente qõ est mouēs tm̄. z de ultimo moto qõ est motū tm̄: z de intermedio qõ est mouēs z motū diuersis respectib⁹. Silr qõdā itelligibile agit in intellectū z nō est rō agēdi ut aggregatū uel suppositū qõdā agit in itellectū p se z est rō agēdi alterū in intellectu.s. nā z forma toti⁹ que est quidditas signata p diffinitionē que est ꝓpriū obiectū intellect⁹. z ē rō itelligēdi suppositū. z 3ᵐ ē foia partis que nō ꝓprie itelligit. Si igit cōpem⁹ aggregatū.s. suppositū ad formā z nāz toti⁹ ad sigtionē nominis: cū forma talis sit id qõ p se obijcit intellectui z sit rō q̄re suppositū obijcit hoc mō cōparādo nomen p p̄ius sigt formā z nāz z ex ꝯñti aggregatū.s. suppositū. z hac via ꝓcessit Auer. d. q̄ nomē p̄us significat foiaz. scd̄o aggregatū. itelligēdū per hoc de forma totius z de nā z de aggregato.s. supposito pp̄ qõ dixit q̄ res calide nō h̄nt nomē caloris nisi pp̄ calorē ignis q̄ est i fine. nō eni dixit pp̄ calorē simplr: s3 pp̄ calorē ignis q̄ est i fine i.q̄ ē rō aliquorū calefaciētiū. Si aūt cōparem⁹ aggregatū.s. suppositū z formā ptis.s. aiaz ad significationē hois: tc̄ ē ecōtrio. q: suppositū p p̄us sigtur: q: ipm tanq̄3 ens p se op3 z agit in itellectū. forma aūt ptis significat ex ꝯñti: q: h⁹ᵐ forma nō ꝓprie sigtur nisi in q̄tum est alia pars suppositi. vnde humanitas nō significat animaz nisi existentē.s. q: est pars compositi.

Ad rationes in oppositū. pōt patere per iā dicta rc.

¶ Et hanc sequunt alie mutationes. Aliarum ṽo ut vnam aut duas: hoc non sequitur rc. Tex.iiij.

Questio.II.

Queritur ꝯr utrū in corpib⁹ celestib⁹ sit mā. quā qõnē pertractat Auer. i duob⁹ locis.s. i 8° metha. z i de suba orbis ipam eādaz ptraetat diffusi⁹. uenat eni.4. de corpe celesti.s. q̄ ipm sit cōpositū ex duabus naturis z q̄ ibi sit pō z act⁹. Itez q̄ ibi pōle nō meret nomē mae. s3 poti⁹ s̄bi. Itē q̄ illō qõ est ibi actuale meret nomē aie. Item q̄ celuz sit s̄bm simplex. p̄ᵐ uenat sic: q: nihil vnū z idē s̄m q̄ tale est simul in pō z actu. videm⁹ aūt in corpe celesti pōm z actū. q̄re op3 dare nām aliā p quā sit in pō z aliā p quā sit in actu. q̄ aūt ibi sit pō z actus p3. qõ est p̄mū tale ip3 est magis tal'e q̄3 alia: corpus celeste ē p̄ mo'r z mouet p̄ q̄re ipm motuz est p se. sed oē motū ex se ut dr̄ 8° phi⁹ᵉ diuiditur inter alia duo quorum vnum est per se mouens reliquū

est p se motũ: qre i corpore celesti est inuenire duas nas. s. moueñ τ motũ: τ p ꝯñs potentiã τ actum. ¶ Ex his ulteri⁹ uenat formã: q2 illô qđ est ibi potẽtiale nõ meret nomẽ mãe: q2 cũ dux sũ trãsmutatio: q̃dã. s. i sbã: τ ex hac fit diuersitas s3 spẽz. alia est in accñtib⁹: τ h̃ trãsmutatiõ nõ diuersificat spẽz. hee due trãsmutationes in hoc ꝯueniũt q2 utrinsq3 trãsmutatiõis sb3 ẽ mã: sed differũt i h̃ q2 illud est sbm i trãsmutatiõe3 diuersificãte spẽz ẽ i põ pura: τ iõ ẽ mã ul' põ uere. cui⁹ eẽ ẽ eẽ i põ. Subijcit enĩ ut dĩ p posse. mã aũt q̃ subijcit alti trãsmutatiõni aliq̃ ẽ i actu: τ iõ ueri⁹ dĩ sbm q̃ mã: iõ cũ corp⁹ celeste sit icorruptibile τ itrãsmutabile non põt diuersificari spẽ sed solũ trãsmutabile trãsmutatiõe q̃ ẽ in accñtib⁹. s. sm situ: ideo qđ ibi subijcit nõ est mã: s3 sb3: τ ex his uenat ꝙ fõia celi nõ ẽ nisi aia tm̃ τ nõ forma corpalis: q2 si eẽt formalis τ celum utiq3 eẽt cõpositũ ex naturis sibi repugnãtib⁹ adinicẽ q̃tũ ad motũ. ita ꝙ celũ moueret motu circulari ꝯ inclinationẽ moi⁹ sui nalis: q̃re nece eẽt tandẽ in eis mouẽs fatigari τ laxari: hoc eni ẽ tota cã fatigatiõis in aĩalib⁹ ꝙ aia mouet ad oẽz dita spositiõis: corp⁹ cõpositũ ex el'tis in quo necio dñant q̃uia: quoꝝ mot⁹ nalis solũ est i vnã diã positiõis s. deoꝛsũ: ẽ igit forma celi nõ forma corpalis ul' corporis: sed aia tm̃ quã pro tãto dĩc aiaz q2 isluit opa vite. s. appetitũ τ alia. ¶ Ex hoc sequit ulterius ꝙ cũ celũ hẽat aiaz ip3 mouet ex se: sola eni animata mouẽtur ex se: dicit tñ ꝙ pp hãc cõpõnẽ celũ non op3 dici cõpositũ sed simplex sb3: q2 illa aia nõ fac ad eẽ celi tm̃ sed ad motũ celi tm̃. Unde sbm corp⁹ celeste est mã itelligẽtie τ est mã sue aie qđ ulteri⁹ nõ cõponit: illô m̃ nõ vĩ bñ dcm̃. s. ꝙ aliq̃ mã corporalis possit eẽ sine forma: hoc eni nõ vĩ intelligibile: hic non bene ꝯ^{rem} quidã improbãt per hãc rõnẽ: q2 cũ itelligibilia illa sicut dicit Auer. nõ faciat ad eẽ corporis celi sed ad motuz: si amoueret illa intelligẽtia nõ mouebit qđ. celũ nihilomin⁹ tamẽ erit: q2 itelligẽtia nihil fac ad esse: q̃re cũ tũc sit sb3 simplex sm Auer. esset s3 qđ tale intell'm in actu. hoc eni est de pprietate ois simplicis: sed hoc ẽ falsum. ꝯiuncta eni ei itelligentia nõ eẽt ibi cõpositio materie τ foie: eẽt tñ ad hoc ibi cõpositio accñtis s. quãtitatis in substãtia celi: qđ aũt est actu quãtũ nõ intelligit in actu: ui tale eẽ: utꝝ aũt ista rõ bñ iprobet dcm̃ Auer. relinquat. ¶ Dicendũ aũt cõtra ꝯ^{rem} alio mõ: q2 qui q̃rit de cõpositione alicui⁹ querit de quidditate rei: ad hãc aũt quidditatẽ cognoscẽdã deuenim⁹ per effectũ a posteriori. cum eni3 subta mã cũ forma cã sit oium accñtiũ materia τ forma in cõposito cãnt aliq̃ accñtia sibi pportiõabilia τ hec sunt via ad sbam per que deueniem⁹ in cognitionẽ ipsius q̃dditatis que q̃dditas dĩ terminus ul' diffinitio q2 terminat cognitionẽ ichoataz ab accñtib⁹: pp qđ dĩ p° de aia ꝙ accñtia ꝯferunt magis ad cognitionẽ ꝙ quid est rei inquãtũ habẽt anologiã a pportione ad rẽ: quare oia que sũt rei pportionabilia poterũt ducere nos in cognitiõez q̃dditatis: q̃dditatib⁹ aũt rerũ sensibiliũ cõpetunt tria. s. ꝙ ab eis fluunt accñtia. Item ꝙ sint posite obiectũ intellectus nostri ex eo ꝙ hẽant fantasmata eẽ. ẽ ꝙ posite nr̃o itellectui obijciũt: nece est hẽre fantasmata p que mouere possit fantasiã. Tertiuz est ꝙ plurificẽtur p ididua sub vna spẽ. cũ g̃ corp⁹ celeste sit sensibile oibus istis vijs possum⁹ uenari q̃dditatẽ suã. ¶ Dicẽdũ igit ꝙ corpa celestia hñt vnã mãm. Ad qđ notãdũ ꝙ q̃dã accñtia ꝯsequũtur materiã tanq̃ pprie passiões ei⁹: τ h̃ sũt eẽ h̃ τ nec sub eẽ signato: τ hec sunt pñ^{a} idiuiduãtia: τ q2 nõ est ppriũ sine eo cui⁹ est ppriũ in celo est inueniret h̃ τ nũc cũ ista sint pprie passiões materie in celo ppter erit materia: τ h̃ forte uoluerũt itelligẽ q ꝯ^{rem} duxerũt ad ipossibile in illa rõne dicentes ꝙ icõuenieter dicit Auer. dicẽs celũ sbm simplex sequeret tũc ꝙ eẽt itell's in actu qđ ẽ icõueniẽs: τ q2 si sp manet quantũ sub 3° habeat itelligẽtia: quãtũ aũt in actu nõ itelligit i actu. Isti eni vidẽt in actu q̃tũ est signatũ sub h̃ τ nã. ¶ Item ꝙ celũ habeat mã3: p3 ex eo ꝙ intell's oium sbaꝝ sensibiliũ foiat q̃dditates τ diffõnes quas nece est hẽre partes q̃ faciũt ad eẽ spẽi: q̃re nece ẽ diffiniẽs hẽre partes que faciũt ad eẽ: cũ ergo oẽs q̃dditates reꝝ sensibiliũ a nr̃o itellectu itelligant: τ hoc nõ sit sine ptib⁹ op3 ẽt sbas hẽre partes: q̃re τ mãm. ¶ Itẽ ꝙ celũ hẽat mãm: p3 ex sensibilitate eius: dixerũt eni ali qui magis iprobãtes opinionẽ ꝯ^{ris} ꝙ si celũ esset forma simplex τ non esset forma in mã ꝙ celũ esset q̃d itelligibile nõ q̃d sensibile. Sed ad hoc respondit ꝯ^{tor} ꝙ l3 celũ non sit cõpositũ ex diuersis substantijs ut ex mã τ forma: est tñ cõpositũ ex sub a τ quãtitate rõne cui⁹ est quid sensibile. Et iõ aliõ est dicere ꝙ si celũ eẽt forma in mã τ simplex ꝙ nõ eẽt susceptibilis quãtitatis nec sensibiliũ q̃litatũ: τ aliõ est simplr̃ asserere ꝙ si celũ eẽt forma nõ i mã ꝙ eẽt q̃d itelligẽtie nõ sensibile. Si eni posset esse forma sbalis cũ quãtitate τ cũ qualitatib⁹ sensibilibus sine mã sicut posuit ꝯ^{tor} de celo illô eẽt q̃d sensibile. Sed dicemus ꝯtra ꝯ^{rem} ꝙ forma sine materia nõ est susceptiua qualitatũ sensibilium ut vult. ¶ Ph̃. in p̃ celi τ mũdi ubi ait ꝙ cũ celũ sit q̃d sensibile est pars ptiũ mũdi τ oẽ sensibile ut ait ẽ sensibile per mãm: vnde ꝯ^{tor} ibidẽ ab ipsa v̈itate coactus ait ꝙ oẽ sensibile est sensibile per mãm: τ ibidẽ dicit ꝙ oẽ sensibile eẽ cõpositũ ex mã τ forma nec p3 ꝙ ꝯ^{tor} diceret celũ eẽ cõpositũ ex mã: q2 intelligentia est ibi tanq̃ forma: τ celũ tanq̃ mã: na3 amota itelligẽtia adhuc celũ eẽt q̃d sensibile τ celũ sentiret a nobis τ videret. Si g̃ oẽ sensibile ẽ cõpositum ex mã τ forma τ amota itelligẽtia adhuc celũ remaneret sensibile: g̃ ṗter itelligẽtiã adhuc i ipso corpore celi oportẽt ponere cõpositũ ex mã τ forma sed s3 istã rõnẽ: vñ pponẽdo nõ minus ad profundũ itentũ ph̃i. ¶ Ph̃. nõ tm̃ arguit cõpositũ ĩn celo ex mã τ forma ex sensibilitate celi, q̃tu3 ex idiuiduatione ei⁹. vult ipse ibidẽ ꝙ cũ dico celũ dico formã: τ cũ dic3 hoc celũ dico mãm intell's ul'is τ ẽ est per formã particulatio p mãm. dicem⁹ g̃ ꝙ quedã forme idiuiduant ex eo ꝙ recipiuat in mã τ sunt forme sensibiliũ τ tales sũ apte nate multiplicari p diuisionẽ mãe: celũ aũt nõ est celũ: s3 est hoc celũ particulatũ τ sensibile. Oẽ tale est formã in mã ut vult. ¶ Ph̃. ꝙ ex ptic'laritate τ idiuiduatiõe celi ꝙ celũ sit forma in mã: τ ꝙ sit multiplicabile rõne forme in multiplicabile rõne mãe: q2 ꝯstat ex tota mã sua: g̃ si ꝯsideret q̃ntitas celi τ si ꝯsideret spissitudo τ diaphanitas eius τ eius idiuiduatio patet ꝙ celum est forma in materia τc̃.

Ad rationes contra nos factas a commentatore. dico bene sequitur illa habent materiam. ergo possunt esse τ non esse: sed non econuerso ex vno

illoꝝ.s.ex nō posse nō eē:nō sequitur nō habere mā3 sed ex utroq3 sil' sumpto illud quo res nō pōt eē ꝛ nō pt nō eē nō est mā. ¶ Ad aliō qd dicit Auer. ꝙ mā est in potētia pura sed in corporibus celesti bus mā est in pō pura. dicēdū per itēdōnē ꝙ in ce lo aliquo mō potentia pura: vl' dicendū ꝙ in celo nō est potētia pura: veꝝ de mā que est sbm trāsmo tatiōis: sed non est veꝝ de mā que facit ad esse ꝛc̄.

¶ De mālí aūt substātia opꝫ nō latere: q꞉ ꝛ si ex eodē oia pmo: aut eisdē aut pmis ꝛ eadem materia ꝛc̄. Tex.xi.

Questio.XII.

QUeritur cōsiter utꝝ eadē sit mā in corporib⁹ celestibus ꝛ in istis iferiorib⁹: ꝛ vī ꝙ nō: qm̄ ut dī a cōre in pn⁹.xi.metha.corruptibile ꝛ incorruptibile nō ha bent idē pn̄m.sed mā hēt rōnē pncipij dt dī in po⁹ x. ꝛ.v.metha.ubi dī ꝙ quot modis dī eā tot mo dis dī pn̄m.eā aūt dī de forma ꝛ mā ꝛ de aliꝭ: qre mā dī pn̄m: ḡ mā nō erit eadē in celo ꝛ in istis infe riorib⁹. ¶ Itē fm cōrem 8⁹ metha.mā equiuoce dī de celestib⁹ ꝛ inferiorib⁹: quare idē qd pri⁹. ¶ Itē vnitas gn̄is est q̄si vnitas māe: sed celestia ꝛ hⁿ in feriora differūt gn̄e ḡ differūt in mā. ¶ Cōtrariō arguif per rōnē. q꞉ qd p supabundātiā dī vni soli cōuenit pp qd Ari.in 9⁹ hui⁹ dicit ꝙ vnū vni tm̄ est cōtrariū: q꞉ cōtraria sunt que maxime distāt: qdi ḡ ponit plēs mās pmas ponit appositū in adiecto: q꞉ dicē do pmā ponit vnā tm̄. dicēdo pluren ponit nō pri mas. ¶ Itē hoc pbaf per silē in aliꝭ causis. cōue nit eni in causis efficientib⁹ ponere efficiēs pm̄. si mil'r in causis formalib⁹ formā primā ꝛ in causis finalib⁹ finē pm̄ vel ultimū: qdcuq3 magis placet: vel pm̄ vel ultimū. dicit eni Auer. sic sup metha.x. ꝙ deus est in triplici gn̄e cālitatis respectu oium reꝝ.s.efficiens formalis ꝛ finalis: quare erit cōponē vnā pmā mām oium hn̄tiū eā. dicēdū ꝙ de hac q̄ stione si hn̄ deꝝ dixisset Themistius sicut iponit ei Auer. sup xi⁹ metha. nō eēt difficultas in hac que stione. dixit eni Themisti⁹ ꝙ corpora celestia de se sunt corruptibilia sed fuanf etiā ꝛ pmanētia p vtu tē eē pmi ꝛ coact⁹ fuit hoc dicere pp rōnē Ioānis grāmatici q dicebat ꝙ oē qd in ifinitū fuaf i eē h nō fit nisi per potētiā existē in eo ifinitā. in celo au tē nō est potētia ifinita: qre celū est corruptibile: ꝛ q꞉ Themisti⁹ nō potuit hoc euadē: ꝛ vidit ꝙ Ari. hec corpora posuit icorruptibilia nō q̄si adherens utriq3 dixit ea eē corruptibilia de se: ꝫ icorruptibi lia p vtutē pmi: ꝫ iste modus ponēdi nō sapit phi losophiā: q꞉ si celū eēt p se corruptibile corrūperef utiq3 aliqn̄: q꞉ oē corruptibile necīo corrūpif. Itē si illa icorrupcio ineēt celo a pmo⁹ ab extra esset celo violēta: nullū aūt violētū est ppetuū: nec cogit rō Ioānis grāmatici ut sic dicem⁹ ut Themisti⁹. cor pora eni celestia durāt in ifinitū p potētiā infinitā positionē in ipsis existētē q꞉ nō est in eis pō ifinita posita: sed est in eis ifinita pō puatio mot⁹ aliquid corruptionē: ꝛ q꞉ nos fm phꝫ ponim⁹ corpora ce lestia simpl'r icorruptibilia de se: nō difficilis ē ista qō.s.utꝝ sit eadē mā in celestib⁹ ꝛ in istis iferiori bus. ¶ De hac qōne sunt tres opiones: quaꝝ due tenēt extrema directe opposita. tertia vō tenet viā mediā: pma positio est sequētiū Auicebrō qui di cūt in oib⁹ eē mām vnā p formā vnā: dicūt enī ꝙ aliō est forma qua qd est corp⁹ ꝛ alia q̄ qd est aial ꝛ aliq̄ qua quid est hō: ꝛ ita exponunt ꝙ q̄n ignis gn̄af ex aere corrūpif forma specifica aeris: ꝫ nō corrūpif forma corporis ꝛ cōꝰra ꝙ in utraq3 trās mutatiōe forma corporis manet vna etiā nunc ga habet. ḡ modū omniū hn̄tiū mā3 nō solū eoꝝ que generātur ex se inicē erit vna mā per formā vna3. Sed hec positio non est rōnalis q꞉ posito ordine pluriū formarū ꝫ rē nō posset reddi cā: qre diffini tio eēt vna: q꞉ nec diffinitū nō eēt vnum in actu ab vno actu. imo a plib⁹ eēt vna quā daret aliqd eē cū sint oēs sensibiles. ¶ Itē posteriores forme post pmā eēnt accidētia: q꞉ aduenirēt rei cōplete in eē. ¶ Itē ꝫ h cū gen⁹ remāeat idē nūc formis specifi cis corrupꝭ ꝛ vīssimis: tūc vniuocatio eēt i sic i spe spāliss ima: qd est cōpbꝫ 7⁹ phisicoꝝ gn̄e. rn̄det eni tōc gn̄i vna ypostasis.i.itellꝫ vni⁹ forme ꝙ cō Themistiū sup p de aia. Propf qd alij dn̄t teaēten viū opposita in alteꝝ extremū ꝙ in oib⁹ hn̄tib⁹ mām p nullō modū est mā vna: nō vna p formā nāe vna p idifferētiā. dicūt eni ꝙ si a mā corpis celestis ꝛ a mā corruptibiliū fm ꝙ hui⁹ tollif q̄si tot⁹ appeti tus ei⁹ nō est terminat⁹ p formā pp hoc ad formā quā hꝫ actu nō hēt appetitū: io subijcif talis mate ria trāsmotatiōis de vna forma ad aliā. Si igitur mā illa eēt eadē de scrū mā corpis celestis ipa nō eēt nata de se terminari per formā vnā q̄tū ad su um totū appetitū: cū nō hēt oēs formas corpales i actu appetit eas q̄s hō hoc. nālis aūt appetitus nō pōt eē frustra ex q̄ sequitur duo icōueniētia. pm̄ ꝙ celū eēt corruptibile de se fm ꝙ mā celi fieret aliqn̄ sub forma corruptibili qd ē icōueniēs: opor ter igif dicere ꝙ ille due māe i differūt nec valet si tūc cō arguā p ꝙ ḡ differūt ille māe cū solus actus distiguat dt dī i 7⁹ hui⁹: iste sūt māe fm suppōne3 sepate sūt ab oi actu distiguēte: tūc dicūtur ipsi ꝙ nō sp distiguif aliqd p actū q ē: ꝫ ēt p actū q pōt i esse: ut pꝫ i aure ꝛ i oc'lo q lꝫ nō actu videat vl' au diat i se: tn̄ distīcta sūt p aptitudinē ad tales act⁹. Sed isti sic dicētes ~~uidētur~~ igrare nām māe: h nō dicēdū ꝙ in corpe celesti ꝛ in istis iferiorib⁹ ē vna mā: ꝛ h p idn̄ā.i.subtracta oi forma nō hērent ille māe p qd differrēt. ¶ Ad cui⁹ euidētiā vnū ē pnci palr declādō. pm̄.s.q̄liter se hēant illa q̄ differūt p eēntiā ꝛc̄. ¶ Primū pꝫ sicut in oib⁹ q̄ differūt p eēntiā: opꝫ dare ḡdū minorūm cū nūl sint forme ꝛ eꝫ: ipo'e eni ē alia duo diuersa p eēntias dista rea pmo. imagiabimur ḡ ꝙ sicut oēs nūi cōcedūt ab vnitate ita oia entia cōcedūt a deo ita ꝙ ipse so lus ē uere vnū ꝛ oino simplex. Sic ḡ nō sꝫ duo nūi eēntial'r differētes: nisi q꞉ vn⁹ magis distat ab vni tate q̄ ali⁹: ꝛ io q̄ternari⁹ differt eēntial'r a q̄terna rio: q꞉ plus distat ab vnitate q̄ q̄ternari⁹: sic aūq3 sūt duo entia eēntial'r dīa nisi vnū plus distet ab vno q̄ aliō ꝛ loqmur de hn̄tib⁹ ordinē eēntialē q꞉ iteren q̄ sūt idē spēf cōprie ꝛ p se nō ē eēntialis or do. Si ḡ mā cōprie ē pō pura ꝛ est cōprie nihil: ꝛ p cōns tātū distat a p pa⁹ q̄tū distare pōt: ipo'e ē ꝙ mā absoluta ab oi forma differat ab alia mā sic ab soluta vl' ꝙ vna pō pura differat ab alia. Nā si or do eēntialis sumif reꝝ fm anologiā ꝛ distātia3 ab vnitate.s.ab actu p due pure potētie ꝫ se nō pōt eēntial'r differre q꞉ hn̄t eadē distātiā ad pmū pn̄m respectu vni⁹ ꝛ eiusde3 act⁹ puri: nec poteris dare duas pmas potētias puras eēntial'i differētes qd

nōbe

si uelles saluare duas p̄mas mās eēntialr differē tes p̄ōas duos act⁹ puros ⁊ duo p̄n^a p̄ma ⁊ duos deos: ⁊ dicas ꝙ hoc mō hec pō pura differt eēntialr ab illa pō pura: q: hec deriuat̄ ab illo actu p̄ ⁊ ab illo deo. sed q̄ꝺdiu ponis vnū actū puꝝ ⁊ vnū deū ꝙ necesse est ponē pones vnā mām p̄mā ⁊ po tētiā purā qđ necesse ē ēt ponē. Ex hac aūt via decl'at̄ ꝙ dicebat̄ in p̄cedētib⁹ p̄ambulis. dicebatur ꝙ si i gn̄e itelligibiliū nō possim⁹ ponē potētiā pu rā q̄ nō sit eiusdē rōnis cuꝫ alia pō pura ꝙ multo magis nō poterim⁹ hoc ponē in gn̄e entiū. Nā pō pura i gn̄e itelligibiliū nō ē pō pura simplr̄ sed hꝫ actū admixtū: sed pō pura in gn̄e entiuꝫ nullū hēt oino actū admixtū: nō int̄ i alia nullā diuā eēntialē assignare poterim⁹: ex hac aūt scđa via fortificatur magis p̄^a. Ad soluēdū oia argumēta de hac mā ē sciēdū ꝙ aliquoꝝ eē vnā māꝫ mltplr̄ ē. p̄ qn̄ vnū gn̄at̄ ex altero ⁊ eꝰ ut dī 8° metha. q̄ gn̄ant̄ adinuicē hn̄t mām vnā. s. q̄ ē sm̄ trāsmutatōis: ⁊ sic oia que sūt i spa actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ hn̄t mām vnā: alio mō dī aliquoꝝ mā vna ꝑ vnā auologiā ⁊ ꝑ formaꝫ s. in qb⁹ inuenit̄ vna rō recipiēdi formā: ⁊ sic oia in feriora hn̄t vnā formā int̄ se: ⁊ oia corpa celestia i ter se: nō aūt cōparādo iferiora ad sup̄celestia. 3° mō dicitur aliq̄ hēre vnā mām ꝑ idifferētiā: ita ꝙ sublata oi forma nō hēret vna mā per qđ differret ab alia: ⁊ isto° tā corpoꝝ celestiū q̄ꝫ inferioꝝ est ꝫ. ma ma simplr̄: ⁊ ꝑ hoc pꝫ ad rōnes: uerūtn̄ q: illa rō est in qua mouent̄ ad dicēdū mās celestiū ⁊ ife rioꝝ differre iter se. pōt alr̄ solui ꝑ dimēsiones i determinatas nō soli ut supra soluta est: sed q: cōtinet i se p̄scās pfectiones oiuꝫ formaꝝ v̄tualr̄. Restat spāliter tra ctare de dimēsionibus indeterminatis quomodo precedant formam sbalem in materia ⁊ c̄.

Dubitatio autē quedā emergit: ⁊ quare vinum non materia aceti: nec potētia ace ti: quāuis ex ipso fiat acetū ⁊ viuēs potētia mouens: aut non ⁊ c̄. Tex. xiiij.

Questio. IIII.

Queritur utꝝ dimēsiōes idet̄minate p̄cedāt formā sbaleꝫ in mā: ⁊ vī ꝙ nō q: sba p̄or ē accn̄te cognitio ne diffōne ⁊ tpe: ut dī 7° metha^ce. dimensiōes siue det̄minate siue idet̄minate sūt accn̄tia: quare ⁊ c̄. Itē sba mā cū forma p̄^a accn̄tiū oiuꝫ q̄ sūt i ea ut dī p̄ phisicoꝝ: quare cū eā sit p̄or cāto suba erit p̄or dimēsiōib⁹. Itē si dimēsiōes ideterminate p̄cederēt formā subalē i mā seq̄ret̄ ꝙ diffō subaꝝ eēt ꝑ additamenta: qđ pꝫ q: diffō p̄ncipalr̄ sumit̄ a forma: ⁊ qcqđ cadit in diffōne siue ma siue aliud cadit rōne forme: q̄re qđ p̄us est q̄ꝫ forma poneret̄ in diffōne. ꝯstat aūt cū sint accn̄tia ꝙ sūt extra māꝫ sbe: q̄re in diffōne sube cadit aliqđ qđ nō ē de eēntia talis sube: talis aūt diffō est ꝑ additamēta: ut pꝫ in diffōne accn̄tiū: q̄re ⁊ c̄. Itē yle ⁊ mā p̄ priū est subꝫ trāsmutationū: subm̄ aūt in trāsmutatiōe opꝫ manē: In trāsmutatiōe eni aeris in igne ni hil manet cōe nisi ma p̄ma q̄ nō vī hēre eē nisi per formā sbalē: q̄re ⁊ c̄. Cōtrariū dicit ꝯ^{tor} i de sba orbis ubi ptractās istā q̄ōnē iponit Aui^{ne} ꝙ dixe rit subalē formā p̄ recipi in mā: ⁊ postea dimēsiones: ⁊ ex hac q̄ōne duxit ipm̄ ꝯ^{tor} ad tria icōuenientia q̄ꝫuis posset eū ducere ad plr̄a. Nā si p̄ reciperet̄ forma sbalis in mā ex h̄ seq̄ret̄ ꝙ forma illa nō eēt diuisibilis diuisiōe māe nec ꝑ se nec ꝑ accn̄s: ita ꝙ tota forma eēt i toto ⁊ tota in pte. Itē seq̄ret̄ ꝙ tale cōpositū eēt et̄nū: ⁊ oino ingn̄ale ⁊ icorruptibile. Itē seq̄ret̄ ꝙ mā nō recipet nisi hāc vnam formā tanq̄ꝫ sibi ꝓp̄riā ⁊ nō plr̄es nec sil̄ nec succes siue: q̄liter aūt seq̄nt̄ ista tria icōueniētia nō declarat Auer. sed ꝓcedit ibi satꝫ obscure. Ad ōnden dū aūt q̄liter hec sequant̄ opꝫ declr̄are vnū quo viso patebūt oia h̄. Ita eni ē ꝙ qn̄ aliqđ recipit̄ i aliquo alio mediāte q̄dā alio recipit̄ receptū ꝑ modū ⁊ nām rei illi⁹ mediāte q̄ recipit̄: ut pꝫ de albedine de se idiuisibilis ē tn̄ diuisibilr̄ recipit̄: ita ꝙ oē ipticu lare si recipit̄ i aliq̄ mediāte pticulari pticulr̄ recipit̄. Si igit̄ diuisio eēt modus fiēt eꝰ. vn̄ si aliqđ pti clr̄are recipet̄ imed^te i pticlr̄ari illđ pticlr̄are recipet̄ ipticlr̄arit̄. cū igit̄ mā de se sit ipticularis nec hēat ptē ⁊ ptē: imo ē pura pō nullū actū hn̄s ul' distictio nē: sꝫ q̄ꝫtitas ē illud ꝑ qđ diuidit̄. silr̄ forma subalis in se idiuisibilis est. Si igit̄ mediāte foīa subali preexistēte in mā q̄ꝫtitas ul' dimēsiōes recipent̄: reciperent̄ idiuisibilr̄: eēt itaq̄ꝫ aliqđ cōpositū idiuisibile: ex q̄ iā pꝫ p̄n^m ꝙ forma illa nō divideret̄ diuisiōe māe q̄ oino ē idiuisibilis. ex hoc aūt seq̄tur ꝙ tale cōposi tū eēt imo^{le}: q̄m oē mobile ē pticlr̄are ⁊ eꝰ. Ex his duob⁹ seq̄tur 3^m. s. ꝙ in ma nō eēt nisi vna forma penit⁹ ⁊ nō plr̄es nec sil̄ nec successiue qđ sic pꝫ sꝫ Auer. sup p̄n^m scđi metha. Nullus appetit⁹ nalis est frustra nec ociosus. mā aūt nalr̄ appetit formā: q̄re nō appetēt formā nisi illā quā pōt̄ ē hēre si eni appeteret quā hēre nō posset eēt ociosus ille appetit⁹: successiua aūt plr̄alitas formaꝝ nō ē sine motu ⁊ trāsmutatiōe: mouere autem nō pōt tale cōpo^m cū sit impticlr̄are cū nō possit eē pti isimo a q̄ ⁊ pti isimo ad quē: q̄re nec hēt plr̄es formas nec appetēt plr̄es: ⁊ cū i oib⁹ hn̄tib⁹ mam mā sit vna si cut sup̄ ē dcm̄: eo ꝙ nō hēt ꝑ qđ differat̄ tota mā nō hēt nec appeteret nisi formā vnā in numero. Cū igit̄ hec oia sint icōueniētia: ⁊ sequant̄ ex dcō Aui. ⁊ visū ē quō sequūtur. opꝫ dicē ꝙ dimēsiōes ideterminate p̄cedāt formā subalē i ma. Sed uꝫ qđ ponem⁹ istas dimēsiōes idet̄miatas eē ul' rea liter aut s̄m imaginationē solū ⁊ rōnē aut qualit̄. Ad qđ nōndū ꝙ mā de se solū ē pō nec hēt aliquē actū de se: ⁊ iđ ꝙ mā sit tn̄ uel tanta multa ul' pauca hoc nō hēt de se sed a q̄ꝫtitate: opꝫ ꝙ qn̄ generat̄ ex aere ignis ul' eꝰ ꝙ uel utrobiq̄ꝫ deꝑdatur de mā: imo tm̄ de mā ⁊ adeo multa ⁊ equalr̄ erit i igne gn̄ato sicut sub forma aeris corrupta ⁊ eꝰ nō ꝙ occupet locū maiorē: q: gn̄ans q̄ꝫtū dat de foīa tātū dat de loco: sꝫ opꝫ ꝙ tātū sit de mā i gn̄ato sic quātū fuit in corrupto sic dī in li° de gn̄atiōe ꝙ ex vno pugillo aque fiūt. 4. aeris: nec aūt q̄ꝫtitas māe nō ē a forma aeris: q: tē corrupto aere nō tāta ma neret mā: nūc aūt manet eadē quātitas sub forma ignis. Silr̄ ꝑ eādē rōnē illa q̄ꝫtitas nō est a forma ignis ex eo ꝙ illa multitudo ul' paucitas māe ea dē ē p̄ori q̄ erat cū forma ignis ul' aeris: q: nō corrūpit̄ ad corruptionē eaꝝ. Sic igit̄ est itelligendū in mā p̄cedere dimēsiōes idet̄minatas formā sub stātialē i mā: ut aūt soluant̄ argumēta q: aliq̄ vnū cogere est ma ꝙ in dimēsiones idetermiate p̄ece dit formā subalē in mā p̄cedūt qdē s̄m eēntiā: non sꝫ eē. Itē p̄cedūt eā mō accn̄tali nō eēntiali. p̄mū pꝫ sic: q: accn̄tia nō sūt entia nisi per attributionē ad vnū ad p̄mū ens. s. subam. ita ꝙ sint entis ac

cidētiū ē ab entitate sb̄e:ita eē accn̄tiū ē ab eē sub-
stāe sue ipī⁹ supposi̇tū pp q̄ dicim⁹ p̄la accn̄tia eē
eadē numero:lȝ p̄ accn̄s:q: sūt i eodē supposito ul̄
p̄p vnū eē vni⁹ supposi̇tu. Sicut igiṫ variaṫ suba p̄
gn̄atonē ⁊ corruptionē sic ⁊ accn̄tia variant: ⁊ sic
mā manet eadē ſm eēntiā i gn̄atiōe ⁊ corruptione
variaṫ ū ſm eē diuersa q̄ acqrit sub formis diuer
sis sic ⁊ accn̄tia.s.dimēsiōes idetermīate manēt
ſm eēntiā:ħ eedē ⁊ variaṫ ſm eē: ⁊ sic ſȝ eē nō p̄-
cedūt formā subalē in mā. ℂ Scd̄m pȝ sic:q: ut vi
sū ē dimēsiōes iste nō p̄cedūt formā subalē nisi p̄
pter hoc ut dēt foře eē p̄ticl̄are ⁊ trāsmutabile hᵉ
aūt sūt accn̄talia forme: q: forme de se ī p̄ticl̄ares
⁊ trāsmutabiles:vn̄ accn̄tal̄r p̄cedūt ille dimēsio
nes formā subalē ⁊ nō eēntial̄r:q: nō eā p̄cedūt ni
si ad ħ ut forma possit corrūpi ⁊ gn̄ari q̄ nō ē i nā
forme p̄ se. ⁊ p̄ hoc pȝ rn̄sio ad argumenta ⁊ē.

Questio.V.

Dhuc q̄riṫ quō dimēsiōes idetmi-
nate p̄cedāt formā subalē in
mā. Et ē dicēdū q̄ est repire duplices di
mēsiōes idetermīatas que p̄cedūt formā subalē
in mā. ℂ Ad qd̄ decl̄andū opȝ duo vidē.s. q̄ ibi
sint dimēsiōes ⁊ q̄ ille sint idetermīate. p̄mum
pȝ sic:q: q̄ vn⁹ pugillus terre sit dēsior vno pugil-
lo aq̄ hoc nō est ex eo q̄ aq̄ sit magis porosa. Nā
ignis qui mīme porosus ē:ē rarissim⁹:nec ē ex hoc
q̄ ptes magis p̄pique iaceāt adiuicē q̄ȝ aq̄ eq̄liṫ
eū utrūq̄ȝ sit ꝯnuū:sed ē ex hoc q̄ i pugillo terre
est magis de mā q̄ȝ in pugillo aque: ⁊ pp̄ hāc ꝯue
niētiā in aliq̄ cōi dicit 2ᵒ de gn̄atiō e Ari. ꝯ Empe.
elia eē cōparabilia: ⁊ ex hoc pȝ q̄ i materia ē inue
nire m̄ltū ⁊ paucū sic q̄ȝtitas ē ſȝ quā di eq̄le ⁊ ieq̄
le:q̄ue q̄ȝuis sint i p̄dicamēto relatiōis fundantur
tñ i q̄ȝtitate. Siṁ m̄ltū ⁊ paucū:lȝ sint i p̄dicamen
to relōnis fūdanṫ tñ i aliq̄ q̄ȝtitate. Cū aūt mā de
se sit peīt⁹ i pō:a se nō hȝ q̄ sit m̄lta ul̄ pauca:opȝ
igiṫ q̄ ħ hēat ab aliq̄ q̄ȝtitate:ħ ḡ q̄ȝtitas ē i mā: ⁊
aū oēȝ formā subalē qd̄ sic pȝ:nā nō ē rō aliq̄: q̄re
nā nō pōt facere ex ḡno milii mōtē nisi q̄ plus est
de mā i mōte q̄ȝ i milio. Si ḡ nā posset sup m̄ltuȝ
⁊ paucū de mā:ita q̄ posset facē de pauca mā m̄l-
tā:sic posset ēt facē ex ḡno milii mōtē faciēdo de
pauca mā m̄ltā penit⁹ nullo addito: ⁊ sine raresa-
ctiōe.q̄ ḡ de minori faciat mai⁹ ul̄ eꝯ:allo addito
nec rarefacto ul̄ dēso nec ꝯdēsato:est oīno ꝯ rōnē
augmēti ⁊ dimiutiōis: igiṫ nā nō pōt sup m̄ltū ⁊
paucū i mā:imo limitatio ꝯstituit actionē ad foīas
subales ⁊ detmīatas i mā quas pōt successiue in
mā iducere ⁊ remouē: ⁊ in ħ ēr nā differt ab arte:
q: ars solū pōt subm trāsmutare: q̄ȝtū ad formas
accn̄tales:nō aūt q̄ȝtū ad foīas subales:sed natu-
ra q̄ȝtū ad utrasq̄ȝ se extēdit.ultra aūt formā suba
lē ⁊ sibi ꝯn̄tia nō se extēdit nā ul̄ actio ipī⁹ : ex q̄ pȝ
q̄ q̄ȝtitas i q̄ fundaṫ m̄ltū ⁊ paucū mae nō est de
accn̄tib⁹ ꝯn̄tib⁹ formā s̄balē i ma:ē igiṫ illa q̄ȝtitas
añ formā subalē in mā. ℂ Restat igiṫ videre qua-
liter illa q̄ȝtitas sit indeterminata: ⁊ ħ pȝ sic: nam
di q̄ȝtitas indeterminata que interminatū locum
occupat:multū eni ⁊ paucū in materia sunt p̄ que
pōt occupari loc⁹:nō aūt locū determinatū occupa
tū in actu:q: eadē multitudo materie aliq̄ñ occu-
pat minorē locū ut in vno pugillo terre:aliq̄ñ ma-
iorē ut q̄ñ ex illo vno pugillo fiūt quatuor aeris p̄
tāto igiṫ dī dimēsio indeterminata.igiṫ hēm⁹ vnū
modū dimēsionū interminatař p̄cedētiū subalē
formā in materia: ⁊ hūc modū dimēsionū itermia
tař nō vȝ uenari Auer. in de suba orbis. ℂ Nunc
vidēdū est de scd̄o mō dimēsionū idetermīatař
⁊ hūc magis uenaṫ Auer. vnūq̄dq̄ȝ itaq̄ȝ corp⁹ ⁊ ē
corp⁹ ē tale corp⁹ ut ignis ē corp⁹ ⁊ ē tale corp⁹. Si
igiṫ gn̄aṫ ex aere ignis ⁊ eꝯ:aer corrūpiṫ:q̄re hoc
corp⁹ corrūpiṫ sed nō corp⁹ simpl̄r. sil̄r de igne cor
rupto est:manet corp⁹ utrobiq̄ȝ corp⁹.ḡ hec mate-
ria est p̄us hoc corpe: ⁊ q: corp⁹ sequitur dimen-
siones. corp⁹ simpl̄r seqtur dimēsiones simpl̄r : ⁊
ħ corp⁹ has dimēsiōes ⁊ dimēsiōes simpl̄r sūt p̄o
res his dimēsionib⁹ sicut corp⁹ hoc corpe. Sūt ēt
interminate q: nō rn̄det eis loc⁹ determinat⁹: sed
loc⁹ simpl̄r q: corp⁹ est in loco : sed nō in hoc loco
determinato:hoc aūt corp⁹ est in hoc loco detmia
to:nā q̄ȝtū agēs ul̄ generās dat igni ul̄ aeri de for
ma specifica tātū dat eis de ħ loco determinato.
Sic igiṫ hēm⁹ duplices dimēsiōes idetermīatas
p̄cedētes formā substātialē in materia. Differunt
aūt in ħ.q̄ñ p̄me dimēsiōes idetermiāte p̄cedunt
oēm formā in materia tā spālē q̄ gn̄alē:q: q̄cunq̄ȝ
forma recipiṫ in materia:opȝ ip̄aȝ diuisibil̄r ⁊ parti-
bil̄r recipi:ħ aūt ut visū ē sup̄ nō pōt eē nisi dimē-
siōes indeterminate p̄cedāt oēs formas subales
tā gn̄ales q̄ȝ spāles i materia. Sed scd̄e dimēsio-
nes indeterminate nō p̄cedūt oēm formā in mate-
ria:q: nō p̄cedūt foīas corpis simpl̄r.imo sequū-
tur sed solū formā specificā.s.hui⁹ corporis : puta
ignis ul̄ aeris. ℂ Ex hac d̄ria sequitur 2ᵃ d̄ria inṫ
has dimēsiōes : q: p̄me dimēsiōes idetermīate
fundanṫ in materia p̄ma simpl̄r ut in subo q: p̄ce-
dūt oēm formā s̄balē:scd̄e aūt dimēsiōes nō fūdā
tur in materia p̄ma ut in subo ſȝ in cōposito ex mā
⁊ forma:nō eni p̄cedūt corp⁹ simpl̄r sed corp⁹ tale.
Ex hac d̄ria tertia d̄ria sequitur .s. q̄ p̄me dimen-
siōes idetermīate real̄r p̄cedūt formā subalē. se-
cūde aūt nō nisi ſm modū ꝯsiderate:nā in oī cōpo
sito nō est nisi vna forma ſȝ eē specificū si eni i vno
cōposito eēnt pl̄es forme subales q̄libet daret ali
qd̄ eē subale: ⁊ tūc nō eēt cōpositū vnū ⁊ q̄liber in
grederet diffōnē: ⁊ tūc nō eēt diffō vna. Si eni ge
neraṫ ex aere ignis nulla forma real̄r eēt in igne:q̄
pri⁹ fuerit i aere:ꝯceptui eni gn̄is nō rn̄det aliqua
ypostasis vni⁹ forme realis: q: intell̄s gn̄is sumiṫ
ex tenui sil̄itudie singulariū:māet igiṫ corp⁹ i trāſ
mutatiōe aeris in ignē ut pri⁹ q̄dā .s. ut gen⁹ qd̄
real̄r nō ē pri⁹:nec aliō a suis speb⁹:ſȝ solū ſȝ rōnē
⁊ modū ꝯsiderādi q: ꝯsideras ignē ⁊ aerē iquātū
corp⁹ utraq̄ȝ nō corrūpiṫ nisi aliqd in quo ħ duo
dīnt sic ꝯsiderata: ⁊ sicut corp⁹ ſȝ rōnē sic ꝯsidera
tū est pri⁹ ſm rōnē tm̄:simil̄r ⁊ dimēsiones simpl̄r
que ipm̄ sequūtur sunt p̄ores his dimēsionib⁹ nō
real̄r sed ſm rōnē. Ex his seqtur q̄rta d̄ria ⁊ est q̄
p̄me dimēsiōes idetermīate real̄r differunt a di-
mēsionibus determinatis. Si aūt dimēsiōes iter
minate nō differūt ſm rē a dimēsiōib⁹ determina
tis sed solū ſȝ rōnē:nō eni real̄r differt ul̄e a parti
culari nec distiguiṫ ab eo nisi ſm rōnē: ⁊ sicut deṫ-
minata dimēsio est que determinatū locū occupat
sic est indeterminata que determinatum locū non
hēt nec occupat. Prime aūt dimēsiōes idetermiā
te a terminatis realiter differūt:q: mā eius multi
tudinis uel paucitatis est sub vno pugillo terre : ⁊

x.aque facte ex illo vno pugillo. Determinate vo dimēsiones occupant maiorem locum determinatum sub forma aque q̄ terre. Cū igit in trāsmutatione terre in aquā dimēsio ideterminata maneat q̄ eadē est multitudo utrobiq̄ mãe. nō antez manet dimēsio determinata eadē: q2 nō idē loc⁹ aque determinatus manet: p3 q̄ dimēsio ideterminata realr differt a determiata. ¶ Ex his sequit quita dr̄a: q̄ pme dimēsiones ideterminate cōparātur ad terminatas sicut mã ad formā. scđe vo idetminate cōparant ad tminatas sicut forma ɔfusa magis ad formā ptĭclarē. Et ulteri⁹ sequit q̄ sic mã que realr ⁊ eēntialr diuersa est a forma termiaf p formā sic dimēsiōes ꝓpⁱe ideterminate q̄ realr ⁊ eēntialr sunt diuerse a terminatis terminātur p terminatas. Nate sūt igit pme dimēsiōes ideterminate termiari successiue p oēs dimēsiōes tmiatas: q2 vna forma sbalis adueniēs mãe nō iduc nisi vnā dimēsionē talē quā ɔsequit altra ⁊ alia aliā: ⁊ ex hoc est q̄ ex vna forma sbali recepta in mā nō est determinat⁹ appetit⁹ mãe. Ad illā formam sbalē quā ɔsequunt alie dimēsiōes terminate: per q̄s dimēsiones indeterminate p̄cedētes formā in mã nate sunt terminari: nō est aūt sic de mã celi q̄ quāuis abstracta sit ab oī forma sit eadē cum mã corruptibiliū i idētitatē q̄ p priuationē dr̄ie: q2 tñ nō hērent ille mãe p qđ differret m̄ltū tñ ⁊ vnicū rei mã corruptibiliū est alteri⁹ rōnis a mlto ⁊ pauco i mã celesti q̄ p3: q2 multū de mã facit densū in istis iferiorib⁹. Aūt. vo facit raꝝ in celestib⁹ aūt paucū facit trāsparētiā siue diafanitatē: multū vo fac spissitudinē ⁊ lūinositatē sm q̄ dicim⁹ q̄ stella est dēsior pars sui orbe. vn̄ indeterminate ille dimēsiōes nō sūt nate terminari a quibuscūq̄ dimēsiōib⁹ terminatis: iō adueniēte vna forma sbali q̄ iducit vnā dimēsionē talē terminat appetit⁹ illi⁹ mãe: l3 igit mã per idifferētiā sit vna in istis ⁊ in illis: nō pp h̄ op3 corpora celestia eē corruptibilia: ut hec iferiora pp appetitū ad diuersas formas q̄s nata ē hie mã ⁊ non hēt: ⁊ causa per iam dicta est ⁊c̄.

¶ Explicit liber octauus methaphisice.

¶ Unū q2 multis modis dicitur indiuisis de quotiens dictum est prius ⁊c̄. Tex. j.

¶ Liber decimus methaphisice icipit. Qō pma.

Queritur igit de ipsa mēsura. s. utꝝ sit i eodē gñe cuz rebus mēsurā hītib⁹. ⁊ vr̄ q̄ sic q̄ mēsura sit eiū eo cui⁹ ē mēsura: scribit eni 4⁰ phiꝝ q̄ vnaqueq̄ res mēsurat p aliqd sui gñis: q̄m vnitates vnitatē mēsurāt. ¶ p̄. Ari. dic x⁰ metha. q̄ si oīa entia eēnt colores album eēt mēsura eoꝝ: s3 albū ē i gñe coloꝝ. g mēsura ē i eodē gñe cū eo cu⁹ ē mēsura. ¶ p̄ s3 Ari. ibidē mēsura sp ē vnigēa mēsuratorum: sed qđ ē vnigeniū alicui vr̄ eē eiusdē gñis cū ipso: quare ⁊c̄. ¶ Cōtra sm Ari. x⁰ methace op3 querere vnā mēsurā oīum sbaꝝ: hoc aūt est sba pma. s. pma cā sm ɔtem ibidē non est aliqđ cōe p̄nm ei⁹ respectu cui⁹ est mēsura: sed p̄nm ⁊ participatū non est nece esse in eodē genere: q̄re ⁊c̄.

Ad hanc qōnē dicendū sm ɔtem in x⁰ methace q̄ mensura p̄ ⁊ per se repitur in quātitate ⁊ maxie in quātitate discreta: ⁊ a quātitate discreta trāsfertur ad aliā: q2 in quātitate discreta per se ⁊ p̄ repit cumulus partiū que per vnitatē mēsurant: ⁊ sic in alijs mēsurā accipim⁹: hoc est in quātū induūt rōnē numeri: nō eni est descendere a gñe in gñe nisi magnitudines numeri sint ut dr̄ pmo posterioꝝ: ⁊ iō oīa alia in quātū hūt ꝓpositionē nobis notaz: hoc est ꝓut in eis repitur nã numeri: ⁊ ex h̄ eni dicim⁹ aliam quātitatē eē mēsurabilē ⁊ proportionabilem alij quātitati ex eo q̄ repitur aliqua quātitas cōis utrisq̄ que sm aliqd metif utraq̄: ⁊ iō q̄ eīi spaciū est nobis notū hoc est rōne numeri: in quātū. s. scimus quot stadioꝝ uel miliarioꝝ sit: vnde l3 iō mēsure per se ⁊ pmo repetif in quātitate discreta: tamē ex quātitate discreta transfert ad alia gñā ut dicit Auer. in hoc. x. Ista aūt trāslatio pōt esse duplex: q2 vnitas duplr cōparaf ad numerū ut itelligimus vnitatē numerū mēsurare. p̄ eni cōparatur ad numerū ex eo q̄ per sui replicationē metif numeꝝ. ⁊ iō Ari. in hoc x⁰ ait q̄ op3 q̄ mēsura mēsuratuz siue numeri sint vnitates ⁊ nō vnitas: per qđ possumus itelligere q̄ vnitas nō plurificata per replicationē uel p reiterationē saltē numeꝝ nō mensurat. ¶ Scđo mō cōparaf vnitas ad numerū ut mēsura illi⁹ tanq̄ illđ per qđ cognoscif numer⁹: ⁊ iō Ari. i eodē x⁰ ēt ait q̄ mēsura est illđ p qđ cognoscitur q̄titas: ⁊ iō ibidē subdit q̄ oēs numeri cognoscūtur per vnū: g pōt eē duplex translatio: nl'ex eo q̄ mēsura iteraf ⁊ replicaf in mēsurato: uel ex eo q̄ mēsura est cā quare ip3 mēsuratū cognoscaf. p̄ modo transfert no'ne mēsure ad q̄titates ⁊ ad pondera ⁊ ad hm̄ similia: ⁊ iō videm⁹ q̄ ulna per sui replicationē mensurat cannā. ⁊ silr videm⁹ librā p sui replicationē mēsurare aliud pondus ⁊ vncia libraz. ¶ Scđo modo trāsfert ratio mēsure ex eo q̄ aliquid est rō q̄re alia cognoscantur: ⁊ q2 oēs res in aliquo genere hūt eē s3 aliquē ordinē graduū. s. sm maiorē ul' minorē appropinquationē ⁊ remotionē in respectu ad aliud in quo mēsuraf nã illius generis simplr: iō si oīa entia eēnt colores album eēt mēsura eoꝝ: q2 ex cognitiōe eius possumus deuenire in cognitionē alioꝝ tanq̄ ex cognitione ei⁹ qđ magis participat nãz lucis que est ypostasis coloꝝ. ⁊ s3 istā viā possum⁹ dicere p̄nm ens eē mēsurā oīum entiū: q2 ex cognitione pmi entis habetur cognitio alioꝝ: ⁊ q2 diuersimode trāsfertur nomē mēsure ⁊ non reperitur vniformiter in reb⁹, ideo op3 per distictionē dicere ad qōnes. Nā si loquamur ꝓut mensurat res per sui replicationē ⁊ iterationē: tūc mēsura non est in eodē genere cū mensurato per se loquēdo: nec tñ est extra gen⁹ mēsurati q2 hm̄ mēsura est i genere mēsurati ut pām: p̄nꝰ eni nō sunt extra gen⁹ q2 reducunf ad gen⁹ pticipatū: ⁊ i quātū talia nō sūt in genere: q2 inquātū talia nō sunt in genere: q2 iquātū talia nō cadūt p rectā lineam: ⁊ iō vnitas que est mēsura nūi est in gñe p reductionē ad q̄titatē discretā: ⁊ si aliq̄ mēsura sit nere q̄titas: ⁊ sic in eodē gñe s3 rectā lineam cuz alijs q̄titatib⁹ ɔtinuis sicut pōdus vncie est in eodē gñe cū alijs pōderib⁹: hoc est p accñs: q2 nō h3 iquātū ē mēsura. Nā iquātū mēsura quid indiuisibile existit ⁊ indiuisibile ꝓut indiuisibile est nō est q̄tū l3 ad q̄titatē reducatur. iō Ari. uolēs soluere rōnē mensure in talibus distinguit in x⁰ huius duplicē indiuisibilitatis modū. q2 aliq sunt idiuisibilia q2 ipa sunt ut q̄titas. ⁊ aliq sunt idiuisibilia q2 nolum⁹: hoc est p istitutionē nrām: ⁊ sic alicui ɔtinuo ut lnēa ⁊ alicui pōderi ut vncia cōpetit rō mēsure i

z ita pz q mēsura p replicationē cui' mēsuratū ē plēa mēsure p se loquēdo nō ē ex gen' mēsurati:lz nō cadat fm rectā lineā i illo gñe. Unū pl'or dicit 4° phi°r circa finē q mēsura i qlibet nō ē extra gen' mēsurati. de q aūt mēsura itelligat pz p h qd segr fz totū mēsuratū ē plures mēsure q nō ē nisi i mēsura per replicationē. ¶ Scdo mō dicebat q fiebat trāslatio mēsure ad alia a qūtitate discreta rōne cognitōis. Istō aūt ex h bēt eē q i aliqb' reptr anologia qdā fm quā anologiā vnū aliqo facit ad cognitionē alioz z tūc h' anologia accipiēdo gen' pprie nō sp fuat vitatē gñis nisi vellet vn' accipe eē i eodē gñe qcūqz hñt vnitatē z pportionē adiuicē ad nos:sed loqmur de gñe pprie dicto z pp h sciēdū q aliqd fz anologiā qdā z pportionē pt facē ad cognitiōē alioz z p ɔñs eē mēsuratū eoz tripl'r fm triplicē anologie modū:qz aliqd bēt anologiaz ad aliqd qd nō ē ex gen' ipoz. 1m est in gñe eoz fz rectū lineā z isto mō albū anologaf cū alijs caloribus in calore. 2° mō pōt eē anologia inqūtuz q h' anologia nō ē i gñe eoz que respicit fm rectū lineā z est extra rectā lineā z est ex gen' ipoz z fm istū modū ē anologia pūcti ad lineā z instantis ad tps. ¶ Tertio mō pōt eē anologia ita q hñs anologiā nō est in gñe fm rectū lineā cū alijs z ēt est ex gen' ipoz z sic est anologia q ē iter pmā sbam q est de' z alia:q p' sba nō ē in gñe substātie fz rectā lineā sec reduci bēt ad gen' sbe. Et oib' bis modis anologie aliqd pōt dici mēsura alteri'. z iō pp primū modū habem' ab Aristo. in x° hui' q albū est mēsura coloz alioz. pp scdm habem' ab eodez 4° phi°r q instās mēsurat tps z ēt pōt: z hoc ēt ab eodē in 5° phi°r z alibi q pūct' ē tmin' linee. z si qs accipiat imaginatione sua lineā finitā accipiet eam stare ad duas decisiōes siue ad duo pūcta. ¶ Propter 3m habem' i x° h' ab ipomet. q opz qrere vnā sbam mēsurā oīum aliaz sbaz z ista sba est motor pmus z pa"p" z act' pur' z ultim' cui nō ē admixtū aliqd de potētia sicut ɔ'or exponit. z ita pz solutio. q nō opz mēsurā eē in eodē gñe cū meusurato nisi accipiam' gen' p oi eo in q reptr vnigenitas tū mēsurat aliqū fm rectū lineā in gñe mēsurati aliqū per reductionē aliqū neutro mō. ¶ Ad pm ḡ dicēdū q mēsurari per aliqd sui gñis intelligit sbi de eo qd per replicationē ē mēsura ut nūs equorū vnitate eqna mēsuraf z h' est in gñe mēsurati saltē per reductionē ut per accñs ut patuit. ¶ Ad 2m dicēdū q aliq mēsura pōt cadē in gñe fm rectā lineā cū alijs mēsuratis. sicut cōuenit in albo respecū alioz coloz:sz nō arguit oēz mēsurū simpl'r eē talē ¶ Ad 3m dicēdū q mēsura hēt vnigenetitatem ad mēsuratū nō q sit eiusdē gñis:sed qz est quedam pportio z anologia inter mensurata z mēsurā zc.

¶ Mensura enim est illud p qd cognoscit qūtitas:z qūtitas cognoscit fm qd est qūtitas aut p vnū aut p nūez zc. Tex. ij.

Questio. xj.

q **Queritur** utrū oīa que mēsurantur mēsurenf aliq vna mēsura. z vī q sic:qz ut pōt haberi ex sententia Aristo. in hoc x° oīa mēsuranf mimo sui gñis: sed minimū in aliq gñe nō pōt eē nisi vnū:qz qd super abūdantiam dicit vni soli cōuenit ḡ zc. ¶ Contra Aristo. arguit in x° hui'. q opz nos qrere mēsuraz sbam vnū oīum alioz sbaz. ḡ a simi de qbuscunqz opz nos querē vnā mēsurū alioz. ¶ pt. sicut se bēt tps ad ea que mēsuranf tpe. ita se bēt mēsura qlibet ad ea q mēsuranf illa mēsura:sz vnū est tps mēsura oīum tempoz ut dicit phūs 4° phi°r. igif vna erit mēsura oīum hñtiū eā. ¶ Item fm Aristo. 4° phi°r non est dare duas mēsuras sil' nisi vna contineat aliā. sicut ann' ɔtinet diē. ḡ nō est dare. d. mēsuras simpl'r. ¶ In ɔriū est q fm pbm x° metha°e mēsura nō est vnū numero sed magis forte plura. ¶ Itē ɔ'or sup 4° phi°r dicit. q opz q tps isti' motus. s. pmisi pus tpib'. s. alijs z enumerat illa. ḡ nō est dare solū vnū tps:sz est etiā dare multa tpa z ita nō ē vna mēsura tpis omniuz habētiū talem mēsuram. ¶ pt. mēsura videf esse quedaz pfectio mēsurati. sed opz multiplicari pfectionem fm multiplicationē perfectibiliū. cū ergo sint multa pfectibilia alia. s. mensurata opz esse multas mēsuras.

Ad istam questionē dicendū q de diuersitate mēsure z ei' vnitate fiat diuerse sñie:qz qdā attendentes ad hoc q meusurata aliq mō vniunf cū oē qd mēsuraf mēsuraf aliquo minimo sui gñis ut dicit Aristo. 4° phi°r zcū ois mēsura sit vnigenea mēsurato ut dicif x° metha°e dixerūt q genus gñalissimū in q oia ill' gñis cōuenietia anologiū hñt est mēsura omniū eoz q sūt in illo gñe: z si ista via bona esset. tūc mēsura respectu hñtium ipsam eēt vna nō vnitate nūali sz vnitate gñis. sed ista positio stare nō pōt:qz cū fm pbz x° metha°e ubi loquif de tali mēsura dicat q vnū in quolibet gñe. s. mēsura q est ua aliq simpl'r z nō ē vnū nā alicui' eoz q mensuranf per eū. Ex hoc autē dupl'r iprobare istā positionē possum'. pmū qz natura gñis gñalissima nō est vna nā simpl'r cū cōceptui gñis nō rñdeat yposstasis vni'forme ut dicit Themisti' sup pmum de aia in plogo. z iō lz natura specifica possit hēre rōnem mēsure eo q spēs nā quedā vult eē ut ibidem Themisti' dicit. z iō pp ter sui vnitatē que excedit vnitatē gñis pōt hēre rōnē mēsure gen' :tū nō pōt cū in ei' nā nō sit vnitas p se fz vnū gradū essentie sed soluz fm ordinē graduū. ¶ Rursus possumus iprobare istā positionē ex eo q in eodē x° dicif. habef enī ibi q nā mēsure est differēs a nā mēsuratorū. nā gñis est eadē nature cuiuslibet ex sūis sb eo. qz ult a particulari nō differt. ¶ Improbaf etiaz ista positio ab aliqbus:qz cū gen' nō videaf certificare nec diffinite cognitionē dare eoz que sunt in genere. mēsura ɟo nō est h':qz certificat. Sz h improbatio nō ē bona. qm mēsura ē illō qd nobis prius vnivoce scit qz ipm mensuratū z postmodū ex cognitiōe mēsure p quādā solertiā z acumen ingenij deuenimus in cognitionē mēsuratoz. z qūtuz ad hoc satis apparet q nā gñis debeat dici mēsurati:qz sunt nobis nota ɔfusa magis ut dicif pmo phi°r in pn'. m etiā qz ex cognitiōe hui' ɔfusoz in cognitionez magis distinctoz deuenim' z ut sint ad vnum dōe cognitio mēsuratoz in mēsura ante qz applicef mēsura ad mēsurata ē cognitio in l'r z ɔfusiōe qdā sicut ē cognitio eoz q sūt in ipo gñe anteqz p cognitionē gñis pcedam' i cognitionē distincta existētiū in gñe. ¶ Alr' modus aūt dicēdi mēsurat respectu vnitas mēsure eoz qui dicūt mēsuram eē vnā respectu mēsuratoz:qz mā est vna. vñ fz rōnem istoz ipsa mā est vna mēsura rez hñtiū māz z fm istā viā mā est vna vnitate eentie:z nō vnitate

esse q̃ vnitas ẽ put mã vna abstracta ab oi forã nõ hẽret p qd differet ab alia sic accepta. isti aũt sic opinãtes 3° motiuo mouent vnũus. p enim mouent qa mẽsura p se τ pˀ reqrit i vnitate respectu nũi ut visũz ẽ. vnitas aũt nõ hẽt q sit mẽsura nui nisi ex eo qd reiterat τ p reiteratiõẽ mẽsurat nũz τ nihil ẽ q i entibˀ reiterari videam pter mãm q mã ẽ illõ qd fm eẽntiã idẽ manẽs nũc τ itez aliõ τ aliõ eẽ accipit. ℂ Scdz aũt motiuũ est eorũ q vnitas in põ ẽ ois nũs ut dicit Boetiˀ in arismetrica sua. τ mã est in põ oẽ illõ qd ex mã fit. Nã p est iste modus fz quẽ Aristo. docet imaginari mãm p phiᵒʳ. s. si uolumˀ intellige mãm debemˀ itellige ad qd nõ hẽat formã sed in põ ad oẽs formã. τ in 2° methaᶜᶜ dicit descri- bẽdo nãz mãe pme q in fũdamẽto nãe nihil est distinctũ nec sub̃a nec q̃le nec q̃tũ nec aliqd oino. debemˀ nũ itellige q mã sit in põ ad oia illa. ℂ Tertiũ motiuũz eoz ẽ. q: mã ẽ illõ ex q̃ alia entia fiũt τ vnitates sunt ex qbˀ constituit nũs. τ iõ mã põt dici mẽsura oium mãliũz pp dicta tria. pp que vnitas di mẽsura nũoz. ℂ Sz hoc stare nõ põt: q: fz Aristo. in x° methaᶜᶜ mẽsura est illõ p qd aliõ mẽsurat. τ iõ mẽsura ẽ magis nota q̃z ipa mẽsurata. Si igit mẽsura hẽret rõnez mẽsure. nũc mã eẽt magis nota q̃z res mãles τ forme cuiˀ oppositũ videmus: q: fm Auerro. sup 2ᵐ methaᶜᶜ mã est idonea cognitionis. τ p phiᵒʳ scribit q mã nõ cogñscit nisi per anologiã ad formã: pp qd aliˀ modus dicẽdi est. s. q vnitas mẽsure ẽ ex vnitate pmi entis. Nã pmũ ens p lumẽ itellectˀ sui mẽsurat oia. τ iõ sicut p lumẽ i dyafano receptũ sbstãtificant colores ita p lumẽ pmi ois entia in esse subsistunt. τ lz ista positio va τ bona sit cui 3ᵗᵉʳ adheret in x°. tñ sic accipiẽdo vnitatẽ mẽsure nõ satisfacit ad qõnẽ: q: qd nr̃a ẽ nõ solũ de mẽsura oiuz entiũ: sz ẽt de mẽsura cuiuslibet gñis in se ɔsiderãdo p diuersas ptes ent. Et pp hoc dicẽdũ q illõ quod p se τ p in mẽsura ɔsiderare debemˀ ẽ q mẽsura dz eẽ illõ i q̃ ẽ statˀ. vñ τ phs in x° methaᶜᶜ ait q illõ qd estimat sine diminutiõe τ additiõe ẽ mẽsura va: sed oẽ tale i quo est statˀ est vnũ nũo: pp qd 3ᵗᵉʳ dicit ibidez q illud qd est mẽsura est vnũ nõ vnitate cõi. g̃ per se loquẽdo mẽsura semp ẽ vna oiuz hñtiũ eã. in ista vnitas p acciñs impedit. hoc aũt ipedimentũ tripl'r cõuenit. p enim ipedit hᵒ vnitas ex eo q illõ cui cõpetit rõ mẽsure est qd in mã receptũ. τ iõ si albũ est mẽsura coloz nõ opz vnũ albũ eẽ nũo. sed si color haberet esse nõ in mã receptum ita q nõ diuersificarent per diuersa eẽ: tũc q̃t sũt colores tot essent coloz spẽs: τ tunc mensura coloz esset vna nũo. 2ᵐ ppter qd ipedit hᵒ vnitas mẽsure ẽ ex eo q mẽsura sine sui reiteratiõe τ receptione nõ semp mẽsurat mẽsuratũ: τ ppter hoc dicit Ari. in lˀ x° huiˀ q nõ semp est mẽsura vnũ nũo sed magis forte plura q potuit eẽ appositũ ex eo q huiˀ pluralitas vĩ p accñs cõtinge: τ de hˀ ipse ibidẽ exᵐ subdit q dyameter mẽsurat p duo ut est i penultimũ. 4. geometrie iatˀ exagoni qd est mensura dyametri opz bis iterari ut mẽsurare hẽt dyameter. 3° mõ ipedit hᵒ vnitas ex eo q illõ qd hẽt rõnẽ mẽsure nõ ẽ indiuisibile simpl'r sed ẽ indiuisibile q: uolumˀ. i. p institutionẽ nr̃am τ ut vncia vel libra: uel est indiuisibile fm sensibiliũ ut põdus gñi vel ordei ut 3ᵗᵒʳ ponit exᵐ. Istos aũt duos modos idiuisibilitat inuit Aristo. in eodẽ x°. τ q: hᵒ mẽsure nõ hñt rõnẽ mẽsure hoc est p se: q: quãcũqz ponũt mẽsurã aliquam ponũt eã rõne indiuisibilitatis. τ iõ in talibˀ maioz mẽsura reducit ad minorẽ ut libra ad vnciã nec hz per qd mẽsuret libra nisi ex eo q certificat p vnciã τ si eẽt aliq̃ mẽsura minoz vnã puta dragma vncia nõ mensurarẽt nisi per illũ mẽsurata esset. τ ita per se loquendo vna est mẽsura. per aciñs autẽ mẽsura plurificari põt. ℂ Ad pmũ dicẽdũ q arguit de vnitate, per secũ nõ, ppter hoc remouent qn possint eẽ multe mensure per accidẽs: q: võ in oibus reqritur minimũ simpl'r ut mẽsura: sed aliqñ aliqua est mẽsura: q: uolumus q sit minimũ. τ per hoc patet solutio ad alia argumẽta que hoc cõcludebãt. ℂ Ad pmũ in cõtrariũ dicendũ q mẽsure sũt plures nõ quo diximus: ut q dyameter mẽsuratur per duo. ℂ Ad 2ᵐ dicẽdũ q diuersa sunt tpa temporalium cõsiderãdo de mẽsuris intrinsecis de quibˀ nõ loqmur. ℂ Ad 3ᵐ dicendũ q mẽsura nõ est perfectio mẽsuratoz ut depẽdens ab eis: sed magis mẽsurata dependent ab ipso sicut motˀ qui est mẽsura oiũ motuũz alioz nõ hẽt ut in sbo in oibˀ aliis nec depẽdet ab eis: sed magis ipsa mobilia depẽdẽt a tali motu. τ iõ motˀ ille ẽ vnˀ simpl'r nõ ex vnitate omnium mobiliũ sed ex vnitate pmi mobilis τc.

ℂ **In oibus aũt his metruz ẽ principium vnũ aliqd τ idiuisibile: quoniã τ in lineis utimur q̃si idiuisibili pedali τc. Tex. iij.**

Questio. III.

Queritur cõsequenter utrũ omnia mensurent minimo sui generis. τ videtur q nõ. Nam sicut dicit 7° phiᵒʳ motus diuidit fm ptes. est igit maioris magnitudinis iter plures partes cũ maioz magnitudo. q̃re τ motˀ maioz. sed primˀ motus siue pᵐ mobile cuiˀ motˀ est diuturnius est maximũ corpˀ celestiũz corpoz. erit ergo eiˀ maximˀ motˀ si illo motu oẽs motˀ mẽsurant ut dicit x° methaphisice. quare nõ mensurant motu minimo sui generis: sed maximo. ℂ Itẽ album est mẽsura omniũ colorũ: sed albedo plus cõtinet de luce que est ypostasis oiuz coloz q̃z alii colores q̃re alii colores nõ mẽsurantur minimo sui gñis sz maximo. ℂ P3. oia hñt mẽsurã: q: oia facta sunt in nũo põdere τ mẽsura. sz in oibˀ nõ est inuenire nũm ad tuisˀ in q̃titate ɔtinua: q: ipsa diuidit in infinitũ q̃re idez qd pus. cõtrarium dicit Aristo. ℂ Itẽ pbat hˀ p rõnez Aristo. in x°: q: mensura uera ex hˀ est numeri: q: in ea minˀ ẽ deceptio τ error: hoc est in minimo numeri quare τc.

Ad hãc questionẽ dicẽdũ q ratio mẽsure pmo est in quãtitate τ in quãtitate discreta ex vnitate que est principiũ numeri τ ex hac transfert ad alia. qm̃ qñ transfert subiectũ trãsferunt τ pprietates per se cõsequẽtes ad illõ subiectũ: q̃re rõ numeri est rõ mẽsure τ transfertur ad alia ex vnitate que est pnᵐ numeri. transfert autẽ ratio mensure ex vno dupl'r. s. inq̃tũ per sui replicationẽ numerat uel mẽsurat numeꝝ fm anologiam quãdã. τ iõ vidẽdum est quõ cõpetat vni q sit minimũ respctũ nũi τ ita trãsfert vnũ ad alia fm hˀ diuersas rões. vñ aduertendũ q vnũ inq̃tũ est minimũ respectu nũi consequitur tria. pᵐ est q vnũz est quid simplex. numerˀ aũt est quid compositũ. 2ᵐ est q vnitas q: simplex est est ẽt vniformis. difformitas eni ẽ de mltitudie τ pluralitate. numerˀ aũt est difformis. 3ᵐ est q vnitas ẽ

idiuisibilis. aũ mer⁹ ƀo diuisibilis. q̃n igit̃ u olum⁹ vnitatē trãsferre ad mēsurã aliaꝝ reꝝ nõ opꝫ ẜm oēs tres mãs trãsferre: sic aũt trãslatio mẽsure ad tria gña reꝝ. s. ad motũ ul' ad eē successiuũ ⁊ ad eē pmanēs ⁊ q̃tũ. Jtē ad ea que actualr̃ pmanēt nõ ut q̃ta sũt. ¶ Ad ƀ igit̃ tria gña reꝝ rõ mĩmi nõ trãsfert̃ ẜꝫ vnũ modũ q: ad successionē ⁊ motũ rõ minimi trãsfert̃ ẜm vniformitatē ⁊ ordinē quēdã q: ordo est vniformitas q̃dã: s; ad esse pmanēs quãtũ trãsfert̃ rõ mĩmi ẜm idiuisibilitatē. Ad 3^m autē. s. ad esse pmanēs nõ i eo ꝙ q̃tũ trãsfert̃ ẜm simplicitatē: sic eni repit̃ mĩmũ ꝙ ē mẽsura in q̃titate ⁊ i alijs. oē aũt qõ mẽsurat̃: mẽsurat̃ ẜꝫ ꝙ est actu nõ põ: q̃n rũ ꝯria sũt eadē põ si ens in põ mẽsuraret̃ q rõne vnũ ꝯrarioꝝ ens in põ mẽsuraret aliõ eadē rõne mẽsuraret̃ ab illo ⁊ eꝫ cũ in põ sint eadẽ. Jtē ens sine entia nõ mensurant̃ nisi ẜm ꝙ hñt eē distictũ in suis gñib⁹. solus aũt act⁹ distiguit ut dĩ 7° metha^{ce}: igit̃ act⁹ cũ dicat eē respicit eē. aliqua igit̃ mẽsurant̃ ẜm ꝙ hñt eē. cũ g ẜm eē successiuoꝝ ꝯsistat in ordine pꝛiũ nõ simultat̃: q: p̃teritũ ordinat̃ ad futuꝝ sic sumit̃ mẽsura ex ordine ⁊ vniformitate. Jnuenit̃ aũt triplex difformitas: vna q̃tũ ad itroductionē act⁹ h⁹ qui est successiu⁹. videmus ēt ꝙ aliq̃n aliq̃ gesriũt ⁊ aliq̃n mouent̃. alia difformitas quo ad uariationē motꝰ ẜm qõ mota ualit̃ ueloci⁹ mouent̃ in fine q̃ꝫ in p̃n°. eꝫ est de violentis motib⁹ uel de violēter motis. 3° difformitas est ex pluralitate mot⁹ in eodē mobili ut vnũ ⁊ idē mobile. s. vn⁹ orbis cẽlestis numero motu diurno ab oriente in occidētē. ⁊ motu alio ꝓprio ab occidēte v̄sus oriētē. Nũc aũt mẽsura debet ꝯtinē vniformitatē: ⁊ debet nos certificare: ⁊ quãto aliqd est magis difforme: tãto min⁹ certificat. opꝫ igit̃ ꝙ si mẽsura in successiuis dꝫ eē vniformis ꝙ ille mot⁹ q dꝫ eē mẽsura sit a v̄tute que moueat sine laritudie ut mot⁹ ille vn⁹ cũ sit ꝯtinu⁹ ⁊ nõ iterrupt⁹: ex hoc eni ꝙ ẜm Aristo. ⁊ Auer. in de sƀa orbis mot⁹ gescit aliq̃n q: motꝰ illius mobilis mouet mobile ẜꝫ fatigationē. Jtē opꝫ ꝙ ille mot⁹ sit a v̄tute iuariabil' mouēte nõ ꝙ nũc moueat ueloci⁹ ⁊ postea tardi⁹. ¶ Jtē ꝙ sit a v̄tute q̃ sit p̃ma in gñe motoꝝ ad hoc ut nõ sit in illo mobili sub illi⁹ motu penit⁹ difformitas nec diuersitas nec pluralitas motuũ: ⁊ q̃a mot⁹ p̃imi mobilis est a v̄tute sub oĩb⁹ ꝯditiõib⁹. idõ ille mot⁹ est mẽsura ⁊ mĩmũ oĩum motuũ alioꝝ ⁊ nõ obstãte ꝙ illõ p̃mũ mobile sit corp⁹ maximũ ⁊ hoc inuit Arist. in x° metha^{ce} breuib⁹ v̄bis dicēs ꝙ ille mot⁹ ē mĩm⁹ minutate t̃pis. ƀ aũt eē nõ pt nisi sit a v̄tute ualde excellēti que est p̃mũ in genere motoꝝ cui nõ accidit latitudo. ¶ Dicit̃ aũt in 6° phisicoꝝ dupl'r ẜm rē mobilē ⁊ ẜꝫ diuisionē t̃pis: ⁊ ƀ scðo mõ diuisiõis est ille p̃m⁹ mot⁹ ⁊ mĩm⁹. Tũc est vidē quõ mĩmũ in quãtis pmanētib⁹ dicat indiuisibilitatē: ⁊ sat̃ pꝫ ex hoc ꝙ q̃to minor est quãtitas que dꝫ eē mẽsura: tãto min⁹ decipimur ⁊ erram⁹: vñ sciēdũ ꝙ idiuisibile dĩ dupl'r. s. idiuisibile simpl'r: ⁊ hoc mĩmũ nõ est in talib⁹ quant̃ pmanentib⁹: ul' idiuisibile ẜꝫ nostrã istitutionē. s. q: volumus: ⁊ hoc mõ rõ minimi trãsfert̃ ad alia quãta: ⁊ q: in eis sic est mẽsura: q̃uis nõ sit simpl'r idiuisibil'. mẽsurat tñ sub rõne quãta q idiuisibil'. ¶ Scðꝫ aũt ꝙ sumit̃ mĩmũ in alijs reb⁹ quãuis quãtu: non tñ ut quant̃ ibi accipit̃ mĩmũ pro simplicissimo ut in colorib⁹ albedo: ⁊ his vijs soluitur argumēta: q: p̃m arg^m arguit in successiuis ubi non sumit̃ mĩmũ q̃tũ ad corp⁹ sƀꝫ. s; mĩmũ i t̃pe. ¶ Ad aliõ arg^m de mĩmo simpliciter. s. ꝙ ē simplicissimum. ¶ Tertium argumentũ ꝓcedit de minimo simpl'r in quantis autem nõ inuenitur minimũ simpl'r: s; bene inuenitur ẜm nostrã institutionem ⁊c̃.

¶ Secundũ substãtiã ƀo ⁊ naturam querendũ est quomodo se habeat quemadmodum ⁊c̃. Tex. vj.

Questio. IIII.

Ūtriũ sit de mẽsuris igñali ƀ q̃rit̃ de eis i sp̃ali: ⁊ p̃ de mẽsura sƀaꝝ: ⁊ q̃rit̃ utrũ oĩum sƀaꝝ sit vna mẽsura: ⁊ videtur ꝙ sic q: ut dĩc ꝯ^{ter} sup xj° metha^{ce}: mobile ⁊ imobile nõ hñt idē p̃n^m cõe. mẽsura aũt vĩ eē p̃n^m mẽsuratoꝝ: q̃re sƀe imobiles nõ hñt eadē mẽsurã cũ mobilib⁹. ¶ P̃ꝫ. nõ est vna talis mẽsura cõis nisi eoꝝ q̃ cõicant in gñe. corruptibile aũt ⁊ icorruptibile nõ solum differunt genere plus q̃ꝫ gñe: ut dĩ x° metha^{ce}: q̃re sƀaꝝ corruptibiliũ ⁊ icorruptibiliũ nõ erit vna mẽsura cõis: q: differũt plus q̃ꝫ aliqua que vniũtur in aliqua mẽsura. ¶ Jtē si eēt aliq̃ mẽsura oĩuꝫ sƀaꝝ: ƀ maxime eēt p̃ma cã ut dicit exp̃sse ꝯ^{ter} super x° metha^{ce}: sed ista nõ põt eē mẽsura: q: iter mẽsurã ⁊ mẽsuratũ aliq̃ est ꝓportio. infinitũ aũt ad finitũ nulla est ꝓportio. cã aũt p̃ma est ifinita simpl'r: quelibet aũt sƀa est finita: quare ⁊c̃. Si dicat̃ ut cõiter solet dici: ꝙ veꝝ est ꝙ de⁹ est infinit⁹: ⁊ ideo alie sƀe non hñt ꝓportionē ad ipm ꝓportione commensurationis: sed hñt ꝓportiõeꝫ ordĩs: q: oēs sƀe ad ip̃m hñt aliquē ordinē. ¶ Cõtra ƀ arguo q: mẽsura dicit quãdã cõmẽsuratiõeꝫ mẽsure ad mẽsuratũ. cũ igit̃ de⁹ sit ifinit⁹ quãuis ad ipsum remaneat ꝓportio ordinis ad alias sƀstantias. deficit tñ ꝓportio cõmẽsurationis in qua ꝯsistit ratio mẽsure. ¶ Contrariũ dicit Ari. x° metha^{ce} ⁊ arguit p rõnē ꝙ illud qõ facit ad cognitionē reꝝ: videt̃ eē mẽsura earũ: cã aũt p̃ma facit ad cognitionē oĩum sƀaꝝ: q: ut dicit ꝯ^{ter} super 7° metha^{ce} nõ cognoscitur sƀa demõstrata sensibili nisi cognoscat̃ p̃ma cã: quare ⁊c̃. ¶ Ad hãc questiõeꝫ tria sũt sp̃aliter decl'anda. s. ꝙ mẽsura oĩum sƀarũ nõ sit in gñe sƀstantie. Jtē ꝙ ipsa sit vna sƀa. Et 3° decl'andũ est ꝙ illa sƀa sit de⁹. ¶ P̃m̃ per modum Aris. patet in x° metha^{ce} ubi uenant̃ sƀam que sit mensura in genere sƀe. dicit eni ꝙ si est in vnoquoq̃ genere sumere aliqd ꝙ sit mĩmũ qõ sit mensura oĩum in illo genere ut in coloribus albũ ⁊ numeris vnitatē ⁊ in figuris trigonũ: sil'r ⁊ de alijs gñibus p̃dicamētoꝝ. opꝫ igit̃ in sƀe e iuestigare sƀam vnã que sit vna mensura oĩum sƀarũ. in quo diligenter aduertēdũ ꝙ in alijs generib⁹ uenãdo mẽsurã non accipiebat genera que sunt in illo gñe generalissimo ⁊ cõparando ad suũ genus generalissimũ: sed ut diuersa in illo gñe gña accipiens uenabatur in vnoquoq̃ ipsoꝝ specialē suã mẽsurã ut in gñe coloꝝ ꝙ est sub qualitate albũ accipiebat pro mẽsura eoꝝ que sunt de 3ª sp̃e qualitatis. ⁊ sil'r posset fieri in prima sp̃e qualitatis que est habit⁹ ⁊ dispositio. Jn gñe sciaꝝ metha^{ca}. Jn v̄tutib⁹ aũt prudētia. nõ sic aũt facit Arist. in p̃dicamento sƀe. ibi eni quesiuit vnã mensurã sƀstãtiaꝝ que esset mensura totius gñis sƀe ⁊ omnium sƀstantiarum existentiũ in gñe sƀe. hanc autē differētem mẽsure in

uestigationē 𝔷 minimi in alijs p̄dicamentis: 𝔷 in p̄dicamētis s̄bē nō v̄r fecisse Arist. fine eā. Est autē
huiꝰ rō 𝔷 cā: q2 nō codē mō descēsus a gn̄e in spēz 𝔷 ab ente in decē p̄dicamenta. Nā descēsus gn̄is in spēs est per dr̄as que dr̄a est aliqd p̄ter rōnez gn̄is. vn̄ genꝰ de dr̄a nō p̄dicat. dr̄a aūt est perfectio 𝔷 forma spēi. Ens aūt non descendit sic in decē p̄dicamēta per dr̄as: q2 tunc ens eēt genꝰ ad decē p̄dicamēta: 𝔷 tūc nō p̄dicaret de dr̄a 𝔷 illa dr̄a tūc nō esset ens immediatꝰ. igit est descensus entis in p̄dicamēta per se 𝔷 non per dr̄as. vn̄ s̄z cōm̄tem in x° methacē ens nō est genꝰ: q2 tūc significaret decē p̄dicamēta per dr̄as siue mediāte dr̄a. Si aūt ponant aliqn̄ dr̄e entis ille dr̄e sūt s̄m rōnē solū 𝔷 nihil ponūt in re ut ens uer̄ qd̄ est i cōpōne. aut sūt dr̄e entis alie ad diuersos modos eēndi non in ipso ut in decē p̄dicamētis. Addit spēs sup genꝰ dr̄az 𝔷 pfectionē de qua nō p̄dicat genꝰ: non sic autē est de ente respectu p̄dicamentoꝝ: 𝔷 q2 mēsura habet rōnē actualitatis 𝔷 perfectionis ut visuz est supra. iō pōt mēsura cōpetere spēi sub aliquo gn̄e gn̄alissimo: que m̄ nō cōpetit ei rōne illiꝰ gn̄is sed rōne sui per se: ut colori cōpetit aliqua perfectio vn̄ color que nō cōpetit rōne qualitatis que est suuz genus gn̄alissimū. ℂ Ex his patet q̄ est s̄ba sit uer et 𝔷 simplr̄ ens mensura q̄ requiritur in subijs ꝯuenit enti inquātū ens: quare cōpetit toti: 𝔷 ex his apparēt z^a uel tres rōnes: quare nulli aliaꝝ a substātia debet queri mēsura totiꝰ illius gn̄is. qm̄ nullū p̄dicamētū cōtinet ulr̄ entitatē nisi s̄ba. ℂ Itē q2 alijs p̄dicamētis non r̄ndet huius mēsura nisi s̄m q̄ sunt entia. nō aūt sūt entia nisi q̄ sunt entis. 𝔷 iō huiꝰ mēsura quātū ad totū nō cōpetit nisi soli substātie. ℂ Itē illō eē per qd̄ alia p̄dicamēta hn̄t eē est oē simplr̄ sed esse simplr̄ est solius s̄be: q̄re soli s̄be competit talis mēsura que sit totius 𝔷 ulr̄. ℂ Itē ad h̄ adaptatur 𝔷 4^m. s. q̄ mēsura hēt rōnē p̄ncipij: nulla aūt p̄n^a appropriant alicui p̄dicamēto que sunt p̄a^a totiꝰ entis. s. nisi soli s̄be: quare soliꝰ totiꝰ s̄be debet queri mēsura. ℂ Et ex his ꝯsequēter apparet q̄ illa s̄ba que est mensura in gn̄e s̄be non est per se nec directe nec per reductionez in illo gn̄e nec in gn̄e: q2 illa s̄ba est p̄n^m s̄baruz. p̄n^m aūt non est directe in gn̄e cū p̄ncipiato: nec p reductionē est in gn̄e tale p̄n^m q̄ est mensura s̄bali. per hunc eni modū esset limitatū ad illud genꝰ ad qd̄ reducent. p̄ma aūt causa habet ulitatē causalitatis super oīa entia: 𝔷 iō nō limitat ad aliqd̄ genus. ℂ Consequēter ex his declaratur s̄z q̄ erat declarandū. s. q̄ illa s̄ba est vna. Oē eni mēsurāš aliqua in aliquo gn̄e est tale: 𝔷 est p̄mū tale ut albedo est color: 𝔷 est color p̄mꝰ: q2 ens mensurās substātiā 𝔷 est ens 𝔷 est p̄mū ens. ex hoc aūt q̄ est p̄mū ens est simplicissimū simplr̄. sicut 𝔷 albedo: q2 est p̄mꝰ color est simplicissimꝰ: sed nō simplr̄ sed in gn̄e coloꝝ: quare simplicissimū erit ulr̄ ens: 𝔷 q2 simplicissimū erit: nō 𝔷 mensura non plurificat s̄m spēm sed s̄z numeꝝ ut de mēsura in colore que est albedo que 𝔷 si multiplicet h̄ solū est s̄m numerū: illud igitur qd̄ est mēsura in gn̄e s̄be s̄z eēntiā: 𝔷 s̄m esse: 𝔷 s̄m spēm est vna mēsura mēsurans oēs s̄bas: 𝔷 q2 si mēsura multiplice, hoc solū est s̄z numeꝝ h^a plurificatio nō est nisi per eēntiā. in illa āt p̄ma s̄ba nō est mā: q2 tūc eēt cōpositū qd 𝔷 non simplicissimū: q̄re oīno nō plurificat: imo est vnū.

ℂ Itē mensura semp est vna per se nec plurificat nisi per accn̄s: in p̄mo autē p̄ncipio non est accn̄s: q2 accn̄s presupponit aliquā cōpositionē: h̄ autez mensura substātiaꝝ est deus: qd̄ patet per quatuor que de deo solent dici. s. q̄ est actus purus: cui omnino nō admiscetur aliqd de potētia ut ꝯ^{tor} super x^a methacē. ℂ Itē q̄ in ipso sunt ut dicit ꝯ^{tor} super xj° methacē perfectiones omnium generuz. ℂ Itez q̄ habet virtutē infinitā ut dicit ꝯ^{tor} super 8° phisicoꝝ: 𝔷 Aristo. ibidē. ℂ Item q̄ ipse est causa omnis entis. ℂ Primū patet sic: q2 oīs mensura est tale 𝔷 p̄mū tale: quare 𝔷 h̄ mēsura substātie: 𝔷 est ens: 𝔷 est p̄mū ens: ens aūt habet esse quare illud ens aut est suū esse aut aliud: nō aliud q2 tunc esset cōpositū 𝔷 non p̄mū sicut dicimꝰ intelligentias cōponi ex finito. s. esse receptionl eēꝛ̄ natura intelligentie 𝔷 ex infinito. s. ex nā intelligentie: quare p̄mū est suū esse 𝔷 non aliud: quare est actꝰ purꝰ sine potētia penitus q2 in eo idē est potētia 𝔷 actꝰ. ℂ Secūdū patet. s. q2 illud p̄mū cōgreget in se pfectiones oīum generꝝ. Nā numerꝰ in formis 𝔷 in quātitate discreta habet modū cōpositi. nam numerꝰ in quātitate discreta q̄to fuerit maior: tāto habet plures numeros in se: 𝔷 est magis cōpositꝰ 𝔷 quāto fuerit minor tāto magis simplex ut di 8° methacē est eꝝ. Nā quāto forma posterior est cōtinēs in se ṽtutē minoris forme tanto est simplicior 𝔷 est cōtinens in se ṽtutes 𝔷 perfectiones omnium formaꝝ p̄cedentiū: vnde uegatiuū est in sensitiuo sicut trigonū in tetragono: 𝔷 iō sensitiua posterior ꝯtinet virtutes uegetatiue 𝔷 est simplicior ea. sic est de sensitiuo: q2 ꝯtinetur in intellectu sicut tetragonū in pentagono q2 intellectiua hn̄s virtutē in se minoris numeri ꝯtinet oēs pfectiōes eāe sensitiue q̄ etiā uegetatiue: ita q̄ p̄ma forma que in mā recipit est minime simplex 𝔷 minime hn̄s de pfectione. alie aūt posteriores s̄m q̄ plus 𝔷 minꝰ recedūt 𝔷 plus 𝔷 minꝰ multiplicant sūt simpliciores: 𝔷 q2 substātia p̄ma est forma siue actꝰ simplicissimus in infinitū distans a quacūq3 forma recepta in mā. iō illa forma hēt rōnē numeri infiniti: 𝔷 in ipsa sūt pfectiones infinite nō solū perfectiones omniū entium existiuz. imo plures. s. oēs que esse pñt: q2 s̄m ꝯ^{tor} super 3° phisicoꝝ in infinitū nō solū ꝯtinet oia que sunt: sed etiā que esse pñt. h̄ arguit eē solꝰ dei pprietas: q̄re hoc erit mēsura substātie. ℂ Itē sequitur ex hoc. s. ipm̄ habere ṽtutē infinitā q̄ cū ipz sit purū esse illud esse est infinitū: cū nihil sit ibi nisi suum erit ṽtus eiꝰ suū esse: erit igit virtꝰ infinita sicut 𝔷 ē. ℂ Quartū dem̄ de deo. s. q̄ sit cā oīs entis sine entitatis patet: q2 cā quare calor nō est cā omnis calidi est: q2 calor est in mā. Cū igitur cā p̄ma sit ipm̄ esse penitꝰ separatū ab oī mā 𝔷 potētia ipm̄ erit cā oīs entis: 𝔷 per hec deā patet solr̄o ad argumenta. ℂ Ad p̄mū dicēdū q̄ l3 mobile 𝔷 imobile nō habeant idē cōe principiū intrinsecū: hn̄t tamē p̄ncipiū extrinsecū. s. p̄mā substantiam que est mēsura substantiarum mobilium 𝔷 immobilium.

ℂ Opponuntur aūt vnū 𝔷 multa s̄m plures modos: quorū vno vnū 𝔷 mr̄titudo 𝔷 indiuisibile 𝔷c. Tex. ix.

Questio .V.

Queritur de vno 𝔷 multo 𝔷 p̄mo: q̄re quomodo opponantur [marginal: pariter]

z vi q opponantur puatiue: q: ut dr 5° metha^ce z vnu z multa apponunt ut puatio z habit^9 qre z c. vii C Jtem dicit indiuisionem. mlta vo diuisioe s3 in diuisio diuisioi opponit puatiue quare z c. C Ps. nus est species multitudinis quare sicut est oppositio in spe ita op3 q sit in gne: s3 multitudo vniuersaliter opponitur indiuisioni priuatiue quare z c. Ad hac qone sciedu q sicut triplex est mltitudo ita coe est triplr inuenire. inuenit enim in pdicamento relationis z c in pdicamento qntitatis z est extra gen^9. Na mltitudo s3 q dicit excedentia qrda mltitudinis no sm q dicit multitudine simplr sic est in pdicamento relationis z opponit pauco sicut est vide in longitudie z breuitate in linea. na ois linea est longitudo. z tn sm q linea dicit excessu longitudinis z breuitatis ad illud qd excedit ab alio sm longitudine: sic utrumq est in pdicamento relationis z fundat in longitudie simplr. z hoc mo di qda linea longa qda breuis. l3 ois linea sit longitudo simplr: silr mltitudo sm q sumit p excessu in mltitudie z paucitas que opponit utrumq est mltitudo simplr. vn z ta i theatro q3 in vico sut mlti hoies simplr in vico tn pauci dicunt respectu mltoru i theatro. silr e de magno z puo z de sursu z deorsu i pone. multum igit di superexcessu in mltitudie z paucu s3 huc modu ei oppositu e utriusq relatiui ad altez fundat in mltitudie simplr z opponunt relatiue sicut relatiua realia. i. q: vi q in vtroq relatiuoru ponantur rela sm re respectu alteri^9. vn sut uere relatiua sm ee: z est sile de silitudine q fudat sup albedinez in diuersis suppositis i u cra q silitudo est in pdicamento relationis z albedo in qlitate. Si aut ista relatio q est silitudo noiaret noie entis in q fundat ut diceret albedo: sicut h relatio q est excessus in mltitudie noiat noie mltitudis. l3 equocez: qzuis ista equocatio distinguat qdamo p ei^9 pprium correl'm oppositu qd est paucu: tn magis lateret in q genere eet albedo. Est alia mltitudo que copouit ex vno qd est pn^m nui z hui^9 mltitudis spes est nus qui est qda mltitudo z h mltitudo est in pdicamento qntitatis z hec opponit vni qd est pa^m aut sicut mesura ad mesuratu z ista no referunt adinuice 3cie ita q relo fundet s3 re in utroq extremo ita q vnu ad altez referat per se: sed talis mltitudo q est mesura p vnu referunt. vnu aut qd est mensura talis mltitudinis no refert ad mltu3 p se: sed q: multu p se refert ad vnu. io vnu refert ad mltu sicut scia per se refert ad scibile. ez vo solu sm rone est relatio: q: no potest scia intellt referri ad scibile nisi quodamodo z ex pnti intelligat scibile referri ad sciam. vn in talib^9 no ponit relatio sm re in utroq extremoru sed in altero sm re z in altero sm rone. io posita scietia ponit scibile sed no ez. silr z in proposito posita multitudie ponit vnu3 sed no ez. Est z tertia multitudo que copoit ex vno sm q vnu3 couertit cum ente z hec multitudo no est in genere sicut z vnitas no est in gne imo est extra genus z hec mltitudo opponit sue vnitati sicut habitus puationi. vnu enim sm q couertit cu ente a na puationis origine trahit. Na ex eo q aliqd het esse ens ex eode het q sit in se indiuisu. i. ide sibi z diuisu3 ab alijs. ab ista aut indiuisioe vniuscuiusq entis a se que est puatio diuisionis uel diuisibilitatis sump sime assumit ro vnitatis que vnitas cosequit totu3 ens. io hec vnitas puertit cu ente: a na tn puationis het ortu: no sic aut de vnitate que est pa^m nui: q: ipa dicit re sua positiue z uerion mo dicit entitate q3 vnitas cu ente couertibilis. z ideo no directe reducit in vnu qd couertit cu ente: q: habitus no directe reducit in puaone s3 reducit p iu ens z ex cosequeti in vnu tale: z illud vnu qd est principiu numeri est pprium nome illi^9 entis sm q ens tale acqrit esse per aduentu quatitatis. ois enim forma tam accidetalis q3 substatialis dat aliqd ee compositu z aliqua perfectione z per pns tale ee. Na sicut h foia sapia dat esse z pfectione aliqua sapieti. s. esse sapies z per hoc ips3 qd dat sibi ee tale dat sibi q sit diuisu ab alijs. s. stultis z q sit in se indiuisu. i. q sit ide sibi cu hic sequat oe ens. ideo vnu sic acceptu couertit cum ente. Silr quatitas adueniens composito dat sibi ee tale. s. esse vnu3 nualiter q vnu est pprium nome talis entis z habit^9 z tale ee qd dat quatitas sm qd pficit re in se z absolute q di vnu tale qd est pn^m nui magis est ens positiue dictum q3 priuatiue: sm aut q perficit rez in coparationez ad suas partes sic est diuisibile. omne enim diuisibile qd diuidit no diuidit nisi inqztu3 habet ptes z sic dat sibi alia vnitate q est esse continuati qd est primu diuisibile. ex hoc aut het q sit indiuisu in se. i. ide sibi z ab alijs diuisu. i. no continuu3 z vnu qd est pn^m nui no trascedit gen^9 quatitatis. si enim excederet gen^9 qntitatis tuc mathe^cus posset se intromittere de substatijs quas cosequit q couertit cu ente qd qde excedit oe gen^9 non est mirum in vna quatitate fudari diuersa gna qntitatem. s. ptinuam z discretam cu diuersa pdicamenta oriant ex na mot^9 ut actio z passio. hanc aut distinctionez triplicem de vno z multo ponit Aristo. x^o metha^ce in fine illi^9 capli qrenda est hic qd de vno z multo. z per hoc pot patere ad argumenta z c.

Questio. VI.

Qu**ia dictum** est primu3 pncipium e mesura omnium substatiarum z omnium entiu. ideo qrit utrum hec ratio mensure competat deo proprie uel transumptiue. z vi q transumptiue p hoc q videtur dicere Aristo. x^o metha^ce q ro mensure transfertur ab vnitate z discretis ad omnia qre z c. C Ps. qd est ppie mesura per sui replicatione het mensurare mensuratu ut de vnitate que replicata mensurat numerum: quare cum primu principiu3 non sic habeat mensurare competit et ratio mensure transuptiue. C Jte pfectiones oium generu sut in pmo sicut dicit pt^or in 5° methaphisice: sed tales perfectiones no competut ei nisi inqztu3 habet rone3 numeri quare trasumptiue erit mesura. C Jn contrarium arguitur. quoniam de rone mesure est q sit actu. g qd maxie e actu maxime z pprijssime habet ronem mensure: sed p^m maxie est in actu q. re proprie z non transuptiue copetit sibi mesura. Ad hanc questionem dicendum q cu3 queritur utru mensura competat deo per transumptionem uel proprie. dicendu3 q questio est de hoc non est mensura. potest autem considerari uel q3tum ad nominis ipositione uel q3tum ad nominis significationem. sicut est videre in hoc nomine natura ut di 5° metha^ce. q imponit ab actu: q: forma no notificatur nobis nisi per actu. q3 tu tn ad significationem significat magis forma: q: na est pn^m mot^9 z c. ratio et pncipij magis copetit forme. io nome nature

magis significat formā ꝛ h̄ significatio est que magis ītēdit in nomine pp q̄ð Arist. in eodē 5° metha phisice reducit oīa ad formā que sunt dicta noie nature. vn̄ materia est natura per respectū ad formā que est nā ꝛ mot⁹ in naturā q: est via in naturā. Sic dicēdo dico ꝙ nomē mensure p̄ q̄tū ad ipsā nois ipositionē cōpetit quātitati discrete q: cōposita ꝛ sēsibilia pri⁹ nobis inotescūt. iō ab his sumimus nominis ipositionē. Si vō q̄tum ad significationē nominis loquamur sic dico ꝙ per oēz modū p̄ p̄u⁹ cōpetit ratio mensure ꝛ nō transūptiue per omnimodā similitudinē: q: si illō ad q̄ð fit trāslatio ꝛ ea a quo eēnt oīa similia tūc nō esset trāslatio q̄tū ad illā similitudinē cum translatio fiat per similitudinē defectiuā. Sic aūt non transfert ad deū: immo ois mēsure proprietas pfectissime inuenit in eo: q̄ð patet per ea que competūt nomini mensure. s. ꝙ sit mānifesta ul' notissima: propter q̄ð Aristo. x° methaphisice dicit ꝙ mēsura est p quā cognoscunt alia. ¶ Itē ꝙ hēat ordinē ad mēsuratū ꝛ ꝙ sit minimū pp hoc eni fuit dictū pri⁹ ꝙ q: hec oīa inueniunt in vno. s. ꝙ est minimū in discreta ꝙ. s. habeat anologiā ad numerū. Itē per replicationē sui mēsurat numerū. iō ab ipsa trāsferebat ad numerū ꝛ ad quedā alia per replicationem minimi cuiusdā ut in pōderib⁹ vncia ad quedaz alia per anologiā ut albū in colorib⁹ q: alij colores referunt ad ip̄z nō ꝙ per replicationē albi aliquotiens albi colores habeant. De ratione igit mēsure est ꝙ sit manifesta ꝛ per hoc cōpetit ꝙ sit inuariabilis ꝛ ꝙ sit p̄². p̄ᵐ aūt p̄cipiū est manifestissimū q: cū sit ip̄m p̄mū uerum sicut vult philosophus ꝛ Auer. 2° methaphisice cuz uolum⁹ videre sigd sit p̄mū oportet videre si alia sint talia ꝑpter illud ꝛ si sic illō est p̄mū ut patet in igne propter quem q: alia ois sunt talia: est primū tale: omne aūt uerum est uerū pp uerū primū ut dicit 2° methaphisice: ꝛ ex hoc patet ꝙ ip̄m est manifestum in se q: oportet omne uerū sibi esse manifestū. ꝛ ut dicit p̄ prio rum cap̄ de reduplicatiōe. ¶ Itē p̄mū est penitus inuariabile ꝛ imobile ut probat octauo phisicorū ꝛ propter hoc etiā pħs in ethicis ponit iustitiaz ꝛ v̄tutes mēsuras propter sui uarietatē. p̄mū aūt nō mouet per se sicut mouētur corpora: nec mouetur per accidēs sicut moueni forme corpales: nec mouet ab intelligētia sicut mouent substantie sepate que mouent ab intra per desideriū ꝛ appetitū ad finē ultimū cui intendūt se quātū possunt assimilari ꝛ ideo p̄mū est penit⁹ inuariabile. ¶ Itē quantuz ad ordinē quē hēt mēsura ad mensuratū ꝛ q̄tum ad h̄ cōpetūt mēsure tria. videlicet ꝙ nō depende at a mēsurato. ¶ Itē ꝙ possit eē sine mēsurato ꝛ ꝙ sit minimū in quolibet gñe ꝑpter p̄mū q: scientia nostra depēder a reb⁹ sensibilib⁹. ideo nō est mensura sēsibiliū sed magis econuerso. ꝛ sil'r ꝛ scientia quarūdā substātiarū separatarū q̄uis non dependeat a reb⁹ res tamē nō dependent ab illorū scientia. ideo nec eadē scia est mēsura scibiliū. p̄mi autē scia causans res ꝛ ab eadem depēdent res pp q̄ð dicit Auer. sup vndecimo methaphisice scia p̄mi ē cā rerū. nostra aūt est causata a reb⁹. ¶ Itez oportet ꝙ mēsura possit esse sine mēsurato nō eē. ꝛ pp hoc pūct⁹ nō pōt eē mēsura q: nō pōt eē sine linea ꝛ iō nostra scia nō pōt esse mensura scibiliū q: nō pōt eē sine scibilib⁹ nisi oēs res cōparent ad nr̄z in-

tellectū sicut artificialia ad sciētiā artificis ꝛ tunc oīa nostra cognitio siue scia eēt mēsura oiuz rerūz ꝛ tūc non depēderet nostra scientia a reb⁹. isto aūt modo nō cōparant nec ad nos nec ad aliquaz nisi solū ad p̄mū ad cui⁹ itellectū oēs res cōparant sicut artificiata ꝛ causata ab eo. ꝛ iō scia sua pōt eē sine scibilib⁹. ¶ Itē opz ꝙ mēsura sit minimū in q̄libet genere. i p̄ aūt p̄cipio est oimō vniformitas ꝛ oimoda simplicitas ꝛ penitus indiuisibilitas ꝛ f'm has ꝑprietates mēsure diuersimode trāsfert ratio mēsure ad alia oīa ab illa mēsura q: oīa alia aliquo mō sūt diuisibilia ꝛ ēt ipsa vnitas aliq̄ mō ꝑpter hoc. s. ꝙ est i cōtinuo. sic igit q̄tū ad significationē nomi's ꝙ est mēsura oīa: s₃ sūt de rōne mēsure ꝑprie ꝛ p̄ncipalr sūt in p̄ ꝛ ab ipso transferūtur ad alia q̄tū ad nois significationē. s₃ q̄tūz ad nois ꝑpōnē ꝛ q̄tū ad nos q: p̄ nobis sūt nota cōposita ꝛ sēsibilia trāsfert nomē mēsure a quātitate discreta ad alia ꝛ pp hoc p₃ ad p̄ᵐ argumentum. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ oīa que sūt in p̄ sūt ibi ut oīno idē ꝛ vnū f'm rē ꝛ nō plura nisi per respectū ad intellectū nostrū ꝛ q̄tū ad hoc ponim⁹ ip̄z sub rōne numeri infiniti tū dicim⁹ ꝙ in eo sūt pfectiōes omniū generū ꝛ plus. vn̄ sic ip̄z ponē numez nō tollit in eo rōnē vnitatis ꝛ simplicitatis. ¶ Ad 3ᵐ dicēdū ꝙ per replicationē sui nō inest mēsure vn̄ mēsura est: s₃ tali mēsure que est minimo in q̄titate respectu mēsurati ut vnitas respectu nūi. Nā vnuz tp̄s q̄ð ē passio p̄mi mot⁹ nō mēsurat oēs simul in certos ꝛ determinatos. ꝛ dico ꝙ mensure magis est propriū cōtinere q̄₃ cōtineri ut pater in p̄ p̄ncipio ꝛ in alijs simul ꝛ omniū spiritualiū propriū est magis cōtinere q̄₃ cōtineri. vn̄ dicit in libro de aīa ꝙ aīa magis cōtinet corp⁹ q̄₃ ecōuerso. iō p̄mū p̄tiᵐ non est mensura trāsūptiue propter hoc quod non mensurat per sui replicationē etiam non obstāte hoc potest esse proprie mensura.

¶ Explicit liber decimus methaphisice.

¶ De substantia quid est theorica est: naz substātiarū p̄ncipia ꝛ eē querūtur: dubitabit aūt utiq₃ aliqs ex quali nō entis est genere. Tripliciter eni nō ens. Si itaq₃ ē aliqd positio: attamē nō ex quocūq₃ sed alterum ex altero: neq₃ sufficiens q: simul res omnes ꝛc. Tex. j.

¶ Incipit liber vndecimus methaphisice.

Questio. I.

D E substātia quidez theorice. ¶ Hic q̄rit de illo v̄bo q̄ð dic pħs 3 Anaxa. ꝙ si mā est vna ꝛ agēs itellectu ē vnū ꝙ effectus sit vn⁹ q: diuersitas effect⁹ p̄supponit diuersā māz ꝛ vī ꝙ sic: q: ut dī 9° metha⁹ ꝙ t'ra nō ē i pō ad statuā sed cuprū: q: vnicuiq₃ effectui adaptat ꝑpria materia sua q̄re ꝛc. ¶ Preterea dicit in libro de causis ꝙ oē q̄ð recipit in aliquo recipitur per moduz recipientis: sed omnia receptio reducit ad numerū quare si diuersi debēt esse effectus oportet diuersas eē receptiones ꝛ diuersa recipientia quare ꝛ diuerse materie. ¶ In contrarium est quoniam vnus actifex potest ex eadem materia facere scānū ꝛ archam que sunt diuersi effectus.

Ad istā q̄ōnē quidā sic dicūt ꝙ cuz omne agēs redu-

eaf ad vnū agens p^m^ sl'iter ꝛ esse patiēs ul' materia ad vnā materiā pmā. ꝛ tūc habem⁹ vnū agēs pmū ꝛ vnā mām pmā ꝛ hec duo pn^a^ sufficiūt ad diuersitatem effectuū: ꝛ hꝫ ꝙ mā nihil facit ad factū sed diuersitaſ rez est ab agēteꝗꝛ materia nō se extēdit ad subas separatasꝗꝛ in eis nō est mā. opꝫ igiꝛ ꝙ huiusmodi diuersitas effectuū nō sit a diuersitate māe sed ab agēte. Itē quāto agēs superius est tāto min⁹ p̄supponit subiectū in sua actiōe ut pꝫ in agēte p artē quidē agēs debili⁹ est inferius ꝗ̄ natura. iō p̄supponit in actione sua cōpositū ex ma ꝛ forma. ꝛ iō omnes forme ꝗs inducit artifex sūt accn̄ta. nā ṽo que est agēs potēti⁹ ꝛ supius nō presupponit in sua actiōe nisi tm̄ mām. ꝛ ideo pōt inducere formas subales in mā. cum igiꝛ pmum agēs nihil oino p̄supponat in sua actiōe ꝗre diuersitatē rez in suo pmordio poterit pducere absq; diuersitate materie. sed isti sic dicētes bene dicūt in hoc. s. ꝗ̄tmꝫ ad pmordiū oiuꝫ rez nō tn̄ē ſm viā pbī nec tutū per oēm vim negare viaꝫ Aristo. modus enim platonicorū ꝛ pipatheticoꝝ oppositus fuit inuestigādo platonici eñ ad itelligēdū incipientes uolebant iuestigare sensibilia. peripathetici ṽo eꝫ. s. semp a sensibilib⁹ ꝛ ab his ꝗ eis apparuerūt in sensu pcesserūt ad itelligibilia. ꝛ iō oēs positiones Ari. semp iueniunſ uere saltē ꝗ̄tū ad aliqs vias eoꝝ que apparēt in sēsu. ꝛ lꝫ Aristo. non ponat factū mūdū ſꝫ ꝙ oportēt poně. posuit m̄ oia causata ab ipso pmo ꝛ facta sed nō incepisse in duratione. ꝛ lꝫ illō sit factū nō iposibile dixit: dixit aūt ex hoc ꝗꝛ ex apparētib⁹ in sensu nō potuit videre nisi mundū eternū ꝗ̄uis etiā ex his nō possit plus probari hoc ꝗ̄ illō. Et pp̄ter hoc p̄termissis pmis rez primordijs loquamur sic ut loqtur Aristo. iā reb⁹ iā factis: qualiter ex his rez iuestigat diuersitatē. Inuenerūt uel viderūt peripathetici duplex agēs in nā ul'e. s. ꝛ particulare. ul'e corpa celestia. pticulare ut hūc hoiem ꝛ hūc asinū. ulteri⁹ viderunt ꝙ agēs ul'e nihil est eoꝝ que sūt pfecta in gn̄e gn̄are pfecta gdeꝫ ut hō uel equus ꝛ ꝙ nihil ageret sine agēte pticulari ꝯuenīete cū gn̄ato in specie: pp̄ter qō dicit Aristo. 2° phī^ci^. ꝙ hō generat hoiem ꝛ sol ꝗ̄uis Aui. diceret ꝙ possibile eēt hoiem ṽtute stellaꝝ generari ex terra ut m̄re quē derider ꝯ^or^. Alia ṽo iperfecta in genere hn̄ gn̄aret agēs ul'e sine pticulari ut bubones de vino ꝛ apes de uaccis sine pticulari agēte ꝯuenīēte in spe. s. ape ul' bubōe ꝛ h^oi^. per hoc deuenerūt i h̄ ꝙ ista nō fiāt sine trāsmutatiōe ꝛ motu. ulteri⁹ diuiserūt motū in duo. s. in motū ad formā ꝛ in motū ad sitū ita ꝙ motū illū in quo est plus trāsmutatiōis attribuerūt agētibus pticularib⁹ inferiorib⁹ ꝛ hic est mot⁹ ad formā Aliū aūt motū in quo est min⁹ trāsmutatiōis. s. motū localē qui nō trāsmutat sb̄am mobilis attribuerūt substātijs separatꝫ vniuersalib⁹. vn̄ dicūt ꝙ ab agētib⁹ illis nō pōt in ma aliqs mot⁹ ul' trāsmutatio egredi nisi mot⁹ localis ad situꝫ ꝛ mediāte ista causant alias formas ꝛ diuersos effect⁹ in iferioribus: ꝛ ita ꝙ sicut corpo celū vniuersale nō pōt in effectu marie in gn̄e nisi determineſ per agēs pticulare. Sil'r ponebāt ꝙ itelligētie sepate nō possunt in transmutatiōe ad formā nisi determineſ p motū localē corpis celestis qui motus mediāte agēte pticulari pōt pfecta causare. vn̄ dicit Auer. sup 5° metha^e^ ꝙ trāsmutat mām nisi p aliō qōdam pus trāsmutatū. s. corp⁹ celeste. ſm hoc igiꝛ opꝫ ꝙ ad diuersitatē rerū: ut iam visū est nō solū reqraſ diuersitas agētiū pticulariū ꝛ vniuersaliū uerum etiā diuersitas māe: que lꝫ sit vna ſm subm in oib⁹ hn̄tib⁹ eam. est tn̄ diuersa ſm diuersas habilitateſ ordinate q̄dām ō recipit oēs formas ad ꝗs est i potētia. vn̄ ex spermate equi nō fit hō. nec eꝫ. vn̄ mā proximoꝝ diuersa est: ꝛ ꝗꝛ Auica. posuit diuersitatē rez eē ab agēte intellectu ex p̄suppositiōe materie ꝛ hāc mām posuit vnā. s. vnū chaos. ideo arguit hac via directe ꝯtra eū Aristo. ꝙ non erit ſm hoc ul'e effect⁹ vnus. ¶ Notādū autē ꝙ ſm ꝯ^rem^ mā dī mediū inter eis actu ꝛ non ens purū qō nihil est. ꝛ ꝗꝛ creatura est finita ꝛ cōparata ad pmaꝫ cām est inter eāꝫ finita distantia eo ꝙ pmū est i ifinitū positiue. i. habet eē uel entitatē in itēsione ul' vigore i ifinitū. cōparata ṽo ad nihil cōparanſ ad ifinitū priuatiue: ꝗꝛ nihil penit⁹ nihil ponit. Nūc autē ita est ꝙ creatura cōparata ad pmā cām cū pma cā sit infinita in approp̄inquādo ad ipsam nō ē status. vn̄ nō ē ponere aliquā itelligētiā adeo simplicē ꝛ propinquā p̄ quam sit ponere pp̄inquiorē ꝛ sic in ifinitū: ꝗꝛ in ifinitū distat pmū simplex. vnde in creatura nō est stat⁹ in approp̄inquādo ad pmū sꝫ in distādo est stat⁹ ut ad pmā maꝫ. vn̄ est ꝯ̄ de creatura cōparata ad nihil. ꝙ nō pōt eē aliqd pp̄inquius quare dī eē mediū in oino nihil ꝛ ens actu: sed nō est stat⁹ in distādo: ꝗꝛ infinita pn̄t eē media iter nihil ꝛ mām pmā ꝛ cām pmā que a nihil distat in infinitū per ꝯ̄ns: ꝛ ꝗꝛ est simplicissimū in fine. ꝛ iō ꝗ̄tū ens oino est vnū simplex inq̄ꝛtū aūt itellect⁹ ꝗ̄uis nihil intelligat nisi se intelligit tn̄ se esse ens quoddā imutabile ab alijs entib⁹ inquātū ipsuꝫ est simil'ados ꝛ excedit oiuꝫ entiū. Et ex dictꝫ est videre ꝙ cū bonū dicat gd positiuū ꝛ ana diminuta positiua uadit ad magis positiuā ꝙ tandē deueniet ad sām fini positiuā in fine propter qō ꝯuenit porrexit bonū simpl'r cui nihil admisceſ de malo penitus. eꝫ aūt est de malo ꝙ cū dicat naturā p̄uatiuā uadit deficiēdo a natura deficiēte positiua: ꝛ ꝗꝛ nūꝗ̄ erit peruenire ad nihil imo quātūcunꝗ; sit p̄uatio. est tamē carētia in aliquo subiecto qō dicꝛ priuatum aliqua natura. ꝛ iō nō est ponē sūme malū cū nihil sit admixtū de bono. ¶ Ad argumētuꝫ in cōtrariū nō arguit de factiōe nāli sꝫ artificiali ꝛc.

¶ Postea que ꝗꝫ ex vniuoco fit substātia. Nā ꝛ que nature sunt substāne ꝛ alia: aut enim arte: aut natura sūt: aut fortuna: aut casu. Ars igitur p̄ncipiū est i alio: natura aūt p̄ncipiū in ipso ꝛc. Tex. xiij.

Questio. II.

q Ueritur utrū generatū a sil'i ꝛ nō generatū a sil'i: sint eiusdē speciei. ꝛ quidā dicūt ꝙ vniuersal'r sūt eiusdē spēi: ꝗꝛ hoies qui gn̄anſ ex terra sine hoie gn̄ante ꝛ hoies alij sūt eiusdē spēi: cui⁹ opionis fuit Aui. ut Auer. sup 8° phī^cꝛ^. ꝛ h̄ falsū est: ꝗꝛ celū p se nō pt sine agēte pticulari in aialia pfecta. agēs eni pticulare cōparaſ ad agēs ul'e non solū ad hoc ꝙ eis⁹ pducaſ generatū sed aliqn̄ etiā ꝙ producaſ. ꝗꝛ aliqua pōt agens vniuersale cū agente particulari que nō posset agens vniuersale p se solū. Ideo dixerūt alij directe viā oppositaꝫ. s. ꝙ generatum

a simili et generatum non a simili nunquam sunt eiusdem speciei ut vnus mus generatur ex terra et vnus generatur ex coitu. et verum est quod Auerro. dicit hunc murem et illum non esse eiusdem speciei. sed propter hoc vniuersaliter dicere non est conueniens. non enim vniuersaliter conueniens est dicere quod ignis generatus ab alio igne et generatus a motu non sit eiusdem speciei. imo omnis ignis omni igni est idem specie sicut omnis aqua omni aque propter quod videtur esse tenendum viam mediam. vnde aduertendum quod sicut homo generans hominem ex hoc quod perfectus est in specie hominis: quia generans habet actu formam generati et in materiam producit sibi similem formam et similitudinem. propter quod ille dicitur perfectum cum potest in generationem sibi similis. Sic similiter in prima causa ut dicit Auerro. super xiº methaphysice congregantur omnes perfectiones quorumcunque generum ita quod est forma omnis forme ita quod potest quecunque potest quecunque forma. ideo per se et sine agente particulari potest in productionem cuiuscunque speciei similis in specie ita quod productum ab ipso per se solum et productum ab agente particulari per se sunt eiusdem speciei penitus. Sed tamen quia non videmus istum modum ad sensum in omnibus: ideo dicendum est aliter. Sciendum igitur quod vniuersum sic est ordinatum quod semper suprema inferiorum attingunt infima superiorum vel supremorum. et ideo secundum Isaac noster intellectus dicitur esse vmbra intelligentie et sensus in vmbra rationis. vnde dicendum quod corpus celeste per se non potest in animalia perfecta sed potest in imperfecta. Et ratio est: quia animal imperfectum est sicut non animal vel insensibile perfectum: et quia celum potest in productionem insensibilis et non animalis perfecti. scilicet ignis qui est sicut animal imperfectum. ideo potest in productionem animalis imperfecti et hoc est vltimum posse celi per se sine agente particulari. et ideo licet animal quantumcunque vile sit nobilius igne non tamen est perfecte animal sicut ignis est ignis. et ideo generatus per motum celi est eiusdem speciei cum igne generato ab igne et ita perfectus est in specie ignis vnus sicut alter quod patet: quia vtrunque vel vterque preter sibi similes eiusdem speciei producere non sic est animal per motum celi generatum solum: quia est animal imperfectum. et ideo non est eiusdem speciei cum animali quod potest generare. et ideo mus generatus ex terra per motum celi sine corporis celestis non est eiusdem speciei cum mure generato per coitum. propter quod huiusmodi animalia non a similibus generata nunquam generant. et ideo cum omnis mula sit sterilis mulus non est eiusdem speciei cum asino: quia asinus generat. et est ratio quia quando passum non potest propter repugnantiam materie omnino assimilari agenti assimilatur quoquomodo et quantum vicinius potest. sicut est videre quod corpus celeste agens in hoc cum inferiora non possunt assimilari omnino corpori celesti participant saltem formam quam per se habent corpus per illud efficere per motum. scilicet calorem. Similiter causa primus agens in inferiora. cum inferiora non possunt assimilari ei participant sicut possunt esse tale. Sic ergo quedam generata non a similibus in specie. sunt eadem in specie cum generatis a simili in specie et quedam non et cetera.

Questio. XII.

Deinde vltimo queritur de hac propositione Aristo. quod omne quod fit fit a conueniente in specie de qua Themistius reprehendit Aristo. dicens eum esse diminutum in propositione hac. quia animalia generata per putrefactionem non fiunt a similibus in specie dicit tamen Alexander ut recitat Auer. in commento super xiº methaphysice quod ista propositio verificatur tribus conditionibus appositis. scilicet quod illud quod non fit a casu et hoc dicit propter animalia predicta que ponit fieri a casu. Item quod non fiat illud quod fit ab agente quod quidem agens fit quasi instrumentum. vnde non oportet quod si corrigia faciat dolorem in vmbilico quod corrigia sit dolor: sed bene esse forma doloris in agente principali nisi forsan ageret a casu. et non ex intentione. ¶ Item quod non fiat illud quod fit ab agente mediato. sed immediato: quod dixit propter primum quod est agens mediatum. ideo cum his que fiunt non conuenit in specie. et primum quidem illorum vltimum vero non est: quia omnia que sunt habent inferius sunt quedam similitudo primi agentis. et quia Aristo. habet propositionem. scilicet omne quod fit: fit a simili siue conuenienti in specie sibi. concessit simpliciter. ideo non oportet sic verificare quibusdam appositis. causa autem quare Alexander his conditionibus appositis ipsam verificauerit est: quia in his omnibus que fiunt ad ea a quibus fiunt querebat omnimodam similitudinem in specie. hac autem tamen non oportet querere in omnibus. fit enim ex viro femina et mulus ex asino. animalia etiam generata per putrefactionem non fiunt a casu: quia nulla species in via est a casu. verum autem fieri a simili. quoniam a corpore celesti in quo quodammodo sunt omnes forme corporales et corruptibiles et pro tanto quod forma celi terminat totum appetitum materie celi ad aliquas. et ideo illa forma facit illi materie quadammodo quod facerent omnes forme corporales si essent. et ideo fiunt a simili quodammodo. Item non vidit Alex. quod forma artis similis est artificiato. ita. scilicet quod in quantum in omni instrumento reseruatur ratio artis secundum intentionem: quia instrumentum non agit nisi in virtute forme artis que in agente principali. scilicet in artifice et cetera.

¶ Hoc considerat in iiº methaphysice. ¶ Quod difficultas non venit ex parte rei sed ex dispositione intellectus nostri. ¶ Quod prima veritas est causa omnis veritatis. ¶ Quod non est procedere in infinitum in aliquo genere causarum neque secundum rectitudinem neque secundum speciem. ¶ Que et quot impedimenta ad sciendum veritatem. ¶ Quod ydee non sunt vtiles generationi. ¶ Quod ydee non sunt. ¶ Quod ydee non sunt aride res naturales. ¶ Quod inconueniens est ipsas ydeas ponere substantias separatas. ¶ Quod inconueniens est ipsas ponere eternas ¶ Quod non sunt apud res artificiales. ¶ Quod ydeas quas Plato dixit in sore non sunt principia rerum naturalium. ¶ Quod non sunt principia rerum mathematicarum. ¶ Quod non sunt principia rerum geometricarum. ¶ Quod ydee non sunt causa essendi ¶ Quod non sunt causa cognoscendi.

Expliciunt questiones excellentissimi doctoris Egidij Romani super nonnullos libros Methaphisice Aristotelis: Venetijs impresse per Simonem de Luere mandato domini Andree Torresani de Asula 7. octobris. 1501.

Registrum a b c d e omnia quaterni.

¶ Incipit tabula questionum methaphisicaliū Egidij Romani archiepiscopi ordinis diui Augustini sup libros metha^ce Aristo.

¶ Sup p̄mum librum hec q̄ōnes tāgunt.

¶ Sup scd̄m librū hec q̄stiones tangunt.

¶ Super quartum librū hec q̄stiones sūt.

¶ Sup sextum librum hec sunt q̄stiones.

¶ Sup septimū librum hec sunt q̄stiones.

¶ Sup librū octauū hec sunt questiones.

¶ Super librū decimū hec sūt questiones.

¶ Sup vndecimū librū hec sūt questiōes.

Finis tabule

[illegible]

[illegible] de tarna … [illegible] 72[illegible]

1x7 = 647

Aeg. Romanus
Quaest. met.